

Ellen G. White Estate

VÝCHOVA

Ellen G. Whiteová

Výchova

Ellen G. White

**Copyright © 2021
Ellen G. White Estate, Inc.**

Information about this Book

Overview

This eBook is provided by the [Ellen G. White Estate](#). It is included in the larger free [Online Books](#) collection on the Ellen G. White Estate Web site.

About the Author

Ellen G. White (1827-1915) is considered the most widely translated American author, her works having been published in more than 160 languages. She wrote more than 100,000 pages on a wide variety of spiritual and practical topics. Guided by the Holy Spirit, she exalted Jesus and pointed to the Scriptures as the basis of one's faith.

Further Links

[A Brief Biography of Ellen G. White](#)
[About the Ellen G. White Estate](#)

End User License Agreement

The viewing, printing or downloading of this book grants you only a limited, nonexclusive and nontransferable license for use solely by you for your own personal use. This license does not permit republication, distribution, assignment, sublicense, sale, preparation of derivative works, or other use. Any unauthorized use of this book terminates the license granted hereby. (See [EGW Writings End User License Agreement](#).)

Further Information

For more information about the author, publishers, or how you can support this service, please contact the Ellen G. White Estate at

mail@whiteestate.org. We are thankful for your interest and feedback and wish you God's blessing as you read.

Obsah

Information about this Book	i
Predhovor	v
Prvé princípy	vii
1. kapitola — Zdroj a cieľ pravého vzdelávania	viii
2. kapitola — Škola v Edene	xiii
3. kapitola — Poznanie dobra a zla	xv
4. kapitola — Vzťah výchovy k vykúpeniu	xix
Príklady	xxi
5. kapitola — Výchova Izraela	xxii
6. kapitola — Prorocké školy	xxx
7. kapitola — Životy významných ľudí	xxxiv
Daniel, veľ vyslanec nebies	xxxvi
Praví a čestní muži	xxxviii
Elizeus – verný v malých veciach	xxxix
Mojžiš, mocný vierou	xli
Pavel, radostný v službe	xliii
Majster učiteľ	xlix
8. kapitola — Učiteľ poslaný od Boha	l
9. kapitola — Vysvetlenie jeho metód	lviii
Premieňajúca Kristova moc	lix
Od slabosti k sile	lx
Poučenie v láske	lxii
Poučenia z prírody	lxvii
10. kapitola — Boh v prírode	lxviii
11. kapitola — Naučenia života	lxx
Zákon služby	lxxi
Siat' vo viere	lxxi
Život ako výsledok smrti	lxxv
12. kapitola — Ďalšie poučenia z prírody	lxxvii
Posolstvo hviezd	lxxviii
Poučenie o dôvere	lxxx
Biblia vychovávateľom	lxxxiii
13. kapitola — Duševné a duchovné vzdelanie	lxxxiv
14. kapitola — Veda a Biblia	lxxxviii

15. kapitola — Princípy a metódy obchodovania	xciii
Čestné obchodovanie	xcvii
16. kapitola — Biblické životopisy	cii
Vít'azit' vierou	civ
Výcvik utrpením	cvi
Skúška Jóba	cviii
17. kapitola — Poézia a spev	cxii
Moc piesne	cxxi
18. kapitola — Tajomstvá Biblie	cxxiii
19. kapitola — História a prorocstvo	cxxvi
20. kapitola — Vyučovanie a štúdium Biblie	cxxxv
Telesná kultúra	cxli
21. kapitola — Štúdium fyziológie	cxlii
22. kapitola — Potrava a striednosť	cxlvii
Strava a duševný vývoj	cxlviii
23. kapitola — Rekreatívne	cli
24. kapitola — Výchova k práci a zručnosti	clvi
Budovanie charakteru	clxi
25. kapitola — Výchova a charakter	clxii
26. kapitola — Vyučovacie metódy	clxv
27. kapitola — Správanie	clxxii
28. kapitola — Vzťah odievania k výchove	clxxvii
29. kapitola — Sobota	clxxx
30. kapitola — Viera a modlitba	clxxxii
31. kapitola — Životné povolanie	clxxxix
Prípravné vyučovanie	cxcvii
32. kapitola — Príprava	cxcviii
33. kapitola — Spolupráca	cciii
34. kapitola — Disciplína	ccvi
Stretnutie s disciplínou života	ccxi
Vyššie povolanie	ccxiii
35. kapitola — Škola budúcnosti	ccxiv

Predhovor

*Kiež sú št'astní naši synovia vo svojej mladosti
ako urastené štepy,
naše dcéry ako stĺpy
tesané podľ a chrámového vzoru.*

Žalm 144,12

*Pripadám si ako diet'a
nachádzajúce na pobreží kamienky a lastúry,
kým celý oceán leží predom mnou nepoznaný.*

(Isaac Newton)

*Táto kniha je venovaná rodičom, učiteľom a študentom,
jednoducho všetkým žiakom v pozemskej prípravnej škole.
Nech Vám prinesie úžitok, pomôže rozvinúť Vašu osobnosť
a spôsobí radosť z povolania do služby,
ktorá je prístupná každej ľudskej bytosti v škole večnosti.*

Máloktorá kniha o výchove zaujala toľkých čitateľov a v skúškach času obstála tak dobre, ako práve táto. Pre svoje jasné výchovné princípy bola a stále je príručkou desiat tisícov rodičov a učiteľov.

Každý človek sa musí vyrovnávať s praktickými realitami života, s jeho okolnosťami, zodpovednosťou, porážkami a úspechmi. Ako obstojí v týchto situáciách, či sa stane víťazom, alebo obeťou, závisí od toho, ako je na ne pripravený – teda od jeho výchovy.

Pravú výchovu môžeme výstižne definovať ako harmonický rozvoj všetkých schopností – mysle, spôsobu života, charakteru. Je to úplná a primeraná príprava nielen na tento život, ale aj na život budúci, večný.

Autorka v tejto knihe odkrýva pohľad na výchovu v jej širšom zmysle a rozlišuje relatívne a trvalé hodnoty toho, čo ju tvorí. Zdôrazňuje tú jej stránku, ktorou sa správne rozvíjajú duševné schopnosti a zručnosť v remeslách. Nevenuje sa detailom vzniku či odlišnostiam jednotlivých vzdelávacích systémov, sústreďuje sa len na hlavné princípy a s nesmiernou závažnosťou odporúča takú výchovu, ktorá spoznáva Boha ako zdroj všetkej múdrosti.

Motivačným zámerom Ellen G. Whiteovej – spisovateľky a prednášateľky obdarenej neobyčajným poznaním a nadaním – je, aby mladí ľudia boli schopní zaujať svoje miesta ako svedomití občania všestranne pripravení na praktický život, rešpektujúci Božiu autoritu, s čistými myšlienkami a verní základným princípom Božej výchovy. Kniha *Výchova* je vrcholným dielom autorkiných pedagogických spisov a jeho vplyv je dnes celosvetový. Dôkazom sú preklady do mnohých jazykov na všetkých kontinentoch tejto planéty. Kniha *Výchova* je vrcholným dielom autorkiných pedagogických spisov a jeho vplyv je dnes celosvetový. Dôkazom sú preklady do mnohých jazykov na všetkých kontinentoch tejto planéty. Želáme si, aby prvé slovenské vydanie roznieslo semienka veľkých princípov výchovy čo najďalej.

Vydavatel'ia a správcovia publikácií E. G. Whiteovej

Prvé princípy

[8]

[9]

[10]

*„Na našej nezakrytej tvári sa odráža Božia sláva ako v zrkadle;
sami sa tak postupne stávame jeho čoraz vernejším
a krajším obrazom,
tak ako nás mení a pretvára jeho Duch...“*

[2. Korint'anom 3,18.](#)

1. kapitola — Zdroj a cieľ pravého vzdelávania

„Poznat' Najsvätejšieho je rozumnosť...„

Príslovia 9,10.

„Spriateľ sa s Ním!...„

Job 22,21

Naše predstavy o vzdelávaní sú príliš zúžené a obmedzené. Potrebujeme širší rozhl'ad a vyšší cieľ. Pravé vzdelávanie znamená viac než len prehĺbovanie vedomostí v určitom študijnom smere a viac než len prípravu na terajší život. Týka sa celej ľudskej bytosti počas celého obdobia jej existencie. Je to harmonický rozvoj telesných, duševných a duchovných síl. Pripravuje študenta na radostnú službu v tomto svete a na vyššiu radosť zo širšej služby vo svete budúcom.

Zdroj takého vzdelávania nám odhaľujú slová Písma svätého, ktoré poukazujú na Nekonečného, „v ktorom sú skryté všetky poklady múdrosti a známosti...“ **Kološanom 2,3**. „On má rozvahu i rozumnosť...“ **Job 12,13**.

Svet má svojich veľkých učiteľov, ľudí s obrovským intelektom a rozsiahlymi znalosťami, výroky ktorých podnecujú myslenie a otvárajú nedozreté oblasti poznania. Sú uctievaní ako dobrodinci ľudstva, no Jeden ich všetkých prevyšuje. Stopy učiteľov sveta možno sledovať potiaľ, kam až siahajú záznamy ľudskej histórie, ale Svetlo existovalo už pred nimi. Ako mesiac a planéty našej slnečnej sústavy žiaria odrazeným svetlom slnka, tak aj veľkí myslitelia sveta, ak je ich učenie pravdivé, odrážajú lúče „Slnka spravodlivosti...“ **Malachiáš 4,2** ROH; **Malachiáš 3,20** ECAV. Každý záblesk myšlienky a intelektu pochádza zo „Svetla sveta...“ (**Ján 8,12**)

V súčasnosti sa síce veľa hovorí o dôležitosti vyššieho vzdelania, ale skutočné vyššie vzdelanie dáva len ten, v ktorom „je múdrosť a sila...“ (**Job 12,13**) a z ktorého „úst pochádza poznanie a rozumnosť...“ **Príslovia 2,6**.

V poznaní Boha má svoj zdroj každé pravé poznanie a rozvoj. Kamkoľvek sa v materiálnom, duševnom či duchovnom svete obrátite, na čokoľvek sa, okrem nákazy hriechu, pozrieme, všade sa zjavuje toto poznanie. Môžeme skúmať ktorýmkoľvek smerom s úprimnou túžbou dopátrať sa pravdy, vždy prideme do kontaktu s neviditeľnou, ľudský rozum presahujúcou Inteligenciou, ktorá pôsobí vo všetkom a prostredníctvom všetkého. Mysel človeka sa dostáva do spojenia s myslou Boha, ľudské konečno s Božím nekonečnom a tento vplyv na telo, myseľ a dušu je neoceniteľný. [12]

V tomto spojení spočíva najvyššie vzdelanie. Je to jedinečná Božia metóda rozvoja. „*Spriateľ sa s Ním!*“, (Job 22,21) znie posolstvo ľudstvu. Metóda naznačená týmito slovami bola použitá pri výchove praotca nášho rodu. Keď sa Adam v sláve bezhriechneho človečenstva postavil v posvätnom Edene, dal mu Boh tento pokyn.

Pri správnom chápaní výchovy musíme pamätať na povahu človeka aj Boží stvoriteľský zámer s ním. Zvážiť musíme aj zmenu, ktorá poznaním zla v človekovi nastala.

Keď Adam vyšiel z ruky Stvoriteľa, niesol vo svojej telesnej, duševnej a duchovnej prirodzenosti podobu svojho Tvorcu. „*A stvoril Boh človeka na svoj obraz*“, (1. Mojžišova 1,27) a preto podľa Božieho zámeru mal človek svojím životom stále zjavovať tento obraz a dokonalejšie odzrkadľovať slávu svojho Stvoriteľa. Všetky jeho schopnosti sa mali postupne rozvíjať, mohutnieť a prinášať úžitok. Tajomstvá viditeľného vesmíru – „*divy to Toho, ktorý je dokonalá múdrosť*“, (Job 37,16) – človeka priam vyzývali na štúdium. Jeho vznešenou výsadou bolo, že tvárou v tvár a srdcom k srdcu mal spoločenstvo so svojím Tvorcom. Keby bol zostal verný Bohu, všetko to by mu navždy patrilo. Po celú večnosť by mohol získavať nové poklady poznania, objavovať svieže pramene šťastia a nadobúdať čoraz jasnejšie predstavy o Božej múdrosti, moci a láske. Stále dokonalejšie by naplňal zmysel svojho stvorenia a odzrkadľoval Stvoriteľovu slávu. [13]

Neposlušnosťou však o to prišiel. Božská podoba bola následkom hriechu poškodená a takmer zničená. Telesné sily človeka boli oslabené, jeho duševné schopnosti ochabli a jeho duchovný zrak sa zahmlil. Stal sa zajatcom smrti. Ľudský rod však nezostal beznádejne opustený. Nekonečná Božia láska a milosrdenstvo pripravili plán spasenia a zaručili život na skúšku. Obnoviť v človeku obraz

jeho Tvorcu, priviesť ho späť k jeho pôvodnej dokonalosti, v ktorej bol stvorený, podporiť rozvoj tela, mysle a duše tak, aby sa Boží úmysel v jeho stvorení mohol uskutočniť – to všetko malo byť dielom vykúpenia. Toto je zároveň zmysel výchovy, najvyšší cieľ života.

Láska, základ stvorenia a vykúpenia, je základom pravej výchovy. Jasne to vystihuje zákon, ktorý nám dal Boh ako pravidlo života. Prvým veľkým prikázáním je: „*Milovať budeš Pána, svojho Boha, z celého srdca, z celej duše, z celej sily a z celej mysle.*“, [Lukáš 10,27](#). Milovať jeho, večného, vševediaceho, jediného, celou silou, myslou a srdcom, znamená najvyšší rozvoj každej schopnosti. Tým sa v celej bytosti – v tele, mysli i v duši – obnovuje Boží obraz.

Druhé prikázanie sa podobá prvému: „*Milovať budeš blížneho ako seba samého.*“, [Matúš 22,39](#). Zákon lásky nás vyzýva, aby sme svoje telo, myseľ a dušu odovzdali službe Bohu a blížnym. Táto služba, ktorou sa stávame požehnaním pre iných, prináša najväčšie požehnanie nám samým. Nesebeckosť je základ každého pravého rozvoja. Obetavou službou dosahujeme najvyššie zušľachtenie každej schopnosti. Stávame sa „*účastníkmi božskej prirodzenosti.*“, [2. Petra 1,4](#). Sme pripravovaní pre nebo, pretože nebo prijímame do svojich srdc.

[14] Keďže zdrojom každého pravého poznania je Boh, prvoradým cieľom výchovy je usmerniť naše mysle k jeho vlastnému sebazjaveniu. Adam a Eva prijímali poznanie o Bohu priamym spoločenstvom s ním a poznávali ho aj prostredníctvom jeho diela. Všetky stvorené veci vo svojej pôvodnej dokonalosti boli vyjadrením Božieho zmýšľania. Adamovi a Eve príroda štedro zjavovala božskú múdrosť. Prestúpením sa však človek pripravil o poznávanie Boha v priamom kontakte s ním a do značnej miery aj prostredníctvom jeho diela. Zem zohyzdená a znečistená hriechom len matne odzrkadľuje Stvoriteľovu slávu. Pravdou zostáva, že jeho názorné naučenia nie sú úplne znehodnotené. Na každej stránke veľkého zväzku jeho stvorených diel možno nájsť stopy jeho rukopisu. Príroda stále rozpráva o svojom Stvoriteľovi. Toto zjavenie je však neúplné a v našom padlom stave s oslabenými schopnosťami a obmedzeným videním nie sme schopní správne si ho vyložiť. Potrebujeme dokonalejšie zjavenie, ktoré sme dostali od Boha v jeho písanom Slove.

Písmo sväté je dokonalým meradlom pravdy a malo by mať vo vzdelávaní to najvyššie miesto. Ku vzdelaniu hodnému svojho mena musíme prijímať poznávanie Boha Stvoriteľa a Krista Vykupiteľa tak, ako ich zjavuje posvätné slovo.

Každá ľudská bytosť, stvorená na Boží obraz, sa podobá svojmu Stvoriteľovi tým, že má schopnosť myslieť a konať. Ľudia, u ktorých je táto schopnosť rozvinutá, vedia niest zodpovednosť v podnikaní a ovplyvňovať charakter iných. Poslaním pravej výchovy je rozvíjať tieto schopnosti a viesť mladých ľudí k samostatnému mysleniu. Neobmedzujme ich štúdiom na to, čo ľudia povedali či napísali, ale usmerňujme ich k zdroju pravdy, k otvoreným oblastiam skúmania prírody a zjavenia. Nech rozjímajú o dôležitých zásadách povinnosti a poslania a ich mysle sa rozvinú a posilnia. Výchovné inštitúcie môžu namiesto vzdelaných slabochov pripravovať myšlienkovu zdatných a činorodých ľudí, pánov, nie otrokov okolností, ktorým v ich presvedčení nechýba odvaha.

[15]

Takáto výchova znamená viac než len duševnú disciplinovanosť a poskytuje viac než len telesný tréning. Posilňuje charakter tak, aby pravda a priamosť neboli obetované sebeckej túžbe či svetským ambíciám. Obrňuje myseľ proti zlému. Namiesto toho, aby sa nejaká panujúca vášeň stala zničujúcou mocou, dostáva sa každá pohnútko a túžba do súladu s veľkými zásadami práva. Mysle, ktorá sa zaoberá dokonalosťou Božieho charakteru, sa obnovuje a duša sa pretvára na Boží obraz.

Ktorá výchova môže byť vyššia ako táto? Čo sa jej môže vyrovnávať?

*„Nedostat' ju za rýdze zlato,
ani striebrom nemožno zaplatiť jej cenu.
Nedá sa vyvážiť ofírsnym zlatom,
ani vzácnym ónyxom a zafírom.
Nevyrovná sa jej ani zlato ani sklo,
nedá sa vymeniť za zlaté predmety.
Koraly a kryštál ani neprídu do úvahy;
vlastniť múdrosť je nad perly...„*

Job 28,15-18.

Boží ideál pre jeho deti je vyšší než aj tá najvznešenejšia ľudská myšlienka. Božskosť – podobnosť Bohu – to je meta, ktorú treba dosiahnuť. Pred študentom sa otvára cesta ustavičného pokroku. Má pred sebou cieľ, ktorý zahŕňa všetko dobré, čisté a vznešené. [Filipským 4,8](#). V každej oblasti pravého poznania bude postupovať tak rýchlo a tak ďaleko, ako je to len možné. Jeho úsilie sa však zameria na ciele o toľko vyššie, ako sú prízemné sebecké záujmy, o koľko sú nebesia vyššie ako zem.

[16] Ten, kto pomáha mladým ľuďom pri poznávaní Boha a formuje ich charaktery tak, aby boli v súlade s Božím charakterom, koná vznešené a ušľachtilé dielo. Tým, že v nich prebúdzá túžbu dosiahnuť Boží ideál, poskytuje im vzdelávanie, ktoré je vysoké ako nebesia a širošie ako vesmír, vzdelávanie, ktoré nemožno ukončiť v tomto živote, ale bude sa v ňom pokračovať v živote, ktorý príde; vzdelávanie, ktoré zabezpečí úspešnému študentovi jeho postup z prípravnej pozemskej školy na vyšší stupeň, do školy nebeskej.

2. kapitola — Škola v Edene

[17]

*„Blahoslavený človek,
ktorý našiel múdrosť...„*

Príslovia 3,13

Spôsob výchovy ustanovený na počiatku sveta má byť pre človeka po celý čas vzorom. V Edene, v domove našich prvých rodičov, bola založená vzorová škola na znázornenie princípov vzdelávania. Edenská záhrada bola učebňou, príroda učebnicou, sám Stvoriteľ učiteľom a rodičia ľudskej rodiny žiakmi.

Adamovi a Eve, stvoreným, aby boli „*obrazom Božím a Jeho slávou*„, (1. Korint'anom 11,7) sa dostalo nadania nie nehodného ich vznešeného poslania. Mali pôvabné a súmerné tvary, pravidelné a krásne črty, tváre im žiarili zdravým sfarbením, svetlom radosti a nádeje, celý ich zovňajšok odzrkadľoval podobu svojho Tvorcu. Táto podoba sa však prejavovala nielen v telesnej prirodzenosti. Každá schopnosť mysle a duše potvrdzovala Stvoriteľovu slávu. Zahrnutí vznešenými duševnými a duchovnými darmi boli Adam a Eva stvorení „*menší od anjelov*„, (Židom 2,7), aby mohli rozlišovať nielen divy viditeľného vesmíru, ale aby chápali aj mravnú zodpovednosť a jej záväzky.

„Potom Pán, Boh, vysadil na východe, v Edene, raj a tam umiestnil človeka, ktorého utvoril. A Pán, Boh, dal vyrásť zo zeme stromom všetkých druhov, na pohľad krásnym a na jedenie chutným, aj stromu života v strede raja a stromu poznania dobra a zla.„ 1. Mojžišova 2,8.9.

Tu, uprostred nádherných zákutí hriechom nedotknutej prírody sa mali naši prarodičia vzdelávať.

Náš nebeský Otec osobne viedol ich vzdelávanie. Navštevovali ich jeho poslovia, svätí anjeli, a dávali im rady a pokyny. Keď v dennom vánku kráčali záhradou, často začuli Boží hlas a tvárou v tvár mali spoločenstvo s Večným. Jeho myšlienky voči nim boli

[18]

„*myšlienky pokoja, a nie zla*„. [Jeremiáš 29,11](#). Jeho zámerom bolo ich najvyššie dobro.

Adamovi a Eve bola zverená starostlivosť o záhradu, „*aby ju obrábali a strážili*„. [1. Mojžišova 2,15](#). Hoci boli vo všetkom, čo im len Vlastník vesmíru mohol poskytnúť, bohatí, nemali byť záhalčiví. Užitočné zamestnanie im bolo určené ako požehnanie – aby posilňovalo telo, povznášalo myseľ a rozvíjalo charakter.

Knih prírody pred nimi rozprestrela svoje živé učivo a poskytovala im nevyčerpatel'ný prameň poučenia a potešenia. Každý list v lese, každý kameň vrchov, každá trblietavá hviezda, zem, more i obloha mali v sebe vpísané Božie meno. S každým živým i neživým stvorením – s listom, kvetom i stromom, od obrov vodnej ríše až po zrnko prachu v slnečnom lúči – sa obyvatelia Edenu zhovárali a od každého z nich zbierali tajomstvá života. Božia sláva na nebesiach, bezpočetné svety v usporiadanom obehu, „*vznášanie oblakov*„, ([Job 37,16](#)) tajomstvá svetla a zvuku, dňa a noci – všetko to bolo predmetom štúdia žiakov prvej školy na tejto zemi.

Nekonečný Pôvodca všetkého otvoril ich mysliam prírodné zákony, procesy a veľké princípy pravdy, ktoré vládnu duchovnému vesmíru. „*Na osvietenie poznania Božej slávy*„, ([2. Korint'anom 4,6](#)) sa rozvíjali ich duševné a duchovné sily a oni spoznávali najvyššie šťastie zo svojej svätej existencie.

Nielen edenská záhrada, ale celá zem bola nesmierne krásna, keď vyšla zo Stvoriteľ'ových rúk. Čírosť stvorenia nepoškvŕňoval kaz hriechu ani tieň smrti. Božia „*veleba zakryla nebesá a zem je plná Jeho chvály*„, [Habakuk 3,3](#). „*Ranné hviezdy zvučne plesali a jasali všetci nebešť'ania*„, [Job 38,7](#). Zem tak bola vhodným reprezentantom toho, ktorý je „*hojný v milosti a vernosti*„, ([2. Mojžišova 34,6](#)) vhodnou pracovňou pre tých, čo boli utvorení na jeho obraz. Edenská záhrada bola tým, čím sa podľa Božieho želania mala stať celá zem. Tak ako by ľudská rodina počtom rástla, zriad'ovali by sa ďalšie domovy a školy, v ktorých by sa skúmali Božie slová a skutky a v ktorých by boli žiaci pripravovaní na to, aby po nekonečné veky šíрили svetlo poznania Božej slávy.

[19]

3. kapitola — Poznanie dobra a zla

[20]

„A keďže nepokladali za hodné zachovávať si poznanie Boha, ich nerozumné srdce sa zatemnilo...“

Rimanom 1,28.21

Naši prarodičia boli stvorení nevinní a svätí, ale nie bez možnosti nesprávneho konania. Keby ich Boh stvoril tak, žeby nemohli prestúpiť jeho príkazy, v takom prípade by sa ich povahy nemohli vôbec rozvíjať a ich služba by nebola dobrovoľná, ale vynútená. Preto im dal možnosť voľby – podriaďiť sa poslušnosti, alebo sa jej vzoprieť. A skôr, než by mohli prijať plnosť požehnaní, ktoré im chcel udeliť, musela byť ich láska a vernosť preskúšaná.

V záhrade Eden bol *„strom poznania dobra a zla... a Pán Boh prikázal človekovi: Zo všetkých stromov raja môžeš jesť. Zo stromu poznania dobra a zla však nejedz! Lebo v deň, keď by si z neho jedol, istotne zomrieš...“* 1. Mojžišova 2,9.16.17. Božou vôľou bolo, aby Adam a Eva nikdy zlo nespoznali. Poznanie dobra im Boh v hojnosti doprial, no poznanie zla – hriechu a jeho následkov, úmornej driny, úzkostlivej ustaranosti, sklamaní a žiaľu, bolesti a smrti – im bolo z lásky utajené.

Kým Boh sa snažil o dobro človeka, satan usiloval o jeho záhubu. Keď sa Eva napriek Pánovej výstrahe k zakázanému stromu opovážila priblížiť, dostala sa do kontaktu so svojím nepriateľom. Prebudil sa v nej záujem a zvedavosť a satan to využil na popretie Božieho slova a spochybnenie dôvery v Božiu múdrosť a dobrotu. Na tvrdenie ženy, že *„Boh povedal: Nejedzte z neho, a ani sa ho nedotknite, aby ste nezomreli!“*, dal pokušiteľ túto odpoveď: *„Nie, nezomriete, ale Boh vie, že v deň, keď budete z neho jesť, otvoria sa vám oči a vy budete ako Boh, budete poznať dobro a zlo.“* 1. Mojžišova 3,3-5.

Satan chcel vyvolať dojem, že poznanie dobra zmiešaného so zlom bude požehnaním a že Boh, keď im zakazuje vziať si z ovocia tohto stromu, odopiera im veľké dobro. Presviedčal ju, že im ho

[21]

zakazuje ochutnať práve pre jeho úžasné vlastnosti poskytovať múdrosť a moc a že to robí preto, lebo im nechce dovoliť dosiahnuť vznešenejší rozvoj a nájsť pravé šťastie. Vyhlásil, že aj on už jedol zo zakázaného ovocia a získal tým schopnosť rozprávať a že keby z neho jedli aj oni, dosiahli by vyššiu úroveň existencie a otvorili by sa pred nimi široké obzory poznania.

Satan sa však vôbec nezmienil o tom, že svojím prestúpením sa stal vydedencom nebies. Faloš bola ukrytá pod rúškom zdanlivej pravdy a poblúznená a očarená Eva tento podvod neodhalila. Dychtila po tom, čo Boh zakázal. Zahodila vieru – kľúč poznania.

Keď Eva *„videla, že strom je na jedenie chutný, na pohľad krásny a na poznanie vábivý, nuž vzala z jeho ovocia a jedla,„* 1. Mojžišova 3,6. Malo príjemnú chuť, zdalo sa jej, že cíti akúsi oživujúcu silu, a predstavovala si, že vstupuje do vyššieho stavu bytia. Stala sa pokúšením pre svojho manžela, *„dala aj svojmu mužovi, čo bol s ňou, a on tiež jedol,„* 1. Mojžišova 3,6.

„Otvoria sa vám oči,„ povedal nepriateľ, *„a vy budete ako Boh, budete poznať dobro a zlo,„* 1. Mojžišova 3,5. Oči sa im skutočne otvorili, ale aké smutné bolo to otvorenie! Všetko, čo priestupníci dosiahli, spočívalo v poznaní zla a v kliatbe hriechu. V samotnom ovocí nebolo nič jedovaté a hriech nespočíval iba v podľahnutí chuti. Bola to nedôvera v Božiu dobrotu, v jeho slovo a zavrhnutie jeho autority, čo urobilo z našich prvých rodičov priestupníkov a na svet prinieslo poznanie zla. Práve toto otvorilo dvere každému druhu falošnosti a nepravdy.

[22] Človek stratil všetko, pretože sa rozhodol viac počúvať zvodcu než toho, ktorý je Pravdou a jediný má múdrosť. Zmiešaním zla s dobrom bola myseľ človeka zmätená a jeho duševné a duchovné sily sa otupili. Prestal si vážiť dobro, ktoré mu Boh tak štedro udeloval.

Adam a Eva si vybrali poznanie zla, a ak niekedy znovu nadobudnú stratené postavenie, musia ho získať za nepriaznivých podmienok, do ktorých sa sami uvrhli. Nemali už viac prebývať v Edene, lebo ten vo svojej dokonalosti im už nemohol poskytnúť tie poučenia, ktoré boli teraz pre nich najpodstatnejšie. So zármutkom sa lúčili s nádherným prostredím a odišli, aby bývali na zemi, na ktorej spočinula kliatba hriechu.

Adamovi Boh povedal: *„Preto, že si počúval hlas svojej ženy a jedol si zo stromu, o ktorom som ti prikázal: ‘Nesmieš z neho jesť!’,„*

nech je prekliata zem pre teba; s námahou sa z nej budeš živiť po všetky dni svojho života. Trnie a bodľacie ti bude rodiť a ty budeš jesť poľné byliny. V pote svojej tváre budeš jesť svoj chlieb, kým sa nevrátiš do zeme, z ktorej si bol vzatý, lebo prach si a na prach sa obrátiš!., 1. Mojžišova 3,17-19.

Hoci bola zem nakazená hriechom, príroda mala byť stále pre človeka učebnicou. Teraz už nemohla reprezentovať iba dobro, pretože zlo bolo prítomné všade a svojím znečisťujúcim dotykotom otravovalo zem, more i vzduch. Tam, kde bol predtým vpísaný iba Boží charakter a poznanie dobra, bola teraz aj pečať satana a poznanie zla. Z prírody, ktorá toto všetko zjavovala, mal človek ustavične čerpať varovanie o následkoch hriechu.

Na vädnúcich kvetoch a padajúcom lístí zbadal Adam a jeho spoločníčka prvé príznaky skazy. V myšliach sa im živo vynárala skutočnosť, že každá živá vec musí zahynúť. Ba aj vzduch, od ktorého závisel ich život, niesol zárodoky smrti.

Ustavične si pripomínali aj svoje stratené panstvo. Medzi nižšími tvormi mal Adam postavenie ako kráľ a kým zostával verný Bohu, celá príroda uznávala jeho vládu. Keď sa však z neho stal priestupník, jeho panstvo sa stratilo. Duch vzbury sa rozšíril po celom živočíšnom stvorení, takže nielen život človeka, ale aj prirodzenosť šeliem, stromy, poľná tráva i vzduch, ktorý dýchal, všetko poskytovalo smutné poučenie o poznaní zla.

Človek však nebol ponechaný napospas následkom zla, ktoré si zvolil. V rozsudku vynesenom nad satanom bol daný náznak vykúpenia. „*Nepriateľstvo ustanovujem medzi tebou a ženou.,,* povedal Boh, „*medzi твоjím potomstvom a jej potomstvom, ono ti rozšliape hlavu a ty mu zraníš päťu.,,* 1. Mojžišova 3,15. Tento rozsudok bol pre nich zasľúbením. Predtým, než počuli o trní a bodľáci, námahe a zármutku, ktorý musí byť ich podielom, či o prachu, do ktorého sa musia navrátiť, si vypočuli slová, ktoré im poskytovali neklamnú nádej. Všetko, čo podľahnutím satanovi stratili, mohli znovu získať prostredníctvom Krista.

Túto správu nám opakuje aj príroda. Hoci je narušená hriechom, hovorí nielen o stvorení, ale aj o vykúpení. V zjavných prejavoch rozkladu nesie zem svedectvo kľiatby, a predsa je stále ešte bohatá a krásna v dôkazoch životodarnej sily. Stromy zhadzujú svoje lístie, len aby boli odiate sviežejšou zeleňou, kvetiny hynú, aby vyklíčili

v novej kráse, a každý prejav tvorivej sily je uistením, že môžeme byť stvorení nanovo „v *spravodlivosti a svätosti pravdy*„. [Efezským 4,24](#). Tie isté prírodné úkazy, ktoré nám živo pripomínajú našu veľkú stratu, sa nám tak stávajú pos-lami nádeje.

Všade tam, kam siaha zlo, počuť hlas nášho Otca. Vyzýva svoje deti, aby videli povahu hriechu v jeho následkoch, varuje ich, aby zanechali zlo a pozýva ich, aby prijali dobro.

4. kapitola — Vzt'ah výchovy k vykúpeniu

[24]

*„...aby priviedol na svetlo poznanie slávy Božej
na tvári Ježiša Krista...„*

2. Korint'anom 4,6.

Človek sa hriechom odlúčil od Boha. Bez plánu vykúpenia by ho čakala len večná oddelenosť a temnota nekonečnej noci. Spoločenstvo s Bohom je znovu umožnené len Spasiteľovou obeťou. Osobne sa k jeho prítomnosti nemôžeme ani priblížiť, vo svojom hriechu sa na jeho tvár nemôžeme ani len pozrieť, môžeme však na neho hľadiet' a mať s ním spoločenstvo v Spasiteľovi Ježišovi Kristovi. Poznanie Božej slávy je zjavené „na tvári Ježiša Krista... Boh „v Kristovi zmieril svet so sebou... 2. Korint'anom 4,6; 5,19.

„Slovo sa stalo telom a prebývalo medzi nami... Syn, plný milosti a pravdy. V ňom bol život a ten život bol svetlom ľudí... Ján 1,14.4. Cena nášho vykúpenia – Kristov život a jeho smrť – sú pre nás nielen zasl'úbením a zárukou života, nielen prostriedkom, ktorý nám znovu otvoril poklady múdrosti, ale sú aj oveľa väčším a vyšším zjavením jeho charakteru, než aké poznal i svätý pár v Edene.

A kým Kristus otvára nebesia človeku, život, ktorý udeľuje, otvára srdce človeka nebesiam. Hriech nás od Boha nielen oddeľuje, ale aj ničí v duši človeka túžbu po Bohu a schopnosť spoznať ho. Kristovým poslaním je odstrániť celé toto dielo zla. On má moc oživiť a obnoviť hriechom ochromené schopnosti duše, zatemnenú myseľ a zvrátenú vôľu. Otvára bohatstvá vesmíru a udeľuje nám schopnosť vnímať ich a privlastňovať si ich.

Kristus je „svetlo, ktoré osvecuje každého človeka prichádzajúceho na svet... Ján 1,9. Práve tak ako každá ľudská bytosť prijíma život prostredníctvom Krista, rovnako každá ľudská duša prijíma aj

[25]

dého človeka. Už v jeho prirodzenosti je sklon k zlému, sila, ktorej sám nemôže odolať. Ak má proti tejto sile obstáť a dosiahnuť ten ideál, ktorý v hĺbke duše uznáva ako najvyššiu hodnotu, môže nájsť pomoc len v jedinej sile, a tou je Kristus. Spolupráca s touto silou je najväčšou potrebou človeka a práve toto má byť aj najvyšším cieľom každého výchovného snaženia.

Pravý učiteľ nie je spokojný, ak jeho študenti dosahujú priemerné výsledky. Vedie ich na tú najvyššiu úroveň, na akú sa môžu dostať. Nestačí mu, že im odovzdáva len technické vedomosti, že z nich robí obratných účtovníkov, šikovných umelcov a úspešných obchodníkov. Jeho ambíciou je nadchnúť ich pre ideály a zásady pravdy, poslušnosti, úcty, nezávislosti a čistoty – pre zásady v prospech stability a povznesenia spoločnosti. Túži po tom, aby si zo všetkého najviac osvojili veľkú úlohu ľudského života – nesebeckú službu.

Tieto zásady sa stávajú živou silou pri utváraní charakteru človeka vtedy, keď sa osobne zoznámi s Kristom a prijíma jeho múdrosť za svojho vodcu a jeho moc za silu svojho srdca a života. Týmto spojením študent čerpá z prameňa múdrosti, nadobúda schopnosť uvedomovať si tie najvznešenejšie ideály, má možnosti najvyššieho vzdelania pre život na tomto svete. A výchovou, ktorú tu získava, vydáva sa na cestu, ktorej súčasťou je večnosť.

[26] Dielo výchovy a dielo vykúpenia sú v najvyššom zmysle slova dielom jediným, pretože ako vo výchove, tak aj vo vykúpení „*nik nemôže položiť iný základ okrem toho, čo je už položený, a je ním Ježiš Kristus*„, „*Lebo Boh chcel, aby v ňom prebývala všetka plnosť*„, [1. Korint'anom 3,11](#); [Kološanom 1,19](#).

Pravá výchova i v zmenených podmienkach zodpovedá Stvoriteľovmu plánu edenskej školy. Adam a Eva prijímali pokyny priamym spojením s Bohom a my vidíme „*poznávanie Božej slávy na tvári Ježiša Krista*„, [2. Korint'anom 4,6](#).

Veľké princípy výchovy sa nezmenili. „*Pevné sú na večné veky*„, ([Žalm 111,8](#)) pretože sú to princípy Božieho charakteru. Prvoradým úsilím a nemenným cieľom učiteľa by preto malo byť pomáhať študentovi pri ich chápaní a pri budovaní takého vzťahu s Kristom, ktorý by z nich urobil prevládajúcu silu života. Takýto učiteľ je skutočným Kristovým a Božím spolupracovníkom.

Príklady

[27]

*„Čokoľvek bolo napísané,
nám na poučenie bolo napísané...“*
Rimanom 15,4.

[28]

5. kapitola — Výchova Izraela

*„Hospodin sám ho vodil;
ujal sa ho,
staral sa oň,
chránil si ho st' a zrenicu oka...„*
5. Mojžišova
32,12.10.

System výchovy založený v Edene sa sústred'oval na rodinu. Adam bol Božím synom (Lukáš 3,38) a deti Najvyššieho dostávali pokyny od svojho Otca. Bola to v pravom zmysle slova rodinná škola.

V Božom pláne výchovy prispôsobenom podmienkam človeka po páde do hriechu je Kristus ako predstaviteľ Otca spájajúcim článkom medzi Bohom a človekom a veľkým Učiteľ'om ľudstva. Bol to on, kto ustanovil mužov a ženy za svojich predstaviteľ'ov. Rodina sa stala školou a rodičia učiteľ'ami.

V časoch patriarchov prevládala výchova sústredená v rodine. Takto založeným školám Boh poskytol tie najpriaznivejšie podmienky na rozvoj charakteru. Ľud pod jeho vedením sledoval ten plán života, ktorý Boh ustanovil na počiatku. Tí, ktorí od Boha odstúpili, začali si stavať mestá, zhromažďovať sa v nich, vyžívať sa v nádhre, prepychu a nerestiach, ktoré aj z dnešných miest spravili nielen pýchu, ale aj kliatbu sveta. Ľudia verní Božím zásadám života nad'alej bývali v prostredí polí a hôr. Obrábali pôdu, chovali stáda a pri takomto nezávislom spôsobe života s ustavičnými príležitosťami na prácu, štúdium a rozjímanie učili sa o Bohu a svoje deti poučali o jeho skutkoch a cestách.

[30] Práve tento spôsob výchovy túžil Boh zaviesť v Izraeli. Keď však boli Izraelci vyvedení z Egypta, bolo medzi nimi len málo tých, čo boli pripravení spolupracovať s Bohom pri výchove svojich detí. Samotní rodičia potrebovali usmernenie a disciplínu. Po celý život boli obeťami otroctva, nevedomí, nevzdelaní, vnútorne pokorení, zmätení falošným učením a skazení dlhým stykom s pohanstvom.

Máločo o Bohu vedeli, a preto aj ich viera v neho bola malá. Boh ich túžil povzniesť na vyššiu morálnu úroveň a snažil sa umožniť im, aby ho spoznali.

Zjavením svojej moci v záujme dobra pútnikov na pustatine počas ich pochodov z miesta na miesto, keď boli vystavení hladu, smädu a vyčerpanosti a ohrození pohanskými nepriateľmi, ako aj prejavmi svojej prozreteľnosti na ich záchranu sa Boh snažil posilniť ich vieru. A keď ich naučil dôverovať v jeho lásku a moc, potom im predpismi svojho zákona predložil takú podobu charakteru, akú chcel, aby dosiahli jeho milosťou.

Izraelský národ dostal počas svojho pobytu pri Sínaji veľmi vzácne naučenia. Bolo to obdobie osobitnej prípravy na dedičné prevzatie Kanaánu. Boh si vybral na uskutočnenie svojho zámeru veľmi vhodné prostredie. Na vrchole Sínaja, ktorý vrhal svoj tieň na planinu, kde si ľud postavil stany, spočíval oblakový stĺp a viedol ich na ich ceste. V noci ich uistoval o božskej ochrane ako ohnivý stĺp, a kým pokojne spali, na tábor sa jemne znášal chlieb nebies. Všade navôkol sa týčili mohutné, skalnaté končiare a vo svojej slávnostnej vznešenosti rozprávali o večnom trvaní a velebnosti svojho Tvorcu. V prítomnosti toho, ktorý „*odváži vrchy a pahorky na vážkach*„ (Izaiáš 40,12) mal človek pocítiť svoju nevedomosť a slabosť. Boh sa snažil prejavmi svojej slávy vštepiť Izraelcom posvätnosť svojho charakteru a svojich požiadaviek a zároveň nesmiernu trestuhodnosť ich prestúpení.

Ľud si však tieto poučenia osvojoval pomaly. Pretože boli z Egypta navyknutí na mate-riálne znázornenie božstva, a k tomu toho najponížujúcejšieho druhu, bolo pre nich ťažké chápať existenciu a povahu Neviditeľného. Boh však súcitil s ich slabosťou a dal im symbol svojej prítomnosti. „*Nech mi postaví svätyňu*„, povedal, „*a budem bývať uprostred nich*„, 2. Mojžišova 25,8.

[31]

Pri jej budovaní dostal Mojžiš príkaz, aby všetky veci urobil podľa nebeského vzoru. Boh ho zavolať na vrch, zjavil mu nebeské veci a podľa ich podoby bol potom vybudovaný svätostánok so všetkým, čo k nemu patrilo.

Tak zjavil vznešený ideál charakteru izraelskému národu, ktorého chcel urobiť miestom svojho prebývania. Vzor im bol ukázaný na vrchu, keď im bol zo Sínaja daný zákon a keď Boh prechádzal popred Mojžiša a zvestoval: „*Hospodin, Hospodin, Boh milosrdný*

a ľútostivý, zhovievavý a hojný v milosti a vernosti.., 2. Mojžišova 34,6.

Sami v sebe však nemali žiadnu moc na dosiahnutie tohto ideálu. Zjavenie na Sínaji ich presvedčilo len o ich biede a bezmocnosti. Iné poučenie mali preto dostať v obetnej službe svätostánku. Malo byť o tom, že cez Spasiteľa sa im dostáva odpustenia hriechov a moci na poslušnosť, ktorá vedie k životu.

Prostredníctvom Krista sa mal splniť zámer, ktorého symbolom bola veľkolepá stavba svätostánku. Na trblietavých zlatých stenách sa odrážali dúhové odtiene opôň s votkanými postavami cherubínov a všade bolo cítiť vôňu horiaceho kadidla. Kňazi tam slúžili v nepoškvrnených belostných rúchach a v hlbokom tajomstve svätyne svätých, nad zľutovnicou, medzi sklonenými postavami uctievajúcich anjelov prebývala sláva Najsvätejšieho. Boh chcel, aby jeho ľud vo všetkom videl jeho úmysel s človekom. Bol to ten istý zámer, ktorý neskôr vyjadril apoštol Pavel, keď inšpirovaný Svätým Duchom povedal: *„Či neviete, že ste chrám Boží a že Duch Boží prebýva vo vás? Kto kazí chrám Boží, toho skazí Boh, lebo chrám Boží je svätý, a tým ste vy!*., 1. Korint'anom 3,16.17.

[32] Pri príprave svätostánku sa Izraelcom dostalo veľkej prednosti a cti, ale aj veľkej zodpovednosti. Ľud nedávno vyslobodený z otroctva mal na pustatine postaviť nesmierne nádhernú stavbu, ktorá si vyžadovala najdrahšie materiály a najvyššiu umeleckú zručnosť. Zdalo sa, že je to nespĺniteľná úloha, ale ten, ktorý vyhotovil plán stavby, sa zaviazal, že so staviteľmi bude spolupracovať.

„Potom Pán hovoril Mojžišovi: ‘Hľad’, ja som po mene povolal Beseléla, syna Uriho, syna Hurovho z Júdovho kmeňa, a naplnil som ho Božím duchom, zmyslom pre umenie, dôvtipom a zručnosťou na každú prácu... Pridal som aj Achisamechovho syna Óliaba z Dánovho kmeňa a každému, kto sa rozumie remeslu, dal som múdrosti, aby vyhotovili všetko, čo som ti prikázal.., 2. Mojžišova 31,1-6.

Aká zvláštna bola táto umelecká škola uprostred pustatiny. Učiteľom bol v nej sám Kristus a jeho anjeli.

Pri príprave svätyne a jej vybavenia mal spolupracovať všetok ľud. Bola to práca pre mozgy i ruky. Bolo treba pracovať s rôznym materiálom, preto všetci boli pozvaní, aby prispeli tak, ako ich k tomu viedlo srdce.

Tak sa pri práci i dávaní učili spolupracovať s Bohom, medzi sebou navzájom a tiež pri príprave duchovnej stavby – Božieho chrámu v duši.

Izraelci dostávali od samého začiatku svojho putovania z Egypta ponaučenia pre svoju výchovu a disciplínu. Dokonca ešte pred opustením Egypta vznikla dočasná organizácia a ľud bol usporiadaný do oddielov na čele s vedúcimi. Pri Sínaji bolo toto usporiadanie znovu doplnené a zdokonalené. Poriadok, ktorým sa tak očividne vyznačovali všetky Božie diela, sa prejavoval aj pri vzniku izraelského národa. Boh bol centrom jeho autority a vlády. Mojžiš ako Boží predstaviteľ mal v jeho mene uplatňovať zákony. Potom nasledovala rada sedemdesiatich, ďalej kňazi a kniežatá, pod nimi Mojžiš ustanovil „*náčelníkov ako tisícnikov, stotníkov, päťdesiatnikov a desiatnikov*„ (5. Mojžišova 1,15) a napokon úradníkov na plnenie osobitných povinností. Tábor bol usporiadaný podľa presného poriadku: uprostred stál svätostánok – miesto Božieho prebývania – a v ôkol neho stany kňazov a levítov. Pri nich potom táborili jednotlivé kmene.

[33]

Zavedené boli tiež dôkladné zdravotné opatrenia určené ľudu nielen ako nevyhnutnosť pre jeho zdravie, ale aj ako podmienka Božej prítomnosti v ich strede. S božskou autoritou im Mojžiš vyhlásil: „*Lebo Pán, tvoj Boh, kráča prostriedkom tvojho tábora, aby ťa vyslobodil... preto nech je tvoj tábor svätý*„, 5. Mojžišova 23,14 (ROH); 5. Mojžišova 23,15 (ECAV).

Výchova Izraelcov v sebe zahrnovala všetky životné návyky. Predmetom Božej starostlivosti bolo všetko, čo sa týkalo ich blaha a vychádzalo z jeho božského zákona. Áno, Boh aj pri poskytovaní jedla hľadel na ich najvyššie dobro. Manna, ktorou ich na pustatine sýtil, utužovala ich telesné, duševné a mravné sily. Hoci mnohí z nich reptali proti obmedzeniu stravy a túžili, aby sa vrátili dni, keď, ako hovorili, „*sedávali pri hrncoch mäsa, keď sme jedávali chleba do sýtosti!*„, (2. Mojžišova 16,3) múdrosť Božieho výberu pre ich dobro sa obhájila tak, že ju nikto nemohol poprieť. Navzdory všetkým ťažkostiam života na pustatine nebol totiž medzi kmeňmi Izraela ani jeden zoslabnutý človek.

Smer cesty pri putovaní im mala určovať archa obsahujúca Boží zákon. Miesto každého utáborenia bolo vopred označené tým, že naň zostúpil oblakový stĺp. Zostali dotedy, kým nad svätostánkom spo-

číval oblak. Keď sa zodvihol, pokračovali. Zastavenie i nastúpenie cesty sa vyznačovalo slávnostným vzývaním. „*A keď sa pohýnala archa, Mojžiš hovorieval: ‘Vstaň, Pane, nech sa rozpráchnu tvoji nepriatelia a nech sa dajú na útek pred tebou tí, čo ťa nenávidia!’, Keď sa zastavovala, vravieval: ‘Vrát’ sa, Pane, k množstvu Izraelovho vojska!’,*„ 4. Mojžišova 10,35.36.

[34] Keď ľud putoval pustatinou, mnohé vzácne poučenia mu utkveli v mysli vďaka piesňam. Po svojom vyslobodení od faraónovej armády sa celé vojsko Izraela spojilo v triumfálnej piesni. Ponad púšť a more sa doďaleka niesol jej radostný refrén a od vrchov sa odrážal rytmus jej chvál: „*Spievajte Pánovi, lebo je veľmi vznešený!*„ 2. Mojžišova 15,21. Túto pieseň spievali na svojich cestách často a ona vždy potešila srdcia pútnikov a roznieťila ich vieru. Na Boží pokyn boli prikázania, tak ako boli dané na Sínaji, zasľúbenia Božej priazne i záznamy úžasných skutkov, ktoré vykonal na ich vyslobodenie, vyjadrené v piesňach. Hlasy ľudí sa spojili v chvále a spev sprevádzala inštrumentálna hudba.

Myšlienky sa dvíhali nahor od útrap a ťažkostí, nepokojný a rozbuřený duch sa tíšil a upokojoval, pamäť vstrebávala zásady pravdy a viera naberala nové sily. Vojenské usporiadanie učilo poriadku a jednote a ľudia sa dostávali do bližšieho kontaktu s Bohom i medzi sebou navzájom.

O tom, ako Boh zaobchádzal s Izraelcami počas štyridsiatic rokov putovania pustatinou, Mojžiš povedal: „*Ako človek vychováva svojho syna, tak Pán, tvoj Boh, vychovával teba; aby ťa pokoril, vyskúšal a zvedel, čo je v tvojom srdci, či budeš zachovávať jeho príkazy, alebo nie.*„ 5. Mojžišova 8,5.2.

„*Našiel ho na pustej zemi, na mieste divokom, v revúcej pustine. Ujal sa ho a dával naň pozor, striehol ho ako zrenicu oka. Jak orol zobúdzia svoje hniezdo, krúži nad svojimi mlád'atami, tak rozpäl svoje krídla, chytil ho, niesol ho na svojich perutiach. Pán sám ho viedol, nijaký cudzí boh nebol mu na pomoc.*„ 5. Mojžišova 32,10-12.

„*Lebo pamätal na slová svätého záväzku, ktoré dal Abrahámovi, svojmu služobníkovi. Vyviedol teda svoj ľud v radosti, vyvolených svojich s plesaním. A odovzdal im krajiny pohanov, i zaujali majetky národov, aby zachovávali jeho predpisy a jeho zákon plnili.*„ Žalm 105,42-45.

Boh obklopil Izraelcov všetkými výsadami, dal im každú prednosť, aby ich urobil ct'ou pre svoje meno a požehnaním pre okolité národy. Sľúbil, že ak pôjdu po cestách poslušnosti, tak ich vyvýši *„nad všetky národy, ktoré stvoril na svoju chválu, slávu a česť“*, *„Všetky národy zeme uvidia“*, povedal, *„že sa nad tebou vzýva meno Pánovo, a budú sa t'a báť“*. Národy, ktoré začujú všetky tieto ustanovenia, povedia: *„Naozaj múdry a rozumný je tento veľký národ!“*, [5. Mojžišova 26,19; 28,10; 4,6](#).

[35]

V zákonoch, ktoré Boh zveril Izraelcom, boli aj jasné smernice o výchove. Na Sínaji sa Mojžišovi zjavil ako *„milosrdný a ľútostivý, zhovievavý a hojný v milosti a vernosti“*, [2. Mojžišova 34,6](#). Otcovia a matky v Izraeli mali týmto zásadám vyjadreným v Božom zákone učiť svoje deti. Mojžiš im na Boží pokyn povedal: *„A tieto slová, ktoré ti ja dnes prikazujem, nech sú v tvojom srdci, poučaj o nich svojich synov a sám uvažuj o nich, či budeš sedieť vo svojom dome, či budeš na ceste, či budeš ležať alebo stáť“*, [5. Mojžišova 6,6.7](#).

Týmto veciam však nemožno učiť ako nejakej suchej teórii. Kto chce hlásať pravdu, musí sám uplatňovať jej zásady. Ovplyvniť iných môžeme len vtedy, ak aj my odzrkadľujeme Boží charakter česťou, šľachetnosťou a nesebeckosťou svojho vlastného života.

Pravá výchova nevnučuje zásady do nepripravených myslí, ale najprv prebúdza záujem. To sú Božie vyučovacie metódy. On, ktorý stvoril myseľ a jej zákony, sa postaral aj o to, aby sa mohla v súlade s nimi rozvíjať. V domovoch i vo svätyni, v prírode i v umení, v práci i na slávnostiach, v posvätných budovách i pamätných kameňoch, rôznymi metódami, obradmi a nesčíselnými symbolmi dal Boh izraelskému národu poučenia, ktoré znázorňovali jeho zásady a uchovávali pamiatku jeho úžasných skutkov. Keď sa potom vynorila otázka, dané poučenie zapôsobilo nielen na myseľ, ale i na srdce.

Z príprav na výchovu vyvoleného národa je zjavné, že úplný je len život sústredený na Boha. Prináša totiž naplnenie každej túžby, ktorú do nás Boh vložil a umožňuje rozvoj každej schopnosti, ktorú nám poskytol.

[36]

Boh ako pôvodca a obdivovateľ každej krásy chce uspokojiť aj lásku svojich detí k nej. Urobil tiež opatrenia na naplnenie ich sociálnych potrieb a túžby po láskavom a užitočnom spoločenstve, ktoré prispieva k svornosti, k rozjasneniu a spríjemneniu života.

Dôležité miesto vo výchove Izraelcov mali slávnosti. V bežnom živote bola rodina školou i cirkvou a rodičia učiteľmi svetských i náboženských záležitostí. Trikrát do roka však boli určené zvláštne obdobia spoločenského styku a uctievania. Tieto zhromaždenia sa konali najprv v Šíle a potom v Jeruzaleme. Vyžadovala sa síce prítomnosť otcov a synov, ale nikto si nechcel nechať ujst' príležitosť navštíviť tieto slávnosti, a tak, ak sa dalo, prítomná bola celá rodina a podiel na ich pohostinnosti mali aj cudzinci, levíti a chudobní.

Putovanie do Jeruzalema, ktoré sa konalo podľa prostého zvyku praotcov, či už uprostred nádhery jari, v bohatstve vrcholiaceho leta, alebo uprostred zrelej krásy jesene, bolo hotovou rozkošou. Všetci, od bielovlasého starca až po malé dieťa, prichádzali s obetami vd'áčnosti, aby sa stretli s Bohom v jeho svätom príbytku. Hebrejským deťom sa rozprávali zážitky z minulosti, príbehy, ktoré starí i mladí veľmi milovali. Spievali sa piesne, ktoré ich kedysi potešovali pri putovaní pustatinou. Zaznievali v nich Božie prikázania a v spojení s požehnaným pôsobením prírody, uprostred láskavého ľudského spoločenstva sa navždy vrývali do pamätí mnohých detí a mládeže.

[37] Obrady, ktoré videli počas sviatkov Veľkej noci v Jeruzaleme, nočné zhromaždenie mužov s prepásanými bedrami, s topánkami na nohách a s palicami v rukách, rýchle jedenie baránka, nekvasených chlebov a horkých bylín, v posvätnom tichu rozprávaný príbeh o kropení krvou, o anjelovi nesúcom smrť a veľkolepom pochode z krajiny útlaku – to všetko podnecovalo predstavivosť a pôsobilo na srdce.

Slávnosť stánkov alebo slávnosť prvotín s obetnými darmi zo sádov a polí, týždňové táborenie v stánkoch z ratolestí, priateľské stretnutia, sväté spomienkové bohoslužby a štedrá pohostinnosť voči Božím služobníkom, levítom zo svätostánku a voči Božím deťom, teda voči chudobným a cudzincom, to prebúdzať vd'áčnosť prítomných voči tomu, ktorý „*korunuje rok svojou dobrotou, kade prejde, všade je hojnosť*“, „[Žalm 65,12](#)“.

Zbožní ľudia v Izraeli trávili celý jeden mesiac v roku takýmto spôsobom. Bolo to obdobie bez akýchkoľvek starostí, práce a bolo v pravom zmysle slova venované len výchovným účelom.

Pri rozdeľovaní dedičstva Božieho ľudu bolo Božím zámerom naučiť nielen ich, ale prostredníctvom nich i nasledujúce generácie

správnym zásadám, pokiaľ išlo o vlastníctvo zeme. Kanaánska krajina bola rozdelená medzi všetok ľud, s výnimkou levítov, ktorí sa venovali výhradne službe v svätyni. Hoci jednotlivec mohol po celý čas slobodne nakladať so svojim vlastníctvom, nesmel dedičstvo svojich detí ohroziť. Ak sa stalo, že oň prišiel, mohol ho vykúpiť. Dlhý sa odpúšťať každý siedmy rok a v päťdesiatom čiže v jubilejnom roku sa všetka pôda vracala pôvodnému vlastníkovi. Majetok každej rodiny bol teda zabezpečený a bola postavená hrádza proti extrémnemu bohatstvu aj chudobe.

Boh rozdelil pôdu medzi svoj ľud, čím mu poskytol, ako kedysi obyvateľom v Edene, najpriaznivejšie podmienky na rozvoj, totiž starostlivosť o rastliny a zvieratá. Ďalším výchovným opatrením bolo prerušenie poľnohospodárskych prác každý siedmy rok, počas ktorého pôda ležala ladom a jej samovoľná úroda sa ponechávala chudobným. Ľud mal viac príležitostí na štúdium, na stretávanie a bohoslužby, ako aj na dobročinnosť, ktorá bola životnými starosťami a prácou často zatlačená do úzadia.

[38]

Aké odlišné vzťahy by zavládli medzi ľuďmi, keby sa v dnešnom svete uplatňovali zásady Božieho zákona o rozdeľovaní majetku! Predišlo by sa hrozným prejavom zla, ktoré povstávajú z toho, že bohatí utláčajú chudobných a chudobní ich za to nenávidia. Zabránilo by sa nielen hromadeniu obrovského bohatstva, ale odstránil by sa tiež nedostatok vzdelania a zbedačovanie desaťtisícov zle platených robotníkov, ktorí toto kolosálne bohatstvo vytvorili. Pomohlo by to pokojnému vyriešeniu problémov, ktoré dnes hrozia naplniť svet anarchiou a krviprelieváním.

Tým, že sa Bohu zasvätil desiatok z každého zisku, či už z úrody sadu alebo poľa, zo stád alebo z práce umu či rúk, tým, že sa druhý desiatok dal ako pomoc chudobným a na ďalšie dobročinné účely, tým sa pred zrakmi ľudí vždy znovu vynímala pravda o tom, že Boh je vlastníkom všetkého a že ľudia môžu byť nástrojmi jeho požehnaní. Bola to výchova určená na to, aby vykorenila sebeckosť a vypestovala hĺbkú a šľachetnosť charakteru.

Poznanie Boha, spoločenstvo s ním pri štúdiu i práci a charakterová podobnosť Bohu, to všetko malo byť stálym zdrojom, prostriedkom a cieľom výchovy Izraela, ktorú Boh udeľoval rodičom, aby ju oni odovzdávali ďalej svojim deťom.

6. kapitola — Prorocké školy

„Kladú sa k Tvojim nohám,
budú sa učiť z Tvojich slov...“

5. Mojžišova

33,3.

Kedykoľvek bol v Izraeli Boží plán výchovy uvedený do života, výsledky vždy svedčili o jeho Autorovi. V mnohých domácnostiach bol však tento spôsob výchovy zriedkavý, rovnako ako aj charaktery ním ovplyvnené. Boží plán sa naplňal len čiastočne a nedokonale. Neverou a nedbaním na Pánove nariadenia sa Izraelci obklopili pokušeniami, ktorým odolať mali silu len niektorí. Keď sa usadzovali v Kanaáne „*nevyhubili ani národy, ako im Hospodin bol prikázal, lebo sa pomiešali s pohanmi a priučili sa ich skutkom: Ba aj ich modlám slúžili, a tie sa im stali osídлом.*“ [Žalm 106,34-36](#). „*No ich srdce pevne nestálo pri Ňom, nedržali sa verne Jeho zmluvy. On však bol milosrdný, vinu odpúšťa a nevyhubil; mnohokrát odvrátil svoj hnev... Pamätal, že sú telo, dych, ktorý odchádza a nevracia sa.*“ [Žalm 78,37-39](#). Otcovia i matky v Izraeli zľahostajneli vo svojich povinnostiach k Bohu i v povinnostiach k svojim deťom. Nevera v domovoch a vonkajšie modlárske vplyvy spôsobili, že mnohí z hebrejskej mládeže dostali odlišnú výchovu od tej, ktorú im určil Boh. Dali sa na cesty pohanov.

Na zastavenie tohto rastúceho zla poskytol Boh rodičom ďalšie nástroje ako pomoc pri diele výchovy. Od najranejších čias boli proroci uznávaní ako Bohom určení učitelia. Prorok bol v najvyššom zmysle tým, kto bol priamo inšpirovaný Bohom a ľudu odovzdával posolstvá, ktoré od neho prijal. Toto meno sa však dávalo aj tým, ktorí, hoci neboli takto priamo inšpirovaní, predsa boli Bohom povolaní na to, aby ľud vyučovali Božím skutkom a cestám. Na prípravu tejto triedy učiteľov založil Samuel na Pánov pokyn prorocké školy.

Mali slúžiť ako priehrada proti rozmáhajúcemu sa úpadku, prispieť k duševnému a duchovnému blahu mládeže a podporiť prosperovanie národa tým, že vychová mužov, ktorí budú v Božej bázni

vystupovať ako jeho vodcovia a radcovia. Samuel preto zhromaždil skupiny mladých mužov, ktorí boli zbožní, inteligentní a učenívi. Tí boli nazvaní prorockými synmi. Keď skúmali Božie slovo a skutky, Božia životodarná moc posilňovala energiu ich myslí a duší a študenti dostávali múdrosť zhora. Ich učitelia boli nielen skúsení v božskej pravde, ale aj sami sa tešili zo spoločenstva s Bohom a dostávali zvláštne dary Svätého Ducha. Patrila im úcta a dôvera ľudu pre ich učenosť a zbožnosť. Za Samuelových dní boli dve takéto školy – jedna v Ráme, prorokovej domovine, a druhá v Kirjatjearíme. Neskôr boli založené ďalšie.

Žiaci týchto škôl sa živili obrábaním pôdy alebo iným fyzickým zamestnaním. V Izrae-li to nebolo nič nezvyčajné či ponižujúce, naopak, nechať dieťa vyrastať bez zapojenia do akejkoľvek užitočnej práce sa pokladalo za hriech. Každý mladík, či už boli jeho rodičia bohatí alebo chudobní, sa učil nejakému remeslu. Aj keď mal byť vychovaný pre svätý úrad, poznanie praktického života sa pokladalo za nanajvyš užitočný základ pre jeho ďalšie poslanie. Mnohí učitelia sa tiež živili manuálnou prácou.

Doma i v škole sa väčšinou vyučovalo ústne, ale mládež sa tiež učila čítať hebrejské spisy alebo pergamenové zvitky starozmluvných Písíem. Hlavnými predmetmi týchto škôl boli Boží zákon s pokynmi danými Mojžišovi, posvätná história, posvätná hudba a poézia. V záznamoch posvätnéj histórie sa sledovali Hospodínove šľapaje. Preberali sa veľké pravdy, ktoré predstavovali rôzne služby vo svätyni a vierou sa zmocňovali ústredného predmetu tohto systému. Bol ním Boží Baránok, ten, ktorý mal sňať hriech sveta. Prehlboval sa duch oddanosti. Žiaci boli poučovaní nielen o nutnosti modlitby, ale učili sa aj o tom, ako sa modliť, ako sa približovať k svojmu Stvoriteľovi, ako v neho prejavovať vieru a ako porozumieť a poslúchať pokyny jeho Ducha. Posvätený intelekt vynášal z Božej pokladnice veci nové i staré a Boží Duch sa prejavoval v proctve a posvätnom speve.

[41]

Tieto školy boli jedným z najúčinnějších prostriedkov na podporu spravodlivosti, ktorá „dvíha národ“,, [Príslovia 14,34](#). Nemalou mierou prispeli k položeniu základov pozoruhodnej prosperity Dávidovej a Šalamúnovej vlády.

Princípy, ktoré sa vyučovali v prorockých školách, utvárali aj Dávidov charakter a formovali jeho život. Jeho učiteľom bolo Božie

slovo. „Z rozkazov Tvojich,, povedal, „zmúdrievam... *Naklonené mi je srd-ce plniť tvoje ustanovenia.*„ (119,104.112) Práve pre toto, keď Pán povolal Dávida v jeho mladosti na trón, vyhlásil o ňom, že bol „*mužom podľa môjho srdca.*„ [Skutky apoštolov 13,22](#).

U Šalamúna možno tiež vidieť výsledky Božej výchovnej metódy. Vo svojej mladosti prijal Dávidovu voľbu za svoju vlastnú. Nad všetko pozemské dobrodenie si od Boha žiadal múdre a chápace srdce. A Pán mu dal nielen to, čo hľadal, ale aj to, čo nehľadal – bohatstvo a slávu. Sila jeho chápania, rozsah jeho poznania a sláva jeho vlády sa stali divmi sveta.

Izrael dosiahol za vlády Dávida a Šalamúna svoj vrchol. Zaslúbenie dané Abrahámovi a zopakované Mojžišovi sa naplnilo: „*Lebo ak budete zachovávať všetky tieto príkazy, ktoré vám ja prikazujem plniť, ak budete milovať Pána, svojho Boha, a kráčať po všetkých jeho cestách a ak mu budete oddaní, Pán vyženie všetky tieto národy pred vami a vy prevezmete vlastníctvo od národov, ktoré sú väčšie a mocnejšie ako vy. Každé miesto, na ktoré vstúpi vaša noha, bude vaše: od púšte a od Libanonu, od veľkej rieky Eufrat až po západné more budú siahať vaše hranice. Nik vám nebude môcť odporovať.*„ [5. Mojžišova 11,22-25](#).

[42]

Číhalo tu však nebezpečenstvo. Hriech Dávidových neskorších rokov, hoci úprimne oľutovaný a tvrdo potrestaný, posmelil ľud v prestupovaní Božích prikázaní. Aj Šalamúnov život po úsvite takého veľkého zaslúbenia stemnel v odpadnutí. Túžba po politickej moci a osobnej sláve ho priviedla k spojenectvu s pohanskými národmi. Striebro Taršiša a zlato Ofíru boli získané za cenu obetovania nezávislosti a zradou posvätej dôvery. Spoločovanie s modlármi a manželstvá s pohanskými ženami skazili jeho vieru. Padli ochranné múry, ktoré Boh vztýčil kvôli bezpečnosti svojho ľudu a Šalamún sa oddal uctievaniu falošných bohov. Temeno Olivového vrchu, ktorý sa týčil oproti Božiemu chrámu, zahalili gigantické obrazy a oltáre zasvätené pohanským božstvám. Keď Šalamún zavrhol oddanosť Bohu, stratil vládu i sám nad sebou. Jemné cítenie sa mu otupilo, svedomitý a rozvážny duch prvých rokov jeho vlády sa zmenil. Pýcha, ctižiadosť, márnivosť a bezuzdnosť priniesli so sebou ovocie krutosti a násilnosti. Spravodlivý, súcitný a bohabojný vládár sa stal tyranom a násilníkom. Šalamún zneuctil seba, Izrael aj Boha.

Národ, ktorého bol pýchou, nasledoval jeho správanie. Hoci to Šalamún neskôr hlboko ľutoval, jeho pokánie nemohlo zabrániť, aby nevzišli plody zla, ktoré sám zasial. Disciplínou a výchovou, ktoré Boh určil Izraelcom, sa mohli vo všetkých oblastiach života líšiť od iných národov. Táto zvláštnosť, ktorú mali považovať za neobyčajnú prednosť a požehnanie, sa im stala niečím nevítaným. Prostotu a sebadisciplínu, pre najvyšší rozvoj také podstatné a nevyhnutné, sa snažili vymeniť za honosnosť a samol'ubosť pohanských národov. Jedinou ich ctižiadost'ou bolo, aby aj u nich to bolo tak, „*ako je to u všetkých národov*„. [1. Samuelova 8,5](#). Odsunuli Boží plán výchovy a popreli jeho autoritu.

[43]

Pád Izraela sa začal v okamihu zavrnutia Božích ciest a vstupe na cesty ľudske. To spôsobilo, že sa židovský národ stal korisťou práve tých národov, ktorých zvyky si osvojili.

Deti Izraela ako národ zlyhali v prijímaní dobrodení, ktoré im Boh chcel udeliť. Nevážili si jeho úmysly a nespolupracovali ani na ich uskutočňovaní. Napriek tomu, že sa jednotlivci i národy môžu takto od neho oddeliť, jeho zámer s tými, ktorí mu dôverujú, sa nemení. „*Všetko, čo robí Boh, má večnú platnosť*„. [Kazateľ 3,14](#).

Kým existujú rôzne stupne vývoja a rôzne prejavy jeho moci, ktorými napĺňa potreby ľudí rôznych období, Božie dielo je stále rovnaké. Učiteľ je ten istý! Boží charakter a jeho spásny plán sa nemenia. U neho „*niet premeny ani tieňa zmeny*„. [Jakoba 1,17](#).

Skúsenosti Izraela boli zaznamenané preto, aby sme sa z nich poučili. „*Toto sa im stalo ako predobraz a bolo napísané ako napomenutie pre nás, ktorých zastihol koniec vekov*„. [1. Korint'anom 10,11](#). U nás, tak ako za dávneho Izraela, závisí úspech výchovy len od našej vernosti pri uskutočňovaní Stvoriteľovho plánu. Vernosť princípom Božieho slova nám prinesie také veľké požehnania, aké by bola priniesla hebrejskému národu.

7. kapitola — Životy významných ľudí

„Ovocie spravodlivosti je stromom života...“

Príslovia 11,30

Dejiny Biblie nám poskytujú mnoho dôkazov o výsledkoch pravej výchovy. Uvádzajú vznešené príklady mužov, ktorých charaktery sa utvárali pod Božím vedením, ktorých životy boli požehnaním pre blížnych a ktorí vo svete stáli ako Boží predstavitelia. Patria medzi nich Jozef a Daniel ako najväčší štátnici, Mojžiš ako najmúdrejší zákonodarca, Eliáš ako jeden z najvernejších reformátorov a Pavel ako najosvietenejší učiteľ, akého svet kedy poznal, samozrejme, okrem toho, o ktorom bolo povedané „*nikdy človek tak nehovoril*...“ [Ján 7,46](#)

Jozef a Daniel boli práve v čase, keď sa dostávali do mužného veku, odvedení ako zajatci do pohanských krajín. Jozef bol často podrobovaný skúškam, ktoré prinášajú veľké životné zmeny. V otcovskom dome bol nežne opatrovaným dieťaťom, v Putifarovom dome otrokom, neskôr dôverníkom a spoločníkom. Bol všestranne činný, vzdelaný štúdiom, pozorovaním i stykom s ľuďmi. Bol vážnym vo faraónovom žalári, nespravodlivo odsúdený bez nádeje na obhájenie či vyhliadky na prepustenie. V čase krízy ho však povolali, aby sa stal vodcom národa. Čo pomohlo tomuto mužovi zachovať si bezúhonnosť?

[45] Nikto nemôže stáť na významnom mieste bez určitého nebezpečenstva. Ako búrka, ktorá necháva malý kvietok v údolí nepoškodený, no vyvracia strom na vrchu, tak i prudké pokušenia sa nedotýkajú tých, čo stoja v živote nízko, ale stíhajú tých, ktorí sú na vysokých svetských postoch. Jozef však obstál nielen v skúške protivenstiev, ale aj keď sa mu darilo. Tá istá vernosť, ktorú prejavil vo väzenskej cele, ho sprevádzala aj v paláci faraóna.

V detstve bol Jozef vyučovaný Božej láske a báňni. V stane pod sýrskymi hviezdami mu otec často rozprával príbeh o nočnom videní pri Bételi, o rebríku spájajúcom nebo so zemou, o zostupujúcich a

vystupujúcich anjeloch a o tom, ktorý sa vtedy zo svojho nebeského trónu zjavil Jákobovi. Otec mu porozprával aj o svojom zápase pri potoku Jabbok, kde sa po zrieknutí pestovaných hriechov postavil ako premožiteľ a dostal titul Božieho kniežat'a.

Jozef už keď sa staral o stáda svojho otca, viedol čistý a prostý život, ktorý mal priaznivý vplyv na jeho telesný a duchovný vývoj. Spoločenstvom s Bohom cez prírodu a štúdiom veľkých právd, ktoré otec odovzdal synovi ako svätý odkaz, nadobudol Jozef silnú myseľ a pevné zásady.

Počas životnej krízy, keď šiel z kanaánskeho domova po tej hroznej ceste do otroctva, si Jozef pri poslednom pohľade na kopce, ktoré zakryli stany jeho príbuzných, spomenul na Boha svojho otca. Pripomenul si všetky naučenia z detstva a jeho duša sa chvela odhodlaním zostať verný a vždy konať tak, ako sa patrí na poddaného Kráľa a nebies.

Jozef bol pevný i v trpkom údele cudzinca a otroka, i uprostred jasotu nerestí a lákadiel pohanskej bohoslužby, keď bol obklopený všetkými zvodmi bohatstva, kultúry a pompéznosti kráľovstva, lebo si osvojil poučenie o vernosti povinnosti. Vernosť v každom postavení, od najnižšieho až k najvznešenejšiemu, rozvíjala všetky jeho schopnosti na najvyššiu službu.

V čase, keď bol Jozef povolaný na faraónov dvor, bol Egypt najväčší z národov. Svojou civilizáciou, umením a vzdelaním nemal vtedy seberovného. Jozef spravoval záležitosti kráľovstva v období najväčších ťažkostí a nebezpečenstiev tak, že si získal dôveru kráľa i ľudu. Faraón ho *„ustanovil za pána svojho domu, a správcu všetkého svojho majetku, aby poučil jeho kniežatá podľa svojej vôle a jeho starcov učil múdrosti.“*, [Žalm 105,21.22.](#)

[46]

Tajomstvo Jozefovho života nám odhaluje inšpirované Božie slovo. Keď Jákob vyhlasoval svojim synom slová požehnaní, plné božskej moci a krásy, povedal o svojom najmilovanejšom synovi toto:

*„Ovocný stromček je Jozef,
ovocný stromček pri prameni,
jeho ratoliestky prerastajú múr.
I roztrpčovali ho, hádali sa s ním
a napádali ho lukostrelci.*

*No jeho luk je pevný
a obratná je sila jeho rúk.
Pre pomoc Mocného Jákovovho odtiaľ,
kde pastier a Skala Izraela je,
pre Boha, tvojho otca, ktorý ti pomáha,
a pre Všemohúceho, ktorý ťa požehnáva
požehnaniami nebies zhora,
požehnaniami hlbín, čo ležia dolu,
požehnaniami prs a lona.
Požehnaniami tvojho otca,
ktoré prevyšujú požehnanie večitých vrchov,
pravekých vrškov nádhery,
nech zostúpia na hlavu Jozefovi,
na temä kniežat' u bratov jeho!.,,*

1. Mojžišova 49,22-26.

Vernosť Bohu a viera v Neviditeľného boli kotvami Jozefovho života a v ich spočívalo aj tajomstvo jeho sily. „*Pružnými zostávajú ramená jeho rúk od rúk mocného Boha Jákovovho.*“, 1. Mojžišova 49,24.

Daniel, veľvyslanec nebies

[47] Daniel a jeho druhovia v Babylone sa vo svojej mladosti tešili zdanlivo väčšej priazni života než Jozef v prvých rokoch v Egypte, aj oni však podstúpili nemenej prísne skúšky charakteru. Zo svojho prostého judského domova boli títo mládenci kráľovskej línie odvedení do najnádhernejšieho mesta na dvor jeho najväčšieho monarchu, kde sa mali pripravovať na zvláštnu službu kráľovi. Pokušenia, ktoré ich obklopovali na tomto skazenom dvore plnom nerestí, boli veľmi silné. Skutočnosť, že oni, služobníci Jahveho, sa stali zajatcami Babylona, že predmety z Jahveho domu boli v chráme babylonských bohov a že sám izraelský kráľ bol v rukách Babylončanov, bola víťazmi vystatovačne uvádzaná ako dôkaz, že ich náboženstvo a zvyky prevyšujú náboženstvo a zvyky Hebrejov. Boh však i napriek veľkému pokoreniu Izraela kvôli jeho odklonu od Božích prikázaní podal Babylonu dôkaz o svojej zvrchovanosti, svätosti svojich požiadaviek a zaručenom výsledku poslušnosti. Podal ho

tak, ako sa jedine podat' dal, prostredníctvom tých, ktorí sa stále pevne pridržiavali svojej vernosti.

Daniela a jeho druhov čakala na samom začiatku ich kariéry rozhodujúca skúška. Nariadenie, aby sa im podávali jedlá z kráľovského stola, bolo nielen prejavom kráľovej priazne, ale tiež jeho starostlivosti o ich blaho. Pretože sa časť týchto pokrmov obetovala modlám, bolo jedlo z kráľovského stola zasvätené modlárstvu. Keby mládenci prijali kráľovu štedrosť, mysleli by si o nich, že sa pripájajú k uctievaniu falošných bohov. Vernosť Bohu im však nedovoľovala zúčastniť sa na takomto uctievaní. Neopovážili sa riskovať následky, ktoré by mala zmyselnosť a hýrivosť na ich telesný, duševný a duchovný vývoj.

Daniel a jeho druhovia boli verní zásadám Božieho slova. Naučili sa obetovať pozemské v prospech duchovného a hľadať najvyššie dobro. A zožali svoju odmenu. Ich striednosť a zmysel pre zodpovednosť podnietili u nich ako u predstaviteľov Boha najuľahčilejší rozvoj schopností tela, mysle a ducha. Na konci výcviku pri ich skúške s ostatnými uchádzačmi o kráľovské pocty *„nenašiel sa z nich zo všetkých ani jeden taký, ako bol Daniel, Chananiáš, Mišael a Azariáš.“*, [Daniel 1,19](#).

[48]

Na babylonskom kráľovskom dvore boli zhromaždení predstavitelia zo všetkých krajín, muži najbohatšie obdarení prirodzenými darmi, ktorí dosahovali najvyššiu kultúrnu úroveň, akú len tento svet mohol poskytnúť. Medzi nimi všetkými však nebol nikto, kto by sa mohol rovnať týmto hebrejským zajatcom. V telesnej sile a kráse, v duševnej zdatnosti, ba ani v literárnych schopnostiach nemali súperov. *„A vo všetkých veciach, [kde bolo treba] múdreho dôvtipu, na ktoré sa ich kráľ vypytoval, zistil, že sú desať ráz vyššie než všetci čarodeji a veštcí, ktorí boli v celom jeho kráľovstve.“*, [Daniel 1,20](#).

Danielovi, ktorý bol neochvejný vo svojej oddanosti Bohu a neoblomný v sebadisciplíne, získala vznešená dôstojnosť a zdvorilá ohľaduplnosť napriek jeho mladosti *„milosť a priazeň“*, ([Daniel 1,9](#)) pohanského úradníka, v starostlivosti ktorého sa nachádzal. Rovnakými charakteristikami sa vyznačoval aj jeho život. Rýchlo postúpil na post ministerského predsedu kráľovstva. Počas vládnutia nasledujúcich monarchov, v období úpadku národa a vzniku súperiaceho kráľovstva mal takú múdrosť a štátnické umenie, taký dokonalý takt, zdvorilosť a rýdzu dobrota srdca spojenú s vernosťou zásadám,

že ani jeho nepriatelia na ňom nemohli nájsť „*nijakú zádrapku ani chybu, pretože bol verný*„. [Daniel 6,4](#) (ROH); [Daniel 6,5](#) (ECAV).

Keďže svojou neotrasiteľnou dôverou Daniel priam lipol na Bohu, zostúpil na neho duch prorockej moci. Ľudia ho poctili zodpovednosťou pri dvore a Boh ho ako svojho predstaviteľ a poctil tým, že ho naučil čítať tajomstvá budúcich vekov. Prostredníctvom spoločenstva s predstaviteľom nebies boli pohanskí monarchovia nútení uznať Da-nielovho Boha. Nabuchodonozor vyhlásil: „*Váš Boh je naozaj Boh bohov a Pán kráľov, ktorý odhaľuje tajomstvá*„. [\[49\] Daniel 2,47](#). A Dárius vo svojom vyhlásení „*všetkým národom, kmeňom a nárečiam, ktoré bývali po celej zemi*„, vyvýšil „*Danielovho Boha*„, „*...lebo je to Boh živý a trvá naveky, jeho kráľovstvo nezahynie, jeho vladárstvo trvá do konca. On zachraňuje a vyslobodzuje, robí znamenia a zázraky na nebi i na zemi*„. [Daniel 6,25-27](#); [Daniel 6,26-28](#) (ECAV).

Praví a čestní muži

Svojou múdrosťou a spravodlivosťou, čistotou a láskavosťou v každodennom živote, oddanosťou záujmom ľudu – hoci modlárskeho – Jozef a Daniel dokázali, že sú verní zásadám svojej ranej výchovy a tomu, koho reprezentovali. Týchto mužov si ctili v Egypte i v Babylone. Nielen pohanský národ, ale všetky, s ktorými sa stýkali, v nich videli obraz Božej dobrotivosti a láskavosti a tiež obraz Kristovej lásky.

Aké len životné dielo vykonali títo vznešení Hebreji! Keď sa lúčili s domovom svojho detstva, pramálo snívali o svojom vysokom poslaní! Verní a rozhodní, podrobili sa božskému vedeniu, takže ich prostredníctvom mohol Boh splniť svoj zámer.

Tie isté mocné pravdy túži Boh zjaviť cez dnešnú mládež a deti. Jozefov a Danielov príbeh je vystihnutím toho, čo chce Boh urobiť pre tých, ktorí sa mu oddávajú, aby splnili jeho zámer.

Svet potrebuje mužov a ženy, ktorí sa nedajú kúpiť ani predáť, čestných, ktorí sa neboja nazvať hriech jeho pravým menom a ktorých svedomie je verné povinnosti ako strelka pólu. Takých, ktorí by stáli za správnu vecou i keby padli nebesia.

Takýto charakter však nie je dielom náhody a nemožno ho pripísať ani nadaniu, ani darom Prozreteľnosti. Ušľachtilý charakter

je výsledkom sebadisciplíny, podriadenia nižšej prirodzenosti prirodzenosti vyššej, podrobenia vlastného ja službe lásky Bohu i človeku.

Mládeži treba vštepiť, že jej dary nie sú jej vlastné. Sila, čas aj intelekt sú iba prepožičané poklady. Patria Bohu a každý mladý človek by ich mal dať službe najvyššej. Mládež je vetvičkou, od ktorej Boh očakáva ovocie, je hospodárom, ktorého majetok musí vykazovať prírastok, je svetlom temnote sveta. [50]

Každý mladý človek má vykonať dielo na Božiu česť a na povznesenie ľudstva.

Elizeus – verný v malých veciach

Mladosť proroka Elizea plynula v tichosti vidieckeho života pod vyučovaním Boha i prírody a pod disciplínou užitočnej práce. V čase takmer celkového odpadnutia zostala rodina jeho otca medzi tými, ktorí nezohli svoje kolena pred Bálom. V ich domove sa uctieval Boh a vernosť povinnosti bola pravidlom denného života.

Elizeus, syn bohatého roľníka, sa chopil diela, ktoré ležalo najbližšie. Hoci bol obdarený schopnosťami vodcu, prijímal výcvik v bežných povinnostiach života. Aby mohol múdro viesť, musel sa naučiť poslúchať. Vernosťou v malých veciach bol pripravovaný na závažnejšie poslanie.

Mal mierneho a šľachetného ducha, ale aj rásnosť a stálosť. Prechovával Božiu lásku a bázeň, a v pokojnom kolobehu dennej námahy získal silu odhodlanosti a rýdzosť charakteru. Ustavične rástol v božskej milosti a poznaní. Kým spolupracoval so svojím otcom pri konaní domácich povinností, učil sa spolupracovať aj s Bohom.

Prorocké volanie ho zastihlo, keď so služobníkmi svojho otca orol na poli. Keď Eliáš, vedený Bohom pri hľadaní svojho nástupcu, hodil svoj plášť na plecia mladého muža, Elizeus spoznal svoj čas a volanie uposlúchol. *„Išiel za Eliášom a posluhoval mu., 1. Kráľov 19,21.* Od Elizea sa sprvoti nežiadalo nijaké veľké dielo, jeho výchova pozostávala z bežných povinností. Hovorilo sa o ňom, že svojmu majstrovi Eliášovi slúžil aj tým, že pri umývaní lial vodu na jeho ruky. Ako prorokov osobný služobník dokazoval vernosť v [51]

malých veciach a každodenným posilňovaním svojho odhodlania sa zasväcoval poslaniu, ktoré mu určil Boh.

Už pri prvom povolaní za proroka bolo jeho rozhodnutie podrobené skúške. Keď sa obrátil, aby nasledoval Eliáša, prorok ho vyzval, aby sa vrátil domov. Musel sa rozhodnúť: buď prorocké povolanie prijme, alebo ho odmietne. Ale Elizeus pochopil cenu svojej príležitosti. Za žiadnu svetskú výhodu by sa nezriekol možnosti stať sa Božím poslom, ani by neobetoval prednosť spolupráce s Božím služobníkom.

Ako plynul čas, Eliáš bol pripravený na premenenie a Elizeus stať sa jeho nástupcom. Jeho viera a rozhodnutie prešli vtedy ďalšou skúškou. Keď počas svojej služby sprevádzal Eliáša a už vedel o tom, že čoskoro dôjde k prorokovmu premeneniu, Eliáš ho vyzýval, aby sa vrátil späť. *„Ostaň tu, prosím ťa,“* povedal Eliáš, *„lebo ma Pán poslal až do Bételu!“*, Ale Elizeus sa už v mladosti naučil neklesať a ne strácať odvahy. Ani teraz, na prahu nových povinností nebolo nič, čo by ho mohlo od tohto diela odvrátiť. Pri každej výzve na návrat späť bola jeho odpoveď rovnaká: *„Ako žije Pán a ako žiješ ty, neopustím ťa!“*, [2. Kráľov 2,2](#).

„Išli teda obaja... stáli pri Jordáne. Vtom vzal Eliáš svoj plášť, zvinul ho, udrel vodu, tá sa rozdelila na dve strany a obaja prešli po suchu. Keď prešli, Eliáš povedal Elizeovi: ‘Žiadaj si, čo mám pre teba urobiť, prv ako budem od teba vzatý!’, Elizeus odpovedal: ‘Nech je na mne dvojnásobne tvoj duch!’, Odpovedal: ‘Ťažkú vec si žiadaš. Ale ak ma budeš vidieť, keď budem od teba vzatý, stane sa ti to, ak nie, nestane sa., A ako išli v rozhovore, zrazu ich oddelil od seba ohnivý voz a ohnivé kone a Eliáš vystúpil vo víchrici do neba.,“

[52] *„Keď to Elizeus videl, zvolal: ‘Otče môj, otče môj! Voz Izraela a jeho pohonič!’, A viac ho nevidel. Nato si chytil odev a roztrhol ho na dva kusy. Potom zdvihol Eliášov plášť, ktorý z neho spadol, vrátil sa a zastal pri brehu Jordánu. Vzal Eliášov plášť, ktorý z neho spadol, udrel vodu a povedal: ‘Kde je Pán, Eliášov Boh, teraz?, A keď udrel vodu, rozdelila sa na dve strany a Elizeus prešiel. Keď to videli prorockí synovia, ktorí boli oproti Jerichu, hovorili: ‘Eliášov duch spočinul na Elizeovi., Išli mu v ústrety a uklonili sa mu až po zem.,‘* [2. Kráľov 2,6-15](#). Odvtedy stál Elizeus na Eliášovom mieste. A ten, ktorý bol verný v tom najmenšom, bol verný tiež v najväčšom.

Eliáš, muž moci, bol Božím nástrojom na boj proti obrovskému zlu. Modlárstvo, ktoré zviedlo národ, podporované aj Achabom a pohanskou Jezábel bolo odstránené a Bálovi proroci boli pobití. Hlboko dojatý izraelský ľud sa vracal k uctievaniu Boha. Ako Eliášov nástupca bol potrebný niekto, kto by starostlivým a trpezlivým poučovaním viedol Izrael bezpečnými cestami. Na toto dielo pripravila Elizea jeho raná výchova pod Božím vedením.

Toto je poučenie pre všetkých. Nemusíme presne vedieť, na čo nás Boh svojou výchovnou disciplínou pripravuje, ale všetci si môžeme byť istí, že vernosť v malých veciach je dokladom spôsobilosti na väčšiu zodpovednosť. Vo svojom živote človek každým skutkom prejavuje svoj charakter a Boh poctí väčšími prejavmi dôvery jedine toho, kto sa i v malých povinnostiach osvedčil *„ako pracovník, ktorý sa nemusí hanbiť“*,.. [2. Timoteovi 2,15](#).

Mojžiš, mocný vierou

Keď bol Mojžiš vytrhnutý spod starostlivého prístrešia domova, bol mladší ako Jozef alebo Daniel, a predsa tie isté činitele formovali aj jeho život. So svojím židovským príbuzenstvom strávil len dvanásť rokov, a presne vtedy bol položený základ jeho veľkosti rukou tej, ktorá sa nestala slávnou podľa svetských meradiel. [53]

Jochabed bola otrokyňa. Jej údelom bolo ponižovanie a jej bremeno bolo ťažké. Ale s výnimkou Márie z Nazareta nebolo takej ženy, ktorá by priniesla svetu väčšie požehnanie. Pretože vedela, že jej dieťa musí z jej opatery čoskoro odísť do poručníctva tých, čo Boha nepoznajú, o to horlivejšie sa usilovala vštepiť do jeho srdca lásku k Bohu. A toto dielo verne zavŕšila. Žiaden neskorší vplyv neprinútil Mojžiša zriecť sa zásad pravdy, ktoré boli ťažiskom učenia jeho matky a ozvenou jej života.

Zo skromného domova v Góšene sa Jochabedin syn dostal do faraónovho paláca k egyptskej princeznej, ktorá ho prijala a opatrovala ako svojho milovaného syna. V egyptských školách dostal Mojžiš najlepší občiansky a vojenský výcvik. Svojou osobnou príťažlivosťou, vznešeným výzorom, ušľachtilou myslou a kniežacím správaním sa ako povestný vojvodca stal pýchou národa. Egyptský kráľ bol aj členom kňazstva a Mojžiš, hoci sa odmietal zúčastňovať na pohanských bohoslužbách, bol zasvätený do všetkých obradov

egyptského náboženstva. Egypt bol v tom čase najmocnejší a najcivilizovanejší medzi národmi a Mojžiš ako jeho perspektívny vládca bol dedičom najvyšších pôct, aké môže tento svet poskytnúť. On však mal oveľa vznešenejší cieľ. Pre Božiu česť a vyslobodenie utláčaného ľudu Mojžiš obetoval všetky počty Egypta. Až potom Boh zvláštnym spôsobom začal s jeho výchovou.

Mojžiš ešte stále nebol pripravený na svoje životné dielo. Čakala ho ešte lekcia závislosti od božskej moci. Nepochopil správne Boží úmysel a domnieval sa, že Izrael vyslobodí silou zbraní. Riskoval kvôli tomu všetko, ale zlyhal. Po porážke a sklamaní sa z neho stal utečenec a vyhnanec v cudzej krajine.

[54] V midjánskej pustatine strávil Mojžiš ako pastier oviec štyridsať rokov. Zdanlivo bol navždy odrezaný od svojho životného poslania, podroboval sa však disciplíne, ktorá bola podstatná práve pre jeho naplnenie. V starostlivosti o ovce a nežné jahniatka musel získať skúsenosť, ktorá ho mala urobiť verným a trepezlivým pastierom Izraela. Aby sa mohol stať Božím reprezentantom, musel sa učiť od Boha.

Vplyvy, ktoré ho v Egypte obklopovali, priazeň nevlastnej matky, postavenie kráľovho vnuka, prepych, ticícoraké neresti, vycibrenosť, ľstivosť a mysticizmus falošného náboženstva útočili na jeho myseľ a charakter. Všetko to sa stratilo v strohej prostote divočiny.

Uprostred tajomne dojímavej vznešenosti horských pustatín bol Mojžiš sám s Bohom. Vo všetkom bolo vpísané Stvoriteľovo meno. Mojžišovi sa zdalo, že zatienený jeho mocou stojí v jeho prítomnosti. To zmietlo všetku jeho zameranosť na seba. Vtedy si uvedomil, aký slabý, bezmocný a obmedzený je človek.

Mojžiš tu získal to, čo ho sprevádzalo rokmi jeho namáhavého a zodpovedného života, totiž jasné vedomie Božej osobnej prítomnosti. Nehľadal Krista kdesi v diaľke vekov, keď sa zjaví v tele; ale videl, ako Kristus sprevádza zástup Izraela na všetkých jeho cestách. Mojžiš vedel zniesť nepochopenie i obvinenie, pohanu i osočovanie a čeliť každému nebezpečenstvu i samotnej smrti, vytrvať „*akoby videl Neviditeľného*„. [Židom 11,27](#).

Mojžiš o Bohu nielen premýšľal, ale priam naňho hľadel. Boh stál pred ním ako jeho ustavičná vízia. Nikdy sa mu nestratila spred zraku jeho tvár.

Pre Mojžiša nebola viera hypotézou, ale skutočnosťou. Bol presvedčený, že Boh riadi jeho život, a preto mu vo všetkom dôveroval, aj v tom, že mu dodá sil, aby mohol odolať každému pokušeniu.

Veľké dielo, ktoré mu bolo určené, chcel vykonať čo najúspešnejšie, preto sa bezvýhradne spoliehal na božskú moc. Cítil, že potrebuje pomoc, žiadal o ňu, vierou ju uchopoval a v istote udržujúcej moci potom kráčal vpred. [55]

Taká bola skúsenosť, ktorú Mojžiš získal v priebehu svojej štyridsaťročnej výchovy v pustatine. Nekonečná múdrosť nepovažovala toto obdobie za príliš dlhé, ani cenu za príliš vysokú.

Výsledky tejto výchovy a poučenia, ktoré tam dostal, sa nevzťahujú len na dejiny Izraela, ale na všetko, čo od onoho dňa až po dnešok nejakým spôsobom prispelo k pokroku sveta. Najvyššie svedectvo o Mojžišovej veľkosti a posudok o jeho živote prináša Písmo: „Ale odvtedy sa už nezjavil v Izraeli taký prorok, ako bol Mojžiš, s ktorým by sa Pán stýkal z tváre do tváre.,, 5. Mojžišova 34,10.

Pavel, radostný v službe

S vierou a skúsenosťou galilejských učeníkov, ktorí sa pripojili k Ježišovi, sa v diele evanjelia zjednotila ohnivá horlivosť a intelektuálna sila jedného z jeruzalemských rabínov. Saul z Tarzu, rímsky občan narodený v pohanskom meste, Žid nielen pôvodom, ale i vzdelaním, patriotickým zanietením a náboženskou vernosťou, vychovaný v Jeruzaleme najvýznamnejšími rabínmi a učeník vo všetkých zákonoch a tradíciách otcov, sa najviac podieľal na pýche a predsudkoch svojho národa. Už ako mladý sa stal vážnym členom Sanhedrinu – židovskej veľrady. Hľadelo sa na neho ako na nádejného muža a horlivého obrancu starodávnej viery.

Božie slovo bolo v teologických školách Judey nahradené ľudskými špekuláciami, interpretácie a tradície rabínov ho olúpili o moc. U týchto učiteľov prevládalo sebazveličovanie, bigotnosť a pohrdavá pýcha.

Rabíni sa honosili svojou nadradenosťou nielen nad ostatnými národmi, ale aj nad vlastnými masami. S prudkou nenávisťou k rímskym utláčateľom živil v sebe odhodlanie silou zbraní znovu nadobudnúť národnú zvrchovanosť. Ježišových stúpencov, ktorých [56] posolstvo mieru bolo v úplnom rozpore s ich ctižiadostivými zá-

mermi, nenávideli a odsudzovali ich na smrť. V tomto prenasledovaní bol Saul jedným z najrozhorčenejších a najneúprosnejších aktivistov.

V egyptských vojenských školách sa Mojžiš naučil zákonu sily a to malo taký silný vplyv na jeho charakter, že bolo treba štyridsať rokov pokoja a spojenia s Bohom a prírodou, aby bol súci na vedenie Izraela podľa zákona lásky. Rovnaké poučenie si mal osvojiť aj Pavel.

Videnie Ukrižovaného pri damašskej bráne úplne zmenilo smerovanie jeho života. Prenasledovateľ sa stal učeníkom, učiteľ žiakom. Dni strávené osamote v Damasku znamenali pre jeho skúsenosť toľko ako roky. Starozmluvné Písma, uložené v jeho pamäti, boli jeho učebnou látkou a Kristus jeho učiteľom. Samota v prírode sa i jemu stala školou. Odišiel do Arabskej púšte, aby tam študoval Písmo a učil sa od Boha. Odbremenil svoju dušu od predsudkov a tradícií, ktoré utvárali jeho život a prijal ponaučenia zo zdroja pravdy.

Jeho ďalší život bol inšpirovaný jedinou zásadou sebaobetovania – službou lásky.

„Som dlžníkom Grékom i Negrékom, múdrym aj nerozumným.,, [Rimanom 1,14](#). „Vo všetkom, čo konáme, nás vedie Kristova láska.,, [2. Korint’anom 5,14](#).

Pavel, najväčší spomedzi ľudských učiteľov, prijímal najvšednejšie i najvýznamnejšie povinnosti. Pochopil, že fyzická práca je dôležitá pre ruky i myseľ, preto sa živil remeslom. Pracoval ako výrobca stanov a zároveň denne kázal evanjelium vo veľkých strediskách civilizácie. „*Viete, že som si vlastnými rukami,*“, povedal starším pri rozlúčke v Efeze, „*zarábal na to, čo som potreboval ja i moji druhovia,*“, [Skutky apoštolov 20,34](#).

[57] Pretože Pavel bol obdarený vysokými intelektuálnymi vlohami, prejavovala sa v jeho živote moc zriedkavej múdrosti. Princípy najvyššej dôležitosti, ktoré najväčší géniovia jeho doby nepoznali, sú rozvinuté v jeho náukách a jeho vlastný život je ich príkladom. Jeho múdrosť a prívetivosť srdca ešte aj dnes zblížujú človeka s človekom a prebúdajú v ľudoch lepšiu stránku ich prirodzenosti a inšpirujú ich k vyššiemu životu.

Počúvajte, čo hovorí pohanom v Lystre, keď im poukazuje na Boha zjaveného v prírode, na zdroj všetkého dobra, ktorý „*z neba*

vám dával dážď a úrodné časy a naplňal vaše srdcia pokrmom a radosťou,.. [Skutky apoštolov 14,17](#).

Pozrime sa na neho vo filipskom väzení. Jeho chválospev navzdory stýranému telu prerušuje polnočné ticho. Keď zemetrasenie otvorilo dvere väzenia, jeho hlas opäť zaznieva slovami útechy pohanskému žalárnikovi: „*Neublížuj si! Ved' sme všetci tu!*„ ([Skutky apoštolov 16,28](#)) – každý je na svojom mieste upútaný prítomnosťou svojho spoluväzňa. A žalárnik presvedčený o realite viery, ktorá podopiera Pavla, pýta sa na cestu spasenia a s celou rodinou sa pripája k prenasledovanej skupine Kristových učeníkov.

Pavla vidíme v Aténach pred vzdelanými mužmi zhromaždenými na Areopágu. Na vedecké argumenty reaguje vedecky, na logiku logicky a na filozofiu filozoficky. Všimnite si, s akým božskou láskou zrodeným taktom poukazuje na Stvoriteľa ako na toho „*Neznámeho Boha*„, ([Skutky apoštolov 17,23](#)) ktorého jeho poslucháči nevedomky uctievali a ako im, keď odcituje slová jedného z ich básnikov, zobrazí Boha ako Otca, ktorého sú sami deťmi! Počujte ho, ako v dobe, keď ľudské práva boli úplne neznáme, vyzdvihuje veľkú pravdu o ľudskom bratstve a vyhlasuje, že Boh „*urobil z jednej krvi všetky pokolenia ľudské, aby obývali celý povrch zeme*„, [Skutky apoštolov 17,26](#). Ďalej poukazuje na to, ako celým Božím konaním sa ako zlatá niť vinie jeho predsavzatie milosti a odpustenia. „*Stanovil určité časy a hranice ich prebývaníu, aby hl'adali Boha, či by Ho azda nenahmatali, a nenašli, Ved' On predsa nie je d'aleko od nikoho z nás*„, [Skutky apoštolov 17,27](#).

Počúvajme ho na Festovom dvore, keď kráľ Agrippa presvedčený o pravde evanjelia zvoláva: „*Bezmála by si ma presvedčil a urobil zo mňa kresťana*„, [Skutky apoštolov 26,28](#). Ako zdvorilo Pavel ukazuje na svoje reťaze a odpovedá: „*Žiadal by som si od Boha, aby nielen ty, ale aj všetci, čo ma dnes počúvajú, skôr či neskôr, stali sa takými, akým som ja; okrem týchto pút*„, [Skutky apoštolov 26,29](#).

Jeho život plynul tak, ako to opísal vlastnými slovami: „*Často na cestách, v nebezpečenstvách na riekach, v nebezpečenstvách od zbojníkov, v nebezpečenstvách od vlastného rodu, v nebezpečenstvách od pohanov, v nebezpečenstvách v meste, v nebezpečenstvách na púšti, v nebezpečenstvách na mori, v nebezpečenstvách medzi falošnými bratmi; v námahe a trude, často v bdení, o hlade a smäde, často v pôstoch, na zime a v nahote*„, [2. Korint'anom 11,26.27](#).

„Zlorečia nám,, hovorí, „a my dobrorečíme; prenasledujú nás, a my to trpíme; hanobia nás, a my sa im prihovárame.,, [1. Korint’anom 4,12.13.](#) „Ako smutní, ale vždy veselí; ako chudobní, a predsa mnohých obohacujúci; ako nič nemajúci, a predsa všetko v moci majúci.,, [2. Korint’anom 6,10.](#)

Tieto skúsenosti majú pre nás životný význam. Pre nikoho však nemajú väčšiu dôležitosť ako práve pre mládež. Mojžiš sa vzdal perspektívy kráľovstva, Pavel výhod bohatstva a úcty svojho ľudu v prospech života, v ktorom mal niesť bremeno Božej služby. Mnohým sa život týchto ľudí zdá plný odriekania a obetí. Bolo to naozaj tak? Mojžiš pokladal „*Kristovo pohanenie*,, ([Židom 11,26](#)) za väčšie bohatstvo než všetky poklady Egypta. Tak to vnímal, pretože to tak bolo. Pavel vyhlásil: „*Ale čo mi bolo ziskom, uznal som pre Krista za stratu. A iste aj pokladám všetko za stratu pre nekonečne vzácnu známosť o Kristu Ježišovi, svojom Pánovi, pre ktorého som všetko stratil a všetko pokladám za smeti, aby som Krista získal.*,, [Filipským 3,7.8.](#) So svojou voľbou bol spokojný.

[59] Mojžišovi bol ponúkaný faraónov palác a monarchov trón, ale tam vládli hriechne rozkoše a ľudia zabúdali na Boha. Vybral si namiesto nich „*trvalé bohatstvo a spravodlivosť*,, [Príslovia 8,18.](#) Namiesto života spojeného s Egyptom sa rozhodol zviazať svoj život s Božím úmyslom. Namiesto toho, aby vydával zákony Egyptu, božským riadením sprostredkoval zákony celému svetu. Stal sa Božím nástrojom a ním boli dané ľudstvu také zásady, ktoré chránia rodinu i spoločnosť a predstavujú základný kameň prosperity národov. Uznávajú ich dnes najvýznamnejší ľudia sveta ako základ toho najlepšieho pri spravovaní ľudstva.

Veľkosť Egypta zapadla prachom – jeho moc a civilizácia sa pomínuli. Mojžišovo dielo však nikdy nezanikne. Veľké zásady spravodlivosti, nastoleniu ktorých venoval celý život, sú večné.

Mojžišov život, naplnený námahou a bremenom starostí v srdci, bol prežiarovaný prítomnosťou toho, ktorý „*vyčníka medzi desiat’ tisícami*,, a na ktorom je „*všetko vábne*,, (Veľpieseň 5,10.16) S Kristom putoval pustatinou, s Kristom bol na vrchu premenenia, s Kristom je na nebeských nádvoriach – Mojžišov život na zemi bol požehnaný a jeho život v nebesiach je sprevádzaný ct’ou.

Aj Pavel bol vo svojich mnohorakých prácach podopieraný povzbudzujúcou mocou jeho prítomnosti. Povedal: „*Všetko vládzem v*

tom, ktorý ma posilňuje, v Kristovi., [Filipským 4,13](#). „Kto nás odlúči od Kristovej lásky? Azda súženie, úzkosť, alebo prenasledovanie, hlad alebo nahota, nebezpečenstvo alebo meč?...v tomto všetkom slávne víťazíme skrze toho, ktorý nás miluje. A som si istý, že ani smrť, ani život, ani anjeli, ani kniežatstvá, ani prítomnosť, ani budúcnosť, ani mocnosť, ani výška, ani hĺbka, ani nijaké iné stvorenie nás nebude môcť odlúčiť od lásky Božej, ktorá je v Kristovi Ježišovi, našom Pánovi., [Rimanom 8,35-39](#).

Existuje predsa budúca radosť, na ktorú sa Pavel tešil ako na vynahradenie všetkých prác. Pre tú istú radosť Kristus strpel kríž a opovrhol hanbou, pre radosť, že raz uvidí ovocie svojho diela. „Ved’ kto je naša nádej alebo radosť, alebo veniec chvály pred naším Pánom Ježišom pri Jeho príchode, ak nie aj vy? Lebo vy ste naša sláva i radosť.., [1. Tesaloničanom 2,19-20](#).

Kto zmeria účinky Pavlovho celoživotného diela? Všetky tie blahodarné vplyvy, ktoré zmierňujú utrpenie a zlo, potešujú v zármutku, dvíhajú život zo sebeckta, zmyselnosti a korunujú ho nádejou nesmrteľnosti? Za ako veľa vd’acíme Pavlovi a jeho spolupracovníkom, keď s evanjeliom Božieho Syna konali svoju nedocenenú cestu z Ázie až do končín Európy!

Aká vysoká je hodnota života, ktorý ako Boží nástroj dáva do pohybu také požehnané vplyvy! Akú hodnotu bude mať vo večnosti, keď budeme svedkami výsledkov takéhoto celoživotného diela!

[60]

Majster učiteľ

[61]

„Nikdy človek nehovoril tak, ako tento...“

[62]

[Ján 7,46.](#)

8. kapitola — Učiteľ poslaný od Boha

„*Myslite na Toho.....*„

Židom 12,3.

„*Jeho meno bude: Predivný radca, Mocný Boh, Otec večnosti, Knieža pokoja.*„ Izaiáš 9,6 ROH; Izaiáš 9,5 ECAV. V Učiteľovi poslanom od Boha dali nebesia ľuďstvu to najlepšie a najvzácnejšie, čo mali. Ten, ktorý bol v rade Najvyššieho a prebýval v najvnútornejšej svätyni Večného, bol vyvolený na to, aby ľuďstvu osobne zjavil poznanie Boha.

Kristom bol sprostredkovaný každý lúč božského svetla, ktorý kedy dosiahol náš padlý svet. On hovoril prostredníctvom všetkých, ktorí v priebehu vekov človeku hlásali Božie slovo. Jeho odrazom bola všetka vznešenosť najväčších a najšľachetnejších ľudí zeme. Jozefova čistota a dobrotivosť, Mojžišova pokora a zhovievavosť, Eliášova statočnosť, Danielova rýdzosť a pevnosť, aj Pavlova horlivosť a obetavosť. Duševná a duchovná moc prejavujúca sa v týchto mužoch i vo všetkých ostatných, ktorí kedy prebývali na zemi, boli iba odleskom žiary jeho slávy. On bol dokonalý ideál.

Odhaliť tento ideál ako jediný pravý štandard, ukázať, čím sa každá ľudská bytosť môže stať, čím sa môžu, prebývaním božstva v človečenstve, stať všetci, ktorí ho prijmu – to boli dôvody, pre ktoré prišiel Kristus na zem. Prišiel ukázať, že ľudia majú byť vychovávaní tak, ako sa to od Božích synov očakáva, aby na zemi žili životom nebies a uskutočňovali ich princípy.

[64] Na prekonanie najväčšej biedy človeka bol poskytnutý najväčší Boží dar. Keď bola temnota sveta najhlbšia, objavilo sa Svetlo. Mysle ľudí boli falošným učením už dlho odvrátené od Boha. Miesto Božieho zjavenia zaujala v predchádzajúcich systémoch vzdelania ľudská filozofia. Namiesto nebom daného štandardu pravdy prijali ľudia ten, ktorý si vypracovali sami. Odvrátili sa od Svetla života, aby kráčali za iskierkami ohňa, ktoré ľahko vyhasínali.

Keď sa oddelili od Boha, stali sa závislými jedine od ľudskej moci, čiže ich sila sa rovnala slabosti. Už neboli schopní dosiahnuť ani tú úroveň, ktorú si sami určili. Požiadavka pravej dokonalosti bola nahradená zdaním a pretvárkou. Podobnosť zabrala miesto skutočnosti.

Z času na čas povstali učitelia, ktorí poukazovali na Zdroj pravdy. Ich úsilie však nezanechávalo trvalé účinky. Bolo to len krátke prerušenie zla, ale jeho prúd sa nezastavil. Títo reformátori boli ako svetlá, čo zažiarili v temnote, ale nemohli ju zahnať. Svet „*viac miloval tmu ako svetlo*„, [Ján 3,19](#).

Keď prišiel Kristus na zem, zdalo sa, že ľudstvo klesá k svojmu najnižšiemu bodu. Podomleté boli samotné základy spoločnosti a život ľudí sa zmenil na pretváрку a neúprimnosť. Židia, pozbavení moci Božieho slova, dávali svetu tradície a špekulácie, ktoré otupovali myseľ a ubíjali ducha. Uctievanie Boha „*v Duchu a pravde*„, ([Ján 4,23](#)) bolo nahradené oslavovaním ľudí v nekončiacom kruhu vymyslených ceremónií. Náboženské systémy na celom svete strácali svoj vplyv. Ľudia boli znechutení bájkami a klamstvom a v snahe zaujať niečím svoje mysle, obrátili sa k neverectvu a materializmu. Večnosť ich nezaujímala. Žili len pre prítomnosť.

Keď prestali rozoznávať Božskosť, prestali zohľadňovať aj ľudskosť. Pravda, česť, statočnosť, spohľadnosť i súcit opúšťali zem. Nemilosrdná chamtivosť a ctižiadosť dali zrod všeobecnej nedôvere. Zmysel pre povinnosť silných voči slabým, pre ľudskú dôstojnosť a ľudské práva bol vzdialený ako sen. Obyčajní ľudia boli považovaní len za lacnú pracovnú silu a prostriedok na dosiahnutie vlastných ambícií. Najvyšším cieľom sa stalo bohatstvo, moc, pohodlie a sebauspokojovanie. Charakteristikou tohto obdobia bola telesná, duševná aj duchovná degenerácia.

Len čo zlé vášne a úmysly vypudili z mysle ľudí akúkoľvek myšlienku na Boha, tým viac sa priklonili k zlému.

Ľudia sústredení na svoju samolúbosť začali Boha považovať za seberovného – za bytosť, ktorej cieľom je sebaoslava, ktorá určila požiadavky na svoje vlastné potešenie, za bytosť, ktorá ľudí povyšuje alebo ponizuje podľa toho, ako pomohli alebo protirečili jej sebeckým úmyslom. Nižšie vrstvy spoločnosti stotožňovali Zvrchovaného so svojimi utláčateľmi, azda len s tou výnimkou, že ich prevyšuje svojou mocou. Takéto predstavy formovali každé

náboženstvo. Každé bolo vlastne založené na vydieraní. Uctievači sa snažili nakloniť si božstvo darmi a obradmi, aby si tým zaistili jeho priazeň pre svoje vlastné ciele. Takéto náboženstvo však nemalo žiaden vplyv na srdce ani svedomie. Spočívalo vo formálnom vykonávaní náboženských úkonov, ktoré ľuď unavovali. Nebyť pochybného zisku, ktorý sľubovali, ľudia by sa ich najradšej zbavili. Zlo neobmedzene rástlo a túžba po dobre sa zmenšovala. Ľudia stratili Boží obraz a prijali pečať démonickéj moci, ktorá ich ovládala. Celý svet sa stával liahňou skazy.

Pre ľudský rod zostávala len jediná nádej – do tejto masy chaotických a zhubných živlov pridať nový prvok, ktorý by ľudstvu priniesol moc nového života a obnovil poznanie Boha.

Kristus prišiel odstrániť toto falošné učenie, ktorým tí, čo sa chválili, že Boha poznajú, Boha zneuctievali. Prišiel, aby predstavil podstatu Božieho zákona a aby svojím vlastným charakterom prejavil krásu svätosti.

[66] Kristus prišiel medzi ľudstvo s láskou, ktorú Boh preukazoval svetu už od večnosti. Odstránil predsudky, ktorými ľudia obtžili Boží zákon a ukázal, že je to zákon lásky a výraz Božej dobrotivosti. Naznačil, že v poslušnosti jeho zásad je zahrnuté štastie ľudstva a s ním i stabilita ako základ ľudskej spoločnosti.

Boží zákon nekladie svojvoľné požiadavky, je daný ľuďom ako ochrana a štít. Kto prijíma jeho princípy, je chránený pred zlom. Dôsledkom vernosti Bohu je vernosť človeku. Boží zákon vyzdvihuje práva a individualitu každej ľudskej bytosti. Nadriadeným bráni v útlaku a podriadeným v neposlušnosti. Prináša blaho človeku v tomto svete i v svete, ktorý príde. Poslušnému je zárukou večného života, pretože vyjadruje zásady, ktoré majú večnú platnosť.

Kristus prišiel ukázať nenahraditeľnosť božských princíпов pre obrodu ľudstva. Prišiel nás naučiť, ako ich rozvíjať a uplatňovať.

Ľudia vtedajšej doby určovali hodnotu všetkých vecí podľa toho, ako sa im javili navonok. Čím viac moc náboženstva upadala, tým viac rástla jeho pompéznosť. Autoritu vychovávateľov zatienila ich vystatovačnosť, samolúbosť a márnivosť. Ježišov život bol však v ostrom protiklade voči týmto snahám. Dokázal bezcennosť všetkých tých vecí, ktoré vtedajší ľudia považovali za najvyššie hodnoty. Zdieľal domov i obživu vidiečana a povolanie remeselníka, žil nenápadným životom, stotožňoval sa s neznámymi nádenníkmi a

uprostred týchto podmienok nasledoval božský plán výchovy. Nevyhl' adával školy, ktoré v tom čase preceňovali drobnosti a podceňovali veľké veci. Svoju výchovu získal priamo z nehom určených zdrojov, z užitočnej práce, zo skúmania Písíem a prírody a zo životných skúseností. To sú Božie učebnice plné poučenia pre každého, kto k nim prichádza s ochotnou rukou, vnímavým okom a chápvým srdcom.

„Chlapec rástol a mocnel, plný múdrosti, a Božia milosť bola na ňom.,, Lukáš 2,40.

Takto pripravený sa vydal za svojím poslaním, aby v každom okamihu svojho styku s ľuďmi pôsobil na nich svojím požehnaným vplyvom a svojou premieňajúcou mocou, čoho svet nikdy predtým nebol svedkom. [67]

Kto sa snaží ľudstvo zmeniť, musí mu najprv sám rozumieť. Ľudí možno získať a povzniesť len súcitom, vierou a láskou. Kristus tu stojí zjavený ako majstrovský učiteľ. Zo všetkých, čo kedy na zemi žili, on jediný dokonale rozumel ľudskej duši. *„Ved' nemáme Veľkňaza, ktorý by nemohol cítiť s našimi slabosťami, ale [máme Veľkňaza] podobne pokúšaného vo všetkom, [ale] bez hriechu.,, Židom 4,15.*

„A pretože sám trpel, keď bol pokúšaný, môže pomáhať tým, čo sú pokúšaní.,, Židom 2,18.

Jedine Kristus prešiel skúsenosťami všetkých trápení a pokušení, ktoré stíhajú ľudské bytosti. Nikto iný narodený zo ženy nebol tak prudko napádaný pokušením, nikto iný neniesol také ťažké bremeno hriechu a bolesti sveta. Nikdy nežil človek, ktorého súcitiť by bol taký hlboký a nežný. Súcitiť so všetkým, čo ľudstvo prežíva, ale jeho záujem nie je len všeobecný a neurčitý. Stotožňuje sa s každým preťažným, pokúšaným a zápasiacim človekom.

Čo učil, to i žil. *„Dal som vám príklad.,, povedal svojim učeníkom, „aby ste aj vy robili tak, ako som vám urobil ja.,, „Ja som zachoval prikázania svojho Otca.,, Ján 13,15; 15,10.* Tieto Kristove slová boli dokonale naplnené a potvrdené v jeho živote. Ba viac než to. Čo učil, tým tiež bol. Jeho slová sú vyjadrením nielen jeho životných skúseností, ale i jeho vlastného charakteru. On nielenže pravdu učil, ale pravdou aj bol. Práve toto dávalo jeho učeniu moc.

[68] Kristus bol spravodlivým karhateľom. Nikdy nežil nikto, kto by tak nenávidel zlo, nikto ho tak nebojácne nevyčítal. Už samotná jeho prítomnosť pranierovala všetko nepravé a nízke. Vo svetle jeho čistoty ľudia videli svoju vlastnú nečistotu a svoje podradné a klamlivé životné ciele. Napriek tomu ich však priťahoval. Ten, ktorý človeka stvoril, chápal cenu ľudstva. Za nepriateľa tých, ktorých sa usiloval požehnať a spasiť, označil zlo. V každej padlej ľudskej bytosti videl Božie dieťa, ktorému možno obnoviť privilégium jeho božského vzťahu.

„Lebo neposlal Boh Syna na svet, aby odsúdil svet, ale aby ho spasil.,, [Ján 3,17](#). Keď sa Kristus díval na ľudí v ich utrpení a ponížení, vnímal nádej i tam, kde sa javilo len zúfalstvo a skaza. Pokúšané a zdeptané duše, ktoré sa už pokladali za stratené a zrele na zatratenie, prijímal nie s výčitkami, ale so žehnaním.

Blahoslavenstvá boli jeho pozdravom celej ľudskej rodine. Keď hľadel na obrovský zástup, ktorý počúval jeho kázanie na vrchu, chvíľu sa zdalo, akoby zabudol, že nie je v nebesiach a použil dôverný pozdrav sveta svetla. Z jeho perí radostne plynuli požehnania ako tryskot dlho zapečateného žriedla.

Odvrátil sa od ctižiadostivých, namyslených obľúbencov tohto sveta a vyhlásil, že blahoslavení sú tí, ktorí prijímajú jeho svetlo a jeho lásku, nech by boli v hocakej núdzi. Svoje ruky vystrel k chudobným v duchu, k zarmúteným a prenasledovaným, hovoriac: „*Pod' te ku mne... a ja vám dám odpočinutie!*,, [Matúš 11,28](#).

V každom človeku objavoval nekonečné možnosti. Videl, akými by sa ľudia mohli stať, keby boli premenení jeho milosťou „*na dobrotivosť Pána, nášho Boha*,, [Žalm 90,17](#). Díval sa na nich s nádejou a tým inšpiroval nádej. Prijímal ich s dôverou a tým inšpiroval dôveru. Zjavoval v sebe pravý ideál človeka a tým prebúdzať vieru v jeho dosiahnutie. V jeho prítomnosti si opovrhnutí a padlí ľudia uvedomovali, že sú ešte stále ľuďmi a túžili dokázať, že sú hodní jeho pozornosti. V nejednom srdci sa prebúdzať nové podnety, mnohým zúfalým sa otvárala možnosť nového života.

[69] Kristus pripútal ľudí k svojmu srdcu putom lásky a odovzdanosti a tým istým putom ich spojil s ich blíždymi. Láska bola pre neho životom a život službou. „*Zdarma ste prijali*,, povedal, „*zdarma dávajte!*,, [Matúš 10,8](#).

Kristus sa neobetoval pre ľudstvo iba na kríži. Keď „*chodil a dobre robil,*“ (Skutky apoštolov 10,38) každý deň sa vzdával svojho života. Takýto život mohol byť udržiavaný len tým, že Ježiš žil v závislosti od Boha a v spoločenstve s ním. Ľudia z času na čas prebývajú v skrýši Najvyššieho a v tóni Všemohúceho. Toto obdobie sa potom prejaví v ich šľachetných skutkoch, napokon však ich viera zoslabne, spoločenstvo sa preruší a ich životné dielo sa skazí. Ježišov život bol však životom trvalej dôvery, udržiavanej ustavičným spoločenstvom a jeho služba nebu a zemi nepoznala zlyhanie ani zakolísanie.

Ako človek sa so svojimi prosbami pokorne obracal k Božiemu trónu, kým jeho človečenstvo nebolo obdarené nebeskou silou, ktorá spája to ľudské s božským. Prijímal život od Boha a odovzdával ho ľuďom.

„*Nikdy nehovoril človek tak, ako tento!*“, Ján 7,46. Na Krista by sa tieto slová vzťahovali, aj keby prinášal poznanie len v materiálnej či intelektuálnej oblasti, alebo keby sa venoval výlučne teoretickým a hypotetickým otázkam. Mohol odhaliť tajomstvá, preniknutie ktorých si vyžiadalo stáročia namáhavého štúdia. Vo vedeckej oblasti mohol podať také návrhy, ktoré by až do konca času poskytovali látku na premýšľanie a podnety na vynálezy. Neurobil to však. Nepovedal nič, čo by uspokojovalo zvedavosť alebo podnecovalo sebecké ambície. Nezaoberal sa teóriami, ale tým, čo je podstatné pre rozvoj charakteru, čo zvyšuje ľudskú schopnosť poznávania Boha a jeho silu na konanie dobra. Hovoril o tých pravdách, ktoré sa vzťahujú na vedenie života a spájajú človeka s večnosťou.

Učil ľudí vidieť Boha tak, ako sa prejavuje vo svojich dielach, vo svojom slove a v skutkoch svojej prozreteľnosti. Privádzal ich mysle do kontaktu s myslou Nekonečného.

Ľudia „*žasli nad jeho učením, lebo jeho slovo malo moc,*“ Lukáš 4,32. Nikdy predtým nikto nehovoril s mocou, ktorá by tak roznechovala úsilie a burcovala každú schopnosť tela, mysle a duše.

Kristovo učenie a jeho súcit objali celý svet. Nieto takých životných okolností a v ľudskej skúsenosti takých kríz, ktoré by sa v jeho učení nepredpokladali a na ktoré by jeho princípy neposkytovali ponaučenie. On je Kniežat'om učiteľ'ov a jeho slová povedú jeho spolupracovníkov až do konca času.

Prítomnosť a budúcnosť predstavovali u neho jednotu, pretože mal na zreteli potreby celého ľudstva. Pred jeho duševným zrakom prebiehal každý prejav ľudského úsilia, pokušenia, bezradnosti a ohrozenia. O každom srdci, o každom domove, o všetkých potešeniach a túžbach, o tom všetkom vedel.

Nehovoril len za celé ľudstvo, ale aj k celému ľudstvu. K malému dieťaťu v radostnom ráne života, k dychtivým a nepokojným srdciam mladých ľudí, k ľuďom v zrelom veku, ktorí nesú bremená zodpovedností a starostí, k ľuďom pokročilého veku v ich zaslúženom odpočinku po únavných rokoch práce. Jeho posolstvo sa prihovára každému ľudskému dieťaťu v každej krajine a v každom veku.

Jeho učenie zahŕňa veci časné i večné, veci viditeľné vo vzťahu k veciam neviditeľným, pominuteľné udalosti bežného života i závažné otázky budúceho života.

Veci tohto života podával v pravom vzťahu ako podriadené večným záujmom, neprehliadal však ich dôležitosť. Učil, že nebo a zem sú navzájom spojené a že poznanie Božej pravdy pripravuje človeka na to, aby lepšie vykonával povinnosti každodenného života.

Pre neho malo všetko svoj význam: detské hry, chlapské hrdlačenie, radosti, starosti i bolesti života, to všetko boli prostriedky vedúce k jedinému cieľu – zjaveniu Boha pre povznesenie ľudstva.

[71] Božie slovo vychádzajúce z jeho pier zasahovalo ľudské srdcia s novou mocou a novým významom. Jeho učenie postavilo stvorené veci do nového svetla. Na tvári prírody spočinulo trblietanie tej žiary, ktorú hriech zapudil. Boh opäť prebýval na zemi, ľudské srdcia si uvedomili jeho prítomnosť, a svet bol obklopený jeho láskou. Nebesia zostúpili k ľuďom a oni v Kristovi spoznali toho, ktorý im otvoril vedu večnosti.

„*Emanuel, ... Boh s nami!*“, [Matúš 1,23](#).

V Učiteľovi poslanom od Boha sa sústreďuje celé pravé výchovné dielo. O tomto dnešnom, práve tak ako o diele, ktoré započal pred devätnástimi storočiami, sa Spasiteľ vyjadruje týmito slovami: „*Ja som Prvý a Posledný a Živý.*“,

„*Ja som Alfa i Omega, Počiatok i Koniec.*“, [Zjavenie Jána 1,17.18; 21,6](#).

V prítomnosti takého Učiteľa by bolo pochybné hľadať vzdelanie mimo neho – chcieť byť múdry mimo Múdrosti, chcieť byť pravdivý, a pritom Pravdu zavrhnúť, hľadať osvetlenie mimo Svetla a existenciu bez Života, odvrátiť sa od Zdroja živých vôd a vykopať si „*deravé cisterny, ktoré neudržia vodu*„. [Jeremiáš 2,13](#).

Pozri sa, on stále pozýva: „*Kto žízní, nech príde ku mne a napije sa! Ako Písmo hovorí: Rieky živej vody potečú z vnútra toho, kto verí vo mňa*„.

„*Ale voda, ktorú mu ja dám, bude v ňom prameňom vody, prúdiacej k večnému životu*„. [Ján 7,37.38; 4,14](#).

9. kapitola — Vysvetlenie jeho metód

*„Zjavil som Tvoje meno ľud’om,
ktorých si mi dal...“*

Ján 17,6.

Najúplnejšie vysvetlenie metód Krista ako učiteľ a možno nájsť v jeho výchove prvých dvanástich učeníkov. Na týchto mužoch mala spočinúť t’archa zodpovednosti. Kristus si ich vybral, aby ich mohol naplniť svojím Duchom a oni aby potom pokračovali v jeho diele na zemi, keď ju on opustí. Práve im doprial prednosť svojho spoločenstva. Osobným spojením vpečatil do týchto vyvolených spolupracovníkov seba samého. *„Ten život sa zjavil...“*, hovorí milovaný Ján, *„a my sme ho videli a svedčíme a zvestujeme vám...“*, **1. Jána 1,2.**

Len spoločenstvom mysle s mysl’ou, srdca so srdcom, ľudského s božským možno zdieľať tú oživujúcu silu, ktorú má poskytovať pravá výchova. Jedine život plodí znovu život.

Pri príprave svojich učeníkov sledoval Spasiteľ systém vzdelávania zavedený na počiatku. Prvých dvanásť vyvolených učeníkov spolu s niekoľkými ďalšími, ktorí boli s nimi z času na čas v spojení, tvorilo Ježišovu rodinu. Boli s ním v dome, pri stole, v súkromí i na poli. Sprevádzali ho na cestách, prežívali s ním jeho skúšky a podľa možnosti sa zapájali aj do jeho diela.

Učil ich na úbočí vrchu, pri mori alebo z rybárskej loďky a niekedy, keď spolu kráčali po ceste. Kedykoľvek hovoril k zástupu, učeníci vždy tvorili jeho najbližší okruh poslucháčov. Chceli byť v jeho blízkosti, aby im neuniklo žiadne z jeho naučení. Boli pozornými poslucháčmi, dychtivými porozumieť pravdám, ktorým mali učiť vo všetkých krajinách a po všetky veky.

[73] Prví Ježišovi žiaci boli vybratí z radov obyčajného ľudu. Títo rybári z Galiley boli pokorní, neškolení v učení a zvykoch rabínov, ale vycvičení prísnou disciplínou námahy a ťažkostí. Boli to však muži vrodenej schopnosti a učenlivého ducha. Preto ich Spasiteľ

povolal, aby sa stali jeho spolupracovníkmi. Dal im aj privilégium trojročnej prípravy u najväčšieho vychovávateľa, akého kedy svet poznal.

Medzi týmito prvými učeníkmi boli veľké rozdiely. Mali byť učiteľmi sveta, a pritom predstavovali široké spektrum charakterov. Bol tu Lévi Matúš, publikán povoláný z ruchu obchodného života a zo služieb Rímskej ríše; zelóta Šimon, nekompromisný nepriateľ imperiálnej autority; impulzívny, sebestačný a vrúcny Peter so svojím bratom Ondrejom; Judejčan Judáš, uhladený, schopný, no nízkeho ducha; Filip a Tomáš, verní a horliví, no váhaví veriť; Jakub mladší a Júda, medzi bratmi menej význační, ale muži veľkej vnútornej sily, ktorí mali nielen svoje chyby, ale aj prednosti; Natanael, dieťa úprimnosti a dôvery; a ctižiadostiví, ale láskyplní Zebedeovi synovia.

V záujme úspešného pokračovania diela potrebovali títo učeníci, svojou prirodzenou povahou, výchovou a svojimi životnými návykmi takí rozdielni, dosiahnuť jednotu cítenia, myslenia a konania. Kristovým zámerom bolo zabezpečiť túto jednotu tak, že sa ich snažil uviesť do jednoty so sebou samým. Bremeno jeho namáhavej práce pre nich je vyjadrené v jeho modlitbe Otcovi: *„Aby všetci boli jedno, ako ty, Otče, vo mne a ja som v tebe, aby aj oni v nás boli jedno, aby svet uveril, že si ma ty poslal... a že ich miluješ tak, ako miluješ mňa.“*, [Ján 17,21-23](#).

Premieňajúca Kristova moc

Štyroch z dvanástich učeníkov čakali vedúce úlohy, každého však v inom smere. Kristus všetko predvídal a vyučoval ich tak, aby ich na to pripravil. Jakubovi bola súdená náhla smrť mečom; Ján [74] mal najdlhšie z bratov nasledovať svojho Majstra v práci i prenasledovaní; Peter sa stal priekopníkom v borení odvekých priehrad a mal učiť pohanský svet, a napokon Judáš, ktorý vo svojej službe mohol prevýšiť svojich bratov, ale ktorý sa vo svojom srdci zaoberal úmyslami, s dôsledkami ktorých nepočítal. Týmto štyrom patrila najväčšia Kristova starostlivosť a prijímali jeho najčastejšie a najstarostlivejšie naučenia.

Peter, Jakub a Ján vyhl'adávali každú príležitosť, aby prišli do úzkeho styku so svojim Majstrom. Ich túžba sa naplnila. Zo všetkých dvanástich mali k nemu najbližší vzťah.

Ján ustavične túžil po dôvernom vzťahu s Kristom. Pri prvom rozhovore na brehu Jordánu, keď Ondrej počul Ježiša a odišiel zavolať svojho brata, Ján v tichu uvažoval o týchto podivuhodných veciach. Vždy Spasiteľ a nasledoval ako dychtivý a hlbavý poslucháč. Jeho charakter však nebol bez chyby. Spolu s bratom ich volali „synovia hromu“, [Marek 3,17](#). Ján bol pyšný, ctižiadostivý a bojovný, ale pod tým všetkým božský Učiteľ rozoznal vrele, úprimné a milujúce srdce. Ježiš karhal jeho sebeckosť, krotil jeho ctižiadosť a skúšal jeho vieru. Zjavil mu však tiež to, po čom jeho duša toľko prahla – nádheru svätosti, svoju vlastnú premieňajúcu lásku. „Zjavil som tvoje meno ľuďom“, povedal svojmu Otcovi, „ktorých si mi dal zo sveta.“, [Ján 17,6](#).

Jánova prirodzenosť prahla po láske, súcite a kamarátsťve. Pretláčal sa tesne k Ježišovi, sedával po jeho boku a skláňal sa na jeho hrud'. S obdivom a láskou hľadel na Spasiteľ a, až kým sa priateľstvo s ním nestalo jeho jedinou túžbou a v jeho povahe sa nezačala odrážať povaha jeho Majstra.

[75] „Pozrite“, povedal, „akú veľkú lásku nám daroval Otec: voláme sa Božími deťmi a nimi aj sme. Preto nás svet nepozná, že nepoznal jeho. Milovaní, teraz sme Božími deťmi a ešte sa neukázalo, čím budeme. Vieme však, že keď sa on zjaví, budeme mu podobní, lebo ho uvidíme takého, aký je. Každý, kto má túto nádej v neho, usiluje sa byť čistý, ako je on čistý.“, [1. Jána 3,1-3](#).

Od slabosti k sile

Žiaden príbeh zo života učeníkov neznázorňuje lepšie Ježišovu výchovnú metódu ako rozprávanie o Petrovi. Peter bol odvážny, útočný, sebaistý, bystrý, pohotový na čin aj na odvetu, ale i šľachetný v odpúšťaní. Často sa mýlil a často sa mu dostalo pokarhania, no za jeho vernosť a oddanosť Kristovi rovnako aj rozhodného uznania a pochvaly. Spasiteľ zaobchádzal s týmto prudkým učeníkom trpezlivo a s mimoriadnou láskou, pretože chcel skrotiť jeho sebadôveru a naučiť ho pokore, poslušnosti a dôvere.

Peter si však tieto naučenia osvojil len čiastočne a jeho domýšľavosť nebola celkom zlomená, iba potlačená. Keď bremeno na jeho vlastnom srdci bolo ťažké, často sa Ježiš snažil ukázať učeníkom výjavy zo svojich budúcich skúšok a utrpenia, ale oni tomu nerozumeli. Tieto predstavy boli pre nich príliš hrozivé, preto si pred nimi zatvárali oči. Sebaľútosť, ktorá sa vyhýbala spoločenstvu s Kristom v utrpení, podnietila Petrovu námietku: „*Nech ti je milostivý Boh, Pane! To sa ti nesmie stať!*“, [Matúš 16,22](#). Jeho slová vyjadřili zmýšľanie a cítenie dvanástich.

Takto pokračovali a kríza sa približovala. Chvastaví a hašteriví, v očakávaní udeľovania kráľovských pôct ani nesnívali o kríži.

Petrova skúsenosť mohla byť poučením pre nich všetkých. Skúška je totiž porážkou sebadôvery. Kristus nezabránil istým dôsledkom zla, ktoré nebolo doposiaľ vyplienené. Ako však bola jeho ruka vystretá na záchranu, keď vlny Petra už-už zalievali, tak jeho láska zasiahla na jeho záchranu i teraz, keď sa hlboké vody zdvihli nad jeho dušu. Petra privádzali jeho chvastavé slová znovu a znovu na samý pokraj skazy, ale opätovne počul i výstrahu: „*Hovorím ti, Peter,... zaprieš, že ma poznáš!*“, [Lukáš 22,34](#). Skormútené a milujúce učeníkovo srdce vyrieklo priznanie: „*Pane, hotový som ísť s tebou aj do väzenia, aj na smrť*“, ([Lukáš 22,33](#)) a ten, ktorý číta srdcia, dal Petrovi vtedy málo docenené posolstvo, ktoré žiarilo v temnote ako lúč nádeje: „*Šimon, Šimon, ajhľa, satan si vás vyžiadal, aby vás preosial ako pšenicu; ale ja som prosil za teba, aby tvoja viera nezanikla. A ty, časom, až sa obrátiš, utvrďuj svojich bratov!*“, [Lukáš 22,31.32](#).

[76]

Keď boli v súdnej sieni vyrieknuté slová zapretia, keď Petrova láska a vernosť prebudené pod Spasiteľovým ľútoslivým, láskavým a zarmúteným pohľadom ho poslali do záhrady, kde sa Kristus modlil a plakal, keď mu slzy ľútosť stekali na trávnik zvlhnutý krvavými kropajami Kristovej agónie – vtedy Spasiteľove slová: „*Ja som prosil za teba... a ty, časom až sa obrátiš, utvrďuj svojich bratov*“, boli oporou jeho duše. Hoci Kristus predvídal jeho hriech, predsa ho neopustil, aby neprepadol zúfalstvu.

Keby bol Ježišov pohľad vyjadřoval namiesto poľutovania odsúdenie, keby Ježiš pri predpovedaní hriechu nebol vyslovil nádej, aká hustá by bola tma, ktorá by Petra obklopila! Aká beznádejná by bola úzkosť jeho trýznenej duše! Čo by ho v tejto hodine pokorenia

a sebaopovrhovania mohlo odvrátiť od cesty, po ktorej sa vydal Judáš?

Ten, ktorý svojho učeníka nemohol ušetriť od tejto úzkosti, neoponechal ho samotného jej horkosti. Ježišova láska nezlyháva ani neopúšťa.

Ľudské bytosti oddané zlu sú často nevládne k pokúšaným a blúdiacim. Nevedia čítať v srdci, nepoznajú jeho boj a bôľ. Potrebujú sa učiť napomenutiu, ktoré miluje, úderu, ktorý spôsobí bolesť, ale lieči, výstrahe, ktorá dáva nádej.

[77] Nebol to Ján, čo bdel s Ježišom v súdnej sieni, stál pri jeho kríži a z dvanástich bol prvý pri hrobe – nebol to Ján, ale Peter, ktorého Kristus spomenul po svojom zmŕtvychvstaní. „*Povedzte Jeho učeníkom, aj Petrovi,*“, povedal anjel, „*že vás predchádza do Galiley, tam Ho uvidíte.*“, [Marek 16,7](#).

Kristovo stretnutie s učeníkmi pri mori bolo pre Petra významnou udalosťou. Trikrát preskúšaný otázkou: „*Miluješ ma?*“, ([Ján 21,16](#)) bol znovu uvedený na svoje miesto medzi dvanástimi. Bola mu pridelená práca pásť Pánovo stádo. Potom ho Ježiš svojím posledným osobným pokynom pozval: „*Ty ma nasleduj!*“, [Ján 21,22](#).

Teraz si mohol Peter vážiť tieto slová. Až teraz lepšie porozumel poučeniu, keď Kristus postavil pred učeníkov malé dieťa a vyzval ich, aby boli ako ono. Hlbšie spoznal nielen svoju vlastnú slabosť, ale aj Kristovu moc a bol pripravený dôverovať a poslúchať. V jeho sile mohol nasledovať svojho Majstra.

Na konci svojich skúseností, námahy a obetí učeník, kedysi taký nepripravený chápať kríž, považoval za radosť vzdať sa pre evanjelium svojho života, no stále cítil, že pre neho, ktorý Pána zaprel, by bolo príliš veľkou poctou zomrieť rovnakým spôsobom ako jeho Majster.

Petrova premena bola zázrakom božskej nehy. Je to životné poučenie pre všetkých, čo chcú nasledovať kroky majstrovského Učiteľa.

Poučenie v láske

Ježiš svojich učeníkov karhal, varoval a vyzýval k bdelosti. Mnohých to odradilo, ale Ján, Peter a ich bratia ho neopustili. A Spasiteľ sa od nich pre ich chyby neodvrátil. On berie ľudí takých, akí sú a

vychováva ich pre svoju službu, ak sa chcú podrobiť jeho výchove a učeniu.

Medzi dvanástimi bol však jeden, ktorému Kristus až do doby tesne pred ukončením svojho diela nepovedal ani slovo priameho pokarhania. [78]

S Judášom sa medzi učeníkov dostal prvok odporu. Pripojil sa k Ježišovi, lebo ho prit'ahovala jeho povaha aj spôsob života. Túžil po zmene vo svojom vnútri a dúfal, že ju spojením s Ježišom zažije. Ale zakrátko ho ovládla nádej na sebecký prospech vo svetskom kráľ'ovstve, lebo očakával, že ho Kristus ustanoví. Hoci Judáš spoznával božskú moc Kristovej lásky, nepodrobil sa jej zvrchovanosti. Pestoval svoj vlastný úsudok, vlastné názory, svoje sklony k posudzovaniu a odsudzovaniu. Kristove pohnútky a dôvody, ktoré často prevyšovali jeho chápanie, podnecovali v ňom pochybnosti a nesúhlas. Jeho pochybnosť a ctižiadostivosť prenikali medzi učeníkov. Mnohé ich sváry o prvenstvo a čoraz častejšia nespokojnosť s Kristovými metódami mali svoj pôvod u Judáša.

Ježiš videl, že nesúhlas by ho len zatvrdil, preto sa zriekol priameho konfliktu. Obmedzenú sebeckosť Judášovho života chcel liečiť stykom so svojou vlastnou sebaobetavou láskou. Rozvíjal zásady, ktoré ť'ali priamo do koreňov učeníkovej ctižiadostivosti. Tak sa mu poskytovalo poučenie za poučením a Judáš si často uvedomil, že bol v nich znázornený jeho charakter a vystihnuté jeho hriechy, nechcel sa však podrobiť.

Odolal pôsobeniu milosti a zlo ho úplne ovládlo. Judáš nahnevaný pre naznačené napomenutie a rozzúrený nesplnením svojich ctižiadostivých snov vydal svoju dušu démonovi chamtivosti, rozhodnutý zradit' svojho Majstra. Z veľ'konočnej siene, z blaženosti Kristovej prítomnosti a zo svetla nehynúcej nádeje sa vydal za svojím biednym dielom – do vonkajších temnôt, kde už nebolo nádeje.

„Ježiš totiž od počiatku vedel, ktorí sú neveriaci a kto Ho zradí.“, [Ján 6,64](#). A hoci to vedel, neodoprel mu žiadnu príležitosť milosti, ani žiaden dar lásky.

Keď videl, aké nebezpečenstvo hrozí Judášovi, pritiahol ho bližšie k sebe, do kruhu svojich vyvolených a dôverných učeníkov. Deň čo deň, keď na jeho vlastnom srdci ležalo najt'ažšie bremeno, znášal Ježiš bolesť kontaktu s týmto neoblomným, podozrievavým a zaujatým rebelom. Svedčil a pracoval, aby medzi svojimi učeníkmi [79]

odstránil onen ustavičný skrytý odpor. Judášovej ohrozenej duši chcel poskytnúť každý možný spasiteľný vplyv!

*„Ani veľké vody lásku neuhasia,
ani rieky ju neodplavia.
Lebo láska je mocná
ako smrť...“*

Pieseň Šalamúnova 8,6.7..

Pre Judáša bolo Ježišovo dielo lásky bez úžitku. Pre ostatných učeníkov však bolo poučením s celoživotným vplyvom. Príklad láskyplnosti a zhovievavosti mal vždy formovať ich prístup k pokúšaným a blúdiacim. No boli tu aj iné poučenia. Pri ustanovení dvanástich si učenici veľmi želali, aby sa Judáš mohol stať jedným z nich a jeho pripojenie považovali za veľmi sl'ubnú udalosť pre svoj apoštolský zväzok. Prichádzal viac do kontaktu so svetom, mal dobré vystupovanie, výnimočné schopnosti, a keď že mal o svojej spôsobilosti vysokú mienku, priviedol aj učeníkov k tomu, aby si ho vážili. Ale metódy, ktoré chcel zaviesť do Kristovho diela, sa zakladali na svetských zásadách a boli ovládané svetskou politikou. Smerovali k dosiahnutiu kráľovstva tohto sveta. Prospechárstvo v Judášovom živote pomohlo učeníkom pochopiť rozpor medzi princípom sebavyvyšovania a Kristovým princípom pokory a sebaobetovania – princípom duchovného kráľovstva. Na Judášovom osude videli, k akému koncu vedie služba podriadená vlastnému ja.

U týchto učeníkov Kristovo poslanie dosiahlo svoj zámer. Vlastným príkladom a poučaním o sebazapieraní postupne pretváral ich charakter. Jeho smrť zmarila všetku nádej na svetskú veľkoleposť. [80] Petrov pád, Judášovo odpadnutie a ich zlyhanie, keď opustili Ježiša v tiesni a ohrození, zmietli všetku ich sebestačnosť. Videli svoju vlastnú slabosť, čosi z veľkosti diela, ktoré im bolo zverené a cítili nutnosť vedenia svojím Majstrom na každom kroku.

Vedeli, že osobne prítomný už medzi nimi dlho nebude a spoznávali ako nikdy predtým hodnotu príležitostí chodiť a zhovárať sa s tým, ktorý bol poslaný od Boha. Mnohé z jeho poučení si vtedy, keď ich vyslovil, nevážili alebo im nerozumeli, teraz však prahli po tom, aby si ich znovu vybavili a mohli opäť počuť jeho slová. S akou radosťou sa im vrátilo jeho uistenie: *„Vám prospeje, aby som*

odišiel. Lebo ak neodídem, Radca nepríde k vám; Ale keď odídem, pošlem ho k vám., [Ján 16,7](#). „Oznámil som vám všetko, čo som počul od svojho Otca., [Ján 15,15](#). „Ale Tešiteľ, Duch Svätý, ktorého pošle Otec v mojom mene, naučí vás všetko a pripomenie vám všetko, čo som vám hovoril., [Ján 14,26](#).

„Všetko, čo má Otec, je moje., „Keď príde on, Duch pravdy, uvedie vás do plnej pravdy... z môjho vezme a zvestuje vám., [Ján 16,15.13.14](#).

Učeníci videli Krista vzniest' sa spomedzi nich z Olivového vrchu. A keď ho nebesia prijali, vrátilo sa k nim jeho rozlúčkové zasl'úbenie: „Ajhl'a, ja som s vami po všetky dni až do konca sveta., [Matúš 28,20](#).

Vedeli, že on je stále s nimi, že majú zástupcu a príhovorca pri Božom tróne. V Ježišovom mene prinášali svoje prosby a opakovali jeho zasl'úbenie: „Keď budete prosit' Otca o niečo, dá vám to, v mojom mene., [Ján 16,23](#).

V tejto istote dvíhali ruky viery vyššie a vyššie: „Je to Kristus, ktorý umrel, ba i z mŕtvych vstal, je na pravici Božej a sa aj prihovára za nás., [Rimanom 8,34](#).

Boží Syn, verný svojmu zasl'úbeniu a vyvýšený v nebesiach, udelil zo svojej úplnosti svojim nasledovníkom na zemi. Jeho nastúpenie na trón po Otcovej pravici bolo sprevádzané vyliatím Ducha Svätého na jeho učeníkov.

Kristovo dielo priviedlo učeníkov k presvedčeniu o nevyhnutnosti Ducha. Pod jeho vyučovaním dostali svoju konečnú prípravu a odobrali sa za svojím celoživotným poslaním.

Už viac neboli nevedomí a nevzdelaní. Neboli náhodilo vybranou spoločnosťou niekoľkých nezávislých jednotlivcov s neznášanlivými a súperiacimi povahami. Svoju nádej už nezakladali na svetskej veľkoleposti. Ich myšlienky boli úplne zaujaté Kristom. Boli „jednomysel'ní,, „jedno srdce a jedna duša,, [Skutky apoštolov 1,14; 4,32](#). Ich cieľom bol pokrok jeho kráľovstva. Myslením i konaním sa stali ako ich Majster a ľudia „spoznali, že boli s Ježišom,, [Skutky apoštolov 4,13](#).

Potom prišlo také zjavenie Kristovej slávy, akého nebol nikdy predtým žiaden smrteľník svedkom. Zástupy, ktoré predtým tupili

jeho meno a pohrdali jeho mocou, teraz vyznávali, že sú učeníkmi Ukrižovaného. Spolupôsobenie božského Ducha s úsilím pokorných mužov, ktorých si Kristus vyvolil, pohllo svetom. Každému národu pod nebom bolo evanjelium prinesené v priebehu jednej generácie.

Toho istého Ducha, ktorý bol namiesto neho poslaný, aby bol učiteľom jeho prvých spolupracovníkov, Kristus určil, aby bol učiteľom jeho spolupracovníkov aj dnes.

„Ajhl'a, ja som s vami po všetky dni, až do konca sveta., Matúš 28,20. To je jeho zaslúbenie.

Prítomnosť toho istého sprievodcu v dnešnom vychovávateľskom diele prinesie rovnaké výsledky ako kedysi dávno. To je cieľ, ku ktorému smeruje každá pravá výchova a to je dielo, ktoré Boh určil vykonať.

Poučenia z prírody

[82]

[83]

*„Zastav sa a pozoruj
divné skutky Božie!..“*

Job 37,14.

[84]

10. kapitola — Boh v prírode

*„Jeho veleba zakryla nebesia
a zem je plná jeho chvály...„*

Habakuk 3,3.

Na všetkých stvorených veciach vidno odtlačok Božstva. Príroda svedčí o Bohu. Keď sa vnímavá myseľ dostane do kontaktu so zázrakom a tajomstvom vesmíru, nemôže nespoznat' pôsobenie nekonečnej moci. Zem nevytvára rok čo rok svoju hojnosť a nepokračuje v pohybe okolo Slnka vlastnou prirodzenou energiou. Neviditeľná ruka riadi planéty na ich nebeských dráhach. Celú prírodu preniká tajomný život, ktorý udržiava nesčíselné svety v ich nekonečnom priestore, žije v drobnom zrnku vznášajúcom sa v letnom vánku, poháňa let lastovičky, dáva puku vykvitnúť a kvetu priniesť ovocie.

Tá istá sila, ktorá udržiava prírodu, pôsobí aj v človeku. Tie isté dokonalé zákony, ktoré riadia pohyby hviezd a atómy, riadia aj ľudský život. Zákony, ktoré ovládajú činnosť srdca a regulujú tok prúdu života do tela, sú zákonmi mocnej Inteligencie, ktorá má vo svojej moci aj vnútro človeka. Z nej plynie všetok život. Len v súlade s Bohom možno nájsť jeho pravú sféru pôsobenia. Pre všetko jeho stvorenie platia rovnaké podmienky – život sa udržiava prijímaním Božieho života a trvá v súlade s vôľou Stvoriteľ'a. Prestúpiť jeho fyzikálne, duševné alebo mravné zákony znamená dostať sa do nesúladu s vesmírom, zaviesť disharmóniu, anarchiu a skazu.

Pre toho, kto sa takto učí chápať učenie prírody, sa svet stáva učebnicou a život školou. Jednota človeka s prírodou a s Bohom, univerzálna nadvláda zákona a zjavné následky prestúpenia nemôžu nemať mocné účinky na myseľ a formovanie charakteru.

[86] Treba, aby si tieto poučenia osvojili aj naše deti. Pre malé dieťa, ktoré sa ešte nevie učiť z písaných stránok a nemôže sa zúčastňovať na vyučovaní v triede, príroda podáva spoľahlivý zdroj naučenia a potešenia. Srdce, ktoré sa ešte nezatvrdilo stykom so zlom, ľahko

spoznáva Božiu prítomnosť prenikajúcu všetky stvorené veci. Ucho, ktoré ešte neohlušil hluk sveta, vníma Boží hlas hovoriaci zvukmi prírody. A pre tých starších, ktorí ustavične potrebujú jej tiché napomenutia o duchu a večnosti, nebude vyučovanie prírody o nič menším zdrojom potešenia a poučenia. Ako sa zo stránok prírody učili obyvatelia Edenu, ako Mojžiš na arabských pláňach a vrchoch rozoznával Boží rukopis a dieťa Ježiš na kopcoch okolo Nazaretu, tak sa o ňom môžu učiť aj dnešné deti. Neviditeľné je objasnené viditeľným. Boží obraz a jeho tvorivú ruku možno vidieť na všetkom na zemi: od mohutného stromu v lese až po lišajník na skale, od širého oceánu až po najmenšiu mušličku na jeho brehu.

Dovoľte dieťaťu, aby mohlo byť tam, kde sa pred ním bude otvárať táto úžasná učebnica prírody. Umožnite mu hľadať na veľbné tvary, ktoré na plátno nebies namaloval majstrovský Umelec, dovoľte mu, aby sa zoznámilo s divmi zeme a neba, nechajte ho odkrývať tajomstvá meniacich sa ročných období, aby sa zo všetkých jeho diel učilo o svojom Stvoriteľovi.

Žiadnym iným spôsobom nemožno položiť pevnejšie základy pravej výchovy. V styku s prírodou však dieťa nachádza aj dôvod na bezradnosť, všíma si pôsobenie dvoch protichodných síl. Tu príroda potrebuje vykladača. Hľadiac na zlo, ktoré sa prejavuje aj vo svete prírody, každý si musí osvojiť smutné poučenie – „*To urobil nepriateľ...*“, [Matúš 13,28](#).

Naučenia prírody možno správne prečítať iba vo svetle, ktoré žiari z Golgoty. Udalosti z Betlehema a z kríža ukazujú, že z porážky zla vyplýva dobro a že každé požehnanie je darom vykúpenia. [87]

V tŕní a ostňoch, bodľáci a kúkoli je predstavené zlo, ktoré škodí a ničí. V speve vtáčika a kvitnúcom kvete, v daždi a slnku, v letnom vánku a jemnej rose, od duba v lese po fialôčku, čo kvitne pri jeho koreňoch, všade vidno obnovujúcu lásku. Príroda nám stále hovorí o Božej добрote. „*Ved' ja poznám zámer, ktorý mám s vami – hovorí Pán. Sú to myšlienky pokoja, a nie súženia.*“, [Jeremiáš 29,11](#). Toto je posolstvo, ktoré možno vo svetle kríža čítať na tvári celej prírody. Nebesia hlásajú jeho slávu a zem je plná jeho dobroty.

11. kapitola — Naučenia života

„Hovor zemi a poučí ťa...“

Job 12,8.

Veľký Učiteľ privádzal svojich poslucháčov do styku s prírodou a oni načúvali hlasu hovoriacemu zo všetkých stvorených vecí a keď sa ich srdcia stali citlivými a mysle vnímavými, pomáhal im správne chápať duchovné učivo scén, na ktorých spočíval ich zrak. Podobenstvá, prostredníctvom ktorých tak rád vyučoval pravde, nám zjavujú, aký otvorený bol jeho duch voči pôsobeniu prírody a s akou radosťou zbieral duchovné poučenia z prostredia každodenného života.

Vtáci v povetrí, poľné ľalie, rozsievač a semená, pastier a ovce – týmito obrazmi Kristus ilustroval nesmrteľné pravdy. Svoje príklady čerpal z udalostí všedného života, z reálnych skúseností, ktoré jeho poslucháči dobre poznali, ako kvas, ukrytý poklad, perla, rybárska sieť, stratená minca, márnotravný syn a domy, postavené na skale a na piesčine. V jeho poučeniach bolo čosi, čo zaujalo každú myseľ a pôsobilo na každé srdce. Všedné povinnosti, ktoré boli inak len kolobehom námahy bez akýchkoľvek vyšších myšlienok, povýšil na ustavičnú pripomienku toho, čo je duchovné a neviditeľné.

Tak by sme mali učiť aj my. Nech sa deti naučia vidieť v prírode prejavy Božej lásky a múdrosti. Nech sa v ich mysli pohľad na vtákov, kvety a stromy spája s myšlienkou na Tvorcu a nech sa im všetko viditeľné stane výkladom neviditeľného a všetky udalosti života prostriedkom božskej výučby.

[89] Keď si takto osvojujú poučenia zo všetkých stvorených vecí a zo všetkých životných skúseností, ukážte im, že tie isté zákony, ktoré vládnu prírodným objektom a udalostiam nášho života, majú vládnuť aj nám, že sú dané pre naše dobro a že len v ich rešpektovaní môžeme nájsť pravé šťastie a úspech.

Zákon služby

Všetky veci na nebi a na zemi hlásajú, že veľký zákon života je zákonom služby. Nekonečný Otec slúži životu každej živej bytosti. Kristus prišiel na zem „ako ten, čo slúži,, Lukáš 22,27. Anjeli „sú všetci služobnými duchmi, posielanými slúžiť tým, čo majú zdediť spásu,, Židom 1,14. Rovnaký zákon služby je v prírode napísaný na všetkom. Vtáci v povetrí, zvieratá na poli, stromy v lese, lístie, tráva a kvety, slnko na oblohe a ligotavé hviezdy – všetko plní svoju službu. Jazero a oceán, rieka a prameň vody – každé berie, aby dávalo.

Tým, že každá vec v prírode slúži životu sveta, zabezpečuje si aj svoj vlastný život.

„Dávajte a bude vám dané.,, (Lukáš 6,38) – to je poučenie, navždy napísané v prírode i na stránkach Svätého písma.

Keď vrchy a pláne vytvárajú údolie, aby horský prúd dosiahol more, to, čo poskytnú, sa im stonásobne vracia. Prúd si spieva a ide svojou cestou, no za sebou necháva dary krásy a plodnosti. V letnej páľave obklopuje rieku pruh sýtej zelene, každý ušľachtilý strom, každý puk a kvet je svedkom odplaty Božej milosti všetkým, ktorí sa stávajú jej nástrojmi pre svet.

[105]

Siat' vo viere

Medzi nesčíselnými poučeniami, ktoré nám poskytujú rôzne procesy rastu, sa tie najcennejšie nachádzajú v Spasiteľovom podobstve o rastúcom semene.

„Tak je to s kráľovstvom Božím, ako keď človek zaseje zrno do zeme; v noci spí, vo dne vstáva, a zrno klíči a rastie, ani sám nevie, ako. Lebo zem sama od seba prináša úrodu: najprv byl', potom klas a nakoniec plno zrna v klase.,, Marek 4,26-28.

Semeno má v sebe schopnosť vyklíčiť, ktorú doň vložil sám Boh, ale keby bolo ponechané samo na seba, veľmi rýchlo by ju stratilo. Pri zabezpečení rastu zrnka má aj človek svoju úlohu, no len po určitú hranicu. Musí sa spoliehať na toho, ktorý spojil sebu a žatvu úžasnými ohnivkami svojej všemocnosti.

[90]

V semienku je život a v pôde sila, ale ak dňom i nocou nepôsobí nekonečná moc, semeno neprinesie žiaden úžitok. Musí ho zvlažiť

dážď a slnko mu dodať teplo. Život, ktorý doň Stvoriteľ vložil, môže vyvolať len on sám. Každé semienko rastie a každá rastlina sa rozvíja Božou mocou.

„*Semeno je Božie slovo.*„ [Lukáš 8,11](#). „*Lebo ako zem plodí svoje rastliny a ako záhrada dáva vyklíčiť svojmu semenu, tak Pán, Jahve, dá vyklíčiť spásu a chvále pred všetkými národmi.*„ [Izaiáš 61,11](#). Z prírodnej i duchovnej sejby od Boha pochádza moc, ktorá jediná môže vytvoriť život.

Práca rozsievачa je založená na viere. Nechápe síce tajomstvá klíčenia a rastu, ale dôveruje činiteľom, ktorými Boh spôsobuje, že sa vegetácii darí. Rozosieva semená v očakávaní, že zožne mnohonásobne viac. Aj rodičia a učitelia majú pracovať v očakávaní úrody zo semienok, ktoré zasiali.

Dobré semienko môže nejaký čas ležať v srdci nepovšimnuté, ale keď sa raz Boží Duch dotkne duše, vyklíči a napokon prinesie ovocie. V našom životnom diele nikdy nevieme, či sa bude dariť tomuto, alebo tamtomu. Nechce sa od nás, aby sme túto otázku riešili. „*Za rána rozsievaj svoje semeno a do večera nedaj svojej ruke spočinúť.*„ [Kazateľ 11,6](#). Veľká Božia zmluva vyhlasuje, že „*kým potrvá zem, nikdy neprestane sejba a žatva.*„ [1. Mojžišova 8,22](#). V dôvere v toto zasl'úbenie roľník orie a seje. Ani my by sme pri duchovnej sejbe nemali menej dôverovať jeho zasl'úbeniu: „*Tak bude moje slovo, ktoré mi vyjde z úst, nevráti sa ku mne naprázdno, ale urobí, čo som si želal, a vykoná, na čo som ho poslal.*„ [Izaiáš 55,11](#).

[91] „*Keď odchádzali, idúcky plakali a osivo niesli na siatie. No keď sa vrátia, vrátia sa s jasotom a svoje snopy prinesú.*„ [Žalm 126,6](#).

Klíčenie semena predstavuje začiatok duchovného života a vývoj rastliny je obrazom vývoja charakteru. Život nemôže existovať bez rastu. Rastlina buď rastie, alebo hynie. Jej rast je tichý a nebadaný, predsa však ustavičný a tak je to aj s rastom charakteru. Náš život môže byť na každom svojom stupni rozvoja dokonalý a ak sa plní Boží zámer s nami, pokrok sa nezastaví.

Rastlina rastie, lebo prijíma to, čo jej Boh poskytuje na udržanie života, a duchovný rast sa dosahuje našou spoluprácou s božskými

prostriedkami. Máme sa zakoreňovať v Kristovi, ako sa v pôde zakoreňuje rastlinka a ako prijíma slnko, rosu a dážď, máme aj my prijímať Svätého Ducha. Ak sú naše srdcia zakotvené v Kristovi, príde k nám „ako včasný dážď i ako dážď neskorý na zem,„ [Hozeáš 6,3](#). Vyjde nad nami ako Slnko spravodlivosti, „ktoré má na krídlach uzdravenie,„ [Malachiáš 4,2](#) (ROH); [Malachiáš 3,20](#) (ECAV). Budeme „prekvitať ako ľalia,„ a „rozkvitneme ako vinič,„ [Hozeáš 14,5.7](#) (ROH); [Hozeáš 14,6.8](#)(ECAV).

Pšenica rozvíja „*najprv byl, potom klas a potom plno zrna v klase*,„ [Marek 4,28](#). Cieľom roľníka je výroba zrna – chleba pre lačných a osiva pre budúcu úrodu. Aj božský Roľník hľadá úrodu. Snaží sa, aby sa sám zreprodukoval v srdciach a životoch svojich nasledovníkov, aby sa ich prostredníctvom mohol reprodukovat' v srdciach a životoch ďalších ľudí.

Postupný rozvoj rastliny zo semena je názorným poučením o výchove detí. Objavuje sa „*najprv byl, potom klas a potom plno zrna v klase*,„ [Marek 4,28](#). Ten, ktorý nám dal toto podobenstvo, stvoril drobné semienko, pridal mu vitálne vlastnosti a ustanovil zákony, ktoré usmerňujú jeho rast. A pravdy, ktoré učí toto podobenstvo, sa uskutočnili v jeho vlastnom živote. On, Majestáť nebies a Kráľ slávy, na istý čas prijal v Betleheme úlohu bezbranného dieťaťa zvereného do starostlivosti matky. Hovoril a správal sa ako dieťa, ctil si svojich rodičov a plnil ich želania. Od prvého záblesku inteligencie sa však ustavične zdokonaľoval v milosti a v poznávaní pravdy.

[92]

Rodičia a učitelia by sa mali snažiť zúžiť vlahy mládeže primerane jej vývojovému stupňu, aby sa rozvíjali prirodzene ako rastliny v záhrade.

Malé deti by mali byť vychovávané jednoduchým spôsobom, aby boli spokojné so svojimi malými a užitočnými povinnosťami, s radosťami a skúsenosťami, ktoré sú blízke ich veku. Detstvo zodpovedá byli z podobenstva, ktorá má svoju zvláštnu krásu. Deti nikdy netreba nútiť do predčasnej dospelosti, sviežosť a pôvab svojich mladých liet si majú udržať čo najdlhšie. Život dieťaťa má byť pokojný a jednoduchý, bez umelého vzrušenia a čo najviac v súlade s prírodou, pretože len vtedy môže získať telesnú a duševnú sviežosť a načerpať duchovnú silu.

V Spasiteľovom zázraku nasýtenia piatich tisícov je znázornené pôsobenie Božej moci pri tvorbe úrody. Ježiš odt'ahuje oponu zo

[93] sveta prírody a zjavuje nám tvorivú energiu, ktorá ustavične pôsobí pre naše dobro. Pri rozmnožovaní do pôdy zasiateho semienka koná ten, ktorý rozmnožil bochníky chleba, každý deň zázrak. Úrodou z pozemských polí sýti milióny ľuďí. Ľudia sú povolání, aby s ním spolupracovali pri starostlivosti o zrnó a príprave chleba, ale táto láskavosť spôsobila, že strácajú zo zreteľa božský vplyv. Pôsobenie jeho moci pripisujú prírode alebo ľudskej práci a príliš často zneužívajú jeho dary na sebecký úžitok, a tak sa stávajú kliatbou namiesto požehnania. Boh sa to všetko snaží zmeniť. Túži po tom, aby oživil naše otupené zmysly, aby sme vnímali jeho láskavé milosrdenstvo a aby pre nás mohli byť jeho dary tým požehnaním, ktoré pôvodne zamýšľal.

Boh chce, aby sme si to uvedomovali, aby sme aj pri prijímaní nášho každodenného chleba spoznávali jeho sprostredkovanie a boli privedení do bližšieho spoločenstva s ním.

Podľa Božieho zákona prírody následok s nemennou istotou nasleduje za svojou príčinou. Žeň svedčí o sejbe. Žiadne predstieranie sa tu netoleruje. Ľudia môžu klamať svojich spoločníkov a získať pochvaly a odmeny za služby, ktoré neposkytli. V prírode však žiaden podvod nie je možný. Nevernému roľníkovi prináša žatva neúprosný rozsudok zatratenia, čo je v najvyššom zmysle pravda aj pre duchovnú oblasť. Zlu sa darí len zdánlivo, nie však v skutočnosti. Dietľa, ktoré chodí poza školu, mladík, nedôsledný vo svojom štúdiu, predavač či učeň, ktorý neslúži v prospech svojho zamestnávateľa, človek neverný svojej najvyššej zodpovednosti, ak je nepravosť skrytá, si môže lichotiť, že tým získava výhody. Nie je to tak, on len podvádza sám seba. Žatvou života je charakter a ten rozhoduje o ľudskom osude ako pre tento život, tak aj pre život budúci.

Žatva je reprodukciou zasadeného semena. Každé semeno vydáva plod „*podľa svojho druhu.*“, [1. Mojžišova 1,12](#). Tak je to aj s charakterovými črtami, ktoré pestujeme. Egoizmus, samolúbosť a sebauspokojovanie sa reprodukujú a ženu človeka do biedy a skazy. „*Kto rozsieva svojmu telu, z tela bude žat' skazu; kto rozsieva Duchu, z Ducha bude žat' večný život.*“, [Galat'anom 6,8](#). Láska, súcít a dobrota prinášajú ovocie požehnania a žatvu, ktorá je neporušiteľná.

Jediné zrnko pšenice rozmnožené opakovanou sejbou by zlatými klasmi pokrylo celú zem. Do takej šírky môže siahať vplyv jediného života, ba aj jediného skutku.

Aké láskavé skutky podnietila počas storočí spomienka na alabastrovú nádobu, ktorá bola rozbitá na pomazanie Krista. Aký nevyčísľiteľný počet darov priniesol v Spasiteľovej veci onen malý príspevok chudobnej bezmennej vdovy, „*ktorá vhodila dve drobné mince*„. [Marek 12,42](#).

[94]

Život ako výsledok smrti

Sejba semienka nás učí štedrosti. „*Kto skúpo seje, skúpo bude aj žať; kto seje štedro, štedro bude aj žať*„. [2. Korint'anom 9,6](#).

Pán Boh hovorí: „*Šťastní, čo sejete pri samých vodách*„. [Izaiáš 32,20](#). Siat' pri samých vodách znamená dať vždy, keď je naša pomoc potrebná. Nie, nepovedie to k chudobe. „*Kto štedro seje, štedro bude aj žať*„. Odovzdávanie zväčšuje naše požehnanie. Božie zasľúbenie nám zabezpečuje dostatok, aby sme mohli dávať.

Ba viac než to: keď rozdáваме požehnania tohto života, vd'áčnosť obdarovaného pripravuje jeho srdce na prijatie duchovnej pravdy, čím sa vytvára úroda pre večný život.

Sejbou semena do zeme znázorňuje Spasiteľ svoju obeť pre nás: „*Ak pšeničné zrno, nepadne do zeme a neodumrie, ostane samo. Ale ak odumrie, prinesie veľkú úrodu*„. [Ján 12,24](#). Ovocie pre Božie kráľovstvo mohlo priniesť len obetovanie Semena – Krista. V plnom súlade so zákonitostami rastlinnej ríše je výsledkom jeho smrti život.

A tak v každom, kto prináša ovocie ako pracovník spolu s Kristom, musí odumrieť sebeckosť a život musí byť vhodný do brázdy potrieb sveta. Zákon sebaobetovania je však zákonom sebazáchovy. Roľník uchováva semeno tým, že ho rozosieva. Podobne bude zachovaný len ten život, ktorý sa slobodne dáva v službe Bohu a človeku.

Semeno hynie, aby vykličilo do nového života a my získavame poučenie o vzkriesení. O ľudskom tele uloženom do hrobu na spráchnivenie Boh hovorí: „*Seje sa porušiteľné, vstáva neporušiteľné; seje sa potupené, vstane slávne; seje sa slabé, vstane mocné*„. [1. Korint'anom 15,42.43](#).

[95]

Keď sa rodičia a učitelia snažia dávať tieto poučenia, mali by postupovať prakticky. Nech deti samy pripravlia pôdu a zasejú semená. Pri práci im rodičia alebo učitelia môžu vysvetliť, že srdce je záhradou, v ktorej je zasiaté dobré alebo zlé semeno a že ako treba pripraviť záhradu pre prirodzené semeno, tak aj srdce musí byť pripravené pre semeno pravdy. Môžu si pritom osvojiť poučenie o Kristovej smrti, a keď rastlinka vzíde, poučenie o vzkriesení. Kým rastlina rastie, možno pokračovať v hľadani podobností medzi prirodzenou a duchovnou sejbou.

Podobne by sme mali vyučovať aj mládež. Mnoho poučení možno čerpať z obrábania pôdy. Nikto neočakáva úrodu, len čo sa usadí na neobrobenom kuse zeme. Najprv treba usilovne a trpezlivo pracovať na príprave pôdy, na sejbe a zbere úrody. Tak je to aj pri duchovnej sejbe. Záhradu srdca treba pripraviť, zem treba preorať pokáním. Burinu, ktorá by dusila dobré zrno, musíme vykoreniť. Tak ako pôdu zarastenú trnám možno skultivovať len usilovnou prácou, aj zlé sklony srdca prekonáme len tvrdým úsilím v Kristovom mene a v Kristovej sile.

[96] Pri zúrodňovaní pôdy pozorný pracovník zistí, že sa pred ním otvárajú poklady, o akých sa mu ani nesnívalo. Nikto nemôže mať úspech pri obrábaní poľa alebo záhrady, ak si nevšíma zákony, ktoré pre ne platia. Rôzne odrody si vyžadujú rôznu pôdu a rôzny prístup. Pozorné presádzanie, aby sa koreňok nestlačil a aby ani nevyčnieval, starostlivosť o priesady, strihanie a zalievanie, ochrana pred nočnými mrazmi a silným slnkom, odstraňovanie buriny, chorôb a škodcov nielenže poskytujú dôležité poučenia o rozvoji charakteru, ale samotná práca je prostriedkom jeho rozvoja. Starostlivosť, trpezlivosť, ostražitosť na detaily a rešpektovanie zákonitostí – to sú najdôležitejšie vlastnosti, ktoré sa pri tejto práci rozvíjajú. Neustály styk s tajomstvom života a láskavosťou prírody, práve tak ako nežnosť pri starostlivosti o tieto nádherné objekty Božieho stvorenia vedú k tomu, že myseľ sa občerstvuje a charakter zjemňuje a povznáša. Poučenia, ktoré si pracovník takto osvojuje, ho pripravujú na to, aby úspešne pôsobil aj na mysle ostatných.

12. kapitola — Ďalšie ponaučenia z prírody

[97]

*„Kto je múdry,
nech to zachováva,
a pochopí tak milostivé skutky Hospodinove...„*

Žalm 107,43.

Celú prírodu preniká Božia liečivá moc. Keď sa zotne strom, poraní človek či zlomí kosť, príroda začína poranenie hojiť. Nástroje na uzdravenie sú v pohotovosti skôr, než začnú byť potrebné a keď je niektorá časť poranená, všetka energia sa vynakladá na jej nápravu. Tak je to aj v duchovnej oblasti. Skôr než hriech vytvoril nutnosť záchranu, Boh poskytol nápravu. Každú dušu, ktorá podľahla pokušeniu, nepriateľ zraňuje, ale všade tam, kde je hriech, je aj Spasiteľ. Kristovým dielom je *„uzdravovať skrúšených srdcom... hlásat' zajatým prepustenie... utláčaným oslobodenie...“* [Lukáš 4,18](#).

Na tomto diele máme s ním spolupracovať. *„Keby aj bol človek zachvátený nejakým pokleskom... napravte takého...“* [Galat'anom 6,1](#). Slovo, ktoré je tu preložené ako *„napraviť“*, znamená skĺbiť, ako sa napríklad spájajú vyklíbené kosti. Je to výstižné znázornenie. Kto upadol do omylu a hriechu, vypadol zo správneho vzťahu ku všetkému, čo sa ho týka. Možno si svoj omyl uvedomuje a napĺňa ho ľútosť, ale sám sa nemôže uzdraviť. Je zmätený, bezradný a bezmocný. Treba mu pomôcť, uzdraviť ho a obnoviť. *„Vy, ktorí ste duchovní, napravte takého!“* [Galat'anom 6,1](#). Uzdravovať vie len láska plynúca z Kristovho srdca. Len ten, v kom táto láska prúdi ako miazga v strome či krv v tele, môže vyliečiť poranenú dušu.

Nástroje lásky majú úžasnú moc, pretože sú božské. Vľúdna odpoveď, ktorá *„odvracia prchkosť“*, [Príslovia 15,1](#). láska, ktorá je *„trpezlivá a dobrotivá...“* ([1. Korint'anom 13,4](#)) a ktorá *„prikrýva množstvo hriechov...“* ([1. Petra 4,8](#)) – keby sme si toto poučenie osvojili, naše životy by boli obdarené ohromnou liečivou mocou! Ako by sa život na zemi zmenil a ako by sa zem podobala nebu, ba bola by takmer jeho odrazom! Tieto vzácne poučenia si možno ľahko

[98]

osvojit' a ľahko ich môžu pochopiť i malé deti. Detské srdiečko je citlivé a ovplyvniteľné, a keď my starší budeme „ako deti,, (Matúš 18,3) keď sa naučíme prostej, nežnej a vl'údnej Spasiteľovej láske, nebude pre nás ťažké dotýkať sa srdc maličkých a učiť ich uzdravujúcej službe lásky.

V tom najmenšom, práve tak ako v tom najväčšom Božom diele je dokonalosť. Ruka, ktorá zavesila svety do priestoru, obliekla aj poľné kvety. Preskúmajte pod mikroskopom čo i tie najdrobnejšie a najbežnejšie kvietky, a všimnite si tú zvrchovanú nádheru a úplnosť všetkých ich častí! Tak aj v tom najpokornejšom údele možno nájsť pravú vznešenosť, aj tie najobyčajnejšie úlohy konané s láskavou vernosťou sú v Božích očiach krásne. Svedomitá pozornosť venovaná malým veciam z nás urobí jeho spolupracovníkov a zaistí nám pochvalu od toho, ktorý všetko vidí a všetko vie.

Dúha, ktorá sa svojím oblúkom svetla klenie na nebi, je znamením „večnej zmluvy medzi Bohom a každou živou dušou,,. 1. Mojžišova 9,16. A dúha, ktorá obklopuje Boží trón na výsosti, je Božím deťom znamením jeho zmluvy pokoja.

Ako dúha v oblakoch vzniká spojením slnka a dažďa, tak aj dúha nad Božím trónom predstavuje spojenie jeho milosti a jeho spravodlivosti. Hriešnej, no kajúcej duši Boh hovorí: Ži! „Našiel som výkupné,,. Job 33,24.

„Je mi to ako v dňoch Noema: ako som sa zaprisahal, že viac nezalajú zem vody Noema, tak som sa zaprisahal, že sa nebudem hnevať na teba a že ťa nebudem karhať. Nech i vrchy odstúpia a kopce nech sa otrasú: moja milosť neodstúpi od teba, zmluva môjho mieru sa neotrasie, hovorí Jahve, tvoj zľ'utovník,,. Izaiáš 54,9.10.

[99]

Posolstvo hviezd

Aj pohľad na hviezdy prináša povzbudenie. Na každého prichádzajú chvíle, keď srdce slabne a pokušenia doliehajú na to najboľavejšie miesto. Prekážky sa vtedy zdajú neprekonateľné, životné ciele nedosiahnuteľné a všetky pekné príšľ'uby vyzerajú ako sodomské jablká. Kde vtedy možno nájsť také povzbudenie a takú istotu, ako práve v poučení, ktoré nám Boh podáva v nerušených dráhach hviezd?

„Zdvihnite si nahor oči a vid'te: Ktože ich stvoril? Ten, čo vyvádza podľ'a čísla ich vojsko, každú volá po mene, pre veľkú silu a nesmiernu moc nevystane ani jedna. Prečo vravíš, Jakob, a hovoríš, Izrael: 'Skrytá je moja púť pred Pánom a môj súd unikol môjmu Bohu!?', Či nevieš? Či si nepočul? Bohom večnosti je Pán. On stvoril končiny zeme, neukoná sa, ani neustane, jeho múdrosť je nevystihnuteľná. On dáva silu ukonanému a bezmocnému dá veľkú zdatnosť'., „Neboj sa, ved' som s tebou ja, neobzeraj sa, ved' ja som tvoj Boh, posilňujem t'a, ba pomáham ti, držím t'a svojou spásnou pravicom., „Lebo ja som Pán, tvoj Boh, čo t'a za pravicu držím, ktorý ti hovorím: 'Neboj sa, ja ti pomáham., „ Izaiáš 40,26-29; 41,10.13.

Palma, na ktorú páli slnko a ktorú bičujú prudké piesočné búrky, sa uprostred púšte vypína zelená, kvitnúca a plodná! Jej korene ju napájajú z prameňov živých vôd. Jej sviežozelenú korunu nad vyprahnutou, pustou planinou vidno už z diaľky a vysilený pútnik pridáva do kroku, aby sa dostal do jej chladivého tieňa a k životodarnej vode.

Púštny strom je symbolom toho, čo na tomto svete má byť podľ'a Božieho zámeru zmyslom života jeho detí. K živým vodám majú privádzať ukonané duše, ktoré sú na púšti hriechu plné nepokoja a takmer hynú. Majú svojim spolublížnym poukázať na toho, ktorý ponúka takéto pozvanie: „Ak niekto žízni, nech príde ku mne a napije sa!., „ Ján 7,37.

[100]

Široká a hlboká rieka slúži národom ako prepravná tepna a cení sa ako celosvetové dobrodenie, ale čo potôčky, ktoré pomáhajú vytvárať jej mohutný prúd? Bez nich by vyschla. Od nich závisí jej existencia. Muži, povolání na to, aby viedli veľké dielo, sú ctení, akoby ich úspech závisel len od nich, hoci si vyžadoval vernú spoluprácu veľkého počtu skromných pracovníkov, o ktorých svet nič nevie. Nikým neprikázané povinnosti a nikým neuznaná ťažká práca, taký je údel väčšiny robotníkov sveta. Mnohých napĺňa nespokojnosťou a majú pocit, že svoj život premárňujú. No potôčik, ktorý nečujne preteká hájom a lúkou a prináša zdravie, úrodnosť a krásu, je práve taký užitočný ako široká rieka. A tým, čím prispieva k životu rieky, pomáha uskutočniť to, čo by sám nikdy nedosiahol.

Toto poučenie mnohí potrebujú. Talent sa príliš idealizuje a príliš sa prahne po postavení. Priveľ'a je takých, čo ak nie sú uznaní za vodcov, nič neurobia a ktorých treba chváliť, lebo ináč o prácu nemajú záujem. Potrebujeme sa učiť vernosti v používaní tých schopností

a príležitostí, ktoré máme, a spokojnosti s tým údelom, ktorý nám nebesia prideli.

Poučenie o dôvere

„Zveri sa pýtaj, by ťa poučila, nebeských vtákov, nech ti povedia, aj zemeplazov, aby poučili teba, a morské ryby nech ti oznámia.,, [Job 12,7.8.](#) „Chod' k mravcovi, leňoch, pozoruj jeho cesty, aby si zmúdrel.,, [Príslovia 6,6.](#) „Pozrite sa na nebeské vtáky.,, [Matúš 6,26.](#) „Pozrite sa na havrany.,, [Lukáš 12,24.](#)

[101] Dieť at' u nemáme o týchto Božích tvoroch iba rozprávať. Samotné zvieratka nech sú jeho učiteľmi. Mravce poskytujú poučenie o trezrivej pracovitosti, o vytrvalosti pri prekonávaní prekážok a o prezieravosti do budúcnosti. Vtáci nás vľúdne poučajú o dôvere. Náš nebeský Otec sa o ne stará, ale zbierať pokrm, stavať hniezda a chovať mláďatá musia sami. Neustále sú vystavení svojim nepriateľom, ktorí sa ich snažia zničiť. A preda ako radostne konajú svoju prácu! S akou radosťou spievajú svoje pesničky!

Aký krásny je žalmistov opis Božej starostlivosti o zvieratá vrchov:

„Vysoké štíty patria kamzíkom, v skalách sa skrývajú svište.,, [Žalm 104,18.](#)

Boh dáva prameňom stekať dolu vŕškami, „*popri nich hniezdi nebeské vtáctvo, spomedzi konárov zaznieva ich pieseň.*,, [Žalm 104,12.](#) Všetky tvory vrchov a hôr sú súčasťou jeho veľkej domácnosti. Otvára svoju ruku a ochotne sýti „*všetko živé.*,, [Žalm 145,16.](#)

Alpského orla búrka niekedy zrazí do úzkej horskej strže. Mraky obklopia tohto mocného vtáka a ich temné masy ho oddelia od slnečných výšav, ktoré urobil svojím domovom. Jeho úsilie o únik sa zdá márne. Trepoce silnými krídlami a jeho škrekot sa odráža od strmých skalných stien. Napokon sa s víťazným výkrikom vyrúti nahor, preráža mraky a opäť sa ocitá v jasnom slnečnom svite, kým temno a búrka zostávajú hlboko pod ním. Aj nás môžu obklopovať ťažkosti, znechutenie, temnota, falošnosť a nespravodlivosť. Túto mrákavu nevieme rozohnať a márne bojujeme s okolnosťami. Je len jediná úniková cesta. Hmla a mrákava sa držia pri zemi, ale nad oblakmi žiari Božie svetlo. Na krídlach viery sa môžeme dostať do slnečnej žiary jeho prítomnosti.

Takto si možno osvojiť mnoho poučení. Sebadôveru od stromu, ktorý rastie osamote na pláni či horskom úbočí a zapúšťa svoje korene hlboko do zeme, aby svojou pevnosťou odolal búrke. Moc vplyvu mladosti môžeme odpozorovať od hrčovitého, neforemného kmeňa, ktorý ako mladý stromček pokrivil a ktorému už žiadna [102] pozemská moc nemôže vrátiť jeho stratenú súmernosť. Tajomstvo svätého života je nám zjavené na belostnom lekne, ktoré obklopené rôznymi vodnými rastlinami ženie svoju dutú stonku hlboko do čistého piesku, aby odtiaľ čerpalo život, a v nepoškvrnenej kráse potom dvíha svoje krehké kvety k svetlu.

Keď takto deti a mládež prostredníctvom učiteľov a učebníc spoznávajú fakty, treba ich učiť aj to, aby čerpali ponaučenia a spoznávali pravdu sami pre seba. Pri práci v záhrade sa ich pýtajte, čomu sa naučili zo starostlivosti o rastliny. Keď hľadia na peknú krajinu, pýtajte sa ich, prečo Boh priedel polia a lesy toľkými milými a rozmanitými odtieňmi farieb. Prečo nedal všetkému pochmúrnú hnedú farbu? Keď zbierajú kvety, vedte ich k rozmyšľaniu o tom, prečo nám Boh zachoval krásu týchto pútnikov z Edenu. Učte ich všímať si dôkazy, ktoré svedčia o tom, že Boh na nás myslí, pretože všetky veci obdivuhodne prispôbil, aby slúžili našim potrebám a prispievali k nášmu šťastiu.

Len ten, kto v prírode spoznáva dielo rúk svojho Otca, len ten, kto v bohatstve a kráse zeme číta Otcov rukopis, jedine ten si z prírodných javov osvojí ich najhlbšie poučenia a prijme ich najvyššiu službu. Kto hľadá na vrchy a údolia, rieky a moria ako na výraz Božej mysle a zjavenie Stvoriteľa, len ten ocení ich význam.

Biblickí pisatelia používajú mnohé príklady z prírody. Ak si ich začneme pozornejšie všímať, budeme pod vedením Svätého Ducha schopní plnšie chápať poučenia Božieho slova.

Deti by sme mali povzbudzovať k tomu, aby v prírode vyhládávali predmety, ktoré potvrdzujú biblické učenia a aby v Biblii nachádzali podobenstvá prevzaté z prírody. V prírode i vo Svätom písme by mali vyhládávať tie predmety, ktoré predstavujú Krista a tiež tie, ktoré Kristus použil na ilustráciu pravdy. Môžu sa tak naučiť vidieť ho v strome i vo viniči, v ľalii i v ruži, v slnku i vo hviezde. [103] Môžu sa naučiť počuť jeho hlas v speve vtákov, v šumení stromov, v burácaní hromu a v hudbe mora. A každá časť prírody im bude opakovať jeho vzácne ponaučenia.

Pre tých, čo sa takto zoznámia s Kristom, zem nikdy viac nebude osamelým a pustým miestom. Bude to dom ich Otca, naplnený prítomnosťou toho, ktorý kedysi medzi nami prebýval.

Biblia vychovávateľom

[104]

*„Keď niekam pôjdeš, budú ťa viesť,
keď budeš odpočívať, budú strážiť nad tebou,
keď sa zobudíš, budú ťa sprevádzať...„*

[106]

[Príslovia 6,22.](#)

13. kapitola — Duševné a duchovné vzdelanie

„Vedomosťou sa naplňujú komory
všakovým hodnotným a krásnym imaním...„

Príslovia 24,4.

Božím zákonom pre myseľ a dušu, ako aj pre telo je, že sila sa získava úsilím. Boh v súlade s týmto zákonom poskytol vo svojom slove prostriedky na duševný i duchovný rozvoj.

Biblia obsahuje všetky princípy, ktoré ľudia potrebujú vedieť, aby boli pripravení pre tento i budúci život. Môže ich pochopiť každý. Nikto s duchom, ktorý si cení jej učenie, si nemôže prečítať ani jeden odstavec bez toho, žeby z nej nezískal nejakú užitočnú myšlienku. Najcennejšie naučenie Biblie však nemožno získať príležitostným a nesúvislým štúdiom. Jej veľký systém pravdy nie je podaný tak, aby ho unáhlený a nedbanlivý čitateľ postrehol. Mnohé z jej pokladov ležia hlboko pod povrchom a možno ich získať len usilovným prieskumom a trpezlivosťou. Pravdy, ktoré prichádzajú, aby vytvorili veľký celok, musí skúmatel nájsť a zhromaždiť „*trochu sem, trochu tam!*„ [Izaiáš 28,10](#).

Keď ich takto dáme dokopy, zistíme, že do seba dokonale zapadajú. Každé evanjelium dopĺňa ostatné, každé proroctvo vysvetľuje iné proroctvo a každá pravda je rozvinutím nejakej inej pravdy. Predobrazy židovskej bohoslužby objasňuje evanjelium. Každý princíp má v Božom slove svoje miesto a každý fakt svoju súvislosť. Celá konštrukcia podáva svedectvo o svojom Autorovi a takto ju mohla vymyslieť a zhotoviť len nekonečná myseľ.

Pri skúmaní rôznych častí Biblie a pri štúdiu ich vzájomných vzťahov uvádzame do intenzívnej činnosti najvyššie schopnosti ľudskej mysle, čo by nebolo možné bez rozvoja duševných síl.

Duševná hodnota biblického štúdia však nespočíva iba v skúmaní a zhromažďovaní pravdy, ale tiež v úsilí potrebnom na pochopenie uvedených tém. Myseľ, ktorá sa zamestnáva len všednými záležitosťami, zakrpatieva a slabne. Nič neochráni pred úpadkom

mysle tak, ako štúdium Božieho slova, jeho podnecujúcej moci sa nič nevyrovná. Biblia je na intelektuálny tréning efektívnejšia než akákoľvek iná kniha či kombinácie všetkých ostatných. Veľkosť jej tém, dôstojná jednoduchosť jej výrokov a krása jej obrazov osviežujú a povznášajú myšlienky. Žiadne iné štúdium nemôže dať takú duševnú silu ako práve úsilie pochopiť úžasné pravdy zjavenia. Myseľ, ktorá sa takto dostáva do kontaktu s myšlienkami Nekonečného, mohutnie a silnie.

Ešte väčšia je však moc Biblie pri rozvíjaní duchovnej prirodzenosti. Človek stvorený pre spoločenstvo s Bohom môže len v ňom nájsť svoj pravý život a skutočný pokrok. Bol stvorený, aby v Bohu našiel svoju najvyššiu radosť, preto v ničom inom nemôže nájsť utíšenie hladu a smädu duše a svojich silných túžob srdca. Kto s úprimným a učenívým duchom študuje pravdy Božieho slova, ten bude uvedený do kontaktu s jeho Autorom, a v možnostiach jeho rozvoja nebudú okrem jeho vlastnej voľby žiadne obmedzenia.

Svojím širokým rozsahom zaujme Biblia každú myseľ a zapôsobí na každé srdce. Na jej stránkach sú zaznamenané najstaršie dejiny, najpravdivejšie životopisy, zásady spravovania a kontroly štátu aj vedenia domácnosti – zásady, ktorým sa ľudská myseľ nikdy nevyrovná. Obsahuje najhlbšiu životnú múdrosť, častokrát vyjadrenú jemnou, povznášajúcou a dojímavou poéziou. Takto chápané biblické spisy prevyšujú svojou hodnotou všetky literárne výtvory ktoréhokoľvek ľudského autora. Keď ich však zvážime vo vzťahu k ich veľkolepej ústrednej myšlienke, ich záber nekonečne vzrastie a každý námet dostáva nový význam. V jednoducho vyjadrených pravdách sú pojaté zásady, ktoré sa dotýkajú nebies a ktoré v sebe zahŕňajú i samotnú večnosť.

[109]

Ústredným námetom Biblie, od ktorého sa odvíjajú všetky ostatné, je plán vykúpenia, obnova Božieho obrazu v ľudskej duši. Účelom každej knihy a každého odseku Biblie od prvého náznaku nádeje, ktorý zaznel vo vynesennom rozsudku v Edene, až po to posledné slávne zasľúbenie v Zjavení: „*Budú vidieť jeho tvár a jeho meno bude na ich čelách.*„ (Zjavenie Jána 22,4) je rozvinutie tejto úžasnej témy – pozdvihnutia človeka Božou mocou, ktorá „*nám dáva víťazstvo skrze nášho Pána Ježiša Krista.*„ 1. Korint’anom 15,57.

Kto si osvojí túto myšlienku, jeho štúdiu sa odkryje nekonečné pole poznania. Získa kľúč, ktorý mu otvorí celú pokladnicu Božieho slova.

Veda o vykúpení je vedou všetkých vied, ktorú študujú anjeli a inteligentné bytosti nepadlých svetov, vedou, ktorá púta pozornosť nášho Pána a Spasiteľa a tiahne sa k nekonečnému Bohu, v myslí ktorého sa zrodil úmysel, „*ktorý bol od večnosti skrytý*„ (Rimanom 16,25) a vedou, ktorá bude nekonečné veky predmetom štúdia Božích vykúpených zástupov. Predstavuje najvyššie možné štúdium a žiadne iné nemôže tak občerstvovať myseľ a povzniesť dušu, ako práve toto.

„*Osoh z poznania múdrosti je taký, že zachováva jej majiteľ a pri živote*„, Kazateľ 7,12. „*Slová, ktoré vám ja hovorím*„, povedal Ježiš, „*sú duch a sú život*„, Ján 6,63. „*A to je večný život, aby poznali Teba, jediného pravého Boha, a ktorého si poslal, Ježiša Krista*„, Ján 17,3.

Tvorivá energia Božieho slova povolala svety do existencie. Božie slovo udeľuje moc a prebúda život. Každé prikázanie je zasľúbením, ktoré vôľou prijaté a vpustené do duše prináša so sebou život Nekonečného, mení prirodzenosť a znovu pretvára dušu na Boží obraz.

[110] Takto udelený život sa udržiava podobným spôsobom. „*Nielen z chleba, žije človek, ale z každého slova, ktoré vychádza z Božích úst*„, Matúš 4,4.

Myseľ a duša sa budujú tým, čím sa živia a záleží len na našom rozhodnutí, čím sa živiť budú. Je v moci každého človeka vybrať si témy, ktoré zaujmú jeho myšlienky a budú utvárať jeho charakter. Boh o každej ľudskej bytosti, ktorá má prednosť prístupu k Písmam, povedal: „*Napísal som mu veľké veci svojho zákona*„, Hozeáš 8,12. „*Volaj ku mne a vyslyším ťa a oznámim ti veľké, nevystihnuteľné veci, o ktorých nevieš*„, Jeremiáš 33,3.

S Božím slovom v rukách môže byť každá ľudská bytosť, nech je jej údel akýkoľvek vek, v takej spoločnosti, akú si sama zvolí. Na jeho stránkach môže viesť rozhovor s tými najlepšimi a najušíľachtlejšími jedincami ľudského rodu a môže načúvať hlasu Večného, ktorý sa zhovára s ľuďmi. Keď skúma témy, do ktorých „*nazrieť túžia anjeli*„, (1. Petra 1,12) môže byť v ich spoločnosti. Môže nasledovať kroky nebeského Učiteľa a počúvať jeho slová, keď učil na vrchoch, v dolinách a pri mori. Už na tomto svete môže prebývať v atmosfére

nebies a zarmúteným a pokúšaným pozemšťanom môže prinášať myšlienky nádeje a túžob po svätosti. Sám sa môže dostávať čoraz bližšie do spoločenstva s Neviditeľným, ako ten, ktorý za dávna chodieval s Bohom a čoraz viac prit'ahoval prah sveta večnosti, až kým sa jeho brány neotvorili a on tam nevstúpil. Nebude sa tam cítiť ako cudzinec. Privítajú ho hlasy svätých, ktorí boli jeho neviditeľnými spoločníkmi na zemi – hlasy, ktoré sa naučil rozlišovať a milovať. Ten, kto žil Božím slovom, žil v spoločenstve s nebesami a v nebeskom spoločenstve sa bude cítiť ako doma.

14. kapitola — Veda a Biblia

„Ved' z týchto všetkých ktože by nevedel,
že ich urobila ruka Pánova?!..“

Job 12,9.

Keďže kniha prírody a kniha zjavenia nesú pečate tej istej majstrovskej mysle, nemôžu hovoriť ináč, než v úplnom súlade. Rôznymi metódami a rôznymi jazykmi svedčia o rovnako veľkých pravdách. Veda stále objavuje nové divy, ale vo svojom výskume neprináša nič, čo by pri správnom chápaní odporovalo božskému zjaveniu. Kniha prírody a písané slovo sa navzájom objasňujú. Tým, že nás učia čosi o zákonoch, ktorými Boh pôsobí, nás s ním vlastne bližšie zoznamujú.

Závermy mylne odvodené zo skutočností pozorovaných v prírode vedú však k zdanlivému rozporu medzi vedou a zjavením. V snahe o obnovenie súladu boli prijaté také výklady Písma, ktoré podkopávajú a ničia silu Božieho slova. Geológia sa chápe v rozpore s doslovnou interpretáciou Mojžišovho záznamu stvorenia. Tvrdí sa, že na vývoj zeme z chaosu boli potrebné milióny rokov. V snahe prispôbiť Bibliu tomuto domnelému zjaveniu vedy sa dni stvorenia považujú za dlhé, neurčité obdobia, ktoré pokrývali tisíce, či dokonca milióny rokov.

Taký záver je neoprávnený. Biblický záznam je v súlade sám so sebou i s učením prírody. O prvom dni stvorenia je podaný takýto záznam: „*A bol večer a bolo ráno: prvý deň.*“, 1. Mojžišova 1,5. V podstate to isté sa hovorí o každom zo šiestich dní stvoriteľského týždňa. Inšpirácia vyhlasuje, že každé toto obdobie bolo dňom pozostávajúcim z večera a rána, ako od tých čias každý iný deň. O samotnom diele stvorenia znie božské svedectvo takto: „*Lebo on riekol a stalo sa, on rozkázal a všetko bolo stvorené.*“, Žalm 33,9. Koľko času potreboval na vytvorenie zeme z pôvodného chaosu ten, ktorý tak podivuhodne stvoril nespočítateľné svety? Musíme na to, aby sme vysvetlili jeho diela, páchať násilie na jeho slove?

Je pravda, že pozostatky nájdené v zemi svedčia o existencii ľudí, živočíchov a rastlín omnoho väčších, než aké poznáme dnes. Tie sa považujú za dôkaz existencie rastlinného a živočíšneho života spreď času, o ktorom hovorí Mojžišov záznam. O týchto veciach však biblické dejiny podávajú dostatočné vysvetlenie. Rozvoj rastlinného a živočíšneho života pred potopou neporovnateľne prevyšoval to, čo odvtedy poznáme. Pri potope nastali v zemskom povrchu mnohé zlomy, udiali sa výrazné zmeny a pri novom formovaní zemskej kôry sa zachovali mnohé dôkazy o existencii predchádzajúceho života. Rozľahlé lesy počas potopy pochované v zemi sa odvtedy premenili na uhlie a poskytujú tiež zásoby ropy, ktorá dnes slúži našim potrebám a pohodliu. Keď sú títo mnohí svedkovia vynesení na svetlo, navzájom svedčia o pravde Božieho slova.

Teórii o vývoji zeme je príbuzná náuka, ktorá k vzostupnej línii prvokov, mäkkýšov a štvornožcov prirad'uje evolúciu človeka, slávnej koruny stvorenia.

Keď zväžíme ohraničené možnosti výskumu, krátkosť ľudského života, obmedzenosť jeho pôsobnosti a predstáv, keď zväžíme, aké časté a aké veľké boli omyly jeho záverov najmä o udalostiach, ktoré údajne predchádzajú biblické dejiny, keď zväžíme ako často sa vedecké dedukcie revidujú alebo zavrňujú, ako pohotovo sa z času na čas predpokladané obdobia vývoja zeme o milióny rokov predlžujú alebo skracujú a ako si teórie obhajované rôznymi vedcami navzájom odporujú – keď toto všetko zväžíme, môžeme súhlasiť s náukou, ktorá odvodzuje náš pôvod od prvokov, mäkkýšov a opíc a zavrhneme tvrdenie Svätého písma, také veľkolepé vo svojej jednoduchosti: „*A stvoril Boh človeka na svoj obraz, na Boží obraz ho stvoril?*“, [1. Mojžišova 1,27](#).

[113]

Odmietneme ten rodopisný záznam, ktorý je omnoho vznešenejší než všetky tie, ktoré sa cenia na kráľovských dvoroch? „...*ktorý bol Enosov, ktorý bol Setov, ktorý bol Adamov, ktorý bol Boží.*“, [Lukáš 3,38](#).

Ak ich správne chápeme, sú objavy vedy a tak aj skúsenosti života v súlade so svedectvom Písma o neustálom Božom pôsobení v prírode.

V chválospeve, ktorý Nehemiáš zaznamenal, levíti spievali: „*Ty si, Pane, ty si jediný! Ty si urobil nebo a nebesá so všetkým ich*

vojskom, zem i všetko, čo je na nej, moria aj so všetkým, čo je v nich. Tomu všetkému ty dávaš život.,, [Nehemiáš 9,6](#).

O tejto zemi Písmo vyhlasuje, že dielo stvorenia je dokončené. „*Diela boli dokončené od založenia sveta.*“, [Židom 4,3](#). Božia moc však stále pôsobí pri udržiavaní výtvorov svojho stvorenia. Každý nádech a každý úder srdca je dôkazom starostlivosti toho, v ktorom „*žijeme, hýbeme sa a sme.*“, [Skutky apoštolov 17,28](#). Každé živé stvorenie, od najmenšieho chrobáčka až po človeka, je dennodenne závislé od jeho prozreteľnosti.

„*Všetko to očakáva na teba... Keď im dávaš, zbierajú; otváraš ruku, nasýtia sa dobrými vecami. Keď skrývaš svoju tvár, ľakajú sa; keď odnímaš im ducha, skonávajú a vracajú sa do prachu. Keď svojho Ducha vysieláš, sú stvorené; tak obnovuješ povrch zeme.*“, [Žalm 104,27-30](#).

[114]

„*Nad prázdnom on rozostiera sever, na nič zavesuje Zemeguľ'u, vody uzatvára do oblakov, pod nimi sa nepretrhne mračno... Hladine vôd určil presný obvod, po hranicu samu svetla s tmou. Nebeské podpery sa zachievajú, keď im pohrozí on, strach ich drví. I more rozdelil svojou veľkou mocou... Vánkom svojho dychu on rozjasnil nebo a čulého hada preklal svojou rukou. A to sú len samy kraje jeho diela, kde sme zachytili šepot jeho slova; kto bude môcť počuť znenie jeho velebnosti?!.*“, [Job 26,7-14](#).

„*Vo víchre a búrke je Jeho cesta a oblak je prachom Jeho nôh.*“, [Náhum 1,3](#).

Mocná sila, ktorá pôsobí na celú prírodu a udržiava všetky veci, nie je, ako tvrdia niektorí muži vedy, len všetko prestupujúci princíp a pôsobiaca energia. Boh je Duch, je však osobnou bytosťou, pretože človek bol stvorený na jeho obraz. Boh sa zjavil vo svojom Synovi a Ježiš, odlesk Otcovej slávy a „*obraz Jeho podstaty*“, ([Židom 1,3](#)) bol na zemi nájdený v podobe človeka. Prišiel na svet ako osobný Spasiteľ, ako osobný Spasiteľ vystúpil na výsosť a ako osobný Spasiteľ sa za nás prihovára. Pred Božím trónom slúži v náš prospech „*ktosi ako Syn človeka*“, [Daniel 7,13](#).

Apoštol Pavel vyhlasuje, že „*v Ňom bolo stvorené všetko, ...skrze Neho a pre Neho. On je pred všetkým, a všetko spolu má v Ňom svoje bytie.*“, [Kološanom 1,16.17](#). Ruka, ktorá udržiava svety v priestore a

všetko v celom Božom vesmíre v súlade a v ustavičnej činnosti, je tá, ktorá bola pre nás pribitá na kríž.

Božia veľkosť je pre nás nepochopiteľná: „Boží trón je na nebesiach,, (Žalm 11,4) no svojím Duchom je prítomný všade. Dôverne pozná diela svojich rúk a má o ne osobný záujem. „Kto je ako Hospodin, náš Boh, na nebi, na zemi? On sídli vysoko a hľadá dolu hlboko,, Žalm 113,5.6. „Kam by som mohol zájsť od Tvojho Ducha? Pred Tvojou tvárou kamže utekať? Keby som vstúpil na nebesá, tam si Ty; a keby som si ustlal v záhrobí, aj tam si Ty. Keby som si vzal krídla rannej zory a býval pri najďalšom mori, aj tam by ma odprevadila Tvoja ruka a Tvoja pravica by ma uchopila., Žalm 139,7-10.

„Ty vieš, či si sadám, či vstávam; i moju myšlienku chápeš zd'aleka. Ty pozoruješ, či chodím, či ležím, o všetkých mojich cestách vieš. Obkľučuješ ma zôkol-vôkol, svoju dľaň kladieš na mňa. Predivná mi je táto vedomosť a privysoká, nedosiahnem ju., Žalm 139,2.3.5.6.

[115]

Bol to Tvorca všetkého, ktorý vytvoril prostriedky na uspokojenie všetkých potrieb. On v materiálnom svete zabezpečil, aby mohla byť uspokojená každá ním vložená potreba, on stvoril ľudskú dušu s jej schopnosťou poznávať a milovať. Žiadna, ani tá najdokonalejšia teória či vysnená predstava nemôže uspokojiť potreby a túžby ľudských bytostí v zápase s hriechom, zármutkom a bolesťou. Nestačí veriť v zákon a silu, teda vo veci, ktoré nemajú súcit a nikdy nepočujú volanie o pomoc. Potrebujeme vedieť o všemocnom ramene, ktoré nás pozdvihne a o nekonečnom Priateľovi, ktorý s nami cíti. Potrebujeme stisnúť jeho vreľú ruku a dôverovať jeho srdcu plnému nehy. A práve taký sa Boh zjavil vo svojom Slove.

Kto sa pri štúdiu zahľbi do tajov prírody, ten si uvedomí svoju nevedomosť a slabosť. Uvedomí si existenciu nedosiahnuteľných hlbín a výšav, nepreniknuteľných tajomstiev, šíravu polí pravdy, na ktoré ešte nikto nevstúpil. Bude pripravený spolu s New-tonom povedať: „Pripadám si ako diet' a nachádzajúce na pobreží kamienky a mušle, kým veľký oceán pravdy leží predom mnou neobjavený.,

Aj tí najuznávanejší vedci sú nútení uznať, že v prírode pôsobí nekonečná sila. Pre ľudský rozum ponechaný bez pomoci však učenie prírody môže byť plné protirečení a sklamaní. Správne ho pochopíme len vo svetle zjavenia. „Vierou chápeme..., Židom 11,3.

„Na počiatku stvoril Boh...“, [1. Mojžišova 1,1](#). Len tu môže myseľ nájsť odpočinok vo svojom úpenlivom hľadaní. Nad tým, pod tým i za tým prebýva nekonečná Láska, ktorá pôsobí na všetky veci tak, aby mocne splnila „každý dobrý zámer...“ [2. Tesaloničanom 1,11](#).

[116]

„Jeho večnú moc aj božstvo, ktoré sú neviditeľné, môžu vidieť v stvorenej prírode...“, [Rimanom 1,20](#). Ich svedectvo však možno pochopiť len s pomocou božského Učiteľa. „Ved’ kto z ľudí vie, čo je v človeku, ak nie duch človeka, ktorý je v ňom? Tak ani veci Božie nepozná nikto, iba Duch Boží...“, [1. Korint’anom 2,11](#).

„Ked’ príde on, Duch pravdy, uvedie vás do plnej pravdy...“, [Ján 16,13](#). Len s pomocou tohto Ducha, ktorý sa na počiatku „vznášal nad vodami...“, ([1. Mojžišova 1,2](#)) len s pomocou Slova, ktorým „bolo všetko stvorené...“, ([Ján 1,3](#)) len s pomocou „pravého Svetla, ktoré osvecuje každého človeka prichádzajúceho na svet...“, ([Ján 1,9](#)) možno správne interpretovať svedectvo vedy a rozoznávať jeho najhlbšie pravdy.

Len vtedy, keď sa necháme usmerňovať Vševedúcim, budeme pri štúdiu jeho diel schopní premýšľať podľa jeho myšlienok.

15. kapitola — Princípy a metódy obchodovania

[117]

„Kto chodí bezúhonne, chodí bezpečne...„

[Príslovia 10,9.](#)

Niet žiadneho odvetvia legálneho obchodovania, pre ktoré by Biblia neposkytovala prípravu. Jej zásady usilovnosti, poctivosti, hospodárnosti, striedmosti a čistoty sú tajomstvom pravého úspechu. Tieto, tak ako sú uvedené v knihe Prísloví, predstavujú pokladnicu praktickej múdrosti. Kde môže obchodník, remeselník či manažér nájsť pre seba či svojich zamestnancov lepšie ponaučenia než tie, ktoré sa nachádzajú v slovách múdreho muža:

„Videl si muža zručného vo svojej práci? Pred kráľ'a sa postaví, nepostaví sa pred obyčajných ľuďi...„ [Príslovia 22,29.](#)

„Pri každej drine býva zisk, ale kde sú len reči, tam je nedostatok...„ [Príslovia 14,23.](#)

„Duša lenivca je plná túžob, ale bezvýsledných...„ *„Schudobnie pijan i ten, čo sa objedá, a ospanlivosť odieva do handier...„* [Príslovia 13,4; 23,21.](#)

„Vyzrádza tajnosti, kto klebetí, kade sa len hne, preto sa so strešteným rapotačom nepusť do reči!...„ [Príslovia 20,19.](#)

„Zdržanlivý v rečiach má rozum...„ *„ale každý blázon sa zamieša do škriepky...„* [Príslovia 17,27; 20,3.](#)

„Nekráčaj po ceste zlých...„ *„či môže niekto kráčať po žeravom uhli a nepopáliť si nohy?...„* [Príslovia 4,14; 6,28.](#)

„Kto chodí s múdrymi, bude múdry...„ ([Príslovia 13,20](#))

„Sú priatelia, ktorí sú oddanejší ako brat...„ ([Príslovia 18,24](#))

Sféra našich vzájomných záväzkov je pokrytá týmto Kristovým slovom: *„Všetko, čo chcete, aby ľudia robili vám, robte aj vy im. Lebo to je Zákon i Proroci.“*, [Matúš 7,12](#).

Mnohí by sa vyhli finančnému krachu, keby dbali na dôrazné a časté varovania, ktoré sa nachádzajú v Písme:

[118] *„Toho, kto chce rýchlo zbohatnúť, trest neminie.“*, [Príslovia 28,20](#).

„Lahko nadobudnutý majetok sa rozplynie, ten však, kto zbiera po hŕstke, dopracuje sa bohatstva.“, [Príslovia 13,11](#).

„Kto získava poklady lživým jazykom, ženie sa za vánkom a za osídлом smrti.“, [Príslovia 21,6](#).

„Dlžník je otrokom veriteľ’a.“, [Príslovia 22,7](#).

„Kto sa zaručuje za iného, tomu sa zle povodí, kto však nenávidí ručiteľ stvo, je bezpečný.“, [Príslovia 11,15](#).

„Nepresunuj prastarú medzu a nevníkaj na pole sirôt! Lebo ich zástanca je mocný, On povedie ich spor proti tebe.“, *„Kto utláča chudobného, len mu pridáva, kto dáva bohatému, len mu uberá.“*, [Príslovia 23,10.11](#); [22,16](#).

„Kto kope jamu, padne do nej, kameň sa privalí na toho, kto ho váľ’a.“, [Príslovia 26,27](#).

S týmito princípmi sa viaže prospech spoločnosti i svetských a náboženských združení. Tieto princípy chránia majetok i život. Svet vd'ací Božiemu zákonu za všetko, čo umožnilo dôveru a spoluprácu.

Žalmistove slová: *„Pre mňa je lepší zákon Tvojich úst ako tisíce zlata, striebra.“*, ([Žalm 119,72](#)) vyjadrujú absolútnu pravdu, ktorá sa uznáva v obchodnom svete. I v tomto veku bezohľadného získavania peňazí stále všeobecne platí, že pre mladého človeka predstavuje bezúhonnosť, usilovnosť, striedmosť, čistota a šetrnosť lepší kapitál než akákoľvek suma peňazí.

No aj medzi tými, čo uznávajú, že Biblia je zdrojom týchto cenných vlastností, je len málo takých, čo sú od tohto zdroja závislí.

Základom obchodnej bezúhonnosti a pravého úspechu je uznanie Božieho vlastníctva. Stvoriteľ všetkých vecí je pôvodným majiteľom a všetko, čo máme, nám zveril, aby sme to používali podľa jeho smerníc.

Je to záväzok platný pre každého človeka. Či to uznávame, alebo nie, sme správcovia, ktorých Boh vybavil schopnosťami a umiestnil vo svete, aby sme konali ním určené dielo. [119]

Každému človeku je daná „jeho práca,, (Marek 13,34) na ktorú ho určujú jeho schopnosti, práca, ktorej ovocím bude najväčšie dobro pre neho samého i pre jeho blížnych a najväčšia česť bude patriť Bohu.

Naše zamestnanie je súčasťou veľkého Božieho plánu a ak sa vykonáva v súlade s jeho vôľou, je on sám zodpovedný za jeho výsledky. Sme „spolupracovníci Boží,, (1. Korint'anom 3,9) a našou úlohou je, aby sme slúžili v súlade s jeho smernicami. Vtedy niet dôvodov obávať sa. Usilovnosť, vernosť, starostlivosť, šetrnosť a prezieravosť sú schopnosti, ktoré treba rozvinúť na najvyššiu mieru. Napokon však bude závisieť nie od úspešného výsledku našich snáh, ale od Božieho zasl'úbenia. Slovo, ktoré živilo na pustatine izraelský národ a udržovalo Eliáša v čase hladu, je dnes rovnako mocné. „Nebud'te teda ustarostení a nehovorte: Čo budeme jesť? alebo: Čo budeme piť?... Hľadajte najprv kráľovstvo Božie a Jeho spravodlivosť, a všetko toto vám bude pridané., Matúš 6,31-33.

Ten, ktorý ľuďom dáva schopnosť získať bohatstvo, spojil s týmto darom aj určitý záväzok. Zo všetkého, čo nadobúdame, žiada istú časť. Desiatok je Pánov. „Všetky desiatky z pôdy, z obilia zeme i z ovocia stromov..., „všetky desiatky hovädzieho dobytku, oviec a kôz... každé desiate je zasvätené Pánovi., 3. Mojžišova 27,30.32. Sľub, ktorý dal Jákob pri Bételi, ukazuje rozsah našej povinnosti. „A zo všetkého, čo mi dáš,, povedal, „odovzdám ti desiatky., 1. Mojžišova 28,22.

„Prineste celý desiatok do zásobárne,, (Malachiáš 3,10) je Boží rozkaz. Nie je to výzva na vd'ačnosť či štedrosť. Je to jednoducho otázka cti. Desiatok je Pánov a on nás zaväzuje, aby sme mu vrátili, čo mu patrí.

„Od šafárov sa požaduje, aby každý bol nájdený verný., 1. Korint'anom 4,2. Ak je čestnosť základným princípom obchodného života, nemali by sme uznať svoj záväzok voči Bohu – záväzok, [120]

ktorému sú podriadené všetky ostatné?

Svojím správcovstvom sa zaväzujeme nielen voči Bohu, ale i voči človeku. Za všetky dary života vd'ací každá ľudská bytosť len nekonečnej láske svojho Vykupiteľa. Potrava, odev a prístrešie, telo, myseľ a duša, všetko je vykúpené jeho krvou. Takto postaveným záväzkom vd'ačnosti a služby nás Kristus previazal s našimi blíznymi. Vyzýva nás: „*Navzájom si slúžte v láske!*“, [Galat'anom 5,13](#). „*Čokoľvek ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste urobili.*“, [Matúš 25,40](#).

Pavel vyhlasuje: „*Dlžníkom som Grékom aj Negrékom, múdrym aj nerozumným.*“, [Rimanom 1,14](#). Tak sme aj my. Všetkým, čím bol náš život požehnaný nad iné, sme zaviazaní pomôcť každej ľudskej bytosti, ktorej môžeme byť prospešní.

Tieto pravdy platia pre komôrku aj pre učtáreň. Statky, s ktorými zaobchádzame, nie sú naše vlastné a nikdy by sme to nemali stratiť zo zreteľa. Sme len správcovia a od plnenia nášho záväzku k Bohu a k človeku závisí blaho našich spolublížnych i náš vlastný údel pre tento i budúci život.

„*Niektu priam rozhadzuje, a predsa mu stále pribúda, druhý zasa šetrí väčšmi, než sa sluší, a vždy má nedostatok.*“, „*Púšť aj svoj chlieb po vode a po mnohých dňoch ho zasa nájdeš.*“, „*Duša z požehnaní sa vytučí, a ten, kto zvlažuje, bude i sám zvlažený.*“, [Príslovia 11,24](#); [Kazateľ 11,1](#); [Príslovia 11,25](#).

„*Nenamáhaj sa zbohatnúť... Len čo si mihol okom na bohatstvo, už ho niet. Lebo je isté, že si spraví perute a odletí jak orol k nebesám.*“, [Príslovia 23,4.5](#).

„*Dávajte a dajú vám: mieru dobrú, natlačenú, natrasenú, vrchovatú vám dajú do lona. Lebo akou mierou budete merať vy, takou sa nameria aj vám.*“, [Lukáš 6,38](#).

„*Cti Pána svojím majetkom a prinášaj mu prvotiny*

[121] *z každej svojej úrody a naplnia sa zbožím tvoje stodoly a tvoje lisy budú muštom pretekať.*“, [Príslovia 3,9.10](#).

„Prineste celý desiatok do zásobárne, aby bol pokrm v mojom dome, a týmto ma vyskúšajte – hovorí Pán zástupov, či vám neotvorím okná neba a nevylejem na vás požehnanie viac ako dost'. A pohrozím kvôli vám žráčovi, že vám nepokazí plody zeme a vinič na poli vám nebude neplodný – hovorí Pán zástupov. I budú vás blahoslaviť všetky národy, lebo vy budete bohumilá krajina – hovorí Pán zástupov.,, [Malachiáš 3,10-12](#).

„Ak budete kráčať podľa mojich ustanovení a zachováte moje príkazy a budete konať podľa nich, tak vám dám dážd' v príhodný čas, zem vydá svoju úrodu a záhradné stromy uštedria svoje ovocie. Vtedy sa mlatba pretiahne u vás až do vinobrania a oberačka hrozna potrvá až do siatia. Budete jesť svoj chlieb dosýta a budete bývať bezpeční v krajine. Dám pokoj krajine, keď budete odpočívať, nik vás neprestraší. Divé zvery vyženiem z krajiny a nijaký meč nevníkne do vašej krajiny.,, [3. Mojžišova 26,3-6](#).

„Učte sa robiť dobro, domáhajte sa práva, pomôžte utláčanému, vymôžte právo sirote, obhajujte vdovu!.,, „Blažený, kto pamätá na bedára; v deň nešťastia ho vyslobodí Pán. Pán ho bude chrániť, zachová ho nažive, urobí ho šťastným na zemi a nevydá ho nepriateľovi na pospas.,, „Požičiava Pánovi, kto sa nad chudákom zľutúva, a on mu jeho dobrodenie odplatí.,, [Izaiáš 1,17](#); [Žalm 41,1.2](#); [Príslovia 19,17](#).

Kto takto investuje, ukladá si dvojitý poklad. Okrem toho múdro zveľadeného, čo musí napokon opustiť, zhromažďuje si bohatstvo aj pre večnosť – poklad charakteru, ktorý je tým najcennejším vlastníctvom zeme i neba.

Čestné obchodovanie

„Zná Hospodin dni bezúhonných a ich dedičstvo ostáva až na veky. Nevyjdú na hanbu

[122] v zlý čas, a nasýtia sa v čase hladu., [Žalm 37,18-19](#).

„Ten, kto je bez úhony a činí spravodlivosť a pravdu vraví zo srdca; ... kto svoju prísahu nemení, i keď má z toho škodu..., ,...odmieta násilný zisk, potriasa rukami, aby sa nedotkol úplatku... oči zatvára, aby zlo nevidel: Ten bude bývať na výsostiach... dostane chleba a voda sa mu neminie. Kráľ a v jeho kráse uzrú tvoje oči, uvidia rozsiahlu krajinu., [Žalm 15,2-4](#); [Izaiáš 33,15-17](#).

Boh vo svojom Slove podáva obraz prosperujúceho muža, ktorého život bol úspechom a ktorého si nebesia i zem s radosťou ctíli. O jeho skúsenostiach sám Jób hovorí: *„Jak bývalo mi v dňoch mojej jesene, keď sám Boh ochraňoval môj stan, keď ešte Všemohúci býval so mnou, keď moje dietky boli okolo mňa, keď nohy mliekom sa mi temer brodili, keď tvrdá skala tiekla olejom. Keď k bráne mesta som sa vtedy poberal a na námestí som svoj stolec mal, zhliadli ma mladí, hneď sa poukrývali, a starci vstali, až sa vzpriamili. Ba kniežatá aj v svojich rečiach prestali a na ústa si ruku dávali. Zaraz sa stlmil aj predstavených hlas a jazyk im k d'asnu prilipol. To ucho čulo, hneď mi blahožičilo, to oko zrelo, pre mňa svedčilo. Bo keď bedár volal, iste som ho zachránil, aj osirelých, bezpomocných tiež. Ku mne sa nieslo požehnanie úbohých a radosť lial som vdove do srdca. Ja spravodlivosť odel som si, ona mňa, mne právo bolo rúchom, turbanom. Ved' st'a oči bol som vtedy slepému a st'aby nohy pre kul'havého. Ja otcom bol som všetkým chudobným, aj neznámeho vec som vyšetril., „Však ani cudzinec nenocoval vonku a otvoril som dvere pocestným., „Čo ma počúvali, celkom ticho ostali a moju radu s túžbou čakali. Dohovoril som, nerobili námietky a moje slová na nich kvapkali. Tak čakali ma, ako dážď čakajú, ako po prške im ústa dychtili. Až neverili, keď usmial som sa na nich, svetlu mi z tváre zmiznúť nedali. Im smer som určil, bol som im tiež na čele, st'a kráľ som trónil vo vojsku, kam viedol som ich, tam sa pobrali., [Job 29,4-16](#); [31,32](#); [29,21-25](#).*

„Jahveho požehnanie nosí bohatstvo a nepridáva nijaké trápenie., [Príslovia 10,22](#).

„U mňa je bohatstvo a česť,, vyhlasuje Múdrosť, „trvalá zá-
možnosť a blahobyť,, [Príslovia 8,18](#).

Biblia poukazuje aj na následky odklonu od správnych princípov v našom konaní voči Bohu a voči sebe navzájom. Tým, ktorým zveril svoje dary, no ktorí nedbajú na jeho požiadavky, hovorí: „Všimnite si, ako sa vám vodí! Siali ste veľa, málo ste zvážali; keď ste jedli, nenasýtili ste sa; keď ste pili, nenapojili ste sa; obliekaním ste sa nezohriali a kto robil za mzdu, dával mzdu do deravého vrecka... Hľadel si za množstvom, a bolo z toho málo; dovezli ste to domov, a odfúkol som to., „Išli ste k hŕbe o dvadsiatich mericiach a bolo toho desať; išli ste k lisu načerpať päťdesiat mier a bolo toho dvadsať., „Prečo? – hovorí Jahve zástupov. Pre môj dom, ktorý je pustý., „Môže človek ukracovať Boha? Lebo vy ma ukracujete. Spytujete sa však: V čomže ťa ukracujeme? V desiatku a poplatkoch., „Preto sa nad vami zavrelo nebo, že niet rosy a zem nevydala úrodu., [Haggeus 1,5-9; 2,16; Malachiáš 3,8; Haggeus 1,10](#).

„Pretože šliapete po maličkom... postavili ste domy z kresaného kameňa, ale bývať v nich nebudete, vysadili ste rozkošné vinice, ale víno z nich piť nebudete., „Pán zo-šle na teba kliatbu, zmätok a hrôzu na všetky práce, ktoré budeš konať., „Tvoji synovia a tvoje dcéry sa dostanú ako korisť cudziemu národu; tvoje oči budú na to hľadiet, od stáleho žiaľu budeš hynúť, ale nič proti tomu nezmôžeš., [Ámos 5,11; 5. Mojžišova 28,20.32](#).

„Prepelicou, ktorá vyľahne, čo nezniesla, je ten, kto nespravodlivo zhŕňa bohatstvo, v polovici svojich dní ho opustí a na konci bude ako hlupák., [Jeremiáš 17,11](#).

Účty každého obchodu porovnávajú neviditeľní znalci, sprostredkovatelia toho, ktorý nikdy nerobí kompromisy s nespravodlivosťou, nikdy neprehliada zlo a nikdy nepoľavuje nepravosti.

[124]

„Ak vidíš, že chudobný trpí útlak, a ozbýjanie vládne namiesto práva a spravodlivosti v meste – nečuduj sa nijako takej veci! Lebo vyšší dohliada na vysokopostaveného a zasa nad nimi sú ustanovení vyšší páni., „Nieto veru tône,

nieto temnoty, kde by ukryli sa tí, čo pášu zlo., [Kazateľ 5,8 ROH](#); [Kazateľ 5,7 ECAV](#); [Job 34,22](#).

„Ústa dvíhajú proti nebu... Vracia si: Vari to vidí Boh? A vie o tom Najvyšší?“, „Toto páchaš,, hovorí Boh, „a ja by som mal mlčať? Myslíš si, že ja som ako ty: teraz t'a obviňujem a hovorím ti to do očí., [Žalm 73,9-11](#); [50,21](#).

„A znovu som zdvihol oči, pozrel som sa a, hľ'a, letel zvitok... Toto je kliatba, ktorá vychádza na celú zem. Lebo každý zlodej, ako je to na ňom na jednej strane, bude odstránený; a každý, kto prisahá, ako je to na ňom na druhej strane, bude odstránený. Vyvediem ju – hovorí Pán zástupov – a pôjde do domu zlodeja a do domu toho, čo krivo prisahá v mojom mene, usadí sa v jeho dome a zničí ho, i jeho trámy a jeho kamene., [Zachariáš 5,1-4](#).

Boží zákon vynáša nad každým, kto koná zlo, svoj rozsudok. Možno týmto hlasom pohrdáť, možno sa snažiť prehlásiť jeho varovanie, ale všetko márne. Ide s nami, dáva sa počuť a oberá nás o pokoj. Ak naň nedbáme, prenasleduje nás až do hrobu. Pri súde svedčí proti nám. Nakoniec strávi dušu i telo neuhasiteľným ohňom.

„Ved' čo osoží človeku, ak získa aj celý svet, ale svojej duši uškodí? Za čo vymení človek svoju dušu?, [Marek 8,36.37](#). Táto otázka si vyžaduje, aby ju zvažil každý rodič, učiteľ, študent – každá ľudská bytosť. Žiadny obchodný zámer, žiadny životný plán nie je dobrý a úplný, ak ráta len s krátkym časom tohto prítomného života a ak nerobí opatrenia pre nekončiacu budúcnosť. Naučme mladých ľudí, aby večnosť zahrnuli do svojich kalkulácií. Naučme ich, aby si vybrali tie zásady a vyhl'adali tie statky, ktoré majú trvalú hodnotu, aby si pre seba ukladali *„nevyčerpatel'ný poklad v nebi, kde sa zlodej nedostane a kde mol' neničí,,* aby si robili *„priateľ'ov z nespravodlivej mamony,,* aby potom, čo sa pominie, mohli byť prijatí *„do večných príbytkov.,* [Lukáš 12,33](#); [16,9](#).

[125]

Všetci, čo to robia, konajú to najlepšie pre život na tomto svete. Žiaden človek si nemôže uložiť v nebi poklad bez toho, aby nezistil, že si tým obohatil a zušľ'achtal aj svoj život na zemi.

„...pobožnosť je na všetko užitočná, lebo má zaslúbenie pre terajší aj budúci život.,, [1. Timoteovi 4,8](#).

16. kapitola — Biblické životopisy

*„Ktorí si vierou podmaňovali kráľ ovstvá,
konali spravodlivosť...
a zo slabých stávali sa mocní...„*

[Židom 11,33.34.](#)

Najvyššiu výchovnú hodnotu má tá časť Biblie, v ktorej sú zachytené životopisy. Tieto sa od všetkých ostatných líšia tým, že presne zodpovedajú životu. Žiadna ohraničená myseľ nevie správne posúdiť všetky okolnosti. Len ten, ktorý číta ľudské srdcia a ktorý rozlišuje tajné pramene pohnútok a skutkov, môže s absolútnou pravdivosťou vykresliť charakter a podať verný obraz ľudského života. Môžeme to nájsť len v Božom slove.

Žiadnu pravdu neučí Biblia jasnejšie než tú, že to, čo konáme, je výsledkom toho, čím sme. Skúsenosti nášho života sú väčšinou ovocím našich myšlienok a skutkov.

„Neprichádza zlorečenie bez príčiny...“ [Príslovia 26,2.](#)

„Povedzte spravodlivému, že dobre mu... Beda bezbožnému, zle mu! Podľa skutkov jeho rúk sa mu stane...“ [Izaiáš 3,10.11.](#)

„Počuj, zem: Hľa, ja privediem nešťastie na tento ľud, ovocie to ich úmyslov. Ved' na moje slová nepočúvali a mojím zákonom pohrdli!...“ [Jeremiáš 6,19.](#)

Táto pravda je hrozná a mali by sme si ju vryť hlboko do pamäti. Každý skutok má spätný účinok na svojho pôvodcu. Sám človek nevie v tom, čo zlorečí jeho životu, spoznať ovocie vlastnej sejby. Nie sme však ponechaní bez nádeje.

Jákob sa uchýlil k podvodu, aby získal právo prvorodeného, hoci mu už Božím zaslúbením patrilo. V bratovej nenávisti však zožal svoju úrodu. Počas svojho dvadsaťročného vyhnanstva bol sám oklamáný a podvedený a nakoniec kvôli bezpečiu donútený

na útek. Svoju druhú žatvu zobral, keď videl, že jeho charakterové kazy vyrastajú u jeho synov. Bol to až príliš pravdivý obraz odplaty ľudského života. [127]

Boh však povedal: „*Nebudem sa večne pravotiť, ani sa nebudem ustavične hnevať, veď by predomnou omdlel duch a duše, ktoré som ja stvoril. Pre hriech lakomstva som sa hneval a bil som. Zakryl som si tvár a hneval som sa; on však šiel, odvrátený cestou svojho srdca. Jeho cesty som videl, uzdravím ho, budem ho viesť a dám mu útechu a jeho trúchliacim dám ovocie perí. Pokoj, pokoj d'alekému i blízkeму – hovorí Pán – ja ho uzdravím.*„ [Izaiáš 57,16-19](#).

Jákob sa nepoddal svojej tiesni. Kajal sa a zaumienil si, že krivdu, ktorú spáchal na svojom bratovi, odčiní. A keď mu pre Ezauov hnev hrozila smrť, hľadal pomoc u Boha. „*Zápasil s anjelom a zvíťazil; plakal a prosil ho o zmilovanie.*„ „*A požehnal ho tam.*„ [Hozeáš 12,4 ROH](#); [Hozeáš 12,5 ECAV](#); [1. Mojžišova 32,29 ROH](#); [1. Mojžišova 32,30 ECAV](#). S Bohom a v sile jeho moci vstal nie ako náhradník, ale ako omilostené knieža. Oslobodený bol nielen od svojho rozhnevaného brata, ale aj sám od seba. Moc zla jeho prirodzenosti sa vytratila a jeho charakter sa zmenil.

Večer sa zjavilo svetlo. Keď Jákob zvažoval priebeh svojho života, spoznal v ňom Božiu udržiavajúcu moc, Boha, „*ktorý bol mojim pastierom po celý môj život až podnes*„, a anjela, „*ktorý ma vykúpil z každej tiesne*„. [1. Mojžišova 48,15.16](#).

Rovnaká skúsenosť sa opakuje u Jákobových synov – hriech prináša svoju odplatu a pokánie prináša do života ovocie spravodlivosti.

Boh neruší svoje zákony. Nepôsobí v rozpore s nimi. Nenapráva dielo hriechu, ale premieňa ho. Jeho milosťou pôvodné zlorečenie napokon pôsobí ako požehnanie.

Najkrutejším a najpomstivejším spomedzi Jákobových synov bol Lévi, jeden z dvojice, ktorá sa najviac previnila pri zradnom vyvraždení Sichemovcov. Léviho povahové rysy sa odrazili aj na jeho potomkoch a privolali im tento Boží výnos: „*Rozdelím ich v Jákobovi a rozptýlim ich v Izraelovi.*„ [1. Mojžišova 49,7](#). Pokánie však spôsobilo reformáciu a vernosť Bohu napriek odpadnutiu ostatných kmeňov premenila zlorečenie na prejav najvyššej pocty. [128]

„V tom čase Hospodin oddelil kmeň Lévi, aby nosil truhlu zmluvy Hospodinovej, aby stál pred Hospodinom k jeho službe a aby žehnal v Jeho mene., „Moja zmluva s ním bola život a pokoj; dal som mu ich teda i bázeň, a on sa ma bál a chvel sa pred mojím menom... pokojne a priamo kráčal so mnou a mnohých odvrátil od hriechu., [5. Mojžišova 10,8](#); [Malachiáš 2,5.6](#).

Levíti, služobníci svätyne, nedostali ako dedičstvo nijakú pôdu. Bývali spoločne v mestách, ktoré im vydelili a svoju podporu dostávali z desiatkov, darov a obetí určených Božej službe. Boli učiteľmi ľuďí, hostami všetkých ich slávností a všade si ich ctili ako služobníkov a predstaviteľov Boha. Celému národu bol daný príkaz: „*Chráň sa opustiť levítu po celý čas, čo budeš vo svojej krajine!*“, „*Preto Léviho kmeň nedostal nijaký podiel ani vlastníctvo so svojimi bratmi, lebo Pán je jeho dedičným podielom, ako mu prisľúbil Pán, tvoj Boh.*“, [5. Mojžišova 12,19](#); [10,9](#).

Vít'azit' vierou

Pravda o tom, že človek „*ako zmýšľ'a v duši, taký je,*“ ([Príslovia 23,7](#)) nachádza ďalšiu ilustráciu v skúsenosti Izraela. Na hraniciach Kanaánu sa vyzvedači vrátili z prieskumu krajiny a predniesli svoje správy. Krása a úrodnosť krajiny sa stratili zo zreteľa pre obavy z ťažkostí pri jej obsadzovaní. Ich vieru podlomili nebotyčné hradby miest, obrovití bojovníci a železné vozy. Všetok zástup opakoval rozhodnutie maloverných vyzvedačov a Boha nebral vôbec do úvahy. „*Nemôžeme vystúpiť hore k ľudu, lebo sú mocnejší ako my.*“, [4. Mojžišova 13,32](#) ROH; [4. Mojžišova 13,31](#) ECAV. Ich slová sa potvrdili. Neboli schopní vystúpiť, a tak dožili na púšti.

[129] Dvaja z dvanástich, ktorí si krajinu prezreli, však zmýšľali inak: „*Zaujmeme krajinu, lebo ju určite premôžeme.*“, [4. Mojžišova 13,31](#) ROH; [4. Mojžišova 13,30](#) ECAV. Naliehali na ľud, lebo počítali s Božím zaslúbením, ktoré je väčšie než obri, ohradené mestá či železné vozy. Pre nich bolo pravdivé ich slovo. Napriek tomu, že spolu so svojimi bratmi zdieľali štyridsaťročné putovanie, Káleb a Jozua vstúpili do zaslúbenej krajiny. Káleb mal rovnako odvážne srdce, ako keď s Jah-veho zástupmi odchádzal z Egypta, a tak si

ako svoj podiel žiadal a dostal pevnosť obrov. V Božej sile vyhnal Kanaáncov. Vinohrady a olivové háje sa stali jeho vlastníctvom. Zbabelci a vzbúrenci zahynuli v pustatine, no muži viery jedli hrozno z údolia Eškól.

Žiadnu pravdu nepredstavuje Biblia v jasnejšom svetle než nebezpečenstvo čo len jediného odklonu od toho, čo je správne, nebezpečenstvo nielen pre páchatel'a nepravosti, ale aj pre všetkých, ktorých zasiahne jej vplyv. Príklad má úžasnú moc a keď prenikne do zlých sklonov našej prirodzenosti, stáva sa takmer neodolateľným.

Najpevnejšou baštou neresti v našom svete nie je nehanebný život zvrhlého hriešnika či zvrhlého vydedenca, ale taký, ktorý sa inak javí cnostný, počestný a ušľachtilý, no živí sa v ňom jediný hriech a ovláda ho jediná nerosť. Pre dušu, ktorá skryto zápasí s nejakým obrovským pokušením a trasie sa na samom pokraji priepasti, je takýto príklad jedným z najsilnejších zvodov. Ak človek obdarený vysokým chápaním života, pravdy a cti napriek tomu svojvoľne prestupuje čo len jediný predpis Božieho svätého zákona, zmenil svoje vznešené dary na lákadlá hriechu. Geniálne nadanie, talent, súcit i šľachetné a láskavé skutky sa tak môžu stať satanovými vábničkami do priepasti skazy.

Preto dáva Boh toľko príkladov, ktoré ukazujú na následky čo len jediného nesprávneho činu. Od onoho smutného prípadu, ktorý spôsobil stratu Edenu a priniesol na svet smrť a všetku našu biedu až po správu o tom, ktorý za tridsať kúskov striebra zapredal Pána slávy, poskytujú biblické životopisy mnohé takéto príklady ako výstražné svetlá pred odbočkami z cesty života.

[130]

Následky čo len jediného podľahnutia ľudskej slabosti a omylu ako ovocia zľahostajnenia vo viere by nás mali varovať.

Eliáš jediným zlyhaním viery ochromil svoje celoživotné dielo. Bremeno, ktoré niesol za Izraela, bolo ťažké. Varoval národ pred modloslužbou a prežíval tiesnivú samotu, keď počas tri a pol roka hladu vyzeral nejaký prejav pokánia. Sám stál za svojím Bohom na vrchu Karmel. Mocou viery bolo zvrhnuté modlárstvo a požehnaný dážd' čakal na svoje vyliatie na Izraela, no Eliáš vo svojej únave a slabosti ušiel pred hrozbami Jezábel a osamotený sa modlil v púšti, aby smel zomrieť. Jeho viera zlyhala. Dielo, ktoré začal, nemal

dokončiť. Boh ho vyzval, aby pomazal iného, ktorý bude prorokom namiesto neho.

Dobre si však všimol horlivosť svojho služobníka. Eliáš nemal zahynúť v zúfalstve a samote na pustatine. Nemal zostúpiť ani do hrobu, ale vystúpiť s anjelmi do prítomnosti Božej slávy.

Tieto životné príbehy hovoria o tom, že jedného dňa každá ľudská bytosť pochopí, že hriech prináša len hanbu a záhubu, že nevera prináša zlyhanie, no Božia milosť siaha do najhlbších hĺbok, vierou dvíha kajúcnu dušu, aby mala podiel na prijatí za Božie diet'a.

Výcvik utrpením

Všetci, ktorí na tomto svete preukazujú Bohu alebo človeku pravú službu, absolvujú svoj prípravný tréning v škole utrpenia. Čím závažnejšie je poverenie a vyššia služba, tým tvrďšia je skúška a prísnejší výcvik.

[131] Skúmajte skúsenosti Jozefa a Mojžiša, Daniela a Dávida. Porovnajte prvé Dávidove zážitky s príbehom Šalamúna a uvažujte o následkoch.

Dávid bol vo svojej mladosti Saulovým blízkym druhom. Spojenie s kráľovou domácnosťou mu umožnilo zblízka vidieť starosti, žiale a ťažkosti, ktoré sa skrývajú pod leskom a pompéznosťou. Videl, ako málo pokoja prináša duši ľudská sláva. S úľavou a radosťou sa vrátil z kráľovského dvora k svojim košiarom a stádam.

Keď ho Saulova žiarlivosť vyhnala do pustatiny a bol odrezaný od ľudskej podpory, Dávid sa ešte mocnejšie oprel o Boha. Neistota a nepokoj života v pustatine, ustavičné ohrozenie, nutnosť častých útekov, povaha mužov, ktorí sa tam okolo neho zhromaždili – „*všetci utláčaní, všetci, čo mali veriteľ'a, aj všetci zatrpknutí*„, (1. Samuelova 22,2) – to všetko si vyžadovalo predovšetkým prísnu sebadisciplínu. Tieto skúsenosti rozvinuli jeho schopnosť zblížiť sa s ľuďmi, mať súcit s utláčanými a odporovať nespravodlivosti. V priebehu rokov čakania a nebezpečenstva nachádzal u Boha útechu, oporu a život. Naučil sa, že len Božou mocou sa môže dostať na trón a len v jeho múdrosti môže vládnuť múdro. Len výcvikom v škole ťažkostí a zármutku mohol Dávid získať toto svedectvo (neskôr síce poznačené veľkým hriechom), že „*vysluhoval právo a spravodlivosť všetkému svojmu ľudu*„. 2. Samuelova 8,15.

Šalamúnovi chýbala disciplína Dávidovej ranej skúsenosti. Okolnosťami, povahou a životom bol zvýhodnený viac než ostatní. V mladosti i v zrelom veku bol Šalamún šľachetný, bol miláčikom svojho Boha a taký sa aj ujal vlády, ktorá bola veľkým príslubom prosperity a slávy. Národy žasli nad poznaním a chápaním muža, ktorému Boh daroval múdrosť. Pýcha blahobytu však spôsobila, že sa Šalamún odvrátil od radosti božského spoločenstva a hľadal uspokojenie v zmyselných rozkošiach. O tejto skúsenosti hovorí:

„Uskutočnil som veľké dielo: postavil som si skvelé domy a vysadil som si vinice; zriadil som si záhrady a ozdobné sady... Nadobudol som si otrokov a otrokyne... Nahromadil som si striebra a zlata, vzácne poklady, aké dodávajú králi a mestá. Zadovážil som si spevákov a speváčky, doprial som si všemožné pôžitky ľudských synov; množstvo žien. Stal som sa takým mocným, že som prevýšil všetkých, čo boli kedy predomnou v Jeruzaleme... Čokol'vek si zažiadali moje oči, neodoprel som im ničoho. Srdce som si neodtiahol od nijakej slasti, doprial som slasti svojej mysli pri všetkých námahách... Potom som obrátil pozornosť na všetky svoje činy, aké kedy robili moje ruky, a tiež na všetky námahy, ktoré som vynaložil pri ich vykonávaní. A hľa, všetko to bola márnosť a honba za vetrom, lebo z toho nebolo osohu pod slnkom. Potom som si všímal múdrosť, bláznovstvo a pochabosť, aby som videl, aký majú význam. Čože si počne ten, kto nastupuje po kráľovi? Zaiste to, čo už kedysi pred ním robili. Preto som až znenávidel život... a tak som znenávidel aj všetky svoje námahy, ktorými som sa ustával pod slnkom.,, [Kazateľ 2,4-12.17.18.](#)

[132]

Šalamún z vlastnej trpkkej skúsenosti poznal prázdnotu života, ktorý hľadá svoje najvyššie dobro v pozemských veciach. Vztyčil oltáre pohanským bohom, len aby zistil, aký planý je ich príslub, že dajú duši pokoj. V neskorších rokoch sa ukonaný a smädný odvrátil od deravých pozemských cisterien, aby opäť pil z prameňa života. Priebeh svojich premárnených rokov spolu s varovnými poučeniami zaznamenal z Božieho vnuknutia pre neskoršie pokolenia. A tak, hoci úrodu z jeho sejby zožal jeho ľud v žatve zla, nebolo Šalamúnovo životné dielo úplne stratené. Napokon aj pre neho priniesol výcvik utrpením svoj výsledok.

Ale aký slávny mohol byť s takýmto úsvitom deň jeho života, keby si bol Šalamún vo svojej mladosti osvojil to, čo utrpenie naučilo

[133]

iných!

Skúška Jóba

Tým, čo Boha milujú, „*ktorí sú povolani podľa jeho rozhodnutia*„, (Rimanom 8,28) dajú biblické životopisy ešte významnejšie poučenie o tom, na čo slúži zármutok. „*Vy ste mi svedkami, hovorí Pán, a ja som však Boh*„, (Izaiáš 43,12) svedkami toho, že Boh je dobrý a že dobro je zvrchované. „*Stali sme sa divadlom svetu, anjelom i ľuďom*„, 1. Korint'anom 4,9.

Nesebeckosť, zásadu Božieho kráľovstva satan nenávidí, ba priam popiera jej existenciu. Od začiatku veľkého sporu sa snažil dokázať, že Božie zásady konania sú sebecké a tvrdí to o všetkých, čo Bohu slúžia. Vyvrátiť satanove argumenty, v tom spočíva dielo Krista a všetkých tých, čo nosia jeho meno.

Ježiš prišiel v ľudskej podobe preto, aby vo svojom vlastnom živote podal príklad nesebeckosti. A všetci, ktorí prijímajú túto zásadu, majú byť jeho spolupracovníkmi pri jej uplatňovaní v praktickom živote. Zvoliť si to, čo je správne, preto, že je to správne, stáť za pravdou i za cenu utrpenia a obete – „*to je dedičstvo služobníkov Hospodinových a ich spravodlivosť odo mňa, hovorí Hospodin*„, Izaiáš 54,17.

V dejinách sveta je pomerne skoro zaznamenaná správa o živote muža, o ktorého sa takýto satanov spor viedol.

Svedectvo Skúmateľa srdc o Jóbovi, patriarchovi z Úc, znelo: „*Niet mu rovného na zemi. Je to muž dokonalý a statočný, bojí sa Boha a chráni sa zlého*„.

Proti tomuto mužovi vzniesol satan pohrdavé obvinenie: „*Vari sa Jób zadarmo bojí Boha? A neurobil si ty sám akoby ohradu okolo neho, jeho domu a okolo všetkého jeho imania?!... Ale vztiahni ruku a zasiahni všetko jeho imanie... a zasiahni jeho kosti a telo, či ti nebude kliat' do očí*„.

Tu Pán povedal satanovi: „*Hľa všetko, čo má, je v твоjich rukách*„, „*Hľa, je v твоjich rukách, len jeho život ušetri!*„,

S takým povolením satan zmietol všetko, čo Jób vlastnil – čriedy i stáda, služobníctvo, synov i dcéry „*a ranil Jóba ukrutným vredom od päty nôh až po temeno hlavy*„, Job 1,8-12; 2,5-7.

Do kalicha horkosti mu pribudla d' alšia trpká kvapka. Priatelia, ktorí videli v jeho nešť astí len odplatu za hriech, jatrili jeho poranenú dušu tým, že ho obviňovali z neprávostí.

Zdalo sa, že ho opustilo nebo i zem, no on sa pevne držal viery v Boha, vedomia svojej bezúhonnosti a v úzkosti a bezradnosti volal:

„Z tej duše sa mi spríkril život... Kiežby si ma schoval do podsvetia a skryl ma, kým sa tvoj hnev neodvráti; kiežby si mi určil lehotu a spomenul si na mňa.,, Job 10,1; 14,13.

„Ja kričím: Násilie! No, odpoveď nedostávam; o pomoc volám, ale práva niet... Vyzliekol ma z mojej cti a z hlavy mi zosňal korunu... Moji príbuzní ma opustili, moji známi zabudli na mňa... tí, ktorých som miloval, sa mi odvracajú... Zl' utujte sa, zl' utujte sa nado mnou, priatelia, lebo sa ma dotkla ruka Božia.,, Job 19,7-21.

„Kiež by som vedel, kde Ho nájdem, aby som došiel až k Jeho sídlu... Ajhl'a, ak idem dopredu, niet Ho tam, ak idem späť, nezbadám Ho; ak pôsobí na ľavej strane, nezas-tihnem Ho, ak sa skrýva na pravej strane, neuvidím Ho. Lebo on pozná cestu, ktorou kráčam, keď ma preskúša, vyjdem ako zlato.,, Job 23,3-10.

„Hl'a, i keby ma zabil, budem dúfať v neho.,, Job 13,15.

„Ja viem, že môj Vykupiteľ žije a nakoniec sa postaví nad prachom. I keď moja koža bude tak rozrušená, zo svojho tela uzriem Boha, ktorého uvidím pri sebe; moje oči, nie cudzie Ho uvidia. Srdce mi v hrudi prahne po tom.,, Job 19,25-27.

Jóbovi sa stalo podľa jeho viery. „Keď ma preskúša.,, povedal, „vyjdem ako zlato.,, Job 23,10. Tým, ako trpezlivo všetko znášal, obhájlil svoj charakter, a teda aj charakter toho, ktorého predstaviteľom bol. A „Hospodin zmenil Jóbov údel... a zdvojnásobil všetko, čo mal... a tak Hospodin požehnal posledné dni Jóbove viac ako prvé.,, Job 42,10-12.

V zozname tých, čo vlastným sebazaprením vstúpili do spoločenstva s Kristovými utrpeniami, sú – jedno v Starej zmluve a jedno v Novej – mená Jonatána a Jána Krstiteľ'a.

Jonatán, hoci bol rodom dedičom trónu, vedel, že na základe Božieho rozhodnutia má odísť do ústrania. Svojmu rivalovi bol však tým najsúcitnejším a najvernejším priateľom. Chránil Dávida s nasadením vlastného života. Pevne stál po boku svojho otca, keď jeho moc upadala a po jeho boku nakoniec aj padol. Jonatánovo meno je cenné v nebesiach a na zemi sa zachovalo ako svedok existencie a moci nesebeckej lásky.

Keď sa Ján Krstiteľ objavil ako hlásateľ Mesiáša, vyvolal v národe vzrušenie. Davy ľudí rôzneho povolania a postavenia kráčali v jeho šľapajach z miesta na miesto. Keď však prišiel ten, o ktorom niesol svedectvo, všetko sa zmenilo. Zástupy nasledovali Ježiša a zdalo sa, že Jánovo dielo sa schyluje k záveru. Jeho viera však vôbec nezakolísala. „*On musí rásť*“, povedal, „*a ja sa umenšovať*“, [Ján 3,30](#).

Čas plynul a kráľovstvo, ktoré Ján s dôverou očakával, stále ešte nebolo nastolené. V Herodesovom žalári, odrezaný od životodarného ovzdušia a slobody púšte, čakal a bdel.

Nerinčali zbrane, neotvárali sa brány väzníc, no uzdravovanie chorých, kázanie evanjelia a dvíhanie ľudských duší dosvedčali Kristovo poslanie.

V samote väzenskej kobky, vidiac kam smeruje jeho cesta, práve tak ako cesta jeho Majstra, Ján prijal svoje poverenie – spoločenstvo s Kristom v obeti. Do hrobu ho sprevádzali nebeskí poslovia. Padlé i nepadlé vesmírne inteligencie boli svedkami potvrdenia jeho nesebeckej služby.

[136] Vo všetkých ďalších pokoleniach trpiace duše povzbudzovalo svedectvo Jánovho života. Mužov a ženy v žalároch, na popraviškách a v plameňoch počas storočí temna posilňovala spomienka na toho, o ktorom Kristus povedal: „*Medzi narodenými zo žien nepovstal nikto väčší nad Jána Krstiteľ'a*“, [Matúš 11,11](#).

„*A čo mám ešte povedať? Ved' by mi nestačil čas, keby som mal rozprávať o Gedeónovi, Barákovi, Samsonovi, Jeftem, Dávidovi, Samuelovi a o prorokoch, ktorí si vierou dobývali kráľovstvá, vykonávali spravodlivosť, získali prisľúbenia, levom zapchávali tlamy, uhášali silu ohňa, unikali ostriu meča, z nevládných sa stávali*

mocnými, mužneli v boji, na útek zaháňali cudzie šíky; ženy dostali svojich mŕtvych vzkriesených. Iní boli mučení, ale neprijali oslobodenie, aby dosiahli lepšie, vzkriesenie. Iní zasa zakúsili výsmech a bičovanie, ba aj okovy, aj väzenie; kameňovali ich, rozpil'ovali ich, umierali vraždení mečom; túlali sa v ovčích a kozích kožiach, núdzni, utláčaní, sužovaní. Oni, ktorých svet nebol hoden, blúdili po púšti a po horách, po jaskyniach a zemských roklinách.

A títo všetci, hoci sa vo viere osvedčili, nedosiahli prisľúbenie, lebo Boh prichystal pre nás niečo lepšie, aby nedosiahli dokonalosť bez nás., Židom 11,32-40.

17. kapitola — Poézia a spev

*„Ustanovenia Tvoje sú mi piesňami
v príbytku môjho putovania...„*

Žalm 119,54.

V Písmach sa nachádzajú najstaršie a najvznešenejšie básnické plody, aké ľudstvo pozná. Prv než sa narodili najstarší z básnikov sveta, zaznamenal pastier Madiánu Božie slová k Jóbovi, ktorým sa vznešenosťou nemôžu vyrovnat' ani tie najlepšie výtvary ľudského génia:

„Ked' som zem zakladal, kde si vtedy bol?..

Ktože bránami to more

uzavrel,

ked' sa prúdom vzdulo...

ked' som za odev mu oblak prideliť,

ako plienky zasa mračno pošmúrne?

Potom som ho sputnal svojím zákonom,

vložil som naň zámku, dvoje brány tiež.

A povedal som: Potiaľ' smieš, d'alej nie,

tu sa už rozbije pýcha tvojich vlín.

Či za svojich dní si dal ránu rozkazy

a zorničke si určil miesto jej...?

Vari až ku žriedlam mora došiel si,

na dne hĺbočiny si sa prechádzal?

Tebe brány smrti ukázali sa,

alebo si videl brány temravy?

Po šíravách zeme si sa rozhliadol?

Ak ju celú poznáš, nože rozpovedz:

Kadiaľ' vedie cesta k svetla bydlisku,

kde zas majú svoje miesto temnoty...?

K zásobárňam snehu vari zašiel si,

ľadovca si uzrel zásobárne tiež...?

*Kdeže cesta je ta, hmly kde delia sa,
po zemi sa šíri vietor východný?
Ktože to vykopal ručaj prívalu,*

[138]

*ktože cestu tobôž bleskom hromovým,
nezaľudnenú zem dážd' by zavlažil,
tú púšť, na ktorej niet ani človeka,
by zem spustošenú, sirú zavodnil,
by zo stepi znovu vzišla travina?*

*Môžeš zakosíliť pásy Kuriatok,
Orióna putá môžeš rozviazať?
Dáš, by v svojom čase Veniec vychodil,
Medveď a viest' budeš s jeho mladými?..,*

[Job 38,4-27.31.32.](#)

Kvôli nádhere výrazov prečítaj si aj opis jari z Piesne piesní:

*„Lebo, hľ'a, už je po zime,
dážd' prestal, pominul!
Kviet'a sa kl'uje po kraji,
nadišiel spevu čas.
Hrdličky hrkútanie po našom kraji znie.
Na fige bronie už rané ovocie,
roznáša vôňu vinič
v rozkveti.
Nuž hor' sa, priateľka moja,
krásava moja, a pod'!..,*

[Pieseň Šalamúnova 2,11-13.](#)

V kráse nezaostáva ani mimovoľné Balámovo prorocké požehnanie Izraela:

*„Z Aramu ma Balak priviedol,
od vrchov východu moabský kráľ:
Pod', prekl'aj mi Jákoba,
pod' zlorečiť Izraelovi!
Akože môžem prekliat',
koho nepreklína Boh?
Akože môžem zlorečiť',
komu nezlorečí Pán?*

*Ved' ho vidím z vrchu skál,
 z výšin sa naň dívam:
 Hl'a, l'ud, čo osamote býva si
 a neráta sa medzi národy...
 Hl'a, dostal som rozkaz
 požehnať,
 nuž požehnávam
 a nezmením to:
 Nevidno nešťastia v Jákobovi
 a nebadat' strasti v Izraelovi.
 Pán, jeho Boh, je s ním
 a jasot, patriaci kráľovi, je v ňom...
 Ved' niet hádačstva
 v Jákobovi
 a niet veštestva v Izraelovi.
 Ked' je na to čas, oznamuje sa Jákobovi
 a Izraelovi, čo urobí Boh...
 Jak krásne sú, Jákob,
 stany tvoje,*

[139]

*tvoje príbytky, Izrael!
 Ako potočné údolia, čo sa v diali tiahnu,
 ako záhrada pozdĺž potoka,
 sť a duby, čo zasadil Pán,
 sť a cédre pri vodách.
 Je to výrok toho, čo načúva slová Božie,
 toho, čo hl'adí na tvár Všemohúceho...
 Jeho vidím, ale nie už teraz,
 hl'adím na neho, no nie z poblízka.
 Hviezda vychádza z Jákoba,
 žezlo sa zdvíha z Izraela,
 z Jákoba povstane panovník
 a zničí, čo zostalo z mesta...,,*

[4. Mojžišova 23,7-23;
 24,4-6.16.19.](#)

Melódia chvál je ovzduším nebies a keď sa nebesia stretnú so zemou, ozýva sa hudba a pieseň – „*chválospev a hlas piesne*„. [Izaiáš 51,3](#).

Nad novostvorenou zemou, ktorá nádherná a nepoškvrnená spočívala pod Božím úsmevom, „*si ranné hviezdy zborom spievali a Boží synovia všetci plesali*„. [Job 38,7](#). V súlade s nebesami odpovedali ľudské srdcia na Božiu dobrotu tónmi chválospevu. S piesňou boli spojené mnohé udalosti ľudských dejín.

Najstaršou piesňou, ktorá zaznela z ľudských pier a ktorá je zaznamená v Biblii, je príval vd' ačnosti izraelských zástupov pri Červenom mori:

*„Spievať budem Pánovi,
lebo vznešený, slávne vznešený je:
koňa i povoz zmietol do mora.
Moja sila a moja udatnosť je Pán
a stal sa mi spásou.
Toto je môj Boh, budem ho velebit',
Boh môjho otca, budem ho chváliť'.
Tvoja pravica, Pane, čo vynikáš mocou,
tvoja pravica, Pane, nepriateľ a zasiahla...
Kto je rovný tebe medzi bohmi, Pane,
kto je rovný tebe, čo vynikáš svätosťou?
Si hrozný v pochvalných činoch a robíš zázraky.
Pán bude kral'ovať naveky a navždy!
Spievajte Pánovi, lebo je veľmi vznešený!„,*

[2. Mojžišova](#)

[15,1.2.6-11.18-21.](#)

Veľké boli požehnania, ktoré ľudia prijímali ako odpoveď na svoje chválospevy. Tých pár slov o skúsenosti Izraela z putovania pustatinou má pre nás naučenie, nad ktorým sa oplatí zamyslieť: [140]

„Odtiaľ tiahli k Bére. To je studnica, o ktorej hovoril Pán Mojžišovi: Zhromaždi ľud, nech im dám vody!„,

[4. Mojžišova 21,16.](#)

„Vtedy Izrael spieval túto pieseň:

*Vyraz studnička! Prespevujte jej!
 Studnica, ktorú kopali kniežatá,
 vznešené ľudu ju vyhlúbili svojimi žezlami, svojimi palicami!..,*

4. Mojžišova 21,17.18.

Ako často sa v duchovnej skúsenosti opakuje tento príbeh! Ako často slová svätej piesne rozpečať ujú v duši žriedla pokánia a viery, nádeje, lásky a radosti!

S chválospevmi šli vojská Izraela vedené Jozafatom do veľkého víťazstva. K Jozafatovi sa dostali zvesti o hroziacej vojne. „Veľký zástup prišiel proti tebe,, zneli správy, „Moabčania, Amončania a s nimi niektorí z Meunejcov,, „Jozafat sa preľakol. Rozhodol sa obrátiť na Pána a vyhlásil v celom Júdsku pôst. Júdovci sa zhromaždili uprosovať Pána. Aj zo všetkých júdskejších miest prišli uprosovať Pána.,, A Jozafat si pred ľuďmi na chrámovom nádvorí vylieval dušu v modlitbe, dovoľával sa Božieho zaslúbenia a vyznával Izraelovu bezmocnosť. „Ved' my nemáme sily proti tomu veľkému zástupu, ktorý prichádza proti nám, a sami nevieme, čo si počať, ale iba k tebe obraciame svoj zrak.,, [2. Paralipomenon 20,2.1.3.4.12.](#)

Vtedy na Jahaziela, levítu, „zostúpil Boží duch... a hovoril: Dávajte pozor, všetci Júdovci a obyvatelia Jeruzalema, i kráľ Jozafat: Toto vám hovorí Pán: Vy sa nebojte a nestrachujte pred týmto veľkým zástupom, lebo ten boj nie je váš, ale Boží!... Vašou úlohou nebude bojovať. Pevne sa postavte a pozerajte sa na pomoc, ktorú vám poskytne Pán... nebojte sa a nestrachujte sa! Zajtra im vyjdete naproti a Pán bude s vami!,, [2. Paralipomenon 20,14-17.](#)

[141] „Včasráno vstali a vyšli na púšť Tekue.,, [2. Paralipomenon 20,20.](#)
 Pred vojskom kráčali speváci, ktorí dvíhali svoje hlasy k Bohu a chválili ho za zaslúbené víťazstvo.

Vojsko obť ažkané koristiťou sa na štvrtý deň vracalo do Jeruzalema spievajúc chválospev za dobyté víťazstvo.

Prostredníctvom piesne si Dávid uprostred zmien, ktorými sa vyznačoval jeho život, udržoval spoločenstvo s nebesami. Ako maľbe sa skúsenosti pastierskeho chlapca odrážajú v jeho slovách:

„Hospodin je môj pastier,
nebudem mať nedostatku.
Na pastvách zelených ma pasie
a k vodám osviežujúcim
ma privádza.
Dušu mi občerstvuje,
po spravodlivých cestách
vodí ma pre svoje meno.
Keby som kráčal hoci
temným údolím,
nebojím sa zlého,
lebo Ty si so mnou:
Tvoj prút a Tvoja palica
ma potešujú...„

Žalm 23,1-4.

V zrelom veku ako štvanec, ktorý nachádza útočisko v skalách a v jaskyniach pustatiny, napísal:

„Bože, ty si môj Boh!
Ja Teba hl'adám za úsvitu;
po Tebe žízni moja duša.
Po tebe prahne moje telo
ako zem suchá
a bez vody, vyprahlá.
Lebo si mi býval na pomoci
a v tôni Tvojich
krídel plesám...„

„Prečo si skleslá, duša moja,
a zmietaš sa vo mne?
Očakávaj na Boha, lebo ešte d'akovať budem Jemu,
spaseniu svojej tváre, svojmu Bohu!..„

„Hospodin je mojím
svetlom a spásou,
koho sa mám bát' ?
Hospodin mi je

*pevnosťou života,
koho sa mám ľakat'?.,,*

[Žalm 63,1-7; 42,12; 27,1.](#)

[142] Tá istá dôvera dýcha i zo slov, ktoré Dávid napísal, keď bol vzburou svojho syna Absolóna zvrhnutý z trónu, a zbavený kráľovskej koruny utekal z Jeruzalema. Vysilený žiaľom a útekom zdržiaval sa niekoľko hodín na brehu Jordánu, aby si odpočinul. Zobudili ho naliehavé výzvy na útek. Celá spoločnosť mužov, žien a malých detí musela potme prebrodiť hlbokú a prudkú rieku, pretože ich prenasledovali prívrženci zradného syna.

V onej hodine najtemnejšej skúšky Dávid spieval:

*„Hlasne som volal k Pánovi
a on mi odpovedal zo svojho svätého vrchu.
A ja som sa uložil na odpočinok a usnul som,
prebudil som sa, lebo Pán ma udržuje.
Nebudem sa báť tisícov ľudí, čo ma obklúčujú...,,*

[Žalm 3,5-7.](#)

Po svojom veľkom hriechu, v úzkosti výčitiek svedomia a v odpore k sebe samému sa predsa len obrátil k Bohu ako k svojmu najlepšiemu priateľovi:

*„Zmiluj sa, Bože, nado mnou pre svoje milosrdenstvo
a pre svoje veľké zľutovanie znič moju nepravosť...
Pokrop ma yzopom a zasa budem čistý;
umy ma a budem belší ako sneh...,,*

[Žalm 51,3-9.](#)

Počas svojho života Dávid nenašiel miesto odpočnutia.

*„Lebo my sme pred tebou cudzinci a pútnici ako všetci naši
otcovia. Ako tieň sú naše dni na zemi, bez nádeje...,, 1.
[Paralipomenon 29,15.](#)*

*„Boh je naše útočisko a sila
aj najistejšia pomoc*

v súžení.

*Preto sa nebojíme, hoci by sa chvela zem
a vrchy na dno
morské padali.,,*

*„Riečne ramená obveseľ ujú Božie mesto,
posvätný stánok
Najvyššieho.*

*Nezachveje sa, ved' Boh
je v jeho strede;
už od úsvitu mu Boh pomáha...,,*

*„On je Boh, náš Boh,
naveky a na veky vekov:
on sám nás bude stále
sprevádzať...,,*

[Žalm 46,2.3.5.6; 48,15.](#)

Piesňou čelil pokušeniu za svojho pozemského života i Ježiš. [143]
Často, keď boli vyrieknuté ostré a bodavé slová, keď ovzdušie okolo neho oť aželo temnotou, nespokojnosťou, nedôverou či skl' učujúcim strachom, zaznela jeho pieseň viery a svätého povzbudenía.

V tú poslednú smutnú noc veľkonočnej večere, keď už bol odhodlaný vyjsť v ústrety zrady a smrti, povzniesol sa jeho hlas v žalme:

*„Nech je velebené
meno Pánovo
odteraz až naveky.
Od východu slnka
až po západ
nech je oslávené
meno Pánovo.,,*

*„Milujem Pána,
lebo vypočul
môj prosebný hlas,
lebo svoj sluch*

naklonil ku mne,
 kedykoľvek som ho vzýval.
 Keď ma omotali
 povrazy smrti,
 a zmocnili sa ma úzkosti podsvetia,
 keď som sa ocitol
 v súžení a trápení,
 vzýval som meno Pánovo:
 Pane zachráň môj život!
 Milostivý a spravodlivý
 je Pán, náš Boh
 sa zľutúva.
 Pán ochraňuje maličkých;
 pomohol mi, keď som
 bol v biede.
 Znova sa, duša moja,
 upokoj,
 lebo Pán ti dobre urobil,
 lebo môj život zachránil
 od smrti,
 moje oči od slz
 a moje nohy pred pádom...,

[Žalm 113,2.3; 116,1-8.](#)

Uprostred hustnúcich tieňov poslednej veľkej pozemskej krízy jasne zažiarí Božie svetlo a mohutne a vznešene zaznie pieseň nádeje a dôvery.

„V ten deň sa bude v júdskej krajine spievať táto pieseň:
 Máme pevné mesto, spásu položil, múry a hradby.
 Otvorte brány a vstúpi spravodlivý ľuď,
 ktorý zachová vernosť.
 Má myseľ pevnú, zachoval si mu mier,
 mier, veď dúfa v teba.
 Dúfajte v Pána na veky večné,

[144]

lebo Pán, Jahve je večnou skalou...,

[Izaiáš 26,1-4](#)

„A Pánovi vyslobodení sa vrátia, s jasotom prídu na Sion. Ustavičná radosť bude na ich hlavách, radosť a rozkoš dosiahnu a zmizne starosť a vzdychanie...“, [Izaiáš 35,10](#).

Izaiáš 35,10

„Prídu a zaplesajú na výšine Siona, budú sa hrnúť k darom Pánovým... Ich duša bude ako zavodnená záhrada, nebudú viac mrieť túžbou...“,

Jeremiáš 31,12.

Moc piesne

Dejiny biblických piesní obsahujú mnoho podnetov na používanie a dôkazov o dobrodení hudby a piesne. Hudba sa často zneužíva, aby slúžila zámerom zla, a tak sa stáva jedným z najlákavejších nástrojov pokušenia. Správne používaná je však vzácnym Božím darom určeným na povznesenie myšlienok k vyšším a vznešenejším témam a na inšpiráciu duše.

Ako si dietky Izraela spríjemňovali svoje putovanie pustatinou melódiami posvätných piesní, tak Boh aj dnes vyzýva svoje deti, aby svoju životnú púť konali s radosťou. Len málo prostriedkov je účinnejších na uloženie jeho slov do pamäti, než ich opakovanie v piesni. A takáto pieseň má úžasnú moc. Má moc tlmiť hrubé a nekultivované povahy, osviežiť mysle a vzkriesiť city, zosúladiť činnosti a zahnať pochmúrny a zlé predtuchy, ktoré podlamujú odvahu a oslabujú úsilie.

Pieseň je jedným z najúčinnejších nástrojov, ktorým sa duchovná pravda dotýka srdca. Často si sužovaná a zúfalá duša spomenie na slová takmer zabudnutej detskej piesne o Bohu. Vtedy pokušenia odrazu strácajú svoju moc a život dostáva nový zmysel a smer.

Nikdy by sme nemali strácať zo zreteľa význam piesne ako nástroja výchovy. Naplňme naše domovy milými piesňami a hneď tam bude menej výčitiek a viac veselia, nádeje a radosti. Pestujme [145]

Ako súčasť bohoslužieb je spev prejavom uctievania, práve tak ako modlitba. Mnohé piesne sú vlastne modlitbami. Ak budeme

dieť a viesť k tomu, aby si to uvedomovalo, potom bude viac rozmýšľať o význame slov, ktoré

spieva. Vykupiteľ nás vedie k prahu nekonečna zaliateho Božou slávou a my môžeme od nebeského chóru, ktorý obklopuje Boží trón, zachytiť námety chválospevov a vd'akyvzdávaní. A keď ozvena anjelského spevu zaznie v našich pozemských príbytkoch, srdcia budú prit'ahované k nebeským spevákom. Už tu si osvojíme základnú tóninu ich chvál.

18. kapitola — Tajomstvá Biblie

[146]

„Či vystihneš Božiu podstatu?..“

Job 11,7

Žiadna konečná myseľ nie je schopná úplne pochopiť povahu a dielo Nekonečného. Nemôžeme vystihnúť hlbiny Božie. Pre najsilnejšiu a najkultivovanejšiu myseľ, ale aj pre tú najslabšiu a najnevedomejšiu, musí táto svätá Bytosť zostať odiatá tajomstvom. A hoci sú „*vôkol neho oblaky a mrákavy, spravodlivosť a právo sú základom jeho trónu*..“ [Žalm 97,2](#). Jeho zaobchádzanie s nami môžeme pochopiť len natoľko, nakoľko rozlišujeme jeho s nekonečnou mocou spojenú, bezmedznú milosť. Z jeho zámerov môžeme porozumieť toľkým, koľké sme schopní chápať, ale aj potom môžeme dôverovať ruke, ktorá je všemocná a srdcu, ktoré je plné lásky.

Božie slovo a povaha jeho Autora poskytujú tajomstvá, ktoré konečné bytosti nikdy nepochopia v plnom rozsahu. V Písmach však Boh podal dostatočný dôkaz o ich božskej autorite. Jeho vlastná existencia, jeho charakter a pravdivosť jeho Slova sa zakladajú na svedectvách, ktorých je nadostač. Pravda, neodstránil možnosť pochybovať, viera totiž musí spočívať na svedectve, a nie na dôkaze. Tí, čo chcú pochybovať, majú možnosť, ale tí, ktorí túžia po poznaní pravdy, nájdu pre vieru široký základ.

Nemáme žiadne dôvody spochybňovať Božie slovo len preto, že nemôžeme porozumieť všetkým tajomstvám jeho prozreteľnosti. V prírodnom svete sme stále obklopení divmi za hranicami nášho chápania. Nemali by sme byť teda prekvapení, keď aj v duchovnom svete nachádzame tajomstvá, ktoré nevieme odhaliť. Problém spočíva len v slabosti a obmedzenosti ľudskej mysle. Tajomstvá Biblie sú ďaleko od toho, aby boli argumentom proti nej, práve naopak, patria medzi najsilnejšie dôkazy jej božskej inšpirácie. Ak by Biblia obsahovala o Bohu len také správy, ktoré môžeme pochopiť, ak by jeho veľkosť a majestát mohli uchopiť konečné mysle, potom by ne-

[147]

niesla neomylné dôkazy svojej božskosti. Veľkoleposť jej námetov by mala inšpirovať vieru v Bibliu ako Božie slovo.

Biblia otvára pravdu primerane potrebám a túžbam ľudskeho srdca, udivuje a očaruje aj tie najkultivovanejšie mysle, ale pokornému a prostému objasňuje cestu života. „*Ani prostoduchí tam nezblúdia.*„ [Izaiáš 35,8](#). Žiadne dieťa si nepopletie chodník. Zlyhať nemusí ani jeden skúmatel', pretože pôjde v čistom a svätom svetle. Ale aj tie najjednoduchšie vyjadrené pravdy sa týkajú vznešených a ďalekosiahlych tém nekonečne presahujúcich možnosti ľudskeho chápania. Sú to tajomstvá, ktoré sú zahalením jeho slávy a svojou silou presahujú skúmajúcu myseľ, no úprimného skúmatel'a pravdy naplňajú hlbokou úctou a vierou. Čím viac skúmame Bibliu, tým viac sa prehľbuje naše presvedčenie, že je to slovo živého Boha a ľudský rozum sa skláňa pred majestátnom božského zjavenia.

Boh chce, aby sa serióznemu skúmatel'ovi vždy otvárali pravdy jeho Slova. „*Čo je tajné, to patrí Pánovi, nášmu Bohu; čo je zjavné, to je pre nás a našich synov až naveky.*„ [5. Mojžišova 29,29](#) ROH; [5. Mojžišova 29,28](#) ECAV. Myšlienka, že istým častiam Biblie nemožno porozumieť, viedla k zanedbávaniu niektorých jej najdôležitejších právd. Treba často zdôrazňovať, že tajomstvá Biblie nie sú nimi preto, žeby Boh chcel pravdu ukryť, ale preto, že naša vlastná slabosť a neznalosť nás robia neschopnými pravdu pochopiť a privlastniť si ju. Obmedzenie nespočíva v jeho úmysle, ale v našich možnostiach. Boh túži po tom, aby sme práve tým častiam Písma, ktoré často zanedbávame ako nepochopiteľné, porozumeli natoľko, [148] nakoľko to len dovol'uje prijímacia schopnosť našej mysle. „*Každé písmo vdýchnuté od Boha je aj užitočné učiť, karhať, napravnovať a vychovávať v spravodlivosti, aby dokonalý bol človek Boží a spôsobilý na všetko dobré.*„ [2. Timoteovi 3,16.17](#).

Pre ľudskú myseľ je nemožné vyčerpať čo len jedinú pravdu či zasl'úbenie Biblie. Každá zachytáva Božiu slávu z iného uhla pohľadu, no rozlíšiť vieme len jednotlivé odrazy. Úplnosť žiary presahuje naše videnie.

Keď rozjímame o veľkých pravdách Božieho slova, dívame sa do žriedla, ktoré sa pod naším pohľadom rozširuje a prehľbuje. Jeho šírka a hĺbka presahujú naše poznanie.

Takéto štúdium má oživujúcu moc. Mysleľ a srdce nadobúdajú novú silu.

Je to najvyšší dôkaz božskej autority Biblie. Božie slovo ako potravu pre dušu prijímame rovnako samozrejme ako chlieb pre telo. Chlieb uspokojuje potrebu našej prirodzenosti a vieme, že sa z neho tvorí krv, kosti i mozog. Rovnakému testu vystavte Bibliu. Keď sa jej princípy skutočne stali stavebnými prvkami charakteru, aké sú výsledky? Aké zmeny nastali v živote? „*Staré veci pominuli a hľa, nastali nové.*“, [2. Korint’anom 5,17](#). V jej moci muži i ženy zlomili okovy hriechnych návykov. Zriekli sa sebeckosti. Svetáci sa zmenili na bohabojných ľuďí, z opilcov sa stali triezvi a z roztopašníkov čistí ľudia. Duše, ktoré niesli satanovu podobu, boli premenené na Boží obraz. Už len táto zmena je zázrak zázrakov. Zmena spôsobená slovom je jedným z najhlbších tajomstiev slova. Nemôžeme ju pochopiť, môžeme v ňu len veriť, tak ako ju vyhlasuje Písmo, je to „*Kristus vo vás, nádej slávy.*“, [Kološanom 1,27](#).

Poznanie tohto tajomstva nám poskytuje kľúč ku každému inému tajomstvu. Duši otvára pokladnice vesmíru a možnosti nekonečného rozvoja.

Prebieha to tak, že sa nám slávou a tajomstvom Božieho písaného slova čoraz viac otvára Božia povaha. Ak by sme úplne porozumeli Bohu a jeho slovu, potom by pre nás nejestvovalo žiadne ďalšie objavovanie pravdy a žiadne väčšie poznanie. Boh by stratil svoju zvrchovanosť a človek by sa prestal rozvíjať. Vďaka Bohu, že to tak nie

[149]

je. Keď že Boh je nekonečný a v ňom sú všetky poklady múdrosti, môžeme večnosť skúmať, učiť sa, a predsa nikdy nevyčerpáme bohatstvá jeho múdrosti, jeho dobrotivosti a moci.

19. kapitola — História a prorocstvo

*„Kto toto hovoril od začiatku,
predpovedal to oddávna?
Či nie ja Jahve?
A niet už Boha okrem mňa:
Boha pravého a spásneho nieto mimo mňa...„*

Izaiáš 45,21.

Biblia je najstaršou a najobsažnejšou históriou ľudstva. Vyviera z prameňa večnej pravdy a božská ruka veky zachováva jej čistotu. Osvetľuje najdávnejšiu minulosť, kam sa ľudský výskum márne snaží preniknúť. Len v Božom slove vidno moc, ktorá položila základy zeme a rozťahla nebesia. Len tu nachádzame autentickú správu o pôvode národov. Len tu je podaná história nášho rodu neovplyvnená ľudskou pýchou ani predsudkami.

Z análov svetskej histórie sa zdá, že vzostup národov, vznik a pád impérií podliehajú vôli a šikovnosti človeka, že sled udalostí je určovaný jeho mocou, ťižiadosťou a rozmarnosťou. V Božom slove je však opona odtiahnutá a my vidíme za všetkými, nad všetkými a počas všetkých hier a protihier ľudských záujmov, síl a vášní nástroje Jediného všemilostivého, ktoré trpezlivo vykonávajú zámery jeho vôle.

Biblia zjavuje pravú filozofiu dejín. V slovách neporovnateľnej krásy a krehkosti, ktoré povedal apoštol Pavel aténskym mudrcom, je vysvetlený Boží úmysel pri stvorení a rozdelení rás a národov: *„On z jedného stvoril celé ľudské pokolenie, aby obývalo celý povrch zeme; určil im čas a hranice ich bývania, aby hľadali Boha, ak by ho dajako nenahmatali a nenašli...„* [Skutky apoštolov 17,26.27](#). Boh vyhlasuje, že ktokoľvek chce, môže vstúpiť *„do zväzkov zmluvy...„* [Ezechiel 20,37](#). Pri stvorení bolo jeho úmyslom, aby zem obývali bytosti, ktorých existencia by bola nielen požehnaním pre nich samých a pre seba navzájom, ale slúžila by aj ku cti ich Stvoriteľa. Každý,

„Lud, ktorý som si utvoril, bude ohlasovať moju chválu.,, [Izaiáš 43,21](#).

Boh vo svojom zákone zjavil princípy pravej prosperity národov i jednotlivcov. „Bude to vaša múdrosť a rozumnosť,, vyhlásil o zákone Mojžiš Izraelcom. „Lebo sa vám neukladajú nadarmo, ale aby ste skrze ne žili.,, [5. Mojžišova 4,6; 32,47](#). Takto zaistené požehnania Izraelovi sú za rovnakých podmienok a v rovnakej miere zabezpečené každému národu a každému jednotlivcovi pod šírým nebom.

Moc každého vládcu na zemi je daná nebesami a jeho úspech závisí od toho, ako ju používa. Pre každého platí slovo božského Strážcu: „Opásal som t'a, hoci si ma nepoznal.,, [Izaiáš 45,5](#). A nech sú pre každého naučením života slová povedané starodáv-nemu Nabuchodonozorovi: „Odčini svoje hriechy spravodlivosťou a svoje viny milosrdenstvom k bedárom; azda sa predĺži tvoja bezpečnosť,, [Daniel 4,24](#).

Pochopiť to, že „spravodlivosť dvíha národ,, že „spravodlivosťou sa upevňuje trón,, a „dobrosrdečnosťou podopiera,, ([Príslovia 14,34; 16,12; 20,28](#)) rozoznávať pôsobenie týchto princíпов v prejavoch moci toho, ktorý „zosadzuje a ustanovuje kráľov,, ([Daniel 2,21](#)) znamená pochopiť aj filozofiu dejín.

Všetko toto je jasne podané len v Božom slove. To, že sila národov i jednotlivcov ne-spočíva v ich príležitostiach a možnostiach, pre ktoré sa zdajú byť nepremožitelnými, ani v ich honosnej veľkosti. Meria sa vernosťou, s akou plnia Boží úmysel.

Znázornenie tejto pravdy možno nájsť v dejinách starovekého Babylona. Kráľovi Nabuchodonozorovi bol pravý účel národnej vlády predstavený v podobe veľkého stromu, ktorého „výška siahala do neba a bolo ho vidieť až na koniec celej zeme. Jeho lístie bolo prekrásne a jeho ovocie hojné – bol na ňom pokrm pre všetkých. Pod ním hl'adala chládok poľná zverina a na jeho vetvách bývali nebeské vtáky.,, [Daniel 4,8.9](#). Toto prirovnanie ukazuje povahu vlády splňajúcu Boží úmysel – vlády, ktorá chráni a zveľaduje.

[152]

Boh zvelebil Babylon, aby mohol splniť tento zámer. Prosperita sprevádzala tento národ, až kým nedosiahol také bohatstvo a moc, že sa mu nič predtým nemohlo vyrovnáť – v Písme bol vhodne predstavený inšpirovaným symbolom, „hlava zo zlata,, [Daniel 2,38](#).

Kráľ však nespoznal moc, ktorá ho zvelebila. V pýche svojho srdca si povedal: *„Či to nie je veľký Babylon, ktorý som ja svojím ohromným bohatstvom vybudoval na kráľovský dom a na ozdobu svojej slávy?„*, [Daniel 4,27](#).

Namiesto toho, aby bol ochrancom ľuďí, stal sa Babylon pyšným a nemilosrdným utlačateľom. Slová Písma, ktoré zobrazujú krutosť a chamtivosť vládcov v Izraeli, zjavujú

tajomstvo pádu Babylonu a pádu mnohých iných kráľovstiev od počiatku sveta: *„Mlieko ste pojedli, vlnou ste sa obliekli, vykŕmené ste pozabýjali, no ovce ste nepásli. Slabé ste neposilňovali, choré ste neliečili, ranené ste neobviazali, rozprchnuté ste nezavrátili, ani stratené ste nehľadali, ale násilím a hrôzou ste panovali nad nimi.„*, [Ezechiel 34,3.4](#).

Nad vládcom Babylona bol vyneseny rozsudok božského Strážcu: *„Tebe sa hovorí, kráľ Nabuchodonozor: Kráľovstvo odíde od teba.„*, [Daniel 4,28](#).

*„Zostúp a sadni si do prachu,
panna, dcéra Bábel,
sadni si na zem, bez trónu...
Sed'že ticho a chod' do tmy,
dcéra Chaldejcov,
lebo t'a viac nebudú volat'
paňou kráľovstiev...„*

[Izaiáš 47,1-5](#).

*„Ty, čo bývaš nad veľkými vodami,
v hojnosti pokladov:
prišiel tvoj koniec, koniec tvojim ziskom...„*

*„A Babylon, ozdoba kráľovstiev,
pyšná okrasa Chaldejcov,
bude, ako keď Boh rozvrátil
Sodomu a Gomoru...„*

*„A obrátim ho na príbytok ježa
a na mláky vôd a vymetiem ho ničiacou metlou – hovorí Pán
zástupov...„*, [Jeremiáš 51,13](#); [Izaiáš 13,19](#); [14,23](#).

Každému národu, ktorý vystúpil na javisko dejín, bolo dovolené zaujať na zemi svoje miesto, aby sa videlo, či naplní zámer „*Strážcu a Svätého.*“, [Daniel 4,20](#). Proroctvo načrtlo vzostup a pád veľkých ríš sveta – Babylona, Médsko-Perzska, Grécka a Ríma. S každým z nich sa história opakovala. Každý mal svoje obdobie skúšky, každý zlyhal, sláva každého vybledla, jeho moc sa stratila a jeho miesto zaujal iný národ.

Hoci národy zavrhli Božie princípy a tým sa priviedli do záhuby, predsa vo všetkých ich prejavoch pôsobil božský vševládny úmysel.

Poučenie o tom je v úžasnej symbolickej podobe, ktorá bola ukázaná prorokovi Ezechielovi počas jeho exilu v krajine Chaldejcov. Videnie mu bolo dané v čase, keď ho ťažili smutné spomienky a znepokojivé predtuchy. Krajina jeho otcov bola spustošená a Jeruzalem bol vyl'udnený. Prorok sám bol cudzincom v krajine, kde vládla ctižiadosť a krutosť. Keď videl, že každá ruka pácha násilie a zlo, jeho dušu opriadal zármutok a dňom i nocou nariekal. Ale ukázané obrazy mu zjavili moc, ktorá prevyšuje všetkých pozemských vládcov.

Na brehoch rieky Chebár uvidel Ezechiel akoby zo severu prichádzajúci „*búrlivý vietor, veľký oblak a blčiaci oheň, okolo ktorého bola žiara, a z jeho stredu – zo stredu ohňa – čosi ako výzor lesklého kovu.*“, [Ezechiel 1,4](#). Množstvo vzájomne sa pretínajúcich kolies bolo poháňaných štyrmi živými bytosťami. Vysoko nad tým všetkým „*bolo čosi ako zafírový kameň, podobalo sa to trónu, na tom však, čo bolo podobné trónu – na ňom odhora – bola postava, ktorá vyzerala ako človek.*“, [Ezechiel 1,26](#). „*A na cheruboch pod ich krídlami sa zjavila podoba ľudskej ruky.*“, [Ezechiel 10,8](#). Svojím usporiadaním boli kolesá zložité, ba na prvý pohľad až chaotické, ale pohybovali sa v dokonalom súlade. Poháňali ich nebeské bytosti, podopierané a sprevádzané rukou spod krídel cherubov. Nad nimi na zafírovom tróne bol Večný a okolo trónu bola dúha, znamenie božskej milosti.

Tak ako zložité súkolia viedla ruka spod krídel cherubov, tak je aj zložitá hra ľudských udalostí pod božskou kontrolou. Ten, ktorý sedí nad cherubmi, stále riadi záležitosti zeme.

Hovoria k nám dejiny národov, ktoré jeden po druhom zaberali určený čas a priestor a nevedomky svedčili o pravde, hoci jej význam samy nepoznali. Každému národu a každému jednotlivcovi dneška určil Boh miesto vo svojom veľkom pláne. Vlastnou voľbou

rozhodujú o svojom údele a Boh všetkému zvrchovane vládne tak, aby uskutočnil svoje zámery.

Dejiny, ktoré veľký JA SOM vyznačil vo svojom Slove a ktoré ohnivko za ohnivkom spája do prorockej reťaze od večnosti minulej k večnosti budúcej, nám hovoria, kde sme dnes v procese vekov a čo možno v prichádzajúcom čase očakávať. Všetko, čo proroctvá predpovedali až po súčasnosť, potvrdzujú stránky dejín a my si môžeme byť istí, že všetko, čo má prísť, sa vo svojom poradí splní.

V slove pravdy je jasne predpovedané konečné zvrhnutie všetkých pozemských panstiev. V proroctve, vyrieknutom vtedy, keď rozsudok od Boha bol vyslovený nad posledným kráľom Izraela, je podané posolstvo:

„Toto hovorí Pán, Jahve: Odstráň tiaru, odlož korunu!... Nízke sa povýši a vysoké sa zníži. Trosky, trosky, trosky z neho urobím. A nebude ho, kým nepríde ten, ktorému patrí právo, jemu ho dám., [Ezechiel 21,26.27](#) ROH; [Ezechiel 21,31.32](#) ECAV.

Koruna odňatá Izraelu prešla postupne Babylonu, Médsko--Perzsku, Grécku a Rímu. Boh hovorí: *„A nebude ho, kým nepríde ten, ktorému patrí právo, jemu ho dám.,*

[155] Ten čas je pred dverami. Znamenia čias hlásajú, že stojíme na prahu veľkých a závažných udalostí. Všetko na tomto svete sa otriasa. Plní sa Spasiteľovo proroctvo o udalostiach, ktoré predchádzajú jeho príchod: *„Budete počuť o vojnách a chýry o bojoch... po-vstane národ proti národu a kráľovstvo proti kráľovstvu, miestami bude hlad a zemetrasenia.,* [Matúš 24,6.7.](#)

Prítomnosť je pre všetkých žijúcich časom vrcholného záujmu. Pozornosť premýšľavých mužov a žien všetkých tried sa sústreďuje na udalosti, ktoré sa okolo nás odohrávajú. Sledujú nepokojné vzťahy medzi národmi a napätie, ktoré zachvacuje všetky pozemské živly. Spoznávajú, že sa má stať čosi veľké a rozhodujúce – že svet je na pokraji hrozivej krízy.

Anjeli teraz zadržujú víchrice boja, pokým svet nebude varovaný pred záhubou, ktorá naň prichádza. Schyľuje sa však k búrke pripravej prepuknúť na zemi, a keď Boh prikáže svojim anjelom, aby

uvol'nilí víchrice, nastane taká bojová vrava, akú nebude schopné opísať žiadne pero.

Biblia a len Biblia podáva správny pohľad na tieto veci. V nej sú zjavené veľké posledné scény dejín nášho sveta, udalosti, ktoré už vrhajú svoje tieň a ich blížiaci sa zvuk spôsobuje, že zem sa trasie a od strachu slabne tlkot ľudských sídc.

„Hľa, Pán pustoší zem a nivočí ju, rozvracia jej tvárnosť a rozprašuje jej obyvateľov... keď prekročili zákony, zmenili právo, zrušili zmluvu večitú. Preto kliatba zožiera zem a pykajú tí, čo na nej bývajú, preto horia obyvatelia zeme a ľudia ostalo len máličko... Zmizla radosť bubnov, prestal krik plesajúcich, zmizla radosť citary.,, Izaiáš 24,1-8.

„Beda tomuto dňu, keď blízko je Pánov deň, príde ako pohroma od Hromovládcu!... Hnijú semená pod svojimi hrudami, pusté sú sýpky, rúcajú sa sklady, lebo obilie vyšlo na hanbu. Ako bučí dobytok! Blúdia čriedy statku, lebo nemajú pastvy; aj stáda oviec hynú.,, „Vinič vyschol, figovníky uvädli, granátniky i palmy

*a jablone, všetky stromy poľ a vyschli, áno, zmizla radosť u ľudí.,, [156]
Joel 1,15-18.12.*

„Srdce sa mi búri, nebudem mlčať, keď duša mi začula hlas trúby, lomož vojnový. Skaza za skazou praská, keď hynie celá krajina.,, Jeremiáš 4,19.20.

„Videl som zem: hľa, pustá je a prázdna; a nebesá: ich svetla nebolo. Videl som vrchy: hľa, triasli sa a všetky pahorky sa knísali. Videl som, hľa, nebolo človeka a všetky vtáčky nebies uleteli. Videl som, hľa, sad je púšťou a všetky jeho mestá sa zrútili pred Pánom, pred žiarom jeho hnevu.,, Jeremiáš 4,23-26.

„Ach, veľký je to deň, podobného mu niet, je to čas úzkosti pre Jákoba, ale vyslobodí sa z toho.,, Jeremiáš 30,7.

„Chod', l'ud môj, vstúp do svojich izieb a zapri dvere za sebou,
schovaj sa trocha, nakrátko, kým neprejde hnev., [Izaiáš 26,20](#).

„Lebo tvojím útočišťom
je Pán,
za ochrancu si si zvolil Najvyššieho.
Nestihne t'a nijaké nešťastie,
a k tvojmu stanu
sa nepriblíži pohroma...,

[Žalm 91,9.10](#).

„Zvrchovaný Boh,
Pán, prehovoril
a vyzval zem od východu slnka až po jeho západ.
Zo Siona, plného nádhery zažiaril Boh;
Náš Boh prichádza
a nemlčí...
On nebo i zem volá
z výšavy na súd nad
svojím národom...
Nebesia zvestujú jeho spravodlivosť,
ved' sudcom je sám Boh...,

[Žalm 50,1-6](#).

„Dcéra Siona... tam t'a vykúpi Pán z ruky tvojich nepriateľov.
Teraz sa však zhromaždia proti tebe mnohé národy. Budú vraviť:
Znesvätiť ho! Nech sa nám oko nadíva na Sion! Lenže oni nepoznajú
Pánove myšlienky a nechápu jeho rozhodnutie., [Micheáš 4,10-12](#).
„Lebo ti zacelím jazvu a rany ti vyliečim, hovorí Pán... Hl'a, obrátim
osud Jákobových stanov, nad jeho šiatrami sa zľutujem., [Jeremiáš 30,17.18](#).

[157]

„A v ten deň povedia:
Hl'a, toto je náš Boh,
v neho sme dúfali,
že nás spasí!
On je Pán,

*v neho sme dúfali,
jasajme a radujme sa
z jeho spásy!.,,*

„Zničí smrť navždy a Pán, Jahve, zotrie slzu z každej tváre a hanbu svojho ľudu odstráni z celej zeme, lebo Pán hovoril...,,

Izaiáš 25,8.9.

„Hľad' na Sion, mesto našich sviatkov, tvoje oči uzrú Jeruzalem, príbytok bezpečný, stánok neprenosný... Lebo Pán je naším sudcom, Pán naším zákonodarcom. Pán je naším kráľom, on nás spasí...,,

Izaiáš 33,20-22.

„V spravodlivosti bude súdiť slabých a správne vynášať výrok biednym zeme...,,

Izaiáš 11,4.

Potom sa naplní Boží zámer; všetci pod slnkom si budú ctieť zásady jeho kráľovstva.

*„Nebudú počuť o útlaku
v tvojej krajine
ani o spustošení a skaze
na tvojom území.
Svoje hradby nazveš Spásou a svoje brány Chválou...,,*

*„Budeš upevnený
v spravodlivosti,
vzdialený od utláčania
– báť sa nebudeš
– ani od hrôzy
– ved' sa ťa nezmocní...,,*

Izaiáš 60,18; 54,14.

Proroci, ktorým boli zjavené tieto veľké scény, veľmi chceli vedieť, čo znamenajú. *„Túto spásu hľadali a skúmali proroci... Skúmali, na ktorý čas*

„a na aké okolnosti ukazuje Kristov Duch, ktorý bol v nich,... Bolo im zjavené, že nie sebe, ale vám poslúžili tým, čo vám teraz zvestujú hlásatelia evanjelia... na čo túžia hľadiet' aj anjeli.,, 1. Petra 1,10-12.

[158] Pre nás, ktorí stojíme na samom okraji ich naplnenia, majú tieto opisy hlboký význam a životnú dôležitosť – sú to predsa udalosti, na ktoré Božie deti čakali, po ktorých túžili a za ktoré sa modlili, odkedy naši prví rodičia odišli z Edenu!

Tak ako pred prvým zničením sveta, aj teraz sú ľudia ponorení do zábav a zmyselných pôžitkov. Zaujatí viditeľným a pomínuteľným stratili zo zreteľa neviditeľné a večné. Pre veci, ktoré sa používaním mínajú, obetujú nepomínuteľné bohatstvá. Ich mysle sa potrebujú povzniesť, ich pohľady na život rozšíriť, aby sa prebrali z letargie svetského snívania.

Zo vzostupov a pádov národov objasnených na stránkach Svätého písma sa potrebujú naučiť, aká bezcenná je vonkajšia svetská sláva. Babylon so všetkou svojou mocou a vznešenosťou, aké náš svet nikdy nevidel a ktoré sa ľudom tých dní zdali stále a trvalé – a hľa, čo sa s ním stalo! Pominul sa ako „kvet trávy,.. Tak sa mína všetko, čo nemá za svoj základ Boha. Obstáť môže len to, čo je spojené s jeho zámerom a vyjadruje jeho povahu. Jeho zásady sú jedinými pevnými vecami nášho pozemského sveta.

Musíme si osvojiť tieto veľké pravdy, študovať presadzovanie Božieho zámeru z dejín národov i zo zjavených vecí, ktoré majú prísť, aby sme mohli odhadnúť pravú hodnotu viditeľných i neviditeľných vecí, aby sme mohli zistiť, čo je pravým cieľom života, aby sme na veci časné hľadeli vo svetle večnosti a aby sme ich mohli začať správne a dôstojne používať. Ak si osvojíme princípy jeho kráľovstva a staneme sa jeho občanmi, budeme pripravení na to, že pri jeho príchode vstúpime s ním do jeho vlastníctva.

Deň je pred dverami. Čas, ktorý ostáva na vykonanie diela a na dosiahnutie premeny charakteru, je príliš krátky.

„Syn človeka, pozri, Izraelov dom hovorí: Videnie, ktoré tento vidí, je na dlhé obdobie, on prorokuje na d'aleké časy. Preto im povedz: Toto hovorí Pán, Jahve: Nebude sa už odd'alovať nijaké moje slovo. Slovo, ktoré budem hovoriť, sa splní, hovorí Pán, Jahve.,, Ezechiel 12,27.28.

„Nachýľ ucho k múdrosti...
...slied' po nej ako po skrytých pokladoch...„

Príslovia 2,2.4.

Ježiš študoval Písma už od detstva. Jeho matka ho ako malé dieťa a každý deň vyučovala z prorockých zvitkov. V mladosti ho skoré rána a večerný súmrak často nachádzali osamote na úpäti hôr či v lese medzi stromami pri modlitbách a štúdiu Božieho slova. Dôverná známosť Písiem počas jeho služby svedčila o poctivosti jeho štúdia. A keďže svoje poznanie získal tak, ako ho môžeme získať aj my, je jeho úžasná moc, duševná i duchovná, svedectvom o hodnote Biblie ako nástroja výchovy.

Keď nám náš nebeský Otec dal svoje slovo, neprehliadol pritom deti. Vo všetkom, čo ľudia napísali, nenájdeme nič, čo by malo taký účinok na srdce, čo by bolo tak dobre prispôsobené záujmom maličkých, ako sú príbehy v Biblii!

Z týchto jednoduchých príbehov možno jasne pochopiť veľké zásady Božieho zákona. A tak príkladmi, najvhodnejšími pre detské chápanie, môžu rodičia a učitelia začať veľmi skoro naplňať Pánove pokyny: „*Poučaj o nich svojich synov a sám uvažuj o nich, či budeš sedieť vo svojom dome, či budeš na ceste, či budeš ležať, alebo stáť.*„, 5. Mojžišova 6,7.

Používanie názorných pomôcok, tabúl, máp a obrázkov napomôže vysvetľovanie týchto naučení a ich upevňovanie v pamäti. Vyučovaniu Biblie by sme sa mali venovať so sviežou myslou, s najlepšimi metódami a s najhorlivejším úsilím.

Pri prebúdzaní a posilňovaní lásky k štúdiu Biblie mnoho závisí od toho, ako využijeme čas pobožností. Hodiny ranných a večerných pobožností by mali byť čímisi lahodným a z celého dňa by nám mali byť tou najlepšou pomocou. Nesmieme do nich vnášať žiadne ustarané a neláskavé myšlienky, lebo rodičia a deti sa schádzajú, aby sa stretli s Ježišom a do svojich domovov pozvali svätých anjelov.

Bohoslužby nech sú krátke a plné života, prispôsobené okolnostiam a nech sa z času na čas menia. Všetci sa zapojte do čítania Biblie, učte sa a často si opakujte Boží zákon. Záujmu detí pomôže, ak im občas dovoľíte vybrať si, čo budete čítať. Pýtajte sa ich na to, čo ste prečítali a umožnite im klásť vám otázky. Uved'te všetko, čo by im pomohlo lepšie pochopiť zmysel prečítaného. Ak sa tým bohoslužba príliš nepredĺži, dovoľte, aby sa deti zapojili do modlitieb a pripojili sa k spevu, i keby to mal byť len jeden verš.

Urobiť bohoslužbu takou, aká má byť, to si vyžaduje venovať pozornosť jej príprave. A rodičia by si mali denne nájsť čas na štúdium Biblie spolu so svojimi deťmi. Samozrejme, že si to vyžiada úsilie a plánovanie, čo sa dá len za cenu istých obetí, ale to sa nám bohato vyplatí.

Ako najlepšiu prípravu vyučovania svojich nariadení Boh odporúča, aby boli ukryté v srdciach rodičov. „*A tieto slová, ktoré ti ja dnes prikazujem, nech sú v tvojom srdci,*“ hovorí, „*poučaj o nich svojich synov,*“ 5. Mojžišova 6,6.7. Ak chceme naše deti zaujať Bibliou, musíme ňou byť sami zaujatí. Ak v nich chceme vzbudiť lásku k jej štúdiu, musíme ho tiež milovať. Naše poučovanie bude mať len taký silný vplyv, aký je náš vlastný príklad.

Boh povolal Abraháma, aby bol učiteľom jeho slova, vybral ho, aby sa stal otcom veľkého národa, lebo videl, že Abrahám bude vyučovať svoje deti a svoju domácnosť zásadám Božieho zákona. Abrahámovmu vyučovaniu dával moc vplyv jeho života. Jeho veľká domácnosť pozostávala z vyše tisíce duší, mnohí boli hlavami rodín a nemálo sa ich práve obrátilo z pohanstva.

[161] To si vyžadovalo, aby pri kormidle bola pevná ruka. Slabé a váhavé metódy by nestačili. O Abrahámovi Boh povedal: „*Poznám ho, že prikáže svojim synom a svojmu domu po sebe,*“ 1. Mojžišova 18,19. Svoju právomoc však vykonával s takou múdrosťou a nežnosťou, že si získal ich srdcia. Svedectvo božského Strážcu znie: „*Budú zachovávať Pánovu cestu, konat' podľa spravodlivosti a práva,*“ 1. Mojžišova 18,19. Abrahámov vplyv sa rozšíril aj za hranice jeho domácnosti. Kdekoľvek postavil svoj stan, vztýčil pri ňom oltár na obetovanie a uctievanie. Keď stan zložili, oltár zostal a ne jeden kočovný Kanaánc, ktorý získal svoje poznanie Boha zo života jeho služobníka Abraháma, sa pri oltári zastavil, aby tam obetoval Jahvem.

Ani dnes nebude vyučovanie Božieho slova menej účinné, ak sa verne odráža v učiteľovom živote.

Nestačí vedieť, čo si o Biblii mysleli iní, alebo čo o nej učili. Pri súde musí každý sám vydať počet Bohu a každý by sa mal dnes sám pre seba naučiť, čo je pravda. Na zefektívnenie štúdia musíme zaangažovať všetok žiakov záujem. Nesmie to stratit' zo zreteľa a najmä ten, kto sa má venovať deťom a mládeži, ktorí sa líšia svojimi vlohami, návykmi a myslením. Pri vyučovaní Biblie u detí veľa získame, ak budeme pozorovať ich sklony a veci, o ktoré sa zaujímajú a ak vzbudíme ich túžbu zistiť, čo o týchto veciach hovorí Biblia. Ten, ktorý nás stvoril s našimi rôznymi postojmi, nám vo svojom slove dal pre každého niečo. Keď žiaci zistia, že naučenia Biblie sa vzťahujú na ich vlastné životy, ved' me ich k tomu, aby ju brali ako svojho radcu, aby si cenili aj jej úžasnú krásu. Mnohé knihy bez akejkoľvek skutočnej hodnoty, vzrušujúce a nezdravé, sa odporúčajú či prinajmenšom dovoľujú používať len pre ich údajnú literárnu hodnotu. Prečo by sme mali naše deti viesť k tomu, aby pili z týchto znečistených prúdov, keď môžu mať voľný prístup k čistým žriedlam Božieho slova? Biblia obsahuje významovú úplnosť, silu a hĺbku, ktoré sú nevyčerpatel'né. Povzbudzujte deti a mládež, aby vyhl'adávali jej poklady plné myšlienok a výrazov.

[162]

Krása týchto vzácnych vecí pritiahne ich mysle a podmanivá sila sa dotkne ich srdc. Budú pritiahnutí k tomu, ktorý sa im takto zjavil a len málokto by nezatúžil spoznať viac o jeho dielach a cestách.

Študent Biblie by mal k nej pristupovať s učenlivým duchom. Jej stránky máme skúmať nie preto, aby sme získali dôkazy na podporu svojich názorov, ale preto, aby sme vedeli, čo hovorí Boh.

Pravé poznanie Biblie možno získať len s pomocou toho Ducha, ktorým bolo slovo dané, a ak ho chceme získať, musíme podľa neho žiť. Máme poslúchať všetko, čo nám Božie slovo prikazuje. Môžeme žiadať všetko, čo nám sľubuje. Život, ktorý požaduje, je ten, ktorý prostredníctvom jeho moci máme žiť. Len ak takto chápeme Bibliu, môžeme ju efektívne študovať.

Štúdium Biblie si žiada nadšenie, úsilie a húževnatú myseľ. Tak ako baník dobýva v zemi zlatý poklad, rovnako vytrvalo musíme hľadať poklad Božieho slova.

Často je najužitočnejšou metódou štúdium verša za veršom. Nech si študent vezme jeden verš a svoju myseľ sústredí na zachytenie

nie myšlienky, ktorú tam Boh pre neho vložil, a potom nech sa ňou zaoberá, kým si ju úplne neosvojí. Jediný odstavec má vtedy väčšiu cenu než mnoho kapitol prečítaných len s neurčitým zámerom a bez toho, žeby sme získali nejaké jasné poučenie.

[163] Jednou z hlavných príčin duševnej a morálnej slabosti je nedostatok sústredenia na hodnotné ciele. Pýšime sa širokou distribúciou literatúry, ale množenie kníh, i takých, ktoré sú samy osebe neškodné, skrýva v sebe isté nebezpečenstvo. S obrovským prílivom kníh a brožúr si starí i mladí vytvárajú návyk náhlivého a povrchného čítania, a myseľ stráca potom schopnosť sústredeného a pevného myslenia. Navyše, periodiká a knihy, ktoré zaplavujú svet, sú väčšinou nielen všedné, jalové a vysilujúce, ale priam aj nečisté a ponižujúce. Ich účinok nielenže otravuje a deptá myseľ, ale kazí a ničí aj duše svojich čitateľov. Bezcieľna myseľ a ľahostajné srdce sa stávajú ľahkou korisťou zla a satanovou dielňou. Usmerňujme myseľ k vysokým a svätým ideálom, svojmu životu stanovme vznešený cieľ a naplňme ho takým zámerom, aby pre zlo nezostal ani kúsok miesta.

Učme preto mládež pozorne študovať Božie slovo. Keď ho prijme do duše, stane sa v nej mocnou bariérou proti pokušeniu. „*Tvoju reč skryl som vo svojom srdci,*“, hovorí žalmista, „*aby som proti Tebe nehrešil.*“, „*Podľa slova Tvojich úst pri ľudských činoch chránil som sa chodníkov násilníckych.*“, [Žalm 119,11; 17,4](#).

Biblia je svojím vlastným vykladateľom. Písmo preto treba porovnávať s Písmom. Študent by sa mal naučiť hľadiť na Slovo ako na celok a vnímať vzťah jeho častí. Mal by si osvojiť poznanie jeho veľkolepej ústrednej témy – Božieho pôvodného úmyslu so svetom, vzniku veľkého sporu a diela vykúpenia. Mal by rozumieť povahe dvoch princípov, ktoré súperia o nadvládu a mal by sa naučiť rozpoznať ich pôsobenie prostredníctvom záznamov histórie a proroctva až k ich veľkému zavŕšeniu. Mal by vidieť, ako tento spor vstupuje do každej fázy ľudskej skúsenosti, ako každým skutkom svojho života on sám odhaluje jeden alebo druhý protichodný motív a ako vlastne už teraz rozhoduje o tom, na ktorej strane sporu sa raz ocitne.

[164] Každú časť Biblie sme dostali cez Božiu inšpiráciu, a preto je každá časť rovnako užitočná. Nie menej ako Novej zmluve by sa mala venovať pozornosť aj Starej zmluve. Keď budeme študovať Starú zmluvu, nájdeme tam, kde nepozorný čitateľ vníma len púšť,

vyvierat' živé, zurčiace pramene.

Štúdium si žiada najmä kniha Zjavenie v spojení s Danielovou knihou. Nech každý bohabojný učiteľ zváži, ako čo najjasnejšie chápať a podávať evanjelium o tom, že náš Spasiteľ prišiel osobne, aby svojmu služobníkovi Jánovi oznámil „zjavenie Ježiša Krista, ktoré mu dal Boh, aby ukázal svojim služobníkom, čo sa má onedlho diať“, „[Zjavenie Jána 1,1](#). Pri štúdiu Zjavenia by nikto nemal strácať odvalu len preto, že obsahuje zdanlivo mystické symboly. „Ak sa niekomu z vás nedostáva múdrosti, nech si ju prosí od Boha, ktorý proste a ochotne dáva všetkým, a dostane sa mu jej., „[Jakoba 1,5](#).

„Blahoslavený, kto číta, aj tí, ktorí počúvajú slová tohto proroc-
tva a zachovávajú, čo je v ňom napísané, lebo určený čas
je blízko., „[Zjavenie Jána 1,3](#).

Keď sa prebudí skutočná láska k Biblii a študent si začne uvedomovať rozsiahlosť jej poľ'a a vzácnosť jej pokladov, vynasnaží sa využiť každú príležitosť, aby sa s Božím slovom lepšie oboznámil. Takéto plynulé štúdium je jedným z najlepších prostriedkov kultivácie lásky k Písmam. Svoju Bibliu nech má študent stále so sebou. Ak sa vám na to naskytne príležitosť, prečítajte si text a rozjímajte o ňom. Zlepšíte tak svoje možnosti osvojiť si nejakú vzácnu myšlienku z pokladnice pravdy.

Viera, nádej a láska sú veľkými motivačnými silami duše, a práve na ne apeluje správne vedené štúdium Biblie. Vonkajšia krása Biblie, krása jej obrazov a výrazových prostriedkov, to je len rámec pre jej skutočný poklad – krásu svätosti. V jej záznamoch o ľuďoch, ktorí chodili s Bohom, zachytávame záblesky jeho slávy. V tom, na ktorom je „všetko pôvabné., „([Pieseň Šalamúnova 5,16](#)) vidíme toho, ktorého je celá krása zeme a neba len matným odrazom. „A ja, keď budem povýšený zo zeme., „ povedal, „všetkých pritiahnem k sebe., „[Ján 12,32](#). Keď študent Biblie uzrie Vykupiteľa, v jeho duši sa prebudí tajomná sila viery, úcty a lásky. Pohl'ad je zameraný na videnie Krista a jeho obdivovateľ rastie do podoby toho, ktorého uctieva. Slová apoštola Pavla sa stávajú jazykom jeho duše: „A vôbec, všetko pokladám za stratu pre vznešenosť poznania Krista Ježiša, môjho Pána..., aby som poznal jeho a moc jeho zmŕtvychvstania, aby som mal účasť na jeho utrpeniach..., „[Filipským 3,8-10](#).

Pramene nebeského pokoja a radosti, rozpečatené v duši slovami Písma, sa stanú mocnou riekou vplyvu, ktorý bude požehnaním pre všetkých v jeho dosahu. Nech sa mladí ľudia dneška, tí, ktorí vyrastajú s Bibliou v rukách, stanú príjemcami a kanálmi jej životodarnej energie. Len ťažko si vieme predstaviť, aké prúdy požehnania potečú svetu! Budú to rieky živých vôd, pramene „*vody prúdiacej do večného života*„ (Ján 4,14) so svojou uzdravujúcou a potešujúcou silou.

Telesná kultúra

[166]

[167]

*„Milovaný, prajem ti,
aby sa ti vo všetkom darilo
a aby si bol zdravý – tak,
ako sa darí tvojej duši...„*

[168]

3. Jána 1,2.

21. kapitola — Štúdium fyziológie

„Chválím ťa, že si ma utvoril tak zázračne...“

Žalm 139,14.

Keďže myseľ a duša nachádzajú svoje vyjadrenie prostredníctvom tela, je duševná i duchovná sviežosť závislá aj od telesnej sily a aktivity. Všetko, čo podporuje telesné zdravie, podporuje tiež rozvoj silnej mysle a vyváženého charakteru. Bez zdravia teda nikto nemôže jasne chápať a presne plniť svoje povinnosti ani voči sebe, voči svojim blíznym, ani voči svojmu Stvoriteľovi. Preto by sme si mali zdravie strážiť tak horlivo ako svoj charakter. Základom všetkých výchovných snáh nech je preto znalosť fyziológie a zdravovedy.

I keď sú dnes poznatky fyziológie všeobecne známe, doposiaľ prevláda alarmujúca ľahostajnosť voči zdravotným zásadám. Aj medzi tými, ktorí tieto zásady poznajú, je málo tých, čo ich dodržiavajú.

Mládež si vo sviežosti a sile života málo uvedomuje hodnotu svojej prekypujúcej energie. Poklad nad zlato cennejšia, pre pokrok podstatnejšia než učenie, postavenie či bohatstvo a predsa, ako ľahkovážne sa s ním zaobchádza, ako nerozvážne sa s ním mrhá! Ako často človek, ktorý v boji o bohatstvo a moc obetuje zdravie, keď už takmer dosahuje cieľ svojich túžob, vysilený padá, kým ten, s väčšou telesnou vytrvalosťou sa zmocňuje vytúženej méty! Kvôli nezdravým životným podmienkam a zanedbávaním zdravotných zákonov sa mnohí dostali k zlým praktikám, takže napokon obetovali všetku nádej pre tento i ďalší svet!

[170] Pri štúdiu fyziológie by mali byť žiaci vedení k tomu, aby si uvedomili hodnotu telesnej aktivity a vedeli, ako si ju zachovať a rozvinúť tak, aby čo najviac prispela k úspechu vo veľkom boji života.

Deti by sme mali v pravý čas jednoduchým a ľahkým spôsobom učiť základom fyziológie a zdravovedy. Začať by mala matka a

v škole by sa malo verne pokračovať. S pribúdajúcimi rokmi by sa u žiakov mala podporovať zručnosť a samostatnosť, aby boli schopní starať sa o dom, v ktorom bývajú. Mali by chápať dôležitosť ochrany pred chorobou tým, že si zachovávajú silu každého orgánu a mali by sa tiež naučiť, čo robiť v prípade bežných chorôb a nehôd. Každá škola by mala dať vedomosti z fyziológie, zo zdravotvedy a mala by byť vybavená prostriedkami na znázornenie stavby a činnosti tela i starostlivosti oň.

Štúdium fyziológie často nezahŕňa veci, ktoré si zasluhujú pozornosť a ktoré majú pre študenta oveľa väčšiu cenu než mnohé technické detaily, bežne zaradované do tohto predmetu. Ako základnému princípu každej výchovy v tomto smere by mala byť mládež vyučovaná tomu, že prírodné zákony sú Božími zákonmi, že sú skutočne také božské ako predpisy Desatora. Boh napísal zákony, ktoré vládnu nášmu organizmu, každému nervu, svalu a žilke tela. Nedbanlivé či zámerné porušenie týchto zákonov je hriechom proti nášmu Stvoriteľovi.

Aké nevyhnutné je preto dôkladne si osvojiť tieto zákony! Zásadám zdravotvedy, ktoré sa vzťahujú na výživu, cvičenie, starostlivosť o deti, zaobchádzanie s chorými a na mnohé podobné otázky, by sa mala venovať omnoho väčšia pozornosť než doteraz.

Zvlášť zdôraznený by mal byť vplyv mysle na telo a tiež vplyv tela na myseľ. Elektrická sila mozgu, podporovaná mentálnou aktivitou, udržuje životaschopnosť celého systému a je tak neoceniteľnou pomocou pri vzdorovaní chorobám. Toto by sme si mali jasne uvedomiť. Mali by sme tiež poukázať na silu vôle a dôležitosť sebaovládania pri zachovávaní a udržiavaní zdravia, na skl'účujúce, ba priam zničujúce účinky hnevu, nespokojnosti, sebecka či nečistoty a na druhej strane na úžasnú, životodarnú silu, ktorú možno nájsť v pohode, radosti, nesebeckosti a vd'ačnosti.

Do fyziológie patrí i jedna pravda Písma, o ktorej by sme mali viac uvažovať: „*Radostné srdce je dobrým liekom.*“, [Príslovia 17,22](#).

„*Tvoje srdce nech zachováva moje príkazy,*“, hovorí Boh; „*lebo ti predĺžia dni a roky života a rozhojnia tvoje blaho.*“, „*Lebo sú životom pre tých, čo ich nachodia, a uzdravením pre celé ich telo.*“, „*Láskavé slová,*“, Písmo vyhlasuje nielen

[171]

za „sladkosť pre dušu,, ale tiež za „zdravie pre kosti,,
Príslovia 3,1.2; 4,22; 16,24.

Mládež potrebuje pochopiť hlbokú pravdu tvoriacu základ biblického vyhlásenia, že u Boha je „prameň života,, [Žalm 36,10](#). On je nielen pôvodcom všetkého, ale je aj životom všetkého, čo žije. Je to jeho život, ktorý prijímame v slnečnom svete, v čistom, lahodnom vzduchu, v jedle, ktoré buduje naše telá a udržiava našu silu. Jeho životom existujeme v každej hodine a v každej chvíli. Všetky jeho dary, ak nie sú zvrátené hriechom, sa prikláňajú k životu, zdraviu a radosti.

„Všetko krásne učinil v svojom čase,, ([Kazateľ 3,11](#)) a pravá krása nebude zaistená porušovaním Božieho diela, ale tým, že sa dostane do súladu so zákonmi toho, ktorý stvoril všetky veci a ktorý nachádza pôžitok v ich kráse a dokonalosti.

Pri štúdiu fungovania tela by sme mali sústrediť svoju pozornosť na to, ako úžasne sú jeho prostriedky prispôsobené cieľom, na súlad všetkých činností a na prepojenosť všetkých orgánov. Keď sa takto prebudil záujem študenta uvedomil si dôležitosť kultúry tela, potom už môže učiteľ veľa urobiť pre optimálny vývoj a správne návyky.

[172] Medzi prvými vecami, na ktoré treba poukázať, by malo byť držanie tela pri sedení a státi. Boh stvoril človeka vzpriameného a chce, aby mal nielen telesné, ale aj duševné a mravné prednosti, pôvab, dôstojnosť, rozvážnosť, odvahu a sebadôveru, čomu vzpriamené držanie tela veľmi napomáha. Učiteľ nech v tomto ide osobným príkladom i radou. Ukážte, čo je správne držanie tela, a trvajte na tom, aby sa dodržiavalo.

Za správnym držaním tela nasleduje svojou dôležitosťou dýchanie a hlasová kultúra. Ten, kto vzpriamene sedí a stojí, bude s väčšou pravdepodobnosťou než iní aj správne dýchať. Učiteľ by však mal svojich žiakov presvedčiť o dôležitosti hlbokého dýchania. Ukážte im ako zdravá činnosť dýchacích orgánov pomáha krvnému obehu, oživuje celý systém, dodáva chuť do jedla, posilňuje trávenie a umožňuje zdravý a pokojný spánok, čo nielen osviežuje celé telo, ale aj upokojuje a tší myseľ. Keď poukazujeme na dôležitosť hlbokého dýchania, mali by sme trvať na jeho praktickom vykonávaní. Ukážme cvičenia, ktoré tomu pomáhajú a dbajme na to, aby si návyk hlbokého dýchania dobre osvojili.

Cvičenie hlasu má v kultúre tela tiež svoje primerané miesto, lebo posilňuje pľúca a zväčšuje ich kapacitu, čím zabraňuje chorobám. Pri zabezpečení správneho prednesu pri čítaní a hovorení dbajte na to, aby dýchacie orgány neboli ničím obmedzované. Nech sa viac napínajú brušné svaly ako svaly šije. Tým možno predísť veľkej únave a vážnym chorobám hrdla a pľúc. Starostlivú pozornosť treba venovať zabezpečeniu zreteľnej výslovnosti, príjemnému, dobre modulovanému tónu a nie príliš rýchlemu tempu prednesu.

Pri vyučovaní sa naskytá výborná príležitosť poukázať na nezmyselnosť a škodlivosť tesných odevov, ktoré bránia životným funkciám. Takmer nekonečný rad chorôb vyplýva z nezdravých módnych oblečení a aj v tomto ohľade potrebujeme starostlivé poučenie. Upozornite žiakov na toto nebezpečenstvo, ktoré obmedzuje [173] funkcie telesných orgánov. Odev by mal umožňovať voľné dýchanie a bez akejkol'vek námahy zodvihnúť ruky nad hlavu. S'ahovanie pľúc nielenže prekáža ich vývinu, ale bráni aj tráviacim a obehovým procesom, a tak oslabuje celé telo. Všetky podobné praktiky znižujú telesnú i duševnú silu a bránia tomu, aby študent robil pokroky a mal úspech.

Svedomitý učiteľ využije pri štúdiu zdravovedy každú príležitosť, aby poukázal na nevyhnutnosť dokonalej osobnej čistoty a čistoty celého nášho okolia. Zdôrazniť by sme mali hodnotu každodenného kúpeľa pre upevňovanie zdravia a stimuláciu činnosti mysle. Pozornosť treba venovať aj slnečnému svetlu a vetraniu, hygiene spálne a kuchyne. Naučte svojich žiakov, že zdravá izba, dôkladne vyčistená kuchyňa a chutne upravená, plnohodnotná strava lepšie zabezpečí šťastie rodiny a úctu každého vnímavého host'a, než množstvo drahého zariadenia v prijímacej izbe. To, že „*život je viac ako pokrm i telo viac ako odev*„ (Lukáš 12,23) je poučenie dnes rovnako potrebné ako vtedy, keď ho pred takmer dvadsiatimi storočiami dal božský Učiteľ.

Študent fyziológie by sa mal naučiť, že zmyslom jeho štúdia nie je iba získanie poznatkov o faktoch a princípoch. Z toho by mal len malý úžitok. Môže chápať význam vetrania a jeho izba môže mať dostatok čerstvého vzduchu, ale ak nebude správne dýchať, budú jeho pľúca trpieť v dôsledku nedokonalého dýchania.

Možno teda chápať dôležitosť čistoty a možno mať aj potrebné prostriedky, ale všetko bude zbytočné, ak sa to nebude robiť. Pri

vyučovaní týchto zásad je nevyhnutné, aby ich dôležitosť študenta tak presvedčila, že ich bude v praxi svedomito vykonávať. Božie slovo nám prekrásnym a dojímavým obrazom ukazuje, akú vážnosť Boh prikladá nášmu telesnému organizmu a aká zodpovednosť na nás spočíva za to, či si ho udržiavame v čo najlepšej kondícii: „Či neviete, že vaše telo je chrámom Svätého Ducha, ktorý je vo vás, ktorého máte od Boha, a že nie ste sami svoji?“, „Ak niekto kazí chrám Boží, toho skazí Boh; lebo chrám Boží je svätý, ktorým ste vy.“, [1. Korint'anom 6,19; 3,17](#).

Vzbud' te u žiakov vedomie, že telo je chrám, v ktorom túži prebývať Boh, že ho musíme udržiavať čistý ako príbytok vznešených a ušľachtilých myšlienok. Keď pri štúdiu fyziológie zistia, že sú naozaj „*zázračne a predivne stvorení*“, (Žalm 139,14) predchne ich úcta. Namiesto kazenia diela Božích rúk budú mať chuť urobiť všetko, aby naplnili Stvoriteľov slávny plán. Uvedomia si, že rešpektovanie zdravotných zákonov nie je vecou obete či sebazapierania, ale neoceniteľná prednosť a požehnanie.

22. kapitola — Potrava a striedmosť

[175]

„Ved' každý pretekár dodržiava vo všetkom prísnu životosprávu...„

1. Korint'anom 9,25.

Každý študent by mal vedieť, ako súvisí prostý životný štýl s ušľachtilým spôsobom myslenia. Na každom z nás spočíva tá archa rozhodnutia, či bude náš život ovládaný mysl'ou, alebo telom. Medzi mládežou musí každý sám za seba urobiť voľbu, ktorá bude formovať jeho život a treba pritom vynaložiť všetko úsilie, aby mladý človek dobre rozumel silám, s ktorými má do činenia a vplyvom, ktoré pôsobia na jeho charakter i na jeho údel.

Nestriedmosť je nepriateľ a všetci musia byť pred ním na stráži. Prudký nárast tohto hrozného zla by nás mal podnieť do boja. Prax vyučovať témy týkajúce sa striedmosti je krok správnym smerom. Pokyny z tejto oblasti by sa mali podávať každej škole a v každej domácnosti. Mládež a deti by mali rozumieť pôsobeniu alkoholu, tabaku a ďalších jedovatých látok pri ruínovaní organizmu, zatemňovaní mysle a podnecovaní zmyselnosti v duši. Treba jasne poukázať na to, že ten, kto používa tieto látky, nemôže dlho disponovať zdravou silou svojich telesných, duševných a mravných schopností.

Aby sme sa však dostali ku koreňom nestriedmosti, musíme ísť hlbšie než len k alkoholu alebo tabaku. Príčinou náchylnosti na nestriedmosť môže byť záhal'čivosť, bezcieľnosť alebo zlá spoločnosť. S nestriedmosťou sa často stretávame v rodinách, ktoré sami seba považujú za prísne striedme. Čokoľvek, čo vytvára nepatričné duševné vzrušenie alebo akokoľvek poškodzuje systém, narúša rovnováhu medzi duševnými a telesnými silami či oslabuje nadvládu mysle nad telom a zároveň vedie k nestriedmosti. Úpadok nejedného sľubne sa rozvíjajúceho mladého človeka má korene v neprirodzenom apatite zapríčinenom neplnohodnotnou stravou.

[176]

Čaj a káva, korenie, sladkosti a zákusky – to všetko sú priame príčiny porúch trávenia. Mäsitá strava je tiež škodlivá. Jej prirodzene dráždivý účinok by mal byť dostatočným argumentom proti jej konzumovaniu a takmer úplne chorobný stav zvierat ho tiež sotva podporí.

Tí, čo si privykli na bohatú a dráždivú stravu, po istom čase zisťujú, že ich žalúdok sa neuspokojuje s jednoduchou potravou. Žiada si to, čo je stále viac korenené, štipl'avé a dráždivé. A keď sú nervy narušené a systém oslabený, vôľ'a je zdanlivo bezmocná vzopriet' sa tejto neprirodzene silnej žiadosti. Jemná žalúdočková sliznica je napokon taká zapálená, že ani to najdráždivejšie jedlo neprináša úľ'avu. To vyvoláva smäd, ktorý neuhasi nič iné len alkoholický nápoj.

Musíme sa postaviť už proti počiatkom zla. Pri vyučovaní mládeže treba objasniť zdanlivo malé odchýlky od toho, čo je správne. Naučme študenta, akú hodnotu má jednoduchá a zdravá strava v tom, že zabraňuje žiadostivosti po neprirodzených dráždidlách. Snažme sa v ňom čo najskôr prebudiť a upevniť sebadisciplínu. Nadchnime mladých pre myšlienku, že majú byť pánmi, nie otrokmi. Boh ich urobil vladármi kráľ'ovstva v ich vnútri a oni majú splniť svoje nebom určené poslanie. Keď sa takéto poučenie podá prít'ážlivou formou, nezostane bez odozvy a jeho výsledky d'aleko presiahnu samotnú mládež. Jeho vplyv pôjde dod'aleka a zachráni tisíce mužov a žien, ktorí sú na pokraji záhuby.

Strava a duševný vývoj

[177] Vzt'ahu medzi stravou a intelektuálnym vývojom by sme mali venovať oveľa viac pozornosti než doteraz. Duševný chaos a otupenosť sú časté dôsledky stravovacích chýb.

Prevláda názor, že pri výbere stravy je bezpečným vodcom chuť. Keby sa zdravotné zákony vždy rešpektovali, bolo by to tak. Chuť sa však zlými návykmi trvajúcimi generácie natoľko zvrhla, že si neustále žiada nejaké škodlivé ukojenie. Nemôžeme jej ako vodcovi už dôverovať.

Študentov by sme mali naučiť poznať nutričné (výživné) hodnoty rôznych potravín. Mali by sme im vysvetliť účinky kaloricky presýtenej a dráždivšej stravy, ale tiež účinky potravín s nedostatoč-

ným množstvom živín. Čaj a káva, chlieb z bielej múky, cukríky, sladkosti a zákusky nedodávajú potrebnú výživu. Veľ a slabých detí, neschopných väčšej duševnej či telesnej námahy, je obeť ou ochudobnenej stravy. Správne kombinované obilniny, ovocie, oriešky a zelenina obsahujú všetky nutričné prvky a pri správnej príprave predstavujú výživu, ktorá najlepšie uchováva telesnú i duševnú silu.

Zvážiť však treba nielen vlastnosti potravín, ale aj ich vhodnosť pre konzumenta. Jedlá, ktoré môžu bez zábran konzumovať ľudia venujúci sa fyzickej práci, by neprospeli tým, ktorých práca je prevažne duševná. Nezanedbateľná je tiež správna kombinácia potravín. Tí, čo majú sedavé zamestnanie, by v rámci jedného jedla mali konzumovať len niekoľko druhov potravín.

Treba sa vyvarovať prejedania aj tými najplnohodnotnejšími potravinami. Príroda nemôže využiť viac, než na stavbu rôznych orgánov tela potrebuje. Keď sa venuje primeraná pozornosť zdravotným zákonom, je len malé nebezpečenstvo duševného pret'áženia, hoci v mnohých prípadoch takzvaného zlyhania je to práve prepchávanie žalúdka, čo vyčerpáva telo a oslabuje myseľ.

Voľme radšej dve jedlá denne než tri. Keby sme večerali skôr, narúšali by sme trávenie predchádzajúceho jedla. Keby sme večerali neskôr, nestrávil by sme jedlo pred spaním a žalúdok by nemal potrebný odpočinok. Spánok je nepokojný, mozog a nervy sú unavené, chuť na raňajky sa stráca, celému systému chýba osvieženie a nie je pripravený na povinnosti nového dňa.

[178]

Prehliadať by sme nemali ani dôležitosť pravidelného času na jedlo i spánok. Pretože proces budovania tela prebieha počas hodín odpočinku, je nevyhnutné najmä v mladosti, aby sme mali pravidelný a hojný spánok.

Mali by sme sa vyhýbať rýchlej konzumácii jedla. Čím menej času máme na jedlo, tým menej by sme mali zjesť. Lepšie je jedlo vynechať, než ho nedostatočne požiť.

Čas jedla má byť príležitosťou na spoločenský styk a osvieženie. Rozptýliť treba všetko, čo by zaťažovalo či popudzovalo. Prejavujme dôveru, láskavosť a vd'ačnosť Darcovi všetkého dobrého a povznesie nás príjemný prúd myšlienok bez akýchkoľvek obáv.

Dodržiavanie striedmosti a pravidelnosti má úžasnú moc. Pri nesie viac než priaznivé okolnosti na rozvoj príjemnej a vyrovna-

nej povahy. Zároveň zistíme, že takto získaná moc sebaovládania bude jednou z našich najcennejších výbav na úspešné zvládnutie závažných povinností a zmiernenie tvrdých skutočností, ktoré čakajú každú ľudskú bytosť.

Cesty múdrosti *„sú utešené a všetky jej chodníky sú samý blahobyt,„* [Príslovia 3,17](#). Kiež každý mladý človek, pred ktorým ležia možnosti vznešenejšieho údelu než pred kráľovskými korunami, zváži naučenie skryté v slovách mudrca: *„Blážená si, krajina, ... ak tvoje kniežatá jedia na svoj čas, jedia pre posilnenie, a nie z hýrivosti,„* [Kazateľ 10,17](#).

23. kapitola — Rekreatívne

[179]

„Všetko má svoj čas...“

Kazateľ 3,1.

Medzi rekreovaním a zábavou je rozdiel. Rekreatívne, ak to slovo má byť verné svojmu pôvodu (z lat. *recreatio*, znovustvorenie), prispieva k posilneniu a budovaniu. Dáva nám oddych od našich starostí a zamestnania, myslí ponúka občerstvenie, čo nám pomáha vrátiť sa s novou silou k vážnej životnej práci. Na druhej strane zábava sa vyhl'adáva kvôli potešeniu a často sa to s ňou preháňa. Zakrátko sa stáva prekážkou pravého životného úspechu, lebo pohlcuje energiu potrebnú na užitočné činnosti. Celé naše telo je predurčené na aktivity, ale ak pohybom neudržiavame jeho zdravie, začnú ochabovať aj naše duševné schopnosti. Telesná nečinnosť v triede spolu s ďalšími nezdravými podmienkami z nej robí úmorné miesto pre deti, najmä pre tie telesne slabšie. Vetránie je často nedostatočné. Zle tvarované sedadlá podporujú neprirodzené držanie tela a tým obmedzujú činnosť pľúc a srdca. Deti tu musia tráviť denne tri až päť hodín a dýchať vzduch plný nečistoty a zárodkov chorôb, ktoré ich niekedy poznačia na celý život. Najjemnejší zo všetkých telesných orgánov – mozog tým trpí najviac. Keď je za týchto podmienok nútený k predčasnej alebo prehnanej činnosti, vysil'uje sa a následky sú väčšinou trvalé.

Deti by nemali byť dlho v uzavretej miestnosti a nemalo by sa od nich žiadať, aby sa príliš venovali učeniu, kým nedostanú dobrý základ pre svoj telesný rozvoj. Prvých osem až desať rokov života dieťať a je pole alebo záhrada tou najlepšou učebňou, matka tou najlepšou učiteľkou a príroda tou najlepšou učebnicou. Aj keď je už dosť veľké na to, aby mohlo navštevovať školu, jeho zdravie je rozhodne dôležitejšie než jeho knižné vedomosti.

[180]

Nebezpečenstvo nedostatku vzduchu a pohybu však nehrozí len deťom. Mnohí študenti sedia deň čo deň v zatvorených miestnostiach sklonení nad svojimi knihami s takými zovretými hrudníkmi,

že sa nemôžu zhlboka nadýchnuť, krvný obeh majú pomalý, nohy studené a hlavy rozpälené. Telo nie je dostatočne živené, svaly sú ochabnuté a celý systém je vysilený a chorý, od čoho je už iba krôčik k trvalej invalidite. Keby ich štúdium prebiehalo za správnych podmienok, s pravidelným pohybom na slnku a čerstvom vzduchu, vracali by sa zo školy s posilnenými telesnými a duševnými schopnosťami.

Študent, ktorého prostriedky sú limitované a ktorý bojuje o to, aby získal vzdelanie, by si mal uvedomiť, že čas strávený telesným cvičením nie je stratený. Kto ustavične sedí nad knihami, po čase zistí, že jeho myseľ stráca sviežosť. Tí, čo venujú pozornosť aj rozvíjaniu svojho tela, budú vo svojom vzdelávaní robiť oveľa väčšie pokroky.

Myseľ sa často dostáva do nerovnováhy tým, že sa zameriava výlučne jedným smerom. Ak ale svoje duševné a telesné sily zaťažujeme rovnomerne a ak sa objekty nášho myslenia striedajú, potom môžeme bezpečne uplatňovať všetky svoje schopnosti.

Telesná nečinnosť znižuje nielen duševnú, ale aj mravnú silu. Cez mozgové nervstvo, ktoré je spojené s celým systémom, nebesia komunikujú s človekom a ovplyvňujú jeho vnútorný život. Všetko, čo narúša chemické procesy v nervovom systéme, oslabuje vitálne schopnosti, znižuje hodnotnú vnímavosť a sťažuje povznesenie mravnej prirodzenosti.

[181] Nadmerné štúdium však opäť tým, že urýchľuje prúdenie krvi do mozgu, vytvára chorobnú aktivitu, ktorá znižuje schopnosť sebaovládania a podporuje impulzivnosť a náladovosť. Tak sa otvárajú dvere nečistote. „*Pýcha, presýtenosť chlebom a bezstarostná spokojnosť*“, (Ezechiel 16,49) sú práve takí nepriatelia ľudského pokroku v tejto generácii ako vtedy, keď viedli k zničeniu Sodomy.

Učitelia by týmto veciam mali rozumieť a v tomto duchu by mali poučat svojich žiakov. Učte študentov, že správny spôsob života závisí od správneho spôsobu myslenia a že pre čistotu myslenia je veľmi potrebná aj telesná aktivita.

Otázka vhodného odreagovania pohybom často privádza učiteľov do bezradnosti. Gymnastické cvičenia zaujímajú v mnohých školách užitočné miesto, ale bez starostlivého dozoru sa s nimi často prepína. V telocvični si ne jeden mladý človek svojimi pokusmi o rekordné výkony spôsobil ujmu na celý život.

Telocvična však nemôže nahradiť relaxáciu na čerstvom vzduchu a na to by naše školy mali pamätať. Žiaci musia mať cvičenia metodicky naplánované. Málokterého zla sa treba obávať tak ako ľahostajnosti a bezcieľnosti. Tendencie väčšiny atletických športov však vyvolávajú obavy u tých, ktorým na srdci leží dobro mládeže. Učitelia si robia starosti, keď zvažujú vplyv týchto športov na študentov pokrok v škole, ale aj na jeho úspech v ďalšom živote. Hry, ktoré mu zaberajú veľa času, odvádzajú jeho myseľ od štúdia. Ich vplyv nevedie k zjemneniu, zušľachteniu, ani k pravej mužnosti.

Niektoré z najpopulárnejších zábav, ako ragby a box, sa stali školou brutality. Rozvíjajú tie isté vlastnosti ako hry antického Ríma – túžbu po prevahe, obdiv k brutálnej sile a bezohľadné pohrdanie životom.

Niektoré atletické športy a kolektívne hry, i keď nie sú také brutálne, sú kvôli extrémom, do ktorých sa postupne dostali, sotva menej zavrhnuteľné. Podnecujú lásku k pôžitkom a vzrušeniu, čím posilňujú nechť k užitočnej práci a sklon vyhýbať sa praktickým povinnostiam a zodpovednostiam. Smerujú k strate pôžitku z triezvych skutočností života i z jeho pokojných radostí, a tak otvárajú dvere rozptýleniu a neprávosti s ich hroznými následkami.

[182]

Aj pôžitkárske večierky sú prekážkou skutočného vzrastu, či už mysle alebo charakteru. Vytvárajú sa frivolné zväzky, extravagantné návyky, vyhládávajú sa pôžitky, ba často až zvrhlosti a celý život speje k zlému. Rodičia a učitelia môžu urobiť veľa tým, že namiesto takýchto zábav ponúknu plnohodnotné a oživujúce obveselenie.

Inšpirované slovo nám pri všetkom, čo sa týka nášho blaha, ukazuje správnu cestu. V raných obdobiach bol život ľudí pod Božím vedením prostý. Žili priamo v lone prírody. Ich deti sa podieľali na práci svojich rodičov a skúmali krásy a tajomstvá pokladnice prírody. V tichu polí a lesov hľbali nad vznešenými pravdami, ktoré sa ako svätý odkaz odovzdávali z pokolenia na pokolenie. Takáto výchova vytvárala silných ľudí.

Súčasný ľudský pokolenie sa svojím neprirodeným spôsobom života pomaly, no nezadržateľne približuje k celkovému úpadku. Hoci sa nemôžeme úplne vrátiť k prostým návykom raných čias, môžeme sa z nich poučiť, aby rekreovanie bolo tým, čo jeho označenie znamená – časom skutočného budovania tela, mysle a duše.

S tým úzko súvisí aj prostredie, ktoré obklopuje naše domy a školy. Tí, pre ktorých duševné a telesné blaho znamená viac než peniaze či spoločenské požiadavky a zvyky, by pre svoje deti mali zabezpečiť dobrodenie školy prírody a rekreovania v jej prostredí. Výchovnej práci by veľmi pomohlo, keby bola každá škola situovaná tak, aby žiakom poskytovala pôdu na obrábanie a prístup k poliam a lesom.

[183] V oblasti rekreovania dosiahne študent najlepšie výsledky tým, že v nej bude osobne spolupracovať so svojím učiteľom. Na posilnenie tejto priateľskej väzby je len málo takých hodnotných spôsobov ako príjemné spoločenstvo strávené mimo triedu. Učiteľ sa počas rekreácie zapája do činností žiakov, sprevádza ich na výletoch a zdá sa, ako by bol jedným z nich. Pre naše školy by bolo dobre, keby sa táto prax všeobecnejšie zachovávala. Obeť, ktorá sa od učiteľa žiada, je síce veľká, ale prinesie bohatý úžitok.

Žiadna rekreácia nemôže byť pre deti a mládež takým veľkým požehnaním ako tá, v ktorej sú užitoční druhým. Mladí ľudia sú svojou prirodzenosťou ovplyviteľní, a preto rýchlo reagujú na návrhy. Pri plánovaní pestovania rastlín sa má učiteľ snažiť vzbudiť záujem o skrášlenie školských pozemkov a učební. Výsledkom bude dvojitý prospech. To, čo si žiaci sami skrášlia, nebudú chcieť kaziť a ničiť. Podnieti to tiež pestovanie vkusu, poriadkumilovnosť a návyk starostlivosti. Duch spolupatričnosti, ktorý sa tým rozvinie, poslúži žiakom ako celoživotné požehnanie.

Pri vychádzke do polí a lesov pripomeňme žiakom, aby mysleli aj na tých, čo sú odlúčení od týchto príjemných miest a aby sa s nimi podelili o krásne veci z prírody.

Pozorný učiteľ nájde veľa príležitostí usmerniť svojich žiakov, aby pomáhali druhým. Najmä malé deti zahŕňajú svojho učiteľa takmer bezbrehou dôverou a úctou. Čokoľvek navrhne, či už ako pomáhať doma, ako si verne plniť svoje každodenné povinnosti, či ako poslúžiť chorým alebo chudobným, všetko donesie svoje ovocie. A tak sa opäť zabezpečí dvojitý zisk. Láskový návrh spätne zapôsobí na svojho pôvodcu. Vďačnosť a spolupráca rodičov uľahčia bremeno učiteľovi a rozžiaria jeho púť.

Pozornosť venovaná rekreovaniu a kultúre tela niekedy nepochybne preruší pravidelný priebeh vyučovania, ale toto prerušenie nebude žiadnou skutočnou prekážkou. Vynaložený čas a úsilie sa

---

stonásobne vrátia v usmernení nepokojnej energie, ktorá u mládeže [184]
často predstavuje zdroj jej ohrozenia. Úplné zaujatie mysle dob-
rom je ako ochranná stráž oveľa cennejšie, než množstvo bariér
byrokratických predpisov.

24. kapitola — Výchova k práci a zručnosti

„*Snažte sa... pracovať svojimi vlastnými rukami...*„

1. Tesaloničanom 4,11.

Pri stvorení bola práca určená na to, aby sa človeku stala požehnaním. Predstavovala rozvoj, silu a šťastie. Kliatbou hriechu sa však okolnosti na zemi zmenili, a tým sa zmenili aj podmienky práce. Hoci sa s ňou teraz spája úzkosť, únava a bolesť, stále zostáva zdrojom šťastia a rozvoja a ochranou pred pokušením. Svojou disciplínou brzdí naše pôžitkárstvo a podporuje usilovnosť, čistotu a pevnosť. Tak sa stáva súčasťou Božieho plánu na naše vyzdravenie z pádu.

Mládež by sme mali viesť k tomu, aby si uvedomovala dôstojnosť práce. Poukážme im na to, že aj Boh ustavične pracuje. Všetko v prírode koná svoje pridelené dielo, a tak aj my musíme byť aktívni, aby sme splnili naše poslanie.

Vo svojej práci musíme byť Božími spolupracovníkmi. Boh nám dáva zem i jej poklady, no my sami ich musíme upraviť pre našu potrebu a úžitok. On spôsobuje rast stromov, nás však sýtia ich plody a osviežujú ich tieň. On ukryl v zemi zlato a striebro, železo a uhlie, my však musíme vynaložiť úsilie na ich dobývanie.

Vysvetlite, že Boh síce všetko stvoril a stále to aj udržuje, ale pritom nás vybavil mocou, ktorá nie je celkom odlišná od tej jeho. Bolo nám dané po určitý stupeň ovládať prírodné sily. Ako Boh povolal zem v jej nádhere z chaosu, tak aj my môžeme priviesť poriadok a krásu zo zmätku. A hoci sú teraz všetky veci nakazené zlom, predsa vo svojom dokončenom diele cítime radosť podobnú tej, keď hl'adiac na peknú zem, Boh vyriekol svoje „*veľmi dobré*„.

Najblahodarnejšie cvičenie pre mládež spočíva v nejakom užitočnom zamestnaní. Malé dieťa nachádza svoje rozptýlenie i rozvoj v hrách a tie by mali byť také, aby podporovali nielen jeho telesný, ale aj duševný a duchovný rast. Keď postupne nadobúda viac sily a inteligencie, nachádza svoje najväčšie potešenie v takom úsilí, ktoré

je užitočné. Všetko, čo učí ruky byť na ošoh, čo vedie mladých, aby niesli svoj podiel na životných bremenách, je tou najúčinnejšou podporou dozrievania mysle a charakteru.

Mládež potrebuje poučenie o tom, že život znamená vážnu prácu, zodpovednosť a starostlivosť. Mladí ľudia musia mať prípravu, ktorá z nich urobí mužov a ženy odhodlaných a schopných prakticky sa vysporiadať s mimoriadnymi situáciami. Majú sa naučiť, že disciplinovanosť, systematickosť a dobrá organizácia práce sú dôležité nielen ako ochrana pred životnými zvratmi, ale aj ako podpora celkového rozvoja.

Napriek všetkému, čo sa o dôstojnosti práce povedalo a napísalo, prevláda pocit, že fyzická práca ponizuje. Mladí ľudia sa úzkostlivo snažia stať učiteľmi, úradníkmi, obchodníkmi, lekármi a právnikmi alebo dosiahnuť nejaké iné postavenie, ktoré si nevyžaduje telesnú námahu. Mladé ženy sa vyhýbajú domácim prácam a hľadajú vzdelanie v iných smeroch. Všetci títo sa musia naučiť, že statočná práca neponizuje žiadneho muža ani ženu. Ponižiť môže akurát záhalčivosť a sebecká závislosť. Záhalčivosť podporuje samolúbosť a výsledkom je prázdny a neplodný život – úrodná pôda na rast každého druhu zla. *„Aj zem, ktorá pije dážď, čo na ňu často padá, a rodí užitočnú bylinu tým, pre koho ju obrábajú, dostáva požehnanie od Boha. Ak však rodí trnie a bodľáč, je zavrhnutá a blízka kľatbe; jej koniec je spálenie.*“, [Židom 6,7.8.](#)

Mnohé odvetvia vzdelávania, ktoré zaberajú študentov čas, nie sú pre jeho rozvoj a šťastie dôležité, zato je pre každého mladého človeka nevyhnutné, aby bol dôkladne oboznámený s každodennými povinnosťami. Mladá žena môže disponovať znalosťami francúzštiny či algebry, ba i hrať na klavíri, musí však zvládať mnohé povinnosti vzťahujúce sa na vedenie domácnosti.

Pre zdravie a šťastie celej rodiny nie je nič dôležitejšie ako šikovnosť a rozumnosť ženy – manželky a matky. Zle pripraveným, neplnohodnotným jedlom môže brániť, ba dokonca ničiť nielen zdatnosť dospelých, ale aj zdravý vývoj detí. Naopak, poskytovaním chutného jedla prispôsobeného potrebám tela môže vykonať veľmi veľa v správnom smere.

Keďže na udržiavaní domácnosti sa podieľajú muži i ženy, mali by aj chlapci získať poznatky o domácich povinnostiach. Ustlať posteľ a upratať izbu, umyť riad, pripraviť jedlo, oprat' a opraviť

si oblečenie, to je tréning, ktorý žiadnemu chlapcovi neuberie na mužnosti, ale urobí ho šťastnejším a užitočnejším....

Nech sa deti a mládež naučia z Biblie, ako si Boh ctí usilovnosť človeka, ktorý denne pracuje. Nech si prečítajú o „*synoch prorokov*„ (2. Kráľov 6,1-7) študentoch, ktorí si sami stavali svoju školu a pre ktorých bol urobený zázrak, aby sa zabránilo strate požičanej sekery. Nech si čítajú o tesárovi Ježišovi či výrobcovi stanov Pavlovi, ktorí svoju najvyššiu ľudskú i božskú službu spojili s namáhavým remeslom. Nech si čítajú o chlapcovi, ktorého päť bochníčkov Spasiteľ použil pri svojom úžasnom zázraku na nasýtenie zástupu; o Tabite, krajčírke povolanej späť zo smrti, aby mohla pokračovať vo výrobe odevov pre chudobných, o múdrej žene opísanej v Prísloviach, ktorá „*dbá veľmi o vlnu a o ľan a radostne jej ide práca od ruky*„; ktorá „*rozdeľuje pokrm svojej čel'adi a prácu svojim dievčatám*„; ktorá „*vinicu vysádza*„, a „*zosilňuje svoje ramená*„; ktorá „*kde bedár, tam svoju ruku otvára, a k chudákovi ruky vystiera*„; ktorá „*sleduje priebeh všetkej práce po dome a nejedáva z chleba záhaľčivého*„, [Príslovia 31,13.15; 31,16.17.20.27](#).

[188]

O takej Boh hovorí: „*Chválu si zasluhuje žena, čo sa bojí Pána. Dožičte jej z ovocia jej rúk a nech jej skutky zvestujú v bránach jej chválu!*„, [Príslovia 31,30.31](#).

Základy remeselníckej zručnosti by malo dieťa dostať doma. Ani v školách by nemalo chýbať technické vybavenie na takýto výcvik. Čiastočne by nahradil i telocvičňu a navyše by pomáhal upevňovať disciplínu.

Táto problematika si zasluhuje oveľa viac pozornosti, než sa jej doteraz dostávalo, lebo práca má mať svoj presný cieľ a má byť dôkladná. Každý človek potrebuje istú znalosť rôznych odborov, ale je nevyhnutné, aby aspoň v jednom vynikal. Po skončení školy by mal každý mladý človek natoľko ovládať nejaké remeslo alebo zamestnanie, aby mu v prípade potreby mohlo poslúžiť ako jeho živobytie.

Mnohí z našich chlapcov by takto boli uchránení od pouličného života a krčiem. Ak však bude mládež privyknutá usilovnosti a zručná v užitočnej a plodnej práci, trúfne si spochybnit' jej hodnotu pre spoločnosť a národ?

Žiaden smer manuálneho výcviku nemá väčšiu hodnotu ako pôdohospodárstvo. Mali by sme vynaložiť väčšie úsilie na podnietenie

a prebudenie záujmu o pôdohospodárske činnosti. Učítelia nech sústredia pozornosť žiakov na to, čo o pôdohospodárstve hovorí Biblia: že to bol Boží plán pre človeka, aby obrábal zem, že prvému človeku, vládcovi celej zeme, bola daná záhrada, o ktorú sa mal starať, a že pre mnohých najväčších mužov sveta bolo obrábanie zeme skutočnou ct'ou. Poukážte na príležitosti, ktoré takýto život ponúka. Múdry muž hovorí: „*Pole slúži samotnému kráľovi.*“, [Kazateľ 5,9 ROH](#); [Kazateľ 5,8 ECAV](#). O človeku, ktorý obrába pôdu, Biblia vyhlasuje: „*Tak ho učí, čo je správne, a poučá ho jeho Boh.*“, [Izaiáš 28,26](#). A tiež: „*Kto pestuje figovník, bude jesť z neho ovocie.*“, [Príslovia 27,18](#). Ten, kto si na svoje živobytie zarába pôdohospodárstvom, uniká pokušeniam a teší sa mnohým prednostiam a požehnaniam, ktoré sú odopreté tým, čo pracujú vo veľkomestách. V dnešnej epoche mamutích koncernov a obchodnej konkurencie sa len málo ľudí môže skutočne tešiť z takej nezávislosti a z takej istoty spravodlivej odmeny za svoju prácu ako tí, čo obrábajú pôdu.

[189]

Pri štúdiu pôdohospodárstva poskytnime študentom nielen teóriu, ale aj prax. Učítelia nech sa zapájajú do práce študentov a ukážu im, aké výsledky možno dosiahnuť odborným a múdrym úsilím. Len tak sa im podarí vzbudiť skutočný záujem a ctižiadosť konať túto prácu čo najlepšie. Takáto ctižiadosť spolu s posilňujúcim účinkom pohybu, slnka a čistého vzduchu prebudí lásku k pôdohospodárskej práci, ktorá bude pre mnohých mladých ľudí rozhodujúcou pri výbere ich povolania.

Naše školy by tak mohli účinne pomôcť aj pri umiestňovaní množstva nezamestnaných. Tisíce ľudí by mohli získať obživu šťastným, zdravým a nezávislým spôsobom, ak by ich naučili šikovnej a usilovnej práci pri obrábaní pôdy.

Úžitok z manuálnej zručnosti budú mať aj duševne pracujúci. Človek môže mať brilantné myslenie, môže vykonávať povolanie, ktoré si sám vybral, a predsa nemusí byť dobrým odborníkom. Vzdelanie, ktoré bolo získané prevažne z kníh, vedie k povrchnému mysleniu. Manuálna práca rozvíja vnímavosť a nezávislé myslenie a keď sa správne vykonáva, vedie k rozvoju praktickej múdrosti, ktorú nazývame zdravý rozum. Rozvíja schopnosť plánovania a konania, posilňuje odvahu a vytrvalosť a prispieva k nadobudnutiu ohľaduplnosti a súdnosti. (Čiastočne krátené.)

[190] Kazateľ, misionár i učiteľ zistia, že ich vplyv na ľudí vzrastie, keď sa potvrdí, že im nie sú cudzie praktické povinnosti každodenného života. Úspech, ba aj samotný život misionára často závisia od jeho praktických znalostí. Vedieť pripraviť jedlo, zvládnuť nehody a mimoriadne situácie, liečiť chorých, postaviť dom alebo modlitebňu ak je treba, to všetko rozhoduje o úspechu alebo zlyhaní jeho celoživotného diela.

Pri nadobúdaní vzdelania by ne jeden študent získal ten najcennejší výcvik, keby sa sám živil. Namiesto robenia dlhov alebo závislosti od rodičov nech sú mladí muži a ženy radšej závislí sami od seba. Naučia sa tak poznať cenu peňazí, hodnotu času, sily a príležitostí a budú v oveľa menšom pokušení hovieť záhalčivým a rozhadzovačným návykom. Hospodárnosť, usilovnosť, sebazaprenie, praktické obchodné skúsenosti, stálosť zámeru, ktoré si takto osvoja, sa ukážu byť najcennejšími prvkami ich výbavy do života.

Mladí ľudia by si mali vryť hlboko do pamätí, že vzdelanie nie je na to, aby sa mohli vyhýbať ťažkým bremenám a nepríjemným životným úlohám, ale že jeho účelom je uľahčiť im prácu, keď si osvoja lepšie metódy a vyššie ciele. Naučme ich, že pravým zmyslom života nie je získať čo najviac pre seba, ale ctíť si svojho Tvorcu tým, že si konáme svoj diel práce sveta a pomáhame slabším a neznalejším.

Hlavným dôvodom takmer pohrdavého pohľadu na fyzickú prácu je bezmyšlienkovitý spôsob, ktorým sa často vykonáva. Vykonáva sa z nevyhnutnosti, nie zo slobodnej voľby. Robotník nemá úctu sám k sebe, a tak si nezískava ani úctu iných. Výcvik zručnosti by mal napraviť tento omyl. Mal by vytvoriť návyk presnosti a dôkladnosti. Žiaci by sa mali naučiť hospodáriť s časom a s každým pohybom. Mali by si osvojiť nielen tie najlepšie metódy, ale aj úsilie ustavične sa zlepšovať. Ich cieľom by malo byť konať svoju prácu tak dokonale, ako to len ľudský mozog a ruky umožňujú.

[191] Takýto výcvik urobí z mládeže nie otrokov, ale majstrov svojej práce. Kto považuje prácu len za drinu a venuje sa jej so samol'úbym nezáujmom, zistí, že je to naozaj bremeno. Tí však, ktorí aj v tej najskromnejšej práci vidia hlbokú a múdru filozofiu, nájdu v nej pravú vznešenosť a krásu a budú sa tešiť z toho, že ju môžu verne a svedomito vykonávať.

Budovanie charakteru

[192]

[193]

*„Hľad', ...aby si všetko urobil podľa vzoru,
ktorý ti bol ukázaný na vrchu...„*

[194]

Židom 8,5.

25. kapitola — Výchova a charakter

„Istotou tvojich čias... bude múdrosť a poznanie...“

Izaiáš 33,6.

Pravé vzdelanie nepohrda výsledkami vedeckých výskumov ani teoretickými poznatkami, ale viac ako informácie si cení schopnosti, viac ako silu a moc dobrotu a viac ako intelektuálne poznatky charakter. Svet síce potrebuje osobnosti s veľkým intelektom, no nie na úkor ušľachtilého charakteru, ale takých, ktorých schopnosti sú pod kontrolou pevných zásad.

„Počiatok múdrosti je: ...získavaj si múdrosť“., *„Jazyk múdrych dáva dobré poznanie.“*, [Príslovia 4,7.5](#); [15,2](#). Pravé vzdelanie udeľuje túto múdrosť. Učí nás, ako čo najlepšie používať nielen jednu, ale všetky naše schopnosti a poznatky. Pokrýva tak celý okruh našich povinností – k sebe, k svetu a k Bohu.

Budovanie charakteru je tá najdôležitejšia práca, ktorá bola zverená ľudským bytostiam a jej usilovné štúdium nebolo nikdy také dôležité ako práve teraz. Žiadna predchádzajúca generácia nebola povolaná stretnúť sa s takými závažnými a spornými otázkami, nikdy predtým nemuseli mladí muži a ženy čeliť takým veľkým nebezpečenstvám, akým čelia dnes.

Aký je v súčasnosti trend podávaného vzdelávania? Na akú pohnútku sa najčastejšie apeluje? Na sebavyvyšovanie. Väčšina poskytovaného vzdelávania je v úplnom rozpore so svojím označením. Pri pravom vzdelávaní strácajú svoj vplyv kliatby nášho sveta, ako sebecká ctižiadosť, túžba po moci a pohrdanie právami a potrebami ľudstva. Boží plán života má miesto pre každú ľudskú bytosť. Každý má maximálne zvelaďovať svoj talent, a ak to robí, či už je jeho darov málo alebo veľa, prináša mu to právo na česť. V Božom pláne niet miesta pre sebeckú rivalitu. *„Ale sú aj nerozumní, keď sa podľa seba merajú a k sebe samým sa prirovnávajú.“*, [2. Korint'anom 10,12](#). Všetko, čo robíme, máme robiť *„z moci, ktorú dáva Boh...“* [1. Petra 4,11](#). Má sa to konať *„z duše, ako Pánovi a nie*

ako ľud'om, vedia, že od Pána dostanete odmenu dedičstvo, ved' Pánu Kristu slúžite,,. [Kološanom 3,23.24](#). Vzácná je služba vykonaná a vzdelanie získané pri zachovaní týchto zásad. Aká odlišná je však väčšina dnes poskytovaného vzdelávania! Od najranejších detských liet je to výzva na súperenie, ktoré podporuje sebeckosť, koreň všetkého zla.

Boj o nadvládu v mnohých prípadoch nivočí zdravie a marí užitočnosť človeka. Rivalita vedie k nečestnosti a vyzdvihovaním ctižiadosti a nespokojnosti, strpčuje život a zaplňa svet búrlivými duchmi, ktorí sú pre spoločnosť ustavičnou hrozbou.

Nebezpečenstvo sa však nevzťahuje len na metódy. Nachádza sa tiež v predmetoch štúdia.

Aké sú to diela, ku ktorým počas najvnmavejších rokov života privádzajú mládež, aby sa nimi obšírne zaoberala? Z akých žriedel ju učia piť pri štúdiu jazyka a literatúry? Zo studníc pohanstva, z prameňov napájaných skazenosťou bezbožnosti. Nabádajú ich študovať autorov, u ktorých niet pochýb, že sú bezohľadní k zásadám mravnosti.

U koľkých je pôvab a krása jazyka zamaskovaním toho, čo by vo svojej skutočnej deformovanosti čitateľ a len odpudilo.

Mnohí autori románov lákajú svojich čitateľov na príjemné rojčenie o vzdušných zámkoch. Týchto síce nemožno otvorene obviňovať z nemravnosti, ale ich dielo je vskutku priam nabité zlom. Okrádajú tisíce a tisíce ľudí o čas, energiu a sebadisciplínu, ktorú si vyžadujú vážne životné problémy.

Aj štúdium vedy väčšinou so sebou prináša rovnaké nebezpečenstvo. Evolúcia a s ňou súvisiace omyly sa vyučujú od škôlok až po univerzity. Štúdium, ktoré by malo poskytovať Božie poznatky, je natoľko zmiešané s ľudskými špekuláciami a teóriami, že smeruje k úplnému neverectvu.

Pôsobenie „vyššej kritiky“, svojimi rozbormi, dohadmi a rekonštrukciami len pustoší vieru v Bibliu ako Božie zjavenie a olupuje Božie slovo o jeho moc viesť, povznášať a inšpirovať ľudské životy.

Keď mládež ide do sveta, kde na každom kroku číha hriech – honba za peniazmi, zábavy, pôžitky, vystatovačnosť, prepych, výstrednosť, podvody, rozkrádanie a ničenie – s akým učením sa tam stretne?

Špiritizmus tvrdí, že ľudia sú nepadlými polobohmi; že „každá myseľ bude súdiť samu seba,“; že „pravé poznanie kladie človeka nad každý zákon,“; že „všetky spáchané hriechy sú nevinné,“; pretože „všetko, čo je, je správne,“ a „Boh nikoho nezatracaje,“. Najhoršie ľudské bytosti minulosti predstavuje tak, že sú nad iné vyvýšené v nebi. Všetkým ľuďom sa tým vyhlasuje: „Nezáleží na tom, čo robíte, žite si, ako sa vám páči, nebesia sú vaším domovom,“. Davy sú zvädzané uveriť, že najvyšším zákonom je túžba, že sloboda spočíva v bezuzdnosti a že človek je zodpovedný len sám sebe.

Ak sa takéto učenie podáva od začiatku života, kedy je podnet najsilnejší a požiadavka sebaovládania a čistoty najnaliehavejšia, kde zostali strážcovia cnosti? Čo má uchrániť svet, aby sa nestal druhou Sodomou?

Anarchia sa snaží zmiest' všetky zákony, nielen Božie, ale aj ľudské. Koncentrovanie majetku a moci, rozsiahle obohacovanie niekoľkých na úkor mnohých, nepokoje a krviprelievania, celosvetové šírenie rovnakých učení, aké viedli k Francúzskej revolúcii – to všetko hrozí rozvrátiť celý svet.

Takýmto vplyvom má čeliť dnešná mládež. Obstať uprostred týchto otrasov si vyžaduje pevný charakter.

[198] Pravý základ budovania charakteru je v každej generácii a v každej krajine rovnaký. Boží zákon: „Milovať budeš, Pána svojho Boha, z celého svojho srdca... a svojho blížneho ako seba samého!“, ([Lukáš 10,27](#)) veľký princíp, ktorý sa prejavil v charaktere a živote nášho Spasiteľa, je jediným vzorom a jediným spoľahlivým vodcom.

„On bude istotou jeho čias, bohatstvom spásy, múdrosťou a poznaním,“ ([Izaiáš 33,6](#)) – tou múdrosťou a poznaním, ktoré môže poskytnúť len Božie slovo.

Slová o poslušnosti jeho prikázaniám sú teraz práve také pravdivé ako vtedy, keď boli povedané Izraelovi: „Lebo to bude vašou múdrosťou a rozumnosťou v očiach národov,“ ([5. Mojžišova 4,6](#)).

To je jediná ochrana nedotknuteľnosti osobnosti, čistoty domova, prosperity spoločnosti a stability národa. Uprostred chaosu, nebezpečenstiev a protirečivých tvrdení zostáva jediné bezpečné a spoľahlivé pravidlo – konať to, čo hovorí Boh. „Zákon Hospodinov je dokonalý,“; „nariadenia sú správne,“; a „Ten, kto to činí, nepohne sa na veky,“ ([Žalm 19,8](#); [15,5](#)).

26. kapitola — Vyučovacie metódy

[199]

*„Dávajú neskúseným rozvážnosť,
a mládeži um a dômysel...„*

Príslovia 1,4.

Vzdelanie bolo veky postavené najmä na pamäti. Táto sa maximálne zaťažovala na úkor ostatných mentálnych schopností. Študenti sa prepchávali vedomosťami, z ktorých len veľmi málo bolo užitočných. Mysleť zaťažovaná tým, čo nevie stráviť, je oslabená, stáva sa neschopnou zdravého a sebavedomého úsilia a uspokojuje sa so svojou závislosťou od úsudku a názoru iných.

Keď si niektorí uvedomili nebezpečenstvá tejto metódy, prešli k inému extrém. Podľa nich má človek len rozvíjať to, čo je v jeho vnútri. Takáto výchova však vedie študenta k nezdravej sebestačnosti a oddeluje ho od zdroja pravej múdrosti a moci.

Výchova, ktorá spočíva len v cvičení pamäti, potláča nezávislé myslenie a prináša neželanú úrodu. Študent prestáva rozlišovať pravdu od lži a stáva sa ľahkou obeťou klamu.

Všeobecne sa zaznáva nebezpečný fakt, že klam sa nikdy nezdá byť tým, čím v skutočnosti je. Nenápadne sa vtiera do pravdy a väčšinou sa od nej ani nedá rozoznať. Naši prví rodičia si spôsobili skazu tým, že jedli zo stromu poznania dobra a zla a miešanie dobra so zlým spôsobuje skazu aj dnešných mužov a žien. Mysleť, ktorá závisí od úsudku druhých, veľmi rýchlo podľahne pokušeniu.

Schopnosť rozlišovať medzi správnym a nesprávnym môžeme získať len individuálnou závislosťou od Boha. Každý sám pre seba sa musí učiť od neho prostredníctvom jeho slova. Svoje rozumové schopnosti sme dostali na to, aby sme ich používali a Boh chce, aby sme si ich cvičili. Pozýva nás slovami: „*Pod' te, pravot' me sa!*„ **Izaiáš 1,18**. V spoliehaní na neho môžeme získať múdrosť „*opovrhnuť zlým a voliť si dobré*„ **Izaiáš 7,15**; **Jakoba 1,5**.

[200]

Pri každej pravej výchove je podstatným prvkom osobnosť. Kristus si pri svojom vyučovaní zvolil individuálny prístup k ľu-

d'om. Dvanástich pripravoval osobným kontaktom a priateľstvom. Svoje najcennejšie rady dával súkromne, často len jedinému poslucháčovi. Ctenému rabínovi počas nočného dialógu na Olivovom vrchu, či opovrhovanej žene pri sycharskej studni otváral svoje najcennejšie poklady, pretože u týchto poslucháčov vycítil dojímavé srdcia, otvorené mysle a vnímavé duše. Ani zástup, ktorý išiel vždy za ním, nebol pre Krista nerozlíšeným davom. Hovoril priamo ku každej myslí a apeloval na každé srdce. Pozoroval tváre svojich poslucháčov, všímal si, keď zbadal náhly ústretový pohľad, ktorý mu prezradil, že sa pravda dotkla duše, a vtedy sa v jeho srdci rozochvela struna súcitnej radosti.

Kristus postrehol každú možnosť v ľudskej bytosti. Nedal sa odradiť odpudivým zovňajškom ani nepriaznivými okolnosťami. Matúša povolal od colnej búdky a Petra a jeho bratov od rybárskej loďky, aby sa od neho učili.

Vo výchovnej práci je dnes potrebný rovnaký osobný záujem a dôraz na individuálny rozvoj. V mnohých chlapcoch a dievčatách sú ukryté výnimočné talenty a netušené schopnosti. Pravý vzdelávateľ, ktorý má pred očami, čím sa jeho žiaci môžu stať, spozná hodnotu materiálu, s ktorým pracuje. Povzbudí každé, i nedokonalé úsilie podriadiť sa správnym zásadám.

Každého mladého človeka treba naučiť, akou nevyhnutnosťou a mocou je usilovnosť. Bez usilovnosti dosiahne i ten najbrilantnejší talent len málo, no správne vynaloženým úsilím neraz vykonávajú divy aj osoby s priemernými prirodzenými schopnosťami.

[201] U mládeže treba podporovať rozvoj všetkých jej schopností, slabších práve tak ako silnejších. Prirodzené vlohy naznačujú smerovanie životného diela a ak sú oprávnené, treba ich starostlivo kultivovať. Zároveň však nesmieme stratiť zo zreteľa, že vyvážený charakter a účinná práca v ktoromkoľvek smere závisia od súmerného rozvoja, ktorý je výsledkom dôkladnej a všestrannej prípravy.

Učiteľ by sa mal neustále usilovať o to, aby jeho vyučovanie bolo jednoduché a účinné. Mal by pri ňom používať príklady a aj starším žiakom by mal všetko jasne a zrozumiteľne vysvetliť, lebo mnohí vekom pokročilí žiaci sú v chápaní ešte stále deťmi.

Dôležitým prvkom výchovnej práce je entuziazmus. V tomto bode je užitočný návrh, ktorý raz ako poznámku vyslovil istý slávny herec. Arcibiskup z Canterbury mu položil otázku, ako dosahujú

herci taký mocný účinok na svojich divákov, keď vlastne hovoria vymyslené veci, kým kazatelia evanjelia dosahujú tak málo, a pritom hovoria o skutočnostiach. „*S patričnou pokorou k vašej milosti,*“, odpovedal herec, „*mi dovoľte povedať, že dôvod je prostý: spočíva v sile entuziazmu. My na javisku hovoríme o vymyslených veciach tak, akoby boli skutočné, a vy na kazateľnici hovoríte o skutočných veciach tak, akoby boli vymyslené.*“

Učiteľ sa vo svojej práci zaoberá skutočnými vecami, mal by preto o nich hovoriť s elánom, ktorým ho môže nadchnúť vedomie ich reálnosti a závažnosti.

Mal by prihliadať na to, že jeho práca sleduje určité výsledky. Skôr než sa pokúsi sprístupniť istú tému, mal by mať jasný plán a mal by presne vedieť, čo chce vlastne dosiahnuť. Obrnený nekonečnou trpezlivosťou nemal by poľaviť, kým študent nechápe podávaný princíp, nepocíti uje jeho pravdivosť a nie je schopný jasne povedať, čomu sa naučil.

Majme na zretli veľký zámer výchovy a povzbudzujme mládež k tomu, aby napredovala tak ďaleko, kam až to len dovoľia jej možnosti a schopnosti. Predtým však, ako začneme preberať vyššie odvetvia štúdia, dovoľme jej, aby si dokonale osvojila tie nižšie. Práve to sa často zanedbáva. Mnoho študentov venuje svoj čas vyššej matematike, a pritom nie sú schopní viesť ani jednoduché účtovníctvo. Mnohí študujú umenie prednesu, aby tým získali rečnícky pôvab, no pritom nevedia zrozumiteľne a pôsobivo čítať. Pre mnohých, čo ukončili štúdium rétoriky, je obrovským problémom zostaviť a bezchybne napísať obyčajný list.

[202]

Dôkladná znalosť základov vzdelania by mala byť nielen podmienkou prijatia do vyššieho kurzu, ale aj stálym testom na ďalší postup.

V každej oblasti vzdelania sú predmety dôležitejšie v porovnaní s inými, také, u ktorých nestačí len ich technická znalosť. Vezmime si napríklad jazyk. Podrobnejšia ako ovládanie cudzieho jazyka je schopnosť písať a hovoriť ľahko a presne svojím materinským jazykom, no žiadne vzdelanie získané len znalosťou gramatických pravidiel sa nemôže porovnať s dôležitosťou štúdia jazyka z vyššieho hľadiska. S týmto sa viaže životný úspech aj neúspech.

Hlavnou požiadavkou na jazyk je, aby bol čistý, láskavý a pravdivý, čo môžeme označiť aj za vonkajšie vyjadrenie vnútorného

pôvabu. Boh hovorí: „*Napokon, premýšľajte bratia, o všetkom, čo je pravdivé, čo čestné, čo je spravodlivé, čo čisté, čo l'úbezne, čo príjemné, o všetkom, čo je cnostné a čo chvalitebné.*“, [Filipským 4,8](#). A kde sú takéto myšlienky, tam bude aj také vyjadrovanie.

Najlepšou školou na štúdium jazyka je domov, ale práve toto sa často zanedbáva. Zostáva teda na učiteľovi, aby pomáhal svojim žiakom pri formovaní správnych rečových návykov.

[203] Môže urobiť naozaj veľa pre zdolanie zlovyku a kliatby spoločnosti, susedstva i domova – zlovyku ohovárania, klebetenia a neláskavého posudzovania. Netreba pritom šetriť úsilím. Študentom prízvukujte, že to odhaľuje nedostatok kultúrnosti, jemnosti a pravej dobroty srdca, vyrad'uje človeka zo skutočne kultivovanej a zušľachtenej spoločnosti na tomto svete a znemožňuje mu pripojiť sa k svätým v nebesiach.

Pri pomyslení na l'udožrúta, ktorý sa hostí na ešte teplom mäse svojej obete, nás obchádza hrôza, ale sú následky jeho konania strašnejšie ako zúfalstvo a skaza, ktoré spôsobili zle vyložené pohnútky, pošpínená povest' a rozpitvaný charakter? Deti i mládež by sme mali naučiť, čo o tom hovorí Boh:

„*Smrť i život sú v moci jazyka.*“, [Príslovia 18,21](#). V Písme sú ohovárači v radoch tých, čo sú „*nenávidiaci Boha,*“, s tými, čo „*sú nerozumní, vierolomní, neláskaví, nemilosrdní,*“, „*plní všelijakej nespravodlivosti, zlost'ou, lakomstvom, zlobou, plní závesti, vraždy, sváru, lesti, zlomyseľnosti,*“, „*Znali síce právny poriadok Boží, že tí, čo pášu takéto veci, zasluhujú si smrť.*“, [Rimanom 1,30.31.29.32](#). Ten, koho Boh považuje za obyvateľa Siona, „*zo srdca vraví pravdu,*“, a „*netupí blížneho,*“, [Žalm 15,2.3](#).

Božie slovo zavrhuje aj používanie nezmyselných fráz a planých slov, ktoré hraničia s bezbožnosťou. Zavrhuje klamné zdvorilosti, obchádzanie pravdy, zveličovanie a predstieranie, ktoré sú v spoločnosti i v obchodnom svete bežné. „*Vaša reč nech je: Áno-áno, nie-nie. Čo je navyše, pochádza od Zlého.*“, [Matúš 5,37](#).

„*Ako šialenec, čo strieľa ohnivé strely a šípy, je človek, ktorý klame svojho blížneho a potom povie: Ja som len žartoval.*“, [Príslovia 26,18.19](#).

S klebetami sú úzko spojené skryté narážky a ľstivé upodozrievania. Človek s nečistým srdcom sa nimi snaží naznačiť zlo, ktoré sa neodvažuje otvorene vyjadriť. Mládež treba poučiť, aby sa vyhýbala každému náznaku takýchto spôsobov, akoby sa vyhýbala malomocenstvu.

U starých i mladých niet snád' viac prehliadanej chyby ako unáhlená a prudká reč. Za dostatočné ospravedlnenie považujú výhovorku: „*Prestal som sa ovládať, ale v skutočnosti som to tak nemyslel.*“, Písmo hovorí: [204]

„*Vidíš človeka unáhleného v rečiach? Blázon má väčšiu nádej ako on.*“, [Príslovia 29,20](#).

„*Muž, ktorý neovláda svojho ducha, je ako preborené mesto bez hradieb.*“, [Príslovia 25,28](#).

V jedinom okamihu možno jazykom napáchať toľko zla, že ho neodčiní ani celoživotné pokánie. Koľko srdc bolo zlomených, koľko priateľov odcudzených a koľko životov zničených hrubými a unáhlenými slovami tých, čo mohli priniesť pomoc a uzdravenie!

„*Kto nerozvážne hovorí, akoby bodal mečom, ale jazyk múdrych lieči.*“, [Príslovia 12,18](#).

Každé dieťa by sme mali čo najskôr začať viesť k tomu, aby nemyslelo len samo na seba. Zo všetkých dobrých povahových vlastností je táto tou najlepšou a je pre každé pravé životné dielo tým najpodstatnejším predpokladom.

Deti síce potrebujú uznanie, súciti a povzbudenie, ale musíme byť opatrní, aby sme v nich nevzbudzovali lásku k chvále. Nie je múdre venovať im prehnanú pozornosť či opakovať pred nimi ich šikovné výroky. Rodič i učiteľ, ktorí majú na zreteli pravý ideál charakteru a dosiahnuteľné možnosti, nemôžu pestovať a podporovať domýšľavosť. Nebudú v mládeži povzbudzovať túžbu a úsilie predvádzať svoje schopnosti a pokroky. Kto sa díva vyššie ako je sám, bude pokorný, a predsa dôstojný, takže ho neprivedie do rozpakov ani pompéznosť, ani ľudská veľkosť.

Charakterové pôvaby sa nerozvíjajú podľa nejakého ľubovoľného pravidla. Deje sa to vtedy, keď človek prebýva v čistej, vznešenej a pravdivej atmosfére. Tam, kde je čistota srdca a ušľachtilosť charakteru, tam sa zjaví aj čisté a šľachetné konanie a reč.

[205] *„Kto miluje čistotu srdca, koho pery sú láskavé, ten je kráľovým priateľom.“, Príslovia 22,11.*

Ako je to s jazykom, je to aj s každým iným štúdiom, možno ním posilňovať a budovať charakter.

O žiadnom štúdiu to nie je natoľko pravdivé ako o histórii. Pozrime sa teraz na ňu z Božieho hľadiska.

Dejiny sa často vyučujú len ako správy o vzostupoch a pádoch kráľov, o dvorných intrigách a o víťazstvách a porážkach armád – rozprávanie o ctižiadosti a uchvacovaní moci, o podvodoch, krutosti a krviprelievani. Ak sa vyučujú takto, ani výsledky nie sú na osoh. Chladná inventúra zločinov a ukrutností, zobrazovanie ohavností a násilností je sejbou, ktorá v mnohých prípadoch prináša ovocie zla.

Oveľa lepšie je učiť sa vo svetle Božieho slova o príčinách, ktoré viedli k vzostupom a pádom kráľovstiev. Mladý človek nech si preštuduje tieto záznamy a uvidí, ako sa pravý blahobyt národov spájal so zachovávaním božských zásad. Zistí cez dejiny veľkých reformačných hnutí, ako často tieto zásady, hoci opovrhované a nenávidené, svojich zástancov síce priviedli do väzení a na popravisá, ale i napriek týmto obetiam napokon triumfovali.

Takéto štúdium umožní mládeži širší pohľad na život. Pomôže im pochopiť čosi zo vzájomných vzťahov a závislostí, ako predívne sme pospájaní vo veľkom bratstve spoločností a národov i to, že útlak jedného člena prináša veľkú stratu pre všetkých.

Aj pri vyučovaní matematiky by sme mali postupovať prakticky. Naučme každého mladého človeka a každé dieťa nielen riešiť vymyslené problémy, ale aj viesť si presné záznamy o príjmoch a výdavkoch. Naučme ich správne používať peniaze tým, že im to umožníme. Či už im ich poskytujú rodičia, alebo si ich sami zarábajú, nech sa chlapci a dievčatá učia sami si vybrať a zakúpiť svoje odevy, knihy a ďalšie nevyhnutnosti. Tým, že si budú viesť záznamy o svojich výdavkoch, naučia sa tak, ako by sa žiadnym iným

[206]

spôsobom nikdy nenaučili, poznať cenu peňazí. To im pomôže pochopiť, aký je na jednej strane rozdiel medzi pravým hospodárením a lakomstvom a na druhej strane medzi hospodárením a márnosťou. Správnym vedením si tiež navyknú na dobročinnosť, čiže dávať nielen z momentálneho citového popudu, keď sú dojatí, ale pravidelne a systematicky.

Takýmto spôsobom môže každé štúdium pomôcť čo najlepšie pripraviť mužov a ženy na zvládnutie ich životných zodpovedností.

27. kapitola — Správanie

„Láska... nie je neslušná...“

1. Korint'anom 13,5.

Hodnota zdvorilosti sa nedoceňuje. Mnohým, ktorí sú v srdciach láskaví, chýbajú láskavé spôsoby. Mnohým, ktorí vzbudzujú úctu svojou úprimnosťou a poctivosťou, chýba srdečnosť. To marí ich vlastné šťastie a škodí ich službe druhým. Pre nedostatok uvážlivosti obetujú svojou nezdvorilosťou mnohé z najblaženejších a najužitočnejších životných skúseností.

Najmä rodičia a učitelia by mali pestovať pohodu a zdvorilosť. Všetci môžu mať radostný výzor, prívetivý hlas a zdvorilé spôsoby, ktoré sú prvkami moci. Radostné a žiarivé vystupovanie detí prítahuje. Keď im preukážete láskavosť a zdvorilosť, potom sa rovnako prejavia k vám i k sebe navzájom.

Pravej zdvorilosti sa nemožno naučiť len zachovávaním pravidiel etikety. Slušné správanie treba dodržiavať za všetkých okolností. Ak tým neporušujeme zásady, ohľaduplnosť k druhým vedie k zhode s prijatými zvyklosťami, ale pravá zdvorilosť nevyžaduje obetovať zásady konvenciám. Zavrhuje kastovníctvo, učí sebaúcte, úcte k dôstojnosti človeka, ohľaduplnosti ku každému členovi veľkého ľudského bratstva.

Existuje nebezpečenstvo, že preceníme hodnotu spôsobov aj formy a vzdelávaniu v tomto smere budeme venovať príliš veľa času. Život odhodlaného úsilia vyžaduje od každého mladého človeka aj pri tých najbežnejších životných povinnostiach tvrdú, často nepríjemnú prácu, ba i oveľa viac na uľahčenie bremena nevedomosti a biedy na svete, čo už necháva len málo priestoru pre konvencionalizmus.

Mnohí, čo kladú veľký dôraz na etiketu, prejavujú málo ohľadu ku všetkému, čo nedosahuje ich umelo vytvorený štandard. Toto je falošná výchova. Vytvára kritickú pýchu a úzku výlučnosť.

Podstatou pravej zdvorilosti je ohľaduplnosť k druhým. Základná a trvalá výchova je tá, ktorá šíri súcit a podporuje všeobecnú láskavosť. Takzvaná kultúra, ktorá nevedie mládež k tomu, aby bola úctivá k svojim rodičom, vážila si ich prednosti, znášala ich chyby a pomáhala ich potrebám, ktorá ju nerobí ohľaduplnou a láskavou, štedrou a ochotnou k mladším, starším a nešťastným a zároveň zdvorilou k všetkým, zlyhala na celej čiare.

Skutočné zúšľachtenie myšlienok a spôsobov sa najlepšie osvojuje v škole božského Učiteľa. Jeho láska preniká srdce a dáva povahe tie šľachetné prvky, ktoré ju pretvárajú tak, že sa podobá jeho vlastnej povahe. Takáto výchova dáva dôstojnosť, láskavosť a vytvára zdvorilé spôsoby, ktoré nikdy nemožno porovnávať s povrchným pozlátkom módnej spoločnosti.

Biblia požaduje zdvorilosť a podáva mnoho príkladov nesebeckého ducha, láskavého pôvabu a prít'azlivej letory, ktorá charakterizuje pravú zdvorilosť. Sú to len odrazy Kristovho charakteru. Všetky pravé láskavosti a zdvorilosti na svete, aj u tých, čo nevyznávajú jeho meno, sú od neho. On túži po tom, aby sa tieto črty dokonale odrážali v jeho deťoch a aby sa jeho krása zračila na každom z nás.

Najcennejšie, čo bolo kedy napísané o etike, je Spasiteľov vzácny príkaz, ktorý vyslovil Duch Svätý prostredníctvom apoštola Pavla. Tieto slová by mali byť zapísané do pamäti každej ľudskej bytosti, mladej či starej:

*„Ako som vás ja miloval,
aby ste sa aj vy
tak vzájomne milovali...„*

[Ján 13,34.](#)

*„Láska je trpezlivá,
láska je dobrotivá,
nezávidí, láska sa nevypína*

*a nenadáva sa;
nie je neslušná,
nie je sebecká,
nerozčuľuje sa,
nezmýšľa zle,*

*neraduje sa z neprávostí,
ale teší sa s pravdou;
všetko znáša,
všetkému verí, všetkého sa nádeje, všetko pretrpí.
Láska nikdy neprestane...,,*

1. Korint'anom 13,4-8.

Inou cnosťou, ktorá by sa mala starostlivo pestovať, je úctivosť. Pravá úctivosť k Bohu je podnecovaná vedomím o jeho nekonečnej veľkosti a ustavičnej prítomnosti. Predstava Neviditeľného by sa mala hlboko vryť do srdca každého dieťaťa. Deťom by sa malo vysvetliť, aby hodinu a miesto modlitby a verejných bohoslužieb považovali za posvätné, pretože je tam prítomný Boh. A keď sa postojom i správaním prejavuje úcta, prehĺbi sa aj cítenie, ktoré ju podnietilo.

Mladým i starým by prospelo, keby skúmali, zamýšľali sa a opakovali si tie slová Svätého písma, ktoré ukazujú, ako by sme mali hľadať na miesto, ktoré je poctené zvláštnou Božou prítomnosťou.

„Zobuj si z nôh obuv,, prikázal Mojžišovi pri horiacom kre, „lebo miesto, na ktorom stojíš, je zem svätá.,, 2. Mojžišova 3,5. Jákob, po tom, čo uzrel vo videní anjelov, zvolal: „Ozaj, Jahve je na tomto mieste a ja som o tom nevedel!... Tu je naozaj dom Boží a tu je brána do neba!., 1. Mojžišova 28,16.17.

„Pán však je vo svojom svätom chráme, nech pred ním zamĺkne celá zem!., Habakuk 2,20.

*„Ved' Hospodin je veľký Boh,
nad všetkými božstvami veľký Kráľ...
Vojdite! Padnime
a klaňajme sa,
pokľaknime pred Hospodinom, svojím Tvorcom!.,*

*„Vedzte, že Hospodin
je Boh:
On učinil nás, Jeho sme,*

*Jeho ľud, ovce Jeho pastvy,
Vchádzajte s vd'akou
do Jeho brán
a s chválospevom*

[210]

*do Jeho nádvorí;
d'akujte Mu a dobrorečte Jeho menu!.,,*

Žalm 95,3-6; 100,3.4.

Božiemu menu tiež treba prejavovať úctu. Nikdy by nemalo byť vyslovené ľahkovážne a bezdôvodne. Jeho častému a zbytočnému opakovaniu by sme sa mali vyhnúť aj v modlitbe. „*Jeho meno je sväté a hrozné.*“, **Žalm 111,9**. Keď ho vyslovujú anjeli, zahaľujú si pritom tváre. S akou úctivosťou by sme ho mali vyslovovať my, padlí a hriešni!

S úctou by sme mali zaobchádzať s Božím slovom. Úctu by sme mali prejavovať aj k vytlačenému zväzku, ktorý by sme nikdy nemali používať na bežné účely, alebo s ním zaobchádzať nepozorne. Písmo by nikdy nemalo byť citované žartom alebo prerozprávane tak, aby sa z neho stával nejaký vtipný výrok. „*Každá reč Božia je prečistená.*“, „*jak striebro, pretavené v ohni, sedemkrát prečistené.*“, **Príslovia 30,5; Žalm 12,7**.

Predovšetkým však učte deti, že pravá úcta sa preukazuje poslušnosťou. Boh neprikázal nič také, čo by nebolo podstatne dôležité a žiaden prejav úcty mu nie je taký milý ako rešpektovanie toho, čo povedal.

Úctu treba preukazovať Božím predstaviteľom – kazateľom, učiteľom a rodičom, ktorí sú povolani na to, aby hovorili a konali v jeho zastúpení. V úcte, ktorá sa prejavuje im, je uctievaný Boh.

A Boh zvlášť nariadil preukazovať nežnú úctu starým ľuďom. Hovorí: „*Ozdobnou korunou sú šediny, nachodia ju na ceste spravodlivosti.*“,

Príslovia 16,31. Hovorí o bojoch a o získaných víťazstvách, o nesených bremenách a o zdolaných pokušeniach. Hovorí o unavených nohách, ktoré sa blížia k svojmu odpočinku a o miestach, ktoré sa čoskoro vyprázdnia. Pomôžte deťom, aby o tom popremýšľali, a ony potom uľahčia cestu starým ľuďom svojou zdvorilosťou a úctou a do svojich mladých životov vnesú pôvab a krásu, keď po-

slúchnu príkaz „pred šedivou hlavou vstaň a cti si staršiu osobu,,. 3. [Mojžišova 19,32](#).

[211] Otcovia, matky a učitelia si musia viac vážiť zodpovednosť a česť, ktorú na nich Boh vložil tým, že ich dal deťom za predstaviteľov seba. Charakter prejavovaný v každodennom kontakte vyloží dieťaťu v dobrom alebo v zlom tieto Božie slová:

„Ako sa otec zmilúva nad deťmi, tak sa Pán zmilúva nad tými, čo sa ho boja.,, [Žalm 103,13](#). „Ako keď niekoho teší matka, tak vás budem ja tešiť.,, [Izaiáš 66,13](#).

Šťastné je to dieťa, v ktorom takéto slová prebúdzajú nežnosť, vdáčnosť a dôveru, dieťa, ktorému nežnosť, spravodlivosť a zhovieavosť otca, matky a učiteľa objasnia Božiu lásku, spravodlivosť a zhovieavosť. Ten, kto dieťaťu alebo žiakovi poskytuje takýto dar, zveril mu poklad, ktorý je cennejší než všetky poklady vekov – poklad trvalý ako večnosť.

28. kapitola — Vzťah odievania k výchove

[212]

„*Slušným odevom...*„

1. Timoteovi 2,9.

„*Veľmi vznešená je dcéra kráľovská vnútri...*„

Žalm 45,14.

Žiadna výchova nemôže byť úplná, ak neučí správnym zásadám odievania, jej dielo sa bez takéhoto poučenia zdržiava a prekrúca. Láska k odevu a oddanosť móde patria k najväčším súperom a najúčinnejším prekážkam učiteľovej práce.

Móda je pani, ktorá vládne železnou rukou. V mnohých rodinách sa mína sila, čas a pozornosť tým, že sa vyhovuje jej požiadavkám. Bohatí chcú prekonať ešte bohatších, stredné a chudobnejšie vrstvy sa snažia priblížiť štýlu tých, o ktorých sa domnievajú, že sú nad nimi. Tam, kde sú prostriedky a sily obmedzené, ale túžba po urodzenosti je veľká, stáva sa toto bremeno takmer neznesiteľným.

Mnohým vôbec nezáleží na tom, aké vhodné či dokonca krásne je ich oblečenie, len čo sa móda zmení, musí byť prešité alebo odložené. Je to namáhavý kolotoč. Niet času na výchovu detí, niet času na modlitbu či štúdium Biblie a niet času pomôcť maličkým, aby sa prostredníctvom jeho diela zoznámili s Bohom.

Niet času a niet peňazí na dobročinnosť a často je ochudobňovaný aj rodinný stôl. Pokrm sa volí nezdravo, chvatne sa pripravuje a požiadavky prírody sú uspokojované len čiastočne. Následkami sú stravovacie zlozvyky.

Predvádzanie vedie k výstrednosti a v mnohých mladých ľuďoch zabíja túžbu po ušľachtilejšom živote. Namiesto úsilia dosiahnuť vzdelanie sa priskoro zamestnávajú, aby si zarábali na rôzne nevkusné módne výstrednosti. Táto vášeň priviedla do skazy nejedno mladé dievča.

[213] V mnohých domácnostiach je rodinný rozpočet príliš zat' ažený. Otec nestačí plniť požiadavky matky a detí, je vystavený pokušeniu nepoctivosti a výsledkom je opäť hanba a bieda.

Dokonca ani deň bohoslužieb a bohoslužby samotné neunikli nadvláde módy. Skôr poskytujú priestor na predvedenie jej moci. Modlitebňa sa stáva miestom módnych prehliadok a móda sa študuje viac ako kázeň. Chudobnejší nemôžu splniť takéto požiadavky a prestávajú chodiť do modlitebni. Deň odpočinku sa trávi v záhaľke a často, najmä mládež, v demoralizujúcej spoločnosti.

V škole sa dievčatá kvôli nevhodnému a nepohodlnému oblečeniu nemôžu na nič sústrediť. Ich mysle sa príliš zaoberajú inými vecami a učiteľovi zostáva ťažká úloha, aby prebudil ich záujem o vyučovanie.

Na zlomenie čara módy nenájde lepší spôsob ako kontakt s prírodou. Nech žiaci vychutnajú pôžitky, ktoré poskytuje rieka, jazero či more, nech lozia po kopcoch, hľadia na krásny západ slnka, nech preskúmajú poklady hôr a polí, nech sa naučia radovať z pestovania rastlín a kvetín, potom dôležitosť nejakej stužky či ozdoby ustúpi do úzadia.

Ved'te mládež k tomu, aby pochopila, že v odievaní a v stravovaní je prostý život nevyhnutným predpokladom na dosiahnutie vyššieho zmysľania. Usmernite ich tak, aby chápali, že je veľa toho, čo sa treba naučiť a vykonať a aby využili vzácne dni mladosti na prípravu životného diela. Pomôžte im, aby videli, aké poklady sa nachádzajú v Božom slove, v knihe prírody a v záznamoch o šľachetných životoch.

Ich myslenie nech smeruje k trpiacim, ktorým môžu priniest úľavu. Pomôžte im uvedomiť si, že každý peniaz utratený za nádheru im bude chýbať na nasýtenie hladných, na oblečenie nahých a na potešenie zarmútených.

[214] Nemôžu si dovoliť premárniť vzácne životné príležitosti, zabrzdiť rozvoj svojej inteligencie, zničiť si zdravie a zmariť svoje šťastie kvôli požiadavkám, ktoré neprinášajú ani poznanie, ani útechu, ani žiaden pravý pôvab.

Mladí ľudia by si mali zároveň osvojiť poučenie z prírody: „Všetko krásne učinil v svojom čase.“, [Kazateľ 3,11](#). Máme prednosť uctievať si Stvoriteľa svojím oblečením i všetkým, čo máme. On

túži po tom, aby naše oblečenie bolo nielen pekné a zdravé, ale aj praktické a slušné.

Charakter človeka sa posudzuje podľa spôsobu jeho odievania. Jemný vkus a kultivovaná myseľ sa prejaví vo výbere vhodného odevu. Keď sa cudná jednoduchosť odievania spojí so skromným vystupovaním, mladá žena bude obklopená atmosférou posvätej zdržanlivosti, ktorá jej posluží ako štít proti tisícovým nebezpečenstvám.

Dievčatá poučte, že umenie odievania je aj schopnosť zhotoviť si svoj vlastný odev. Túto ambíciu by malo naplniť každé dievča. Bude to dobrá príležitosť na to, aby sa stala užitočnou a nezávislou.

Je správne milovať krásu, ale Boh túži po tom, aby sme hľadali najprv tú najvyššiu krásu, ktorá je neporušiteľná. Najvyberanejším produktom ľudského umu chýba krása porovnateľná s krásou charakteru, ktorá má v jeho očiach veľkú cenu.

Poučme mládež a malé deti, aby si vybrali kráľovské rúcho utkané na nebeských krosnách – „čistý skvúci kment,, (Zjavenie Jána 19,8) ktorým budú odiať všetci svätí zeme. Toto rúcho, Kristov vlastný nepoškvrnený charakter, sa ponúka každému človeku. Kto ho prijme, prijme ho už tu a tu si ho aj oblečie.

Naučme deti, že keď sa otvárajú čistým myšlienkam a keď konajú láskavé a užitočné skutky, tak sa odievajú týmto jeho nádherným rúchom charakteru. Tento odev ich urobí krásnymi a milovanými už tu a potom bude ich oprávnením na vstup do paláca Kráľa. Jeho zaslúbenie znie:

„Tí budú chodiť so mnou v bielom, lebo sú toho hodní., Zjavenie Jána 3,4.

29. kapitola — Sobota

*„Dal som im svoje soboty,
aby boli znamením medzi mnou a medzi nimi;
nech vedia, že ja, Pán, som to,
ktorý ich posväcujem...„*

[Ezechiel 20,12.](#)

Hodnotu soboty ako výchovného prostriedku nemožno oceniť. Čokoľvek od nás Boh žiada, znovu nám vracia obohatené a premenené jeho vlastnou slávou. Desiatok, ktorý Boh požadoval od Izraela, bol venovaný na to, aby uchoval medzi ľuďmi v jeho slávnej nádhere model svojho chrámu v nebesiach ako znamenie jeho prítomnosti na zemi. Tak sa nám úlomok nášho času, ktorý si žiada, vracia späť a nesie jeho meno a pečat'. *„Ved' ona je znamením...„* hovorí Boh, *„medzi mnou a vami...„* aby sa poznalo, že ja som Pán... pretože *„za šesť dní Pán utvoril nebo a zem, more a všetko, čo je v nich, v siedmy deň však odpočíval. Preto ho Pán požehnal a zasvätil ho...„* [2. Mojžišova 31,13; 20,11](#). Sobota je znamením stvoriteľskej a vykupiteľskej moci, poukazuje na Boha ako na zdroj života a poznania, pripomína prvotnú slávu človeka, a tak dosvedča Boží zámer znovustvoriť nás na jeho vlastný obraz.

Sobota a rodina boli obe rovnako ustanovené v Edene a v Božom zámere sú nerozlučne spojené. V tento deň viac ako v hocktorý iný môžeme žiť životom Edenu. Božím plánom bolo, aby sa členovia rodiny združovali v práci i v štúdiu, v uctievaní i v oddychu – otec ako kňaz domácnosti a obaja, otec i matka, ako učitelia a spoločníci svojich detí. Následky hriechu však zmenili podmienky života a bránia tomuto združovaniu. Cez týždeň otec takmer nevidí tváre svojich detí, nemá príležitosť na spoločnosť s nimi a ich vyučovanie. Požiadavkám námahy však Boh položil medze. Nad sobotou drží svoju milostivú ruku. Vo svoj vlastný deň zachováva rodine príležitosť na spoločnosť s ním, s prírodou a medzi sebou navzájom.

Keď že sobota je pamätníkom stvoriteľskej moci, je to deň, kedy by sme sa mali zoznamovať s Bohom prostredníctvom jeho diel. V mysliach detí by sa mala spájať s krásou prírodných scenérií. Šťastná je rodina, ktorá môže ísť na miesto uctievania v sobotu tak, ako šiel Ježiš a jeho učeníci do synagógy – cez polia, po brehu jazera a cez háje. Šťastní sú tí rodičia, ktorí môžu svoje deti učiť Božiemu písanému slovu na príkladoch z otvorených stránok knihy prírody a môžu sa zhromažďovať pod zelenými stromami, na sviežom, čistom vzduchu, aby skúmali slovo a spievali chválospevy nebeskému otcovi.

Môžu si takto deti pripútať k svojim srdciam, a tým k Bohu putami, ktoré nebudú nikdy zlomené.

Možnosti soboty ako nástroja rozumového vzdelávania sú neoceneniteľné. Učme sa úlohy sobotnej školy nie tak, že sa na učenie Písma letmo pozrieme v sobotu ráno, ale tak, že už v sobotu popoludní si ich starostlivo študujeme na nasledujúci týždeň a v priebehu týždňa si ich každý deň opakujeme a uvádzame si príklady. Tak sa nám úloha uchová v pamäti ako poklad, ktorý sa nikdy celkom nevytratí.

Rodičia a deti nech si pri počúvaní kázne dobre povšimnú text, citované verše a podľa možnosti aj sled myšlienok, aby ho doma mohli jeden druhému zopakovať. Zaženie to nielen únavu, s akou deti často kázanie počúvajú, ale vypestuje to vo všetkých pozornosť a sústredené myslenie.

Rozjímanie o takto uvedených témach otvorí študentovi poklady, o akých sa mu ani nesnívalo. Zažije realitu skúsenosti opísanej v Písme:

„Našli sa tvoje slová a zjedol som ich, tvoje slová sú mi slasťou a radosťou srdca.,, Jeremiáš 15,16.

„Budem rozmýšľať o Tvojich ustanoveniach.,, „Vzácnnejšie

sú ako zlato, ako mnoho rýdzeho zlata; sú sladšie ako med, ako med z plástov. [217]

„Napomínajú aj tvojho služobníka; kto ich zachováva, má hojnú odmenu.,, Žalm 119,48; 19,11.12.

30. kapitola — Viera a modlitba

„Viera je základom toho, v čo dúfame.,,

Židom 11,1.

„Všetko, o čo v modlitbe prosíte a v čo veríte,
že ste dostali, splní sa vám.,,

Marek 11,24.

Viera je dôverovanie Bohu – spoliehanie na to, že Boh nás miluje a najlepšie vie, čo slúži nášmu dobru. Vedie nás tak, aby sme si namiesto svojej vlastnej zvolili jeho cestu. Prijíma namiesto svojej nevedomosti jeho múdrosť, namiesto svojej slabosti jeho silu, namiesto svojej hriechnosti jeho spravodlivosť. Naše životy, my sami, sme už jeho. Viera uznáva jeho vlastníctvo a prijíma jeho požehnanie. Pravdivosť, čestnosť a čistota boli označené za tajomstvo životného úspechu. Vierou si tieto zásady prisvojujeme.

Každá dobrá pohnútka je Božím darom a viera prijíma od Boha život, ktorý jediný môže spôsobiť pravý vzrast a pokrok.

Malo by sa veľmi jasne vysvetliť, ako pestovať vieru. Každé Božie zasl'úbenie má isté podmienky. Ak sme ochotní konať jeho vôľu, patrí nám všetka jeho moc. Každý prisľúbený dar sa už nachádza v jeho zasl'úbení. „*Semeno je Božie slovo.*“, Lukáš 8,11. Ako je isté, že v žaludi sa skrýva dub, tak je isté, že v jeho zasl'úbení sa skrýva Boží dar. Ak prijímame zasl'úbenie, máme aj jeho dar.

Darom je i samotná viera, ktorá nás uschopňuje prijímať Božie dary a ktorá bola v rozličnej miere udelená každej ľudskej bytosti. Rastie každým prisvojením Božieho slova. Ak chceme posilňovať svoju vieru, privádzajme ju do kontaktu so Slovom.

Pozornému študentovi pri jeho skúmaní samo Božie slovo odhalí svoju moc. Pri stvorení „*On riekol, a stalo, On rozkázal, a postavilo sa.*“, On „*povoláva k jestvovaniu to, čoho niet.*“, (Žalm 33,9; Rimanom 4,17) pretože keď ich povoláva, povstávajú.

Koľkokrát tí, čo sa spoliehali na Božie slovo, hoci sami boli úplne bezmocní, odolali moci celého sveta – Henoch, ktorý bol čistý srdcom i životom, sa v triumfe spravodlivosti proti skazenému a posmievačnému pokoleniu pevne držal svojej viery; Nóach a jeho domácnosť stáli proti ľuďom svojej doby, ľuďom veľkej telesnej a duševnej sily, no padlej morálky; dievky Izraela pri Červenom mori stáli ako bezmocné a prestrašené davy otrokov proti najmocnejšej armáde najmocnejšieho národa na zeme; Dávid, pastiersky mladík, ktorému patrilo Božie zasľúbenie trónu, stál proti Saulovi, ustanovenému vládcovi, pevne rozhodnutému nevzdať sa svojej moci; Šadrach a jeho druhovia boli v ohni a Nabuchodonozor sedel na tróne; Daniel bol medzi levmi a jeho nepriatelia bohatli na vysokých postoch kráľovstva; Ježiš visel na kríži a židovskí kňazi a vládcovia nútili i samotného rímskeho miestodržiteľa, aby vykonal ich vôľu; Pavel bol v reťaziach vedený na smrť ako zločinec a Nero sa stal despotom svetového impéria.

[219]

Takéto príklady sa nenachádzajú iba v Biblii. Sprevádzajú každý ľudský pokrok. Valdénci a Hugenoti, Wycliffe a Hus, Jeroným a Luther,

Tyndale a Knox, Zinzendorf a Wesley a mnohí iní, boli svedkami moci Božieho slova proti ľudskej moci a prefíkanosti, ktoré podporovali zlo. To je pravá šľachta sveta. To je jeho kráľovská línia. Dnešná mládež je povolaná, aby sa postavila práve do tejto línie.

V najmenších záležitostiach života potrebujeme vieru práve tak, ako vo veľkých. Vo všetkých našich každodenných záujmoch a zamestnaniach sa nám cez pretrvávajúcu dôveru stáva udržiavajúca Božia moc realitou.

Z pohľadu človeka je život neprešliapanou cestičkou, po ktorej každý z nás kráča sám. Do nášho vnútorného života nemôže úplne zasiahnuť žiadny iný človek. Keď sa malé dieťa vydáva na túto cestu, musí si skôr či neskôr zvoliť svoj vlastný kurz, samo sa rozhodnúť o životných otázkach večnosti. Aké vážne by malo byť jeho úsilie o zameranie dôvery na spoľahlivého Vodcu a Pomocníka!

[220]

Žiaden iný vplyv sa ako štít pred pokušením a povzbudenie čistoty a pravdivosti nemôže vyrovnáť vedomiu Božej prítomnosti. „Všetko je obnažené a odkryté pred očami toho, ktorému sa budeme zodpovedať...“, „Pričistie sú tvoje oči, aby sa dívali na zlo, ty nemôžeš hľadiť na trápenie...“, [Židom 4,13](#); [Habakuk 1,13](#). Táto myšlienka

bola Jozefovým štítom uprostred skazenosti Egypta. Na všetky pokušenia odpovedal pevne: „*Ako by som mohol spáchat' takú veľkú neš'achetnosť a zhrešiť proti Bohu?*“, [1. Mojžišova 39,9](#). Ak sa viera pestuje, stane sa každej duši takýmto štítom.

Len vedomie Božej prítomnosti môže odstrániť strach, ktorý by urobil bojazlivému dieťaťu bremeno zo života. Nech si dobre vryje do pamäti toto zasl'úbenie: „*Anjel Hospodinov táborí vôkol tých, ktorí sa ho boja, a zachraňuje ich.*“, [Žalm 34,8](#). Nech si prečíta úžasný príbeh o Eliášovi v horskom mestečku, keď medzi ním a vojmi ozbrojených nepriateľov bol mocný kruh nebeských anjelov. Dajte mu čítať ako sa Petrovi, uväznenému a odsúdenému na smrť, ukázal Boží anjel a popri ozbrojených strážcoch, masívnymi dverami a veľkou železnou bránou so závorami a mrežami vyviedol Božieho služobníka do bezpečia. Môže si čítať o tom, čo sa dialo na mori, keď väzeň Pavel cestou súd a na popravu hovoril búrkou zmietaným vojakom a námorníkom, ktorí boli vyčerpaní prácou, strážením a dlhým pôstom, tieto veľkolepé slová povzbudenia a nádeje: „*Teraz vám radím, aby ste mali pokojnú myseľ, lebo nik z vás nepríde o život... Tejto noci zastal pri mne anjel toho Boha, ktorému patrím a slúžim, a povedal: Neboj sa, Pavol. Musíš stáť pred cisárom a Boh ti daroval všetkých, čo sa s tebou plavia.*“, [Vo viere v toto zasl'úbenie Pavel svojich druhov ubezpečil: „Nikomu z vás sa ani vlas z hlavy nestratí.“, Tak sa aj stalo. Celá posádka pohanských vojakov a námorníkov bola zachovaná, pretože na lodi bol jeden človek, prostredníctvom ktorého mohol Boh pôsobiť. „*A tak sa všetci dostali na pevninu.*“, \[Skutky apoštolov 27,22-24.34.44\]\(#\).](#)

Tieto veci neboli napísané len preto, aby sme ich mohli čítať a žasnúť nad nimi, ale aby rovnaká viera, aká pôsobila v Božích služobníkoch v minulosti, mohla účinkovať aj v nás. Takým pozoruhodným spôsobom, akým pôsobil vtedy, bude konať aj teraz všade tam, kde sú srdcia ochotné prijímať jeho moc.

Tí, ktorí majú nedostatok sebadôvery, a preto sa vyhýbajú povinnosti a zodpovednosti, nech sa naučia spoliehať na Boha. Mnohí, ktorí by inak boli vo svete úplne bezvýznamní, budú môcť s apoštolom Pavlom povedať: „*Všetko vládzem v tom, ktorý ma posilňuje, v Kristovi.*“, [Filipským 4,13](#).

Viera má cenné poučenia i pre dieťa, ktorého sa ublíženia prudko dotýkajú. Sklon vzdorovať zlu a pomstiť krivdu často podporuje

silný zmysel pre spravodlivosť, rozhodnosť a energickosť. Takéto dieťa a poučme, že Boh je večným strážcom spravodlivosti. On sa s veľkou láskavosťou stará o bytosti, ktoré miloval tak, že dal svojho najdrahšieho Miláčika, len aby ich spasil. On sa vysporiada s každým páchatelom krívd.

„Lebo kto sa vás dotkne, dotýka sa zreničky môjho oka.,, [Zachariáš 2,8 ROH](#); [Zachariáš 2,12 ECAV](#).

„Pánovi zver svoje cesty a Jemu dôveruj, on sa už postará. Tvoju spravodlivosť vyvedie na povrch ako svetlo, a tvoje právo ako poludňajší jas.,, [Žalm 37,5.6](#).

„Pán bude utláčanému útočišťom, príhodným útočišťom v časoch súženia. V teba sa spoľahnú tí, čo tvoje meno poznajú, ved' ty, Pane, neopúšťáš tých, čo ťa hľadajú.,, [Žalm 9,10.11](#).

Boh nás zaväzuje, aby sme súciti, ktorý nám preukazuje, my preukazovali voči iným. Sebestační pomstychtivci nech hľadajú na toho, ktorý bol tichý a pokorný, ktorého viedli ako baránka na porážku a ktorý, ako onemelá ovca pred svojimi strihačmi, netúžil po odvete. Nech hľadajú na toho, ktorého prebodli naše hriechy a zat' ažili naše bolesti a naučia sa vytrvať, znášať a odpúšťať. [222]

Vierou v Krista je možné odstrániť každý nedostatok charakteru, očistiť každú poškvrnu, napraviť každú chybu a rozvinúť každú prednosť.

„V ňom ste dosiahli plnosti.,, [Kološanom 2,10](#).

Modlitba a viera spolu úzko súvisia a treba ich skúmať spoločne. V modlitbe viery sa nachádza božská veda a musí jej porozumieť každý, kto chce, aby jeho životné dielo bolo úspešné. Kristus povedal: „Verte, že dostanete všetko, za čo sa modlíte a za čo prosíte. Budete to mať.,, [Marek 11,24](#). Objasňuje nám, že naše prosby majú byť v súlade s Božou vôľou. Máme prosiť o to, čo nám zasl' úbil, a všetko, čo dostávame, máme používať na konanie jeho vôle. Pri splnení podmienok je zasl' úbenie nespochybniteľné.

Môžeme prosiť o odpustenie hriechov, o Ducha Svätého, o povahu podobnú Kristovej, o múdrosť a silu konať jeho dielo, o akýkoľvek dar, ktorý nám zasl'úbil. Verme teda, že dostávame a vzdávajme vd'aky Bohu za to, že sme to dostali.

Nemusíme hľadať nejaký vonkajší dôkaz požehnania. Dar je v zasl'úbení a my môžeme pokračovať vo svojej práci s istotou, že Boh splní, čo zasl'úbil, a že dar, ktorý už máme, sa prejaví vtedy, keď ho budeme najviac potrebovať.

[223] Žiť podľa Božieho slova znamená odovzdávať mu celý svoj život. Ustavične si budeme uvedomovať, že ho potrebujeme, že od neho závisíme a z nášho srdca sa ponesie túžbu po Bohu. Modlitba je nevyhnutnosť, lebo dáva duši život. Svoje miesta majú rodinné i verejné modlitby, ale len skryté spoločenstvo s Bohom udržiava dušu pri živote.

S Bohom na vrchu uvidel Mojžiš vzor toho úžasného príbytku, ktorý mal byť miestom prebývania Božej slávy. S Bohom na vrchu – na skrytom mieste spoločenstva – máme rozjímať o jeho slávnom ideáli pre ľudstvo. Len s ním môžeme formovať svoj charakter tak, že sa pri nás naplní jeho zasl'úbenie: „*Budem v nich prebývať a medzi nimi chodiť, budem ich Bohom a oni budú mojim ľudom.*“, [2. Korint'anom 6,16](#).

Počas svojho pozemského života prijímal Ježiš múdrosť a moc práve počas hodín samoty strávených pri modlitbách. Mládež nech nasleduje jeho príklad a podvečer i za svtania nech si nájde tichý čas na spoločenstvo so svojím Otcom v nebesiach. Boh nám pri každom kroku našej cesty hovorí: „*Ja som Pán, tvoj Boh, čo ťa za pravicu držím... Neboj sa, ja ti pomáham.*“, [Izaiáš 41,13](#). Keby si naše deti osvojili tieto poučenia už vo svojej ranej mladosti, vstúpila by do ich životov úžasná sviežosť a moc spolu s radosťou a láskavosťou!

Tieto poučenia môže vyučovať len ten, kto sa ich sám naučil. Učenie Písma nemá na dnešných mladých ľudí žiaden väčší účinok, lebo vidia, ako mnohí rodičia a učitelia síce hovoria, že veria Božiemu slovu, no svojimi skutkami jeho moc popierajú. Mladí ľudia tiež občas cítia moc slova a vnímajú vzácnosť Kristovej lásky. Vidia krásu jeho charakteru a možnosti života oddaného jeho službe. V kontraste s tým majú však pred očami, ako žijú tí, ktorí vyznávajú, že si vážia Božie príkazy. O veľa mi mnohých platia slová povedané prorokovi Ezechielovi:

„Tvoj l'ud druh druhovi a muž mužovi vraví: 'Pod'teže, čujme, čo to za slovo, ktoré vyšlo od Pána., I prichádzajú k tebe, ako prichádza l'ud; môj l'ud sa posadí pred teba a počúva tvoje slová, ale nekonajú podl'a nich, pretože v ústach majú lož, podl'a nej konajú, srdce im ide za ziskom. Ty si im však ako l'úboštný spevák, ktorý má pekný hlas a dobre vyhráva, počúvajú tvoje slová, ale nekonajú podl'a nich.,, [Ezechiel 33,30-32.](#)

[224]

Jedna vec je zaobchádzať s Bibliou ako s knihou, v ktorej sú dobré morálne pokyny, ísť tak ďaleko ako to vyhovuje duchu čias a nášmu postaveniu vo svete a iná vec je považovať ju za to, čím v skutočnosti je – slovom živého Boha, slovom, ktoré je naším životom, slovom, ktoré má usmerňovať naše činy, naše slová i naše myšlienky. Brat' Bibliu čo len trochu menej vážne než sme uviedli, znamená zavrhnúť ju. A toto je v popredí príčin pochybovačnosti a nevery medzi mládežou.

Sveta sa zmocňuje horúčkovitosť, akú nikdy doteraz nebolo vídať. V zábavách, v honbe za peniazmi, v zápase o moc i v samotnom boji o existenciu pôsobí strašná sila, ktorá opantáva telo, myseľ i dušu. Uprostred tohto šialeného zhonu Boh hovorí: „*Prestaňte už a uznajte, že ja som Boh.*„, [Žalm 46,11.](#)

Mnohým sa nedarí, ani keď sa odovzdávajú Bohu, prijať požehnanie skutočného spoločenstva s ním. Sú v prílišnom zhone. Náhlivými krokmi sa tlačia do kruhu Kristovej láskavej prítomnosti, na chvíľku sa zastavia na posvätných nádvorách, ale nečakajú na radu. Nemajú čas pobudnúť s božským Učiteľom. Vracajú sa k svojej práci zat'ážení svojimi bremenami.

Títo pracovníci nikdy nedosiahnu významnejšie úspechy, ak sa nenaučia tajomstvu sily. Musia si dopriať čas na rozmyšľanie, modliť sa a čakať na Boha, aby obnovil ich telesnú, duševnú a duchovnú energiu. Potrebujú povznášajúci vplyv jeho Ducha. Ak ho dostanú, potom budú občerstvení sviežosťou života. Vyčerpané telo a unavený mozog sa občerstvia a srdcu sa ul'avi.

Nestačí len okamih stíšenia, ale našou potrebou je osobné spojenie s Kristom, sadnúť si a mať s ním spoločenstvo. Akým št'astím bude pre deti a pre študentov, ak si rodičia a učitelia osvoja vzácnu skúsenosť, ktorú vykresl'ujú slová z Piesne piesní:

[225]

„St'a jabloň medzi plámkami
je milý môj
medzi mládencami.
V jeho tóni sedím,
ako sa mi žiadalo,
a jeho ovocie je sladké môjmu podnebiu.
Vovádza ma do vínnej pivnice
a jeho zástava
nado mnou je láska...„

Pieseň Šalamúnova 2,3.4.

31. kapitola — Životné povolanie

[226]

*„Ale jedno robím: Zabúdam na to, čo je za mnou,
a snažím sa o to, čo je predo mnou...“*

[Filipským 3,13.](#)

Úspech v ktoromkoľvek smere si vyžaduje určitý cieľ. Ak chce niekto dosiahnuť ozajstný úspech, musí mať na zreteli cieľ, ktorý je hoden jeho úsilia. Taký cieľ stojí pred mládežou dneška. Nebom určený zámer priniesť svetu evanjelium v tejto generácii je tou najvznešenejšou výzvou pre každú ľudskú dušu. Každému srdcu, ktorého sa Kristus dotkol, to otvára široké pole pôsobnosti.

Boží zámer pre deti v našich rodinách je širší a vyšší, než to, čo nám naše obmedzené videnie dovolí pochopiť. V minulosti Boh povolával z najskromnejších pomerov tých, ktorých považoval za verných, aby na najvznešenejších miestach sveta svedčili v jeho prospech. I ne jeden dnešný mládenec sa tak ako Daniel v Judei, ktorý študoval Božie slovo i jeho diela a učil sa vernej službe, postaví v zákonodarných zhromaždeniach, v súdnych sieňach či na kráľovských dvoroch ako svedok v prospech Kráľa a kráľov. Mnohí budú povolaní k veľkej službe v ďalekých krajinách. Celý svet sa otvára evanjeliu, z každej jeho časti sa ozýva volanie hriechom ubitých srdc po poznaní Boha lásky. Milióny a ľudí ešte stále nepočuli veľa o Bohu a o jeho láske, ktorá sa zjavila v Kristovi. Majú právo dostať toto poznanie a rovnaký nárok na Spasiteľovo milosrdenstvo ako my. Na nás, ktorí sme toto poznanie dostali, a na našich deťoch, ktorým ho môžeme odovzdať, spočíva povinnosť odpovedať na ich volanie. Každé domácnosti a škole, každému rodičovi, učiteľovi a žiakovi, ktorému zažiarilo svetlo evanjelia, zaznieva otázka položená kráľovnej Ester v čase závažnej krízy v dejinách Izraela: *„A ktovie, či si neprišla práve preto ku kráľovskej hodnosti, aby si bola naporúdzi na takýto čas?“*, [Ester 4,14.](#)

[227]

Tí, čo premýšľajú o dôsledkoch urýchlenia alebo spomalenia šírenia evanjelia, premýšľajú o nich len vo vzťahu k sebe a k svetu.

Málo je tých, ktorí rozmýšľajú o ich vzťahu k Bohu. Celé nebesia trpeli s Kristom v jeho agónii, ale toto utrpenie sa nezačalo ani nekončilo vtedy, keď sa Ježiš ukázal v ľudskej podobe. Kríž je pre naše otupené zmysly zjavením bolesti, ktorú od svojho prvopočiatku spôsobuje hriech Božiemu srdcu. Každý odklon od správneho, každý krutý skutok, každé porušenie ľudskosti pri dosahovaní jeho ideálu mu spôsobuje zármutok. Keď na Izrael dopadli pohromy, ktoré boli jasným následkom jeho odtrhnutia od Boha – podmanenie nepriateľmi, krutosť a smrť – je napísané, že „jeho duša viac nemohla zniesť trápenie Izraela,, „V každom ich súžení mal aj on súženie... a pestoval a nosil ich po všetky dni veku.,, [Sudcov 10,16](#); [Izaiáš 63,9](#).

Jeho „Duch sa prihovára za nás nevysloviteľnými vzdychaniami.,, Keď „celé stvorenstvo spolu vzdychá a spolu bolestí jako v pôrode až doteraz.,, ([Rimanom 8,26.22](#)) srdce nekonečného Otca zachvacuje ľútosť a bolesť. Náš svet je obrovský lazaret a javisko takej biedy, že sa neodvažujeme na to ani pomyslieť. Keby sme si uvedomili celú realitu, bolo by to pre nás neznesiteľné bremeno. Boh to však všetko cíti. Dal svojho Najmilovanejšieho preto, aby zničil hriech a jeho následky a spoluprácou s ním samým nás zmocňuje ukončiť toto úbohé predstavenie. „*Toto evanjelium o kráľovstve sa bude hlásať po celom svete na svedectvo všetkým národom. A potom príde koniec.*,, [Matúš 24,14](#).

[228] Kristov rozkaz pre jeho nasledovníkov znie: „*Chod'te do celého sveta a hlásajte evanjelium všetkému stvoreniu.*,, [Marek 16,15](#). Nie žeby všetci boli povolání byť služobníkmi či misionármi v bežnom zmysle slova, ale môžu byť jeho spolupracovníkmi v prinášaní „*dobrých správ*,, svojim spolublížnym. Rozkaz je daný všetkým, veľkým i malým, učeným i nevzdelaným, starým i mladým.

Ak nechceme porušiť tento rozkaz, môžeme azda vzdelávať svojich synov a dcéry pre život ctihodnej konvenčnosti, pre život proklamovaného kresťanstva, ktorému chýba jeho sebaobetavosť, pre život, nad ktorým musí zaznieť takýto konečný rozsudok toho, ktorý je pravdou: „*Nepoznám t'a.,?*

Tisíce to tak aj robia. Myslia si, že pre svoje deti uchovajú požehnanie evanjelia, ale jeho ducha pritom popierajú. To však nie je možné. Tí, čo zavrhujú prednosť spoločenstva s Kristom v službe, zavrhujú tým jedinou možnosť ako získať spôsobilosť byť s ním účastníkmi jeho slávy. Sami seba tak pripravujú o výcvik, ktorý

v tomto živote dáva charakteru silu a vznešenosť. Nejednen otec a matka si tým, že svoje deti odopierali Kristovmu krížu, prineskoro uvedomili, že ich vydali nepriateľovi Boha i človeka. Spečatili svoju skazu nielen budúceho, ale aj prítomného života. Premohlo ich pokušenie. Svetu vyrástla kliatba a rodičom hanba a zármutok.

Mnohí, ktorí sa usilujú pripraviť na službu Bohu, odchádzajú kvôli nesprávnym výchovným metódam. Na život sa pričasto hľadí ako na čosi, čo sa skladá z jasne oddelených období, z obdobia učenia a z obdobia práce – z prípravy a z uskutočnenia. Mladí ľudia odchádzajú do škôl, aby sa tam pripravili na život služby a z kníh získali patričné vedomosti. Sú tam odrezaní od zodpovedností každodenného života, zahľbia sa do štúdia a často strácajú zo zreteľa jeho účel. Zápal ich raného zasvätenia odumiera a primnohí sa uspokojia aj s podradným uplatnením. Tak dlho sa zaoberali abstraktnými a teoretickými problémami, že teraz, keď treba obstať v ostrých zápasoch praktického života, nie sú na to pripravení. Namiesto šľachetnej práce, ktorú mali v úmysle konať, mrhajú svojou energiou na boj o holú existenciu. Po opakovaných sklamaníach, v zúfalstve zarobiť si aspoň na slušné živobytie, mnohí prepadajú pochybným, ba až zločinným praktikám. Svet je olúpený o službu, ktorú mohol dostať, Boh je olúpený o duše, ktoré chcel povzniesť, zušľachtiť a poctiť ako svojich predstaviteľov.

[229]

Mnohí rodičia sa mýlia, keď vo veciach vzdelania robia rozdiely medzi svojimi deťmi. Prinášajú hocakú obeť, aby pre bystré dieťa zabezpečili tie najlepšie podmienky a myslia si, že tým menej schopným bude stačiť nižšie vzdelanie.

Kto si však trúfa vybrať v rodine práve tie deti, na ktorých má spočinúť najdôležitejšia zodpovednosť? Ako často sa úsudok ľudí ukázal chybným! Spomeňte si na Samuelovu skúsenosť, keď bol poslaný, aby jedného z Izajových synov pomazal za kráľa nad Izraelom. Prešlo pred ním sedem šľachetne vyzerajúcich mladíkov. Keď sa pozrel na prvého, ktorý mal pôvabné črty, dobre vyvinutú postavu a kráľovské držanie tela, prorok zvolal: *„Iste pred Hospodinom stojí jeho pomazaný!„* Boh však povedal: *„Nehľad na jeho výzor a na výšku jeho postavy; tohoto som zavrhol, lebo nepozierám na to, na čo pozerá človek. Človek totiž hľadí na to, čo je pred očami, Hospodin však hľadí na srdce.“* A tak o všetkých siedmich zaznelo svedectvo: *„Ani jedného z nich si nevyvolil Hospodin.“* [1. Samuelova 16,6.7.10.](#)

Prorokovi nebolo dovolené, aby naplnil svoje poslanie, kým od stáda nezavolali Dávida.

[230] Starší bratia, z ktorých si chcel Samuel vybrať, nemali tie predpoklady, ktoré Boh považoval za podstatné u vládcu svojho ľudu. Pyšní a sebavedomí museli ustúpiť v prospech toho, ktorého znevažovali. On si však zachoval prostotu a úprimnosť svojej mladosti, a práve jeho, hoci vo vlastných očiach malého, mohol Boh pripraviť na zodpovednosť za kráľovstvo. Tak aj dnes vidí Boh v mnohých deťoch možnosti, ktoré by ich rodičia prehliadli.

Nech preto každé dieťa dostane vzdelanie na tú najvyššiu službu. *„Zrána sej svoje semeno a večer nech ti ruka neodpočívá, lebo nevieš, ktorá vec sa vydará, táto a či tamtá, alebo či oboje bude dobré.“*, [Kazateľ 11,6](#).

Naše schopnosti rozhodujú o mieste, ktoré je nám v živote určené. Nie všetci dosahujú rovnaký rozvoj alebo s rovnakou účinnosťou konajú tú istú prácu. Boh neočakáva, že yzop dosiahne veľkosť cédra alebo oliva výšku statnej palmy. Každý by však mal dorásť do takej výšky, akú mu spojenie ľudskej a božskej sily umožňuje.

Mnohí sa nestali tým, čím sa mohli stať, keby boli správne využili vlastné sily a oporu ponúknutú božskou silou. Odklonili sa od smeru, v ktorom by mohli dosiahnuť pravý úspech. Hľadajú väčšiu česť alebo uspokojivejšiu prácu a pokúšajú sa o niečo, na čo nemajú predpoklady. Nejednen človek, ktorý má talent na nejaké iné povolanie, túži po univerzitnej pozícii, a hoci mohol mať úspech ako farmár, umelec či zdravotník, neprimerane zaujíma postavenie kazateľa, právnika či lekára. Iní zas mohli zastávať zodpovedné povolania, no pre nedostatok síl, usilovnosti a vytrvalosti sa uspokojujú s menej náročnými miestami.

Potrebuje lepšie sledovať Boží plán pre náš život. Čo najlepšie vykonávať prácu, ktorá je pred nami, zveriť svoje cesty Bohu a hľadať znamenia jeho prozreteľnosti – to sú pravidlá, ktoré pri výbere zamestnania zaručujú bezpečné vedenie.

[231] Ten, ktorý prišiel z nebies, aby bol naším príkladom, strávil takmer tridsať rokov svojho života manuálnou prácou. Počas tohto obdobia však študoval Božie slovo a Božie dielo a pomáhal a učil každého, na koho siahal jeho vplyv. Keď sa začala jeho verejná služba, chodil a uzdravoval chorých, utešoval smutných a kázal evangelium chudobným. Taká je práca všetkých jeho nasledovníkov.

„Kto je medzi vami najväčší,, povedal, „nech je ako najmenší a vodca ako služobník. Lebo... ja som medzi vami ten, čo obsluhuje.,, [Lukáš 22,26.27](#).

Láska a oddanosť Kristovi sú prameňmi každej pravej služby. V srdci, ktorého sa dotkla jeho láska, sa rodí túžba pracovať pre neho. Povzbudzujme túto túžbu a správne ju ved' me. Prítomnosť biedneho, postihnutého, nevedomého či nešť'astného by sme mali považovať nie za nešť'astie, ale za vzácnu príležitosť slúžiť.

V tejto práci, tak ako v každej inej, sa zručnosť získa samotnou prácou. V bežných povinnostiach života a v službe trpiacim sa získava zdatnosť. Bez nej je aj to najlepšie mienené úsilie často bezcenné, ba až škodlivé. Plávať sa ľudia učia vo vode, nie na súši.

Iný záväzok, ktorý sa často zľahčuje a treba ho mládeži prebudenej pre Kristove nároky jasne vysvetliť, je záväzok vzť'ahu k cirkvi.

Vzť'ah medzi Kristom a jeho cirkvou je veľmi úzky a posvätný – on je ženích a cirkev je nevesta, on je hlava a cirkev telo. Spojenie s Kristom zahŕňa aj spojenie s jeho cirkvou.

Cirkev je zorganizovaná pre službu a v živote služby Kristovi je spojenie s cirkvou jedným z prvých krokov. Oddanosť Kristovi si vyžaduje verné plnenie cirkevných povinností. Toto je dôležitá súčasť výchovy a v cirkvi preniknutej Majstrovým životom to povedie priamo k úsiliu v prospech vonkajšieho sveta.

Je veľa odvetví, v ktorých môže mládež nájsť príležitosť na užitočnú činnosť. Združte ich do krúžkov kresť'anskej služby a ich spolupráca sa osvedčí ako pomoc a povzbudenie. Keď sa budú rodičia a učitelia zaujímať o prácu mladých ľ'udí, poskytnú im podporu na základe svojich bohatých skúseností a pomôžu im, aby ich úsilie prinieslo väčší úžitok v prospech dobra.

Zoznámenie prebúdza súcít a ten je prameňom užitočnej služby. [232] Ak chceme v det'och a mládeži prebudit' účasť a obetavého ducha pre milióny trpiacich v d'alekých oblastiach, zoznámme ich s týmito krajinami a ich obyvateľmi. Veľa by sa v tomto dalo vykonať v našich školách. Namiesto toho, aby sa žiaci venovali rozsiahlym dejinným výkladom o Alexandrovi a Napoleonovi, nech radšej študujú životy takých ľ'udí ako apoštol Pavel a Martin Luther, Moffat, Livingstone a Carey. Pre ich život nemá nijaký zmysel, aby sme ich

zať ažovali hrbou mien a teórií, na ktoré si, keď odídu zo školy, ani nespomenú. Nech si radšej vo svetle misionárskeho úsilia preštudujú všetky krajiny a zoznámia sa s potrebami ich národov.

Toto záverečné dielo evanjelizácie zaberie široké pole a viac ako kedykoľvek predtým bude potrebovať, aby sa doň zapojili pomocníci spomedzi obyčajných ľudí. Mladí i starší budú povolani z polí, viníc i dielní a Majster ich pošle, aby rozniesli jeho posolstvo. Mnohí z nich mali len málo možností na vzdelanie, ale Kristus v nich vidí predpoklady na prácu pre neho, ktoré im umožnia splniť jeho zámer.

Ten, kto pozná hĺbku biedy a zúfalstva sveta, vie aké prostriedky prinesú úľavu. Na každom kroku vidí duše, ktoré sú v temnote, zohnuté pod ťarchou hriechu, zármutku a bolesti. Vidí však aj ich možnosti a výšku, ktorú môžu dosiahnuť. Hoci ľudské bytosti zneužili milosť, premrhali talent a stratili dôstojnosť Bohu podobného človečenstva, Stvoriteľ bude oslávený ich vykúpením.

[233]

Kristus vkladá bremeno práce v prospech biednych na tých, čo súcitia s nevedomými a s poblúdenými. Bude tam, aby pomáhal tým, ktorých srdcia sú prístupné ľútosť, hoci majú drsné a necvičené ruky. Bude pracovať prostredníctvom tých, čo v biede vidia milosť a v strate zisk. Keď bude okolo nás prechádzať Svetlo sveta, rozoznáme v ťažkostiach prednosť, v chaose poriadok a v zjavnom zlyhaní úspech. Pohromy sa nám budú javiť ako maskované požehnanie a biedy ako milosrdenstvá. Pracovníci spomedzi obyčajných ľudí, ktorí prežívajú zármutok svojich blížnych tak, ako prežíval zármutok ľudského rodu ich Majster, vo viere uvidia, ako s nimi spolupracuje.

„Blízko je veľký deň Hospodinov, blízko a veľmi sa náhli.“, [Sofoniáš 1,14](#). A svet má byť varovaný.

Tisíce mladých i starších by sa mali čo najlepšie pripraviť, aby sa mohli venovať tomuto dielu. Mnoho srdc už odpovedá volaniu Majstra – Pracovníka a ich počet porastie. Nech sa im venuje každý kresťanský učiteľ a nech s nimi spolupracuje. Nech mládež povzbudzuje a pomáha jej, aby sa k nim pripojila, lebo v žiadnej inej oblasti nezíska väčšie požehnanie.

Každý, kto sa zapája do služby, je Božou pomocnou rukou, je spolupracovníkom anjelov, či skôr ľudským nástrojom, prostrednic-

tvom ktorého anjeli vykonávajú svoje poslanie. Anjeli hovoria ich hlasmi a pracujú ich ruky. A ľudskí činitelia, ktorí spolupracujú s nebeskými nástrojmi, majú tak úžitok z ich vzdelania a skúsenosti. Nemôže sa tomu vyrovnat' žiadna univerzita.

Posolstvo o ukrižovanom a vzkriesenom Spasiteľovi, ktorý čoskoro príde, by s takou armádou pracovníkov ako je naša dobre vedená a mocne vybavená mládež mohlo byť rýchlo prinesené celému svetu! Ako rýchlo by mohol prísť koniec – koniec utrpenia, zármutku a hriechu! Ako rýchlo by naše deti namiesto tunajšieho vlastníctva mohli dostať svoje dedičstvo, v ktorom „*spravodliví zdedia zem, budú ju obývať na veky vekov*“, kde „*ani jeden obyvateľ nepovie: Chorý som*“, a kde „*nebude počut' hlas plaču*“, [Žalm 37,29](#); [Izaiáš 33,24](#); [65,19](#).

Prípravné vyučovanie

[234]

[235]

„Ako mňa poslal Otec, aj ja posielam vás...“

[236]

Ján 20,21.

32. kapitola — Príprava

„Usiluj sa osvedčiť pred Bohom.,,

2. Timoteovi 2,15.

Prvým učiteľom dieťaťa je jeho matka. Počas obdobia jeho najväčšej vnímavosti a najrýchlejšieho rozvoja je jeho výchova do značnej miery v jej rukách. Má prvú príležitosť tvárniť charakter v prospech dobra alebo zla. Mala by chápať hodnotu tejto príležitosti a mala by ju využiť čo najlepšie. A predsa niet nikoho iného, komu by sa venovala taká malá pozornosť. Matke, ktorej vplyv vo výchove je najmocnejší a ďalekosiahly, sa na pomoc dostáva najmenej systematického úsilia.

Tí, ktorým je zverená starostlivosť o malé dieťa, pričasto vedia len málo o zákonoch zdravia a o zásadách vývoja. O nič lepšie na tom nie sú ani so starostlivosťou o jeho duševný a duchovný vzrast. Môžu byť kvalifikovaní na to, aby obchodovali a dosiahli hodnotné úspechy v literatúre a vede, ale o výchove dieťaťa majú slabé vedomosti. Veľká časť ľudskej populácie zomiera v ranom detstve a pre mnohých, čo sa dožívajú dospelosti, je život iba bremenom práve preto, že u rodičov vládne nevedomosť najmä o telesnom vývoji detí.

Pre oboch rodičov platí naliehavá požiadavka starostlivej a dôkladnej prípravy. Skôr než prevezmú otcovské a materské povinnosti, mali by sa oboznámiť so zákonitosťami telesného vývinu – s fyziológiou a zdravovedou, s pôsobením prenatálnych vplyvov a dedičnosti, s hygienou, obliekaním, cvičením, prevenciou a liečením. A to všetko by malo samozrejme byť v súlade s duševným vývojom a mravnou výchovou.

Dielo výchovy považuje nekonečný Boh za také dôležité, že istej matke poslal od svojho trónu poslov, aby zodpovedali na jej otázku: „Aký má byť životný poriadok chlapca a čo má robiť?“, (Sudcov 13,12) a aby poučili otca o výchove zaslúbeného syna.

Výchova nikdy nedosiahne všetko, čo by mohla a mala, ak nebude uznaná dôležitosť diela rodičov a ak sa im nedostane prípravy na ich posvätnú povinnosť.

Nutnosť prípravného vzdelávania učiteľov sa všeobecne uznáva, málo sa však uznáva význam tej najpodstatnejšej prípravy. Ten, kto si cení zodpovednosť spojenú s výchovou mládeže, uvedomuje si, že rady čerpané len z odbornej literatúry sú nedostatočné. Učiteľ by mal mať oveľa širšie vzdelanie, než to, ktoré možno získať štúdiom kníh. Mal by disponovať nielen silným, ale aj rozhladeným myslením, veľká by mala byť nielen jeho duša ale, aj srdce.

Len ten, ktorý stvoril myseľ a vymedzil jej zákony, môže dokonale rozumieť jej potrebám a riadiť jej rozvoj. Ním dané princípy výchovy sú jediným bezpečným vodidlom. Základnou kvalifikáciou každého učiteľa je osvojiť si ich tak, aby sa stali riadiacou silou jeho vlastného života.

Skúsenosť je v praktickom živote nevyhnutná. Poriadkumilovnosť, dôkladnosť, presnosť, sebaovládanie, príjemná povaha, vyrovnanosť, sebaobetavosť, statočnosť a zdvorilosť, to sú základné kvalifikačné predpoklady.

Okolo mládeže sa pohybuje veľa falošných charakterov, preto potrebuje takých učiteľov, ktorých slová, postoje a vystupovanie budú dôstojné a rýdze. Deti vedia veľmi rýchlo postrehnúť pretváрку, slabosti a chyby. Úctu svojich žiakov si učiteľ získa iba vtedy, keď princípy, ktoré sa im snaží vštepiť, bude praktizovať vo svojom vlastnom živote. Len vtedy bude mať na nich trvalý vplyv v prospech dobra.

Skoro všetky učiteľove schopnosti a s nimi aj jeho úspešnosť závisia od jeho telesnej zdatnosti. Čím pevnejšie je jeho zdravie, tým lepšia je jeho práca.

Povinnosti učiteľa sú natoľko vyčerpávajúce, že zachovanie elánu a sviežosti si vyžiada mimoriadne úsilie. Jeho srdce a mozog sú niekedy také preťažené, že býva z toho buď podráždený, alebo má sklony k depresiám. Jeho povinnosťou je nielen odporovať takýmto stavom, ale vyhýbať sa aj ich príčinám. [239]

Keďže v jeho práci záleží viac na kvalite ako na kvantite, mal by sa chrániť pred snahou dosiahnuť v oblasti svojich povinností extrémne veľa, pred prijímaním iných zodpovedností, ktoré by mu

prekážali v jeho práci a pred zábavami a takými spoločenskými udalosťami, ktoré namiesto zotavenia skôr vysiľujú.

Pohyb na čerstvom vzduchu a užitočná práca patria medzi najlepšie prostriedky na regeneráciu tela i mysle a príklad učiteľa vyvolá u jeho žiakov záujem a úctu k manuálnej práci.

Učiteľ by mal vo všetkých oblastiach života prísne dodržiavať zásady zdravia. Mal by to robiť nielen preto, že to ovplyvňuje jeho výkonnosť, ale tiež preto, že tým vplýva na svojich žiakov. Vo všetkom by mal zachovávať striednosť a ísť príkladom: v jedle, obliekaní, v práci i zábave.

K telesnému zdraviu a statočnému charakteru by sa mala pripájať aj vysoká literárna kvalifikácia. Čím viac skutočných vedomostí učiteľ má, tým hodnotnejšia bude jeho práca. Učiteľ, ktorý sa uspokojuje len s povrchnými znalosťami, nikdy nedosiahne vysoký stupeň užitočnosti.

Jeho užitočnosť však ani tak nezávisí od množstva výsledkov, ako od úrovne, ktorú sa snaží dosiahnuť. Pravý učiteľ sa neuspokojuje s plytkým myslením a chabou pamäťou. Jeho život je neustály rast.

Učiteľ musí byť skutočne spôsobilý na svoju prácu. Musí disponovať múdrosťou a taktom, ktoré sú pri styku so žiakmi nevyhnutné. Jeho vedecké znalosti môžu byť veľké a jeho kvalifikácia v iných smeroch vynikajúca, ale ak si nezískava úctu a dôveru, bude jeho úsilie márne.

[240] Potrebujeme učiteľov, ktorí rýchlo rozoznajú a využijú každú príležitosť na konanie dobra, ktorých entuziazmus sa spája s pravou dôstojnosťou, ktorí sú „*schopní učiť*“, (1. Timoteovi 3,2) teda takých, ktorí podnecujú myslenie, prebúdzajú silu a dodávajú odvahu do života.

Učiteľove prednosti môžu mať isté limity, napríklad v žiadanej vedeckej kvalifikácii, ale ak sa vie priblížiť k ľudskej prirodzenosti, ak jeho láska k práci je rýdza, ak si uvedomuje jej veľkosť a je rozhodnutý rozvíjať svoje vzdelanie, ak je ochotný horlivo a vytrvalo pracovať, pochopí potreby svojich žiakov a nadchne ich svojím súcitným a pokrokovým duchom, aby nasledovali jeho snahu viesť ich.

Deti sa od seba líšia vlohami, zvykmi a výchovou. Niektorým chýba presný cieľ a pevné zásady. Potrebujú niekoho, kto by prebu-

dil ich zodpovednosť a možnosti. Len málo detí bolo doma správne vychovaných. Niektoré boli doma rozmaznávané a celá ich výchova bola povrchná. Mali dovolené nasledovať svoje sklony, vyhýbať sa zodpovednosti a námahe, preto im chýba stálosť, vytrvalosť a sebazaprenie a každú disciplínu považujú za úplne zbytočné obmedzovanie. Iné deti zas prílišným karhaním zmalomysel'neli a hrubé zaobchádzanie v nich vyvolalo zatvrdnutosť a vzdor. Nápravu takto deformovaných pováh musí vo väčšine prípadov vykonať učiteľ. Na to potrebuje súcit a pochopenie, aby mohol vystopovať príčiny porúch a chýb, ktoré sa prejavujú u jeho žiakov. Musí mať takt a trezlivosť a to mu umožní podať každému potrebnú pomoc – nestálym a pohodlným povzbudenie a pomoc, čo ich podnieti k odhodlaniu, zmalomysel'neným súcit a uznanie, čo vzbudí ich dôveru.

Učiteľom sa to často nedarí. V ich prejavoch je málo účasti a vľúdnosti a priveľa dôstojnosti prísneho sudcu. Učiteľ musí byť pevný a rozhodný, ale nemal by byť malicherný a panovačný. Byť tvrdý a karhateľský, bez citu a ľahostajný, znamená zarúbať si cestu, po ktorej by ich mohol viesť v prospech dobra. [241]

Učiteľ by sa za žiadnych okolností nemal správať neobjektívne. Favorizovanie očarujúceho a príťažlivého žiaka a kritickosť, netrezlivosť a necitlivosť k tým, čo povzbudenie a pomoc najviac potrebujú, sú prejavy nepochopenia učiteľskej práce. Skúška charakteru a dôkaz toho, či sa učiteľ naozaj hodí na svoje povolanie, spočívajú v prístupe k tým, ktorí majú veľa nedostatkov a problémov.

Na tých, čo berú na seba vedenie ľudskej duše, spočíva veľa zodpovednosť. Skutočný otec a matka ju považujú za prejav obrovskej dôvery, ktorej sa nikdy nezbavia. Od prvého až do posledného dňa svojho života pocíti uje dieťa a silu puta, ktoré ho spája s rodičovským srdcom. Každý skutok i slovo, každý rodičov pohľad formuje dieťa a v prospech dobra alebo zla. Učiteľ má na tejto zodpovednosti tiež svoj podiel, musí si neustále uvedomovať jej posvätnosť a nikdy nesmie stratiť zo zreteľa zmysel svojej práce. Jeho práca nespočíva len v tom, že si plní svoje každodenné úlohy, uspokojuje svojich zamestnávateľov a udržiava status školy. Musí ustavične zvažovať najvyššie dobro pre svojich žiakov ako jednotlivcov, povinnosti, ktoré na nich budú uložené, službu a potrebnú prípravu, ktorú si to bude žiadať. Jeho každodenná práca sa prejaví na jeho žiakoch, ich

prostredníctvom na ďalších a tento vplyv sa bude šíriť a silnieť až do konca času. S plodmi svojej práce sa stretne v onen veľký deň, v ktorý Boh posúdi každé slovo a každý čin.

Učiteľ, ktorý si to uvedomuje, nebude mať pocit, že jeho práca sa skončila vtedy, keď sa skončil jeho denný program výučby. Zverené deti a mládež nad'alej poniesie vo svojom srdci. Neustále bude študovať a snažiť sa pomôcť im dosiahnuť tú najvznešenejšiu úroveň.

[242] Ten, kto chápe možnosti a prednosti svojej práce, nedovolí, aby mu niečo stálo v ceste vážneho úsilia o sebazdokonal'ovanie. Bude sa usilovať, aby sa sám stal všetkým tým, čím chce, aby sa stali jeho žiaci.

Čím hlbší je učiteľ'ov zmysel pre zodpovednosť a čím horlivejšie je jeho úsilie o sebazdokonalenie, tým jasnejšie bude cítiť a trpkšie ľutovať nedostatky, ktoré mu bránia byť ešte užitočnejším. Keď hľadá na veľkosť svojej práce, jej ťažkosti a možnosti, často si v srdci povzdychne: „*Kto je na to súci?*“, [2. Korint'anom 2,16](#).

Milý učiteľ, keď si uvedomuješ, že potrebuješ silu a vedenie, ktoré nemôžu poskytnúť žiadne ľudské zdroje, zamysli sa, prosím, nad zasl'úbeniami toho, ktorý je naším úžasným Radcom.

„*Hľa,*“, hovorí, „*nechal som pred tebou otvorené dvere, ktoré nik nemôže zavrieť.*“, [Zjavenie Jána 3,8](#).

„*Volaj ku mne a vyslyším ťa.*“, „*Poučím ťa a ukážem ti cestu, ktorou máš kráčať; poradím ti a budem ťa mať stále na očiach.*“, [Jeremiáš 33,3](#); [Žalm 32,8](#).

„*Až do konca sveta,*“, „*som s vami,*“, [Matúš 28,20](#).

Najlepšou prípravou na tvoju prácu sú slová, život a metódy Kniežaťa učiteľ'ov, na ktoré ťa odkazujem. Uvažuj, prosím, o ňom. Tu je tvoj pravý ideál. Hľad' na neho a prebývaj u neho, až kým sa Duch božského učiteľ'a nezmocní tvojho srdca i tvojho života.

„*Odrážajúc ako zrkadlo Pánovu slávu,*“, budeš sa „*premieňať na ten istý obraz,*“, [2. Korint'anom 3,18](#).

To je tajomstvo vplyvu na tvojich žiakov. Odrážaj jeho!

33. kapitola — Spolupráca

[243]

„Lebo sme si navzájom údmi...“

[Efezským 4,25.](#)

Nič iné nemá taký podiel na utváraní povahy ako vplyv domova. Práca učiteľ a by mala dopĺňať dielo rodičov, nemá však zaujať jej miesto. Rodičia a učitelia by sa mali usilovať, aby spolupracovali vo všetkom, čo sa týka blaha dieťaťa.

Dielo spolupráce by sa malo začať u samotného otca a matky. Ich zodpovednosť za výchovu detí je spoločná, a preto by sa mali usilovať, aby vždy pôsobili jednotne. Rodičia, odovzdajte sa Bohu a hľadajte u neho pomoc v tom, aby ste sa mohli vzájomne podporovať. Učte svoje deti vernosti Bohu, vernosti zásadám, a tým aj vernosti sebe a všetkým, s ktorými sú spojení. Deti s takouto výchovou budú oporou pre svojich učiteľov a príkladom a povzbudením pre svojich spolužiakov.

Ich rodičia určite nebudú patriť medzi tých, čo učiteľ a kritizujú. Vedia, že vlastné záujmy ich detí a lojálnosť voči škole si vyžadujú, aby podporovali a ctili si toho, ktorý sa podieľa na ich zodpovednosti.

Mnohí rodičia sa tu dopúšťajú veľkých chýb. Svojou prenáhlenou a nepodloženou kritikou často takmer úplne zničia vplyv obeťavého učiteľa. Svoje deti rozmaznali a nepríjemnú úlohu nápravy prenechávajú učiteľovi, ale svojím ďalším správaním spôsobujú, že jeho úloha je takmer beznádejná. Kritikou a hanením školy podnecujú vo svojich deťoch nepoddajnosť a utvrdzujú ich v zlovykoch.

Ak je nevyhnutný kritický návrh vo vzťahu k učiteľovi, treba to vybaviť osobne. Ak sa to ukáže ako neúčinné, oznámte záležitosť vedeniu školy. Netreba hovoriť ani robiť nič, čo by mohlo oslabiť úctu detí k tomu, od ktorého tiež závisí ich blaho.

[244]

Učiteľovi veľmi pomôže, ak sa s ním rodičia podelia o svoje osobné poznatky o povahe detí alebo o ich prípadných telesných zvláštnostiach a slabostiach. Je smutné, že mnohí rodičia si to neuve-

domujú. Väčšina z nich prejavuje veľmi malý záujem o spoluprácu s učiteľom.

Pretože sa rodičia len zriedka bližšie zoznámia s učiteľom, je dôležité, aby sa učiteľ snažil zoznámiť s rodičmi. Mal by svojich žiakov navštíviť doma a zistiť, v akom prostredí, žijú. Osobný kontakt s ich domovmi a životmi posilňuje jeho vzťah so žiakmi a naučí ho úspešnejšie narábať s ich vlohami a povahami.

Učiteľ tým získa dvojitý úžitok. Mnohí rodičia sú natoľko zaplnení prácou a starosťami, že zanedbávajú príležitosti ovplyvňovať život svojich detí v prospech dobra. Učiteľ môže urobiť veľa pre to, aby prebudil záujem týchto rodičov. Stretne sa aj s takými, ktorým sa zmysel pre zodpovednosť stal neznesiteľným bremenom, pretože sa až príliš starajú o to, aby sa ich deti stali dobrými a užitočnými mužmi a ženami. Učiteľ môže pomôcť týmto rodičom s ich bremenom tým, že sa s nimi bude o tom radiť, a tak budú napokon povzbudení a posilnení všetci, učiteľ i rodičia.

V domácej výchove je princíp spolupráce neoceniteľný. Deti by si už od ich najranejšieho detstva mali uvedomovať, že sú pevnou súčasťou domova. Aj tých najmenších by sme mali naučiť podieľať sa na každodennej práci a mali by sme im dať pocítiť, že ich pomoc je potrebná a cenná. Starší by mali byť svojim rodičom pomocníkmi, ktorí vedia o ich plánoch a podieľajú sa na ich povinnostiach a starostiach. Otcovia a matky, venujte čas svojim deťom a ukážte im, že si vážite ich pomoc a dôveru a že sa tešíte z ich spoločnosti a vaše deti na to čoskoro zareagujú. Takto si uľahčíte svoje rodičovské povinnosti, deti dostanú praktický výcvik neoceniteľnej hodnoty, posilnia sa domáce zväzky a prehĺbia sa základy charakteru.

[245]

Spolupráca by mala byť aj duchom triedy a normou jej života. Učiteľ, ktorý si získa spoluprácu svojich žiakov, zabezpečí tým neoceniteľnú pomoc pri udržiavaní disciplíny. Starší nech pomáhajú mladšiemu, silnejší slabšiemu; a každému nech sa podľa jeho možností dostáva príležitosť robiť niečo, v čom vyniká. Vzbudí to sebaúctu a túžbu byť užitočný.

Mládeži, rodičom i učiteľom by veľmi prospelo, keby si osvojili poučenie o spolupráci, o ktorej učí Písmo. Spomedzi mnohých jeho príkladov si povšimnite výstavbu svätyne, pri ktorej sa celý národ zjednotil. To je názorný príklad budovania charakteru – „prišiel každý, koho tiahlo srdce a koho viedol ochotný duch,, 2. Mojžišova

35,21. Prečítajte si, ako navrátení zajatci uprostred chudoby, ťažkostí a nebezpečenstva znovu stavali múry Jeruzalema a ako túto úlohu úspešne splnili, pretože „*ľud dostal chuť do práce*„ [Nehemiáš 4,12](#) ROH; [Nehemiáš 4,6](#) ECAV. Porozmýšľajte o úlohe, ktorú zohrali učeníci pri Spasiteľovom zázraku nasýtenia zástupu. V Kristových rukách sa jedlo rozmnožovalo, ale boli to učeníci, ktorí bochníky brali a dávali ich čakajúcemu davu.

„Navzájom sme si údmi.„ „Podľa toho, kto aký dar dostal, slúžte si navzájom, ako dobrí správcovia mnohotvárnej Božej milosti!„ [Efezským 4,25](#); [1. Petra 4,10](#).

Dnešní budovatelia charakterov, ktorých cieľ je oveľa vznešenejší, by si za svoje motto mohli vziať slová, ktoré boli napísané o dávnych staviteľoch modiel:

„Navzájom si pomáhali, a brat povedal svojmu bratovi: Bud' silný!„ [Izaiáš 41,6](#).

34. kapitola — Disciplína

*„Presviedčaj, karhaj, napomínaj
so všetkou trpezlivosťou a poučáním...„*

2. Timoteovi 4,2.

Jedným z prvých, ktoré si dieťa potrebuje osvojiť, je poučenie o poslušnosti. Než je dosť veľké na to, aby mohlo správne chápať, môže sa naučiť poslúchať. Tento návyk sa dá upevniť láskavým, ale vytrvalým úsilím. Možno tak predísť neskorším konfliktom medzi vôľou a autoritou, ktoré silne prispievajú k odcudzeniu a zatrpknutosti voči rodičom a učiteľom a veľmi často vytvárajú odpor voči každej, ľudskej i božskej autorite.

Dieťa treba naučiť sebadôvere a sebakontrolu. Preto, len čo je schopné správne chápať, musíme získať aj jeho rozum na podporu poslušnosti. Vždy s ním zaobchádzajme tak, aby mu bolo jasné, že poslušnosť je spravodlivá a rozumná. Pomôžme mu pochopiť, že všetko je podriadené zákonu a že neposlušnosť napokon vedie k nešťastiu a utrpeniu. Keď Boh hovorí „*Nebudeš...*“, tak nás tým s láskou varuje pred následkami neposlušnosti, aby nás uchránil pred škodami a stratami.

Vysvetlite dieťaťu, že rodičia i učitelia sú predstaviteli Boha, a že ak konajú v súlade s ním, sú domáce a školské nariadenia Božími zákonmi. Tak ako má dieťa preukazovať poslušnosť rodičom a učiteľom, majú zas oni preukazovať poslušnosť Bohu.

Predmetom štúdia rodičov i učiteľov by malo byť usmerňovanie rozvoja dieťaťa bez toho, aby sme mu v tom bránili prehnanou kontrolou. Prível' a riadenia škodí práve tak, ako keď je ho primálo. Snaha „*zlomiť vôľu*“, dieťaťa je hrozná chyba. Mysieť sa utvára rozlične; surová sila síce zabezpečí vonkajšie podriadenie, ale u

mnohých detí je výsledkom o to rozhodnejšia vzbura srdca. Keby aj rodič či učiteľ uspel v dosiahnutí hľadanej kontroly, konečný výsledok môže byť pre dieťa nemenej škodlivý. Zviera sa cvičí, aby sa úplne podriadilo svojmu pánovi. On je zvierat'u rozumom, úsudkom

i vôľou. Táto metóda, ktorá sa niekedy používa vo výchove detí, robí z nich však automaty. Mysel', vôľa i svedomie sú pod cudzou kontrolou. Božím zámerom však nie je, aby myseľ kohokoľ'vek bola takto ovládaná. Tí, čo oslabujú a ničia individualitu, berú na seba zodpovednosť, ktorej výsledok nemôže byť dobrý. Kým je dieťa pod autoritou, môže sa správať ako dobre vycvičený vojak, ale keď sa kontrola stratí, zistíme, že povaha chýba sila a stálosť. Mládež, ktorá sa nikdy nenaučila sebaovládaniu, nepozná okrem požiadaviek rodičov a učiteľ'ov žiadne zábrany. Keď ich nemá, dieťa nevie, ako využiť svoju slobodu, a často sa oddáva svojvôli, ktorá mu spôsobí skazu.

Keďže podriadenie vôle je pre niektorých žiakov omnoho ťažšie ako pre iných, mal by im to učiteľ' čo najviac ul'ahčiť. Vôľu treba viesť a tvárniť, ale nikdy nie prehliadať a ničiť. Zachovajte mládeži silnú vôľu, pretože v životných zápasoch ju bude veľmi potrebovať.

Každé dieťa by malo správne chápať pravú silu vôle. Mali by sme ho viesť k tomu, aby jasne videlo, aká veľká zodpovednosť sa skrýva v tomto dare. Vôľa je v prirodzenosti človeka vládnucou silou, ktorá predstavuje moc rozhodovať sa a voliť. Každá ľudská bytosť vlastniaca rozum má schopnosť správneho výberu. V každej životnej skúsenosti nám znie Božie slovo: „*Vyvol'te si dnes, komu chcete slúžiť.*“, [Józua 24,15](#). Každý môže položiť svoju vôľu na stranu Boha, môže si zvoliť poslúchať ho, môže sa postaviť tam, kde ho nič neprinúti vykonať zlo. V každom mladom človeku a v každom dieťati spočíva moc a schopnosť s Božou pomocou si formovať ucelený charakter a žiť užitočným životom.

[248]

Rodič a učiteľ', ktorý týmto spôsobom vychováva dieťa k seba-kontrolu, bude mať z toho veľký úžitok a trvalý prospech. Povrch-nému pozorovateľ'ovi sa môže zdať, že takáto práca je nevýhodná. Možno, že ani nebude hodnotená tak dobre, ako práca toho, kto má myseľ a vôľu dieťaťa pod svojou absolútnou kontrolou, ale po rokoch sa na základe výsledkov ukáže, ktorá výchovná metóda bola lepšia.

V styku so žiakmi sa múdry vychovávateľ' usiluje o to, aby v nich vzbudil dôveru a posilnil ich zmysel pre česťnosť. Naša dôvera je im veľmi prospešná. Aj mnohé malé deti majú veľký zmysel pre česťnosť; všetci chcú, aby sa s nimi zaobchádzalo s dôverou a úctou a majú na to plné právo. Nie je dobré, ak majú pocit, že bez nášho

dozoru sa nesmú ani pohnúť. Podozrievavosť demoralizuje a plodí práve to zlo, ktorému by sme sa mohli snažiť zabrániť. V styku so svojimi žiakmi si majú učitelia namiesto ustavičného dozoru, akoby ich podozrievali z niečoho zlého, všímať prejavy nepokojnej mysle a vplývať na nich tak, aby zlu účinne zabránili. Prebúdajte v mládeži pocit dôvery, lebo je len pár takých, ktorí nebudú chcieť dokázať, že sú vašej dôvery hodni.

Z rovnakého dôvodu je lepšie žiadať, ako prikazovať. Oslovený má možnosť dokázať, že je verný správnym zásadám. Jeho poslušnosť bude viac výsledkom voľby, než donútenia.

Pravidlá, ktoré vládnu v triede, by mali byť hlasom školy. Každá zásada by mala byť študentovi predložená tak, aby sa mohol presvedčiť o jej spravodlivosti. Pocíti tak zodpovednosť za rešpektovanie pravidiel, lebo ich sám pomáhal vytvárať.

[249] Pravidiel stačí niekoľko a treba ich dobre zvážiť, ale keď sú už vytvorené, treba ich presadzovať. Naša myseľ sa učí akceptovať a adaptovať sa na to, čo zjavne nemožno meniť, ale tam, kde vládne prílišná zhovievavosť, prebúdajú sa rôzne túžby, nádeje a neistota, čo má za následok nespokojnosť, podráždenosť a nepoddajnosť.

Malo by byť jasné, že Božia vláda nepozná žiaden kompromis so zlom. Nepochybne sa nesmie tolerovať doma ani v škole. Nikto, komu leží na srdci blaho tých, o ktorých sa stará, nebude robiť kompromisy s tvrdohlavou zatvorenosťou, ktorá vzdoruje autorite.

„Blázni sa vysmievajú hriechu.“, [Príslovia 14,9](#). Mali by sme sa vyvarovať pred tým, aby sme hriech považovali za maličkosť. Jeho moc nad činiteľom nepravosti je hrozná. „Vlastné nepravosti lapia bezbožného, zachytí sa v povrazoch svojich hriechov.“, [Príslovia 5,22](#). Najväčším zlom páchaným na dieťať a mladom človeku je, ak ho nechávame spútaného v okovách jeho zlozvyku.

Mládež má vrodennú lásku k slobode, túži po voľnosti, potrebuje si však uvedomiť, že z týchto neoceniteľných požehnaní sa môže tešiť len vtedy, keď je poslušná voči Božiemu zákonu. Tento zákon zaručuje pravú slobodu a voľnosť. Označuje a zakazuje všetko, čo poníža a zotročuje, a tak poslušnému ponúka ochranu pred mocou zla.

Žalmista hovorí: „Tak budem kráčať bezpečnou cestou, lebo dbám na tvoje príkazy.“, „Tvoje ustanovenia sú mi rozkošou, sú mojimi radcami.“, [Žalm 119,45.24](#).

Pri našom úsilí o nápravu zla si musíme dávať pozor na zlozvyk vyhl'adávať chyby a karhať. Ustavičné karhanie pôsobí zmätok, a nie nápravu. Často je u tých najvnímavejších myslí atmosféra necitlivej kritickosti osudná pre ich úsilie. V dychu mrazivého vetra nerozkvitol ešte ani jeden kvet.

Dieť a, ktoré často karhajú za nejakú zvláštnu chybu, začne na ňu pozeráť ako na nejakú svojráznosť, proti čomu je márne bojovať. Vedie to k znechuteniu a beznádeji, ktoré sa často skrývajú pod zdanlivou ľahostajnosťou alebo vystatovačnosťou.

Pokarhanie naplňa svoj pravý zmysel vtedy, keď si previnilec uvedomí svoju chybu a chce ju napraviť. Keď sa to dosiahlo, usmernite ho k zdroju odpustenia a moci. Usilujte sa zachovať jeho sebaúctu a povzbudiť jeho odhodlanie a nádej.

[250]

Táto práca je zo všetkých, ktoré boli ľuďom zverené, najdôležitejšia, najkrajšia a najt'ažšia. Vyžaduje si neobyčajnú taktnosť a vnímavosť, poznanie ľudskej prirodzenosti, božskú vieru a trpezlivosť, ochotu pracovať, bdieť a čakať.

Tí, ktorí chcú ovládať iných, musia najprv ovládať seba. Akýkoľvek unáhlený prístup k dieťaťu alebo mladému človeku vyvolá ich odpor. Keď učiteľ alebo rodič stráca trpezlivosť, radšej nech zmlkne. V mlčaní je úžasná moc.

Učiteľ musí byť pripravený na stretnutie s prevrátenými povahami a zatvrdnutými srdcami. Nemal by však nikdy zabudnúť na to, že aj on sám bol kedysi dieťaťom, ktoré potrebovalo disciplínu. Ved' i teraz, napriek výhodám veku, vzdelania a skúseností sa sám často zmýli a potrebuje odpustenie a znášanlivosť. Pri výchove mládeže by mal pamätať na to, že je v kontakte s ľuďmi, ktorí majú podobný sklon k zlému ako on sám. Takmer všetkému sa ešte len musia učiť a pre niektorých je to t'ažšie ako pre ostatných. S citlivými a nervóznymi žiakmi by mal zaobchádzať veľmi jemne. Vedomie vlastnej nedokonalosti by ho malo ustavične viesť k tomu, aby prejavoval súcit a znášanlivosť s tými, ktorí tiež zápasia s t'ažkosťami.

Spasiteľovo pravidlo – „*Ako chcete, aby ľudia robili vám, tak robte aj vy im!*“, (Lukáš 6,31) – by malo byť pravidlom všetkých, čo vychovávajú deti a mládež. Sú to mladší členovia Božej rodiny a spolu s nami sú z jeho milosti dedičmi života. Kristovo pravidlo treba posvätné zachovávať aj voči najzaostávajúcejším, najmladším, najviac chybujúcim, ba aj voči blúdiacim a vzpurným.

[251] Toto učiteľovi pomôže, aby sa vyhýbal tomu, žeby chyby a omyly svojich žiakov vynášal na verejnosť. Bude sa snažiť, aby žiaka nekarhal a netrestal v prítomnosti iných. Nevylúči študenta bez vynaloženia všemožného úsilia na jeho nápravu. Keď to však študentovi nie je na úžitok, ba práve naopak, jeho vzdor a opovrhovanie autoritou podvracajú vedenie školy a jeho vplyv sa prenáša na ostatných, potom sa jeho vylúčenie stáva nevyhnutnosťou. Mnohých by však hanba verejného vylúčenia priviedla do úplnej ľahostajnosti a skazy. Vo väčšine prípadov treba postupovať s citom. Po porade a v spolupráci s rodičmi môže učiteľ taktne dohodnúť vystúpenie študenta zo školy.

Dnešná doba je nebezpečná najmä pre mládež. Pokušenia na ňu doliehajú zo všetkých strán, a pretože ju môžu ľahko strhnúť dolu prúdom, treba vynaložiť čo najmocnejšie úsilie, aby sa tomu nebála vzoprieť. Každá škola by sa pokúšanej mládeži mala stať „útočiskovým mestom“, miestom, kde sa ich pochabosti posudzujú trpezlivo a múdro. Učitelia, ktorí si uvedomujú svoju zodpovednosť, sa nedajú vyprovokovať svojhlavými a neposlušnými žiakmi. Ich zákonom reči bude za každých okolností len láskavosť a miernosť, trpezlivosť a sebaovládanie. Zhovievavosť a súcitiť sa však musia spájať so spravodlivosťou. Keď je nevyhnutné udeliť pokarhanie, ich slová nebudú prehnané, ale skôr mierne. Previnilcovi predložia jeho priestupky a pomôžu mu, aby sa spamätal. Každý pravý učiteľ cíti, že ak sa má pomýliť, tak radšej na strane zhovievavosti, než na strane prísnosti.

Mnohí mladí ľudia, o ktorých si myslíme, že sú nenapraviteľní, nemajú srdcia až také tvrdé, ako sa zdá. Keď si učiteľ získa dôveru pokúšaného, keď v jeho povahe postrehne a rozvinie dobro, môže v mnohých prípadoch napraviť zlo bez toho, žeby naň upozorňoval.

[252] Božský Učiteľ znášal blúdiacich napriek všetkej ich prevrátenosti. Jeho láska k nim nechladne, jeho úsilie získať si ich neustáva. S otvorenou náručou chce stále vítať tých, čo blúdia a búria sa, ba i tých, čo odpadli. Bezmocnosť malého dieťaťa, ktoré je vystavené hrubému zaobchádzaniu, sa bolestne dotýka aj jeho srdca. K jeho sluchu nikdy nedolieha zbytočne volanie ľudského utrpenia.

Všetci sú vzácní v jeho očiach, no hrubé, mrzuté a nepoddajné sklony najviac volajú po jeho súciti a láske, pretože pozná príčiny

týchto prejavov. Tomu, kto ľahko prepadá pokušeniu bludu, venuje osobitnú starostlivosť.

Každý rodič a každý učiteľ by mal pestovať vlastnosti toho, ktorý berie záležitosti utláčaných, trpiacich a pokúšaných za svoje vlastné. Mal by byť taký, aby mohol „*spolucítiť s nevedomými a blúdiacimi, keďže aj sám podlieha slabostiam*„. **Židom 5,2**. Ježiš s nami zaobchádza omnoho lepšie, než si zaslúžime a tak ako sa on správa k nám, máme aj my pristupovať k iným. Konanie každého rodiča a učiteľa je neospravedliteľné, ak sa nepodobá tomu, ktoré by za podobných okolností prejavil Spasiteľ.

Stretnutie s disciplínou života

Po domácej a školskej disciplíne nás všetkých čaká prísna disciplína života. Každé dieťa a mladého človeka by sme mali jasne poučiť, ako sa na stretnutie s ňou múdro pripraviť. Je pravdou, že Boh nás miluje, že pôsobí v prospech nášho šťastia a že keby sa jeho zákon vždy zachovával, nevedeli by sme, čo je to utrpenie. Ale práve takou pravdou je aj to, že na tomto svete ako následok hriechu vošli do každého života ťažkosti a bremená. Deťom a mládeži môžeme do života najlepšie pomôcť tým, že ich naučíme tieto ťažkosti a bremená statočne niesť. Mali by sme im samozrejme prejavovať súcit, ale nikdy nie tak, aby sme v nich vzbudzovali sebaľútosť. [253] Potrebujú to, čo ich povzbudí a posilní, a nie to, čo by ich oslabilo.

Naučme ich, že tento svet nie je vojenská prehliadka, ale bojové pole. Všetci sú povolani na to, aby ako dobrí vojaci znášali svoje ťažkosti. Naučme ich, že pravá skúška charakteru spočíva v ochote niesť bremená, zaujať náročné miesto, vykonať prácu, ktorú vykonať treba, i keď to neprináša žiadne svetské uznanie alebo odmenu.

Pravý prístup k skúške nespočíva v snahe uniknúť jej, ale v jej zdolaní. To platí pre skorú i neskorú disciplínu. Zanedbanie skorého výcviku dieťaťa a následné posilnenie nesprávnych tendencií veľmi sťažuje jeho ďalšiu výchovu a z disciplíny často robí veľmi bolestivý proces. So zreteľom na prichádzajúcu vyššiu radosť však možno na túto bolesť zabudnúť.

Učme deti a mládež, že každá prekonaná chyba, omyl a ťažkosť sa stáva stupienkom k lepším a vyšším veciam. Práve touto skúse-

nosťou dosiahli úspech tí, ktorým život stál za to žiť. (Vynechaná básnička.)

„*Ked' nehľadáme na viditeľné, ale na neviditeľné. Viditeľné je totiž dočasné, ale neviditeľné je večné.*„, [2. Korint'anom 4,18](#). Výmena, ktorú pri zapieraní sebeckých túžob a sklonov konáme, je výmenou bezcenného a dočasného za vzácne a trvalé. Nie je to obeť, ale nekonečný zisk.

[254] „*Niečo lepšie*„, to je heslo výchovy, pravidlo každého ozajstného života. Namiesto všetkého toho, čoho nás Kristus vyzýva zrieknuť sa, nám ponúka niečo lepšie. Mládež často sleduje ciele, snahy a zábavy, ktoré nie sú síce zlé, ale nedosahujú to najvyššie dobro. Odvracajú život od jeho najvznešenejšieho cieľa. Svojevol'né opatrenia a priame zákazy nemusia uspieť, aby sa mladí ľudia vzdali toho, čo je pre nich drahé. Ved' me ich však k niečomu lepšiemu než je vystatovačnosť, ctižiadosť a samol'úbosť. Prived' me ich do kontaktu s pravou krásou, vyššími princípmi a vznešenejšími životmi. Nech hľadia na toho, na ktorom je „*všetko pôvabné*„, [Pieseň Šalamúnova 5,16](#). Ked' sa ich pohl'ad na neho raz uprie, ich život nájde svoje ohnisko. Nadšenie, radostná odovzdanosť a vášnivá horlivosť mládeže tu nachádzajú svoj pravý objekt. Povinnosť sa stáva radosťou a obeť pôžitkom. Uctievať Krista, byť ako on a pracovať ako on, to je najvyššia životná ambícia a najväčšia radosť.

„*Láska Kristova nás núti*„, [2. Korint'anom 5,14](#).

Vyššie povolanie

[255]

*„Od vekov to nikto neslýchal ani nepočul,
oko nevidalo Boha okrem Teba,
ktorý by tak nakladal s tými,
ktorí naň očakávajú...„*

[256]

Izaiáš 64,4 ROH; Izaiáš 64,3
ECAV.

35. kapitola — Škola budúcnosti

*„Budú vidieť jeho tvár
a jeho meno bude na ich čelách...„*

[Zjavenie Jána 22,4.](#)

Nebesia sú školou, oblasťou jej štúdia je vesmír a nekonečný Boh je jej učiteľom. V Edene bolo zriadené odvetvie tejto školy, a keď bude plán vykúpenia završený, vyučovanie v rajskej škole bude obnovené.

„Ani oko nevidelo, ani ucho nepočulo, ani do ľudského srdca nevstúpilo, čo Boh pripravil tým, ktorí ho milujú...„ [1. Korint'anom 2,9](#). Poznanie o týchto veciach možno získať len jeho slovom, no aj ono poskytuje len čiastkové zjavenie.

Prorok z Patmosu takto opisuje umiestnenie budúcej školy:

„Videl som nové nebo a novú zem, lebo prvé nebo a prvá zem sa pominuli... A videl som, ako z neba od Boha zostupuje sväté mesto, nový Jeruzalem, vystrojené ako nevesta ozdobená pre svojho ženícha...„ [Zjavenie Jána 21,1.2.](#)

„Mesto nepotrebuje ani slnko, ani mesiac, aby mu svietili, lebo ho ožiaruje Božia sláva a jeho lampou je Baránok...„ [Zjavenie Jána 21,23.](#)

Medzi školou zriadenou na počiatku v Edene a budúcou školou leží celý priebeh dejín tohto sveta – dejín ľudského prestúpenia a utrpenia, božskej obete a víťazstva nad smrťou a hriechom. V škole budúceho života nenájdeme všetky podmienky onej prvej školy z Edenu. Žiaden strom poznania dobra a zla nebude poskytovať pokušeniu príležitosť. Niet tam pokušiteľ a, niet možnosti zla. Každý charakter odolal skúške zla a nikto viac nepodlieha jeho moci.

„Tomu, kto víťazí...„ hovorí Kristus, *„dám jest' zo stromu života, ktorý je v Božom raji!...„* [Zjavenie Jána 2,7](#). Strom života v Edene bol

daný podmiennečne a napokon bol vzatý. Dary budúceho života sú však absolútne a večné.

Prorok vidí „rieku vody života, čistú ako krištál“, vytekajúcu z Božieho a Baránkovho trónu., „Uprostred jeho námestia, z oboch strán rieky strom je života., „A už nebude smrti ani žiaľu; ani náreku, ani bolesti viac nebude, lebo prvé sa pominulo., [Zjavenie Jána 22,1.2; 21,4.](#) [258]

„V tvojom ľude všetci
budú spravodliví,
oni na večnosť
zdedia krajinu
ako výhonok mojej výsadby,
dielo mojich rúk,
ktorým sa oslávim...“

[Izaiáš 60,21.](#)

Človeka navráteného do Božej prítomnosti bude opäť, tak ako na počiatku, vyučovať Boh: „Môj ľud spozná moje meno, preto v ten deň spozná, že som to ja, čo vraví: Hľa, tu som!“, [Izaiáš 52,6.](#)

„Ajhľa, stánok Boží s ľuďmi; prebývať bude s nimi a oni budú Jeho ľuďom a On, Boh, bude s nimi., [Zjavenie Jána 21,3.](#)

„To sú tí, čo prichádzajú z veľkého súženia: oprali si rúcha a zbielili ich v Baránkovej krvi. Preto sú pred Božím trónom a dňom i nocou mu slúžia v jeho chráme. A ten, čo sedí na tróne, bude prebývať nad nimi. Už nebudú hladovať ani žízniť, nebude na nich dorážať ani slnko, ani iná horúčosť, lebo Baránok, čo je v strede pred trónom, bude ich pást a privedie ich k prameňom vôd života., [Zjavenie Jána 7,14-17.](#)

„Doteraz totiž vidíme len hmlisté obrazy, akoby v zrkadle, ale potom tvárou v tvár. Doteraz poznávame čiastočne, ale potom poznám tak, ako aj mňa poznal Boh., [1. Korint'anom 13,12.](#)

„*Budú vidieť jeho tvár, a jeho meno bude na ich čelách...*“, [Zjavenie Jána 22,4](#).

[259]

Keď závoj, ktorý tu zatemňuje naše videnie, bude odstránený a naše oči uzrú ten krásny svet, z ktorého teraz zachytávame len záblesky cez mikroskop, keď budeme hľadiť na slávu nebies, ktorú teraz zdiaľky skúmame akoby cez teleskop, keď bude náказа hriechu odstránená a celá zem sa objaví v „*láskavosti Pána, nášho Boha...*“, ([Žalm 90,17](#)) aké študijné pole sa pred nami otvorí! Vedec tam bude môcť študovať záznamy stvorenia a nepostrehne už žiadne stopy po zákone zla. Bude môcť načúvať hlaholu prírody a nezačuje žiaden plačlivý tón ani podtón smútku. Vo všetkých stvorených veciach bude môcť rozoznať jediný rukopis – v obrovskom vesmíre vidieť veľkými písmenami napísané Božie meno a na zemi, mori a oblohe nezostane ani náznak zla.

Bude sa tam žiť edenský život, život v záhradách a na poliach. „*Budú stavať domy a bývať, budú sadiť vinice a jesť ich plod. Nepostavia, aby iný býval, nezasadia, aby iný jedol, lebo ako vek stromu bude vek môjho ľudu a prácu svojich rúk užijú moji vyvolení...*“, [Izaiáš 65,21.22](#).

„*Nebudú škodiť a nebudú ničiť na celom mojom svätom pahorku, hovorí Pán...*“, [Izaiáš 65,25](#). Človek tam bude uvedený do svojho strateného kráľovského stavu a nižšie bytosti opäť uznajú jeho vládu. Divoké zvery sa stanú krotkými a plaché dôverčivými.

Pred študentom sa tam otvorí história nekonečnej panorámy a nevyjadriteľného bohatstva. Tu sa mu z výhodnej polohy Božieho slova naskytá pohľad na šíre pole dejín a získava tak isté poznanie tých princípov, ktoré určujú priebeh ľudských udalostí. Jeho videnie je však stále zastreté a jeho poznanie neúplné. Kým nebude stáť vo svetle večnosti, neuvidí jasne všetky okolnosti.

Potom sa pred ním otvorí priebeh veľkého konfliktu, ktorý sa zrodil pred začiatkom času a ktorý sa skončí len vtedy, keď sa pomíne čas. Dejiny počiatku hriechu, dejiny fatálnej falošnosti v jej deformovaných prejavoch, dejiny pravdy, ktorá sa neodchýlila od svojich priamych ciest, ale stretla sa s bludom a porazila ho – všetko sa prejaví. Opona medzi viditeľným a neviditeľným svetom bude odťahaná a objavia sa úžasné veci.

Kým neuvidíme Božiu prozreteľnosť vo svetle večnosti, nepochopíme, za čo všetko vd'áčime starostlivosti a zásahom jeho anjelov. Nebeské bytosti hrajú v ľudských záležitostiach svoju aktívnu rolu. Objavovali sa v rúchach žiariacich ako blesk, prichádzali aj ako muži v odevoch počestných. Prijímali pohostinnosť ľudských domovov, sprevádzali pútnikov, ktorých prikvačila noc. Marili úmysly zbojníkov a odvracali údery ničiteľov.

[260]

Vládcovia tohto sveta nevedeli, že aj v ich radoch často vystupovali ako hovorcovia. Videli ich ľudské oči, ich výzvy počuli ľudské uši. Nebeskí poslovia sa v snemovniach a súdnych sieňach ujímali prípadov prenasledovaných a utláčaných. Odvracali rozhodnutia a zastavovali zlo, ktoré by inak Božím deťom spôsobilo krivdu a utrpenie. Študentom v nebeskej škole bude všetko toto odhalené.

Každý vykúpený porozumie, akej služby anjelov sa mu v jeho živote dostalo. Anjel, ktorý bol jeho strážcom od jeho najranejších chvíľ; anjel, ktorý chránil jeho kroky a prikrýval mu hlavu v deň súženia; anjel, ktorý bol s ním v doline tieňa smrti, označil jeho miesto odpočinku a prvý ho pozdravil v ráno vzkriesenia – čo to len bude, keď sa s ním pohovára a spozná dejiny božských zásahov do života jednotlivca a spoluprácu nebies v každom skutku v prospech ľudstva!

Vtedy budú vysvetlené všetky zložitosti životných skúseností. Tam, kde sa nám javil len zmätok a sklamanie, prekazené zámery a zmarené plány, uvidíme veľkolepý, vševládny a víťazný zámer božskej harmónie.

Všetci, ktorí nekonali sebecky, uvidia tam ovocie svojich skutkov. Ukáže sa konečný prejav každého správneho princípu a každého vznešeného skutku. Niečo z toho vidíme už tu. Ako málo výsledkov i tej najvznešenej práce na svete sa však prejavuje jeho pôvodcovi ešte v tomto živote! Koľkí sa nezištne a neúnavne namáhajú v prospech tých, ktorí nevšímavo prechádzajú okolo ich výdobytkov a poznania! Rodičia a učitelia sa chystajú na svoj posledný spánok a ich celoživotné dielo sa zdá byť márne. Nevedia, že ich vernosť rozpečatila

[261]

pramene požehnaní, ktoré nikdy neprestanú prúdiť a len vierou vidia, že deti, ktoré vychovávali, sa stávajú požehnaním a príkladom pre svojich blížnych, a tak sa znásobuje ich vplyv. Nejednen pracovník posiela do sveta posolstvá sily, nádeje a odvahy, slová, ktoré

prinášajú požehnanie srdciam v každej krajine, ale len málo vie o ich výsledkoch ten, kto sa namáhal osamote a nepoznaný. Tak sa udeľujú dary, nesú sa bremená a koná sa práca. Ľudia rozosievajú semeno, z ktorého iní nad ich hrobmi žnú požehnanú úrodu. Vysádzajú stromy, aby z nich iní mohli jesť ovocie. Sú spokojní, lebo vedia, že tu uviedli do pohybu nástroje v prospech dobra. Všetku ich činnosť i jej odozvy bude vidieť až potom.

V nebesiach sa zaznamenáva každý dar, ktorý Boh udelil a ktorý povzbudil v ľuďoch nesebecké úsilie. Sledovať to v celosvetových súvislostiach, hľadiť na tých, ktorí boli naším úsilím povznesení a zušľachtení, vidieť v ich životoch pôsobenie pravých princípov – to bude jedným z predmetov štúdia a jednou z odmien v nebeskej škole.

Tam spoznáme aj budeme spoznaní. Tam láska a súciti, ktoré Boh vstúpil do duší, nájdú svoje najskutočnejšie a najkrajšie vyjadrenia. Čisté spoločenstvo so svätými bytosťami, harmonický spoločenský život s požehnanými anjelmi a s vernými všetkých vekov a posvätné zväzky, ktoré viažu celú rodinu v nebesiach i na zemi – to všetko sa nachádza medzi budúcimi skúsenosťami.

Bude tam hudba a zaznejú tam piesne – taká hudba a také piesne, aké, s výnimkou Božích videní, žiadne smrteľné ucho a myseľ nikdy ani netušili.

„A budú spievať ako v kolotanci: V tebe sú všetky moje pramene!„ [Žalm 87,7](#). *„Oni pozdvihnú svoj hlas a zvučne zaplesajú nad velebou Hospodinovou„* [Izaiáš 24,14](#).

[262]

„Vskutku, Hospodin poteší Sion, poteší všetky jeho zrúcaniny. Jeho púšť zmení na Éden a jeho step na záhradu Hospodinovu. V ňom bude radosť a veselosť, chválospev a zvuk piesne„ [Izaiáš 51,3](#).

Tam sa rozvinie každá schopnosť a každé nadanie sa prehľbí. Uskutočnia sa najväčšie projekty, dosiahnu sa najvznešnejšie aspirácie a splnia sa najvyššie ambície. A predsa sa budú objavovať nové výšky na zdolávanie, nové divy na obdivovanie, nové pravdy na chápanie a svieže objekty, ktoré budú prit'ahovať sily tela, mysle i duše.

Božím deťom sa na štúdium otvoria všetky poklady vesmíru. S nevyhovujúcim potešením sa budeme zúčastňovať na radoosti a múdrosti nepadlých bytostí. Budeme sa deliť o poklady, ktoré boli veky získavané rozjímaním o Božích skutkoch. A tak ako poplynú roky

večnosti, budú stále znova prinášať slávnejšie a slávnejšie zjavenia. „*Omnoho viac, ako my prosíme alebo rozumieme,*„ (Efezským 3,20) sa nám budú na veky vekov nadeľovať Božie dary.

„*Jeho služobníci budú Mu slúžiť.*„, Zjavenie Jána 22,3. Život na zemi je začiatkom života v nebi, výchova na zemi je uvedením do zásad neba a tunajšie životné dielo je prípravou na tamojšie životné dielo. To, čím sme teraz v charaktere a svätej službe, je istým predobrazom toho, čím budeme.

„*Syn človeka neprišiel, dať sa obsluhovať, ale slúžiť.*„, Matúš 20,28. Kristovo dielo dole je jeho dielom hore a našou odmenou za to, že sme s ním pracovali na tomto svete, bude väčšia moc a širšia prednosť pracovať s ním vo svete, ktorý príde.

„*Vy ste moji svedkovia, znie výrok Hospodinov, a ja som Boh.*„, Izaiáš 43,12. Tým budeme aj vo večnosti.

Prečo bolo dovolené, aby veľký spor vekov pokračoval? Prečo nebola satanova existencia prerušená na počiatku jeho vzbury? Bolo to preto, aby sa vesmír mohol presvedčiť o Božej spravodlivosti v jeho zaobchádzaní so zlom, aby bol hriech naveky odsúdený. V pláne vykúpenia sú výšky a hĺbky, ktoré ani samotná večnosť nikdy nevyčerpá, obdivuhodné veci, do ktorých túžia nazrieť anjeli. Zo všetkých stvorených bytostí len vykúpení z vlastnej skúsenosti poznali skutočný konflikt s hriechom; spolupracovali s Kristom, a prežili niečo, čo nemohli ani anjeli, dostali sa do spoločenstva s jeho utrpením; či nebudú mať žiadne svedectvo o vede vykúpenia – nič, čo by bolo malo pre nepadlé bytosti hodnotu? [263]

Už teraz „*knížatstvám a mocnostiam v nebesiach oznámená bola cirkvou prerozmanitá múdrosť Božia,*„. A on „*spolu nás vzkriesil a spolu posadil v nebesiach v Kristu Ježišovi, aby vo svojej добрôte k nám v Kristu Ježišovi ukázal v budúcich vekoch nekonečné bohatstvo svojej milosti,*„. Efezským 3,10; 2,6.7.

„*V jeho chráme všetko volá: Sláva!*„, (Žalm 29,9) a pieseň, ktorú budú vykúpení spievať – pieseň ich vlastnej skúsenosti – bude zvestovať Božiu slávu:

„*Veľké a obdivuhodné sú tvoje skutky,
Pane, Bože všemohúci; spravodlivé
a správne sú tvoje cesty,
Kráľ národov.*“

*Kto by sa nebál, Pane,
a neoslavoval tvoje meno?! Ved' ty jediný si svätý;
prídu všetky národy
a budú sa ti klaňať,
lebo sa zjavili
tvoje spravodlivé súdy...,,*

[Zjavenie Jána 15,3.4.](#)

V našom tunajšom živote, hoci je obmedzený hriechom, spočíva najväčšia radosť a najvyššie vzdelanie v službe. A v tom budúcom stave, ktorý nebude obmedzovaný hriešnou ľudskou prirodzenosťou, nájdeme svoju najväčšiu radosť a najvyššie vzdelanie tiež v službe – v službe svedectva a keď budeme svedčiť, budeme sa znova učiť o „*bohatstve slávy toho tajomstva*„; „*týmto je Kristus vo vás, nádej slávy*„. [Kološanom 1,27.](#)

[264] „*Ešte sa neukázalo, čím budeme. Vieme však, že keď sa on zjaví, budeme mu podobní, lebo ho budeme vidieť takého, aký je*„. [1. Jána 3,2.](#)

Vo výsledkoch svojej práce uvidí potom Kristus svoju odmenu – obrovský zástup, ktorý žiaden človek nemohol spočítať, ktorí boli predstavení „*nepoškrvnení pred prítomnosťou jeho slávy s úžasnou radosťou*„. [Júdu 1,24.](#) Ten, ktorého krv nás vykúpila a ktorého život nás poučil, „*z námahy svojej duše uvidí výsledok, nasýti sa*„. [Izaiáš 53,11.](#)